

"МОНГОЛ УЛСАД ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН САНХҮҮЖИЛТИЙН
НЭГДСЭН ТОГТОЛЦООГ БЭХЖҮҮЛЭХ НЬ" НҮБ-ЫН ХАМТАРСАН ХӨТӨЛБӨР

СУРГАЛТЫН БИЕТ ОРЧИН, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨЛТИЙГ САЙЖРУУЛАХ ЗӨВЛӨМЖ

ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛ, СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ
БОЛОВСРОЛ ХӨТӨЛБӨР

2021 он

Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Хөгжлийн Хөтөлбөр

НҮБХХ нь ядуурал, тэгш бус байдал болон уур амьсгалын өөрчлөлтөөс үүдэлтэй шударга бус байдлыг эцэслэх зорилго бүхий Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын тэргүүлэх агентлаг юм. Дэлхийн 170 орны түншлэгчид болон мэргэжилтнүүдийн өргөн цар хүрээт хамтын ажиллагааны дүнд эх дэлхий, хүн бүрийн төлөө хөгжлийн урт хугацааны, цогц шийдлийг бий болгоход улс үндэстнүүдийг дэмжин ажилладаг.

Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Хүүхдийн Сан

НҮБ-ын Хүүхдийн Сан дэлхийн 190 орон тэдгээрийн дотор Монголд хүүхдийн эрхийг хангах, хамгаалах үйлсэд тэргүүлэгч дэлхий хэмжээний байгууллага юм.

НҮБ-ын ТХЗ-ын хамтарсан сан

НҮБ-ын ТХЗ-ын хамтарсан сан нь улс орнуудад ТХЗ-д хүрэх ахиц дэвшлийг хурдасгаж, 2030 он хүртэл хэнийг ч орхигдуулахгүй байх амлалтаа биелүүлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэх, урт хугацааны тогтвортой байдлын шинэлэг шийдлүүдийг нэвтрүүлэхэд түлхэц болох арга хэрэгслээр НҮБ-ын Суурин зохицуулагчид болон НҮБ-ын багийг хангаж ажилладаг билээ.

Ерөнхий мэдэгдэл:

НҮБ-ын Хөгжлийн хөтөлбөр эрхлэн хэвлүүлэв.

Энэхүү хэвлэлд дурдсан материал нь НҮБХХ эсхүл Засгийн Газрын байр суурийг илэрхийлээгүй болно. Тус хэвлэлд илэрхийлсэн үзэл бодол нь зохиогчийнх бөгөөд хамтран хэвлүүлсэн байгууллагуудын үзэл баримтлал, бодлогыг төлөөлөхгүй. Судалгаанд ашигласан мэдээллийн үнэн зөв эсэх, тухайн материалыг ашигласны улмаас гарах үр дагаварт хамтран хэвлүүлсэн байгууллагууд хариуцлага хүлээхгүй болно. Энэхүү баримт бичигт дурдсан аливаа бүс нутаг, засаг захиргааны нэгж, "улс орон"-ын талаар хэвлэн нийтэлсэн байгууллагуудын зүгээс ямар нэг байдлаар шүүмж өгөх, тэдгээрийн эрх зүйн байдалд үнэлэлт дүгнэлт өгөх зорилго агуулаагүй болно.

© 2021 Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Хөгжлийн Хөтөлбөр

Зохиогчийн эрхийг хуулиар хамгаалсан.

НҮБХХ-өөс зохих ёсны зөвшөөрөл авсан тохиолдолд тус судалгаа, тайланг хувийн болон арилжааны бус зорилгоор хэвлэх эсвэл хуулбарлахыг зөвшөөрнө. НҮБХХ-ийн бичгээр өгсөн зөвшөөрөлгүйгээр арилжааны зорилгоор худалдах, түгээх, дуурайлган хэвлэхийг хориглоно.

Ишлэл хийх санал: А.Заяадэлгэр. (2021). Сургалтын биет орчин, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлтийг сайжруулах зөвлөмж. НҮБХХ. Улаанбаатар, Монгол Улс.

Зөвлөх: А.Заяадэлгэр (БШУ-ны Яаман дээрх зөвлөх)

Чимэглэл зураг: <https://unsplash.com/>, <https://www.istockphoto.com/>

Та дараах хаягаар орж тус тайлантай танилцах боломжтой:
<http://mn.undp.org>

Та бидэнтэй дараах хаягаар холбогдоно уу:

НҮБ-ын Хөгжлийн Хөтөлбөр

НҮБ-ын Байр, Нэгдсэн Үндэстний Гудамж -14

Сүхбаатар дүүрэг, Улаанбаатар 14201

Монгол Улс

Утас: + 976-11-327585

"МОНГОЛ УЛСАД ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН САНХҮҮЖИЛТИЙН
НЭГДСЭН ТОГТОЛЦООГ БЭХЖҮҮЛЭХ НЬ" НҮБ-ЫН ХАМТАРСАН ХӨТӨЛБӨР

СУРГАЛТЫН БИЕТ ОРЧИН, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨЛТИЙГ САЙЖРУУЛАХ ЗӨВЛӨМЖ

ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛ, СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ
БОЛОВСРОЛ ХӨТӨЛБӨР

АГУУЛГА

ЗУРАГ	iv
ХҮСНЭГТ	v
ЖИШЭЭ	vi
САНАЛ	1
1. БОЛОВСРОЛЫГ ТӨЛӨВЛӨХ	6
1.1 ӨӨРЧЛӨГДӨЖ БУЙ ХАНДЛАГА	6
1.2 РЕФОРМ ХИЙХ ХЭРЭГЦЭЭ	9
1.2.1 Идэвхтэй, хамтран суралцах орчин бүрдүүлэх	10
1.2.2 Хүн-төвт дизайн гаргах	12
1.2.3 Суралцахуйг баяжуулах хэрэгсэл ашиглах боломж бүрдүүлэх	13
1.3 ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АСУУДАЛ	18
1.3.1 Сургуулийн хэмжээ	20
1.3.2 Хоёр ээлжээр хичээллэх	25
1.3.3 Бүлэг дүүргэлт, багш-суралцагчийн тооны харьцаа	28
1.3.4 Хамран сургах тойрог болон сонголт	32
1.3.5 Суурьшлын ялгаа	33
1.3.6 Ирээдүйн хэрэгцээг таамаглах	38
1.4 ХЭРЭГЖҮҮЛЖ БУЙ АРГА ХЭМЖЭЭ-ШИЙДЭЛ	41
1.4.1 Тэнцвэрийг хангах	41
1.4.2 Сургуулийн зураглал хийж дахин зохион байгуулах	42
1.4.3 Ялгаа үүсгэх хүчин зүйл дээр ажиллах	46
1.4.4 Сургуулиудын дунд хамтын ажиллагаа, сүлжээ үүсгэх	49
1.4.5 Мэдээлэл, харилцаа, холбооны технологи ашиглах	54
1.4.5 Мэдээлэл, харилцаа, холбооны технологи ашиглах	54
1.4.5 Мэдээлэл, харилцаа, холбооны технологи ашиглах	54
1.4.5 Мэдээлэл, харилцаа, холбооны технологи ашиглах	54
1.4.5 Мэдээлэл, харилцаа, холбооны технологи ашиглах	54
1.4.6 Хэвтээ, босоо чиглэлийн шилжилтүүд дээр анхаарлаа хандуулах	55
2. Хөрөнгийн санхүүжилт	56
2.1 Санхүүжилтийн хүрээ	61
2.2 Зарим арга хэмжээний санхүүжилт	68
3. Хөрөнгө оруулалтыг төлөвлөх	73
3.1 Ерөнхий боловсрол	74
3.1.1 Эрэлт, нийлүүлэлтийг таамаглах	75
3.1.2 Сургалтын биет орчны өнөөгийн байдлыг тодорхойлох	84
3.1.3 Жишээ: Дорноговь аймгийн ерөнхий боловсрол	93
3.1.4 Дотуур байрны үйлчилгээ	101
3.2.1 Эрэлт, нийлүүлэлтийг таамаглах	105
3.2.2 Цэцэрлэгийн биет орчны өнөөгийн байдлыг тодорхойлох	115
3.2.3 Жишээ: Дорноговь аймгийн сургуулийн өмнөх боловсрол	119
ХАВСРАЛТ	126
ХАВСРАЛТ 1. Ерөнхий боловсролын сургалтын болон сургуулийн биет орчны шалгуур үзүүлэлт (KPIs)	127
ХАВСРАЛТ 2. Цэцэрлэгийн биет орчны шалгуур үзүүлэлт (KPIs)	217
ХАВСРАЛТ 3. Дотуур байрны орчны шалгуур үзүүлэлт (KPIs)	222
ХАВСРАЛТ 4. Дорноговь аймгийн сургуулийн биет орчны шалгуур үзүүлэлт (KPIs)	223
ХАВСРАЛТ 5. Аймаг, нийслэлийн хүн амын тоо, 2015-2045 он	238
Ашигласан материал	239

ЗУРАГ

Зураг 1.1 Төрийн өмчийн бага, дунд сургуулиудын элсэлтийн тархалт	22
Зураг 1.2 ЕБС-ийн элсэлтийн тархалт	23
Зураг 1.5 Дундаж бүлэг дүүргэлт	29
Зураг 1.6 Бүлэг дүүргэлтийн тархалт	30
Зураг 1.8 Бүлэг дүүргэлт, сурагч-багшийн тооны харьцааны хамаарал (ПИСА 2018)	31
Зураг 1.9 Хувийн сургуулийн байршил	36
Зураг 1.10 Нийслэл дэх сургуулиудын байршил	37
Зураг 2.1 Хөрөнгө оруулалтын төсвийн хэсэг /2019/	63
Зураг 2.2 ЕБ-ын хамран сургалт болон хөрөнгө оруулалт	66
Зураг 2.3 Цэцэрлэгийн хамран сургалт болон хөрөнгө оруулалт	67
Зураг 3.1 Сургуулийн насны тооцсон хүн ам	76
Зураг 3.2 Хүчин чадал ашиглалтын харьцуулалт	80
Зураг 3.3 Төрийн өмчийн нэг сургуульд 2025 онд ногдох сургуулийн насны хүн ам	81
Зураг 3.4 Орчин 1. Сургалтын нэг компьютерыг ашиглаж буй суралцагчдын тоо	89
Зураг 3.5 Орчны шалгуур үзүүлэлт 2 болон 3-ын өнөөгийн байдал /2021/	90
Зураг 3.6 Орчин 4. Нэг ээлжээр хичээллэх боломжтой сургуулийн хувь	91
Зураг 3.7 Орчин 5. Хүчин чадал ашиглалт	92
Зураг 3.8 Дундаж бүлэг дүүргэлт	92
Зураг 3.9 Дорноговь аймгийн сургуулийн насны хүн ам болон элсэлтийн таамаглал	96
Зураг 3.10 Математикийн хичээлийн суурь чадвар эзэмшсэн байдлын тархалт /9-р анги/	97
Зураг 3.11 ЕШ-ын хэмжээст онооны дундаж /2019-2020/	98
Зураг 3.12 Хамран сургалтыг нэмэгдүүлэх хэрэгцээ	106
Зураг 3.13 Цэцэрлэгийн насны тооцсон хүн амын төлөв	107
Зураг 3.15 Хамран сургалт 89.4% байх үеийн хүчин чадал ашиглалт /3-5 нас/	113
Зураг 3.16 2024-2025 оны хичээлийн жилд төрийн өмчийн цэцэрлэгт нэмэгдэх элсэлт	114
Зураг 3.17 Салбарын хамран сургалт 89.4% байх үеийн хүчин чадал ашиглалт /2-5 нас/ ...	115

ХҮСНЭГТ

Хүснэгт 1.1 Багшлахуйн загвар, түүнд хэрэгтэй суралцахуйн биет орчин	10
Хүснэгт 1.2 Суралцахуйн орон зайн онцлог	14
Хүснэгт 1.3 Австри улсын сургалтын орчныг шинэчлэх “Үндэсний хөтөлбөрүүд”	16
Хүснэгт 1.4 Дундаж болон хамгийн бага элсэлт	21
Хүснэгт 1.4 ХЧА 1-ээс бага боловч 2 ээлжээр хичээллэж буй сургуулиуд	26
Хүснэгт 1.6 АНУ-ын төрийн өмчийн сургуулиудын хүчин чадлын үзүүлэлт	27
Хүснэгт 1.7 Эстони улсын ахлах сургуулийн хэмжээ болон бүлэг дүүргэлт	28
Хүснэгт 1.9 Төрийн бус өмчийн сургууль, цэцэрлэг	38
Хүснэгт 2.1 Цалин хөлснөөс бусад урсгал болон хөрөнгийн зардал	56
Хүснэгт 2.2 Монгол улсын ерөнхий боловсролын зардал	56
Хүснэгт 2.3 Хуваарилалтын механизм	57
Хүснэгт 2.4 Хэмжээг тооцох арга	57
Хүснэгт 2.5 Хөрөнгийн санхүүжилтийн жишээ	58
Хүснэгт 2.6 Монгол улсын практик	59
Хүснэгт 2.7 ЕБ-ын 2016-2019 онуудын хөрөнгө оруулалт /төг/	63
Хүснэгт 2.8 СӨБ-ын 2016-2019 оны хөрөнгө оруулалт /төг/	64
Хүснэгт 2.9 Хөрөнгө оруулалтын нэгтгэл	64
Хүснэгт 2.10 2016-2019 оны хөрөнгө оруулалтын тэгш байдлын үзүүлэлт	67
Хүснэгт 2.11 Лабораторийн хөрөнгө оруулалт	69
Хүснэгт 2.12 Компьютерийн хангамж	72
Хүснэгт 3.1 Хөрөнгө оруулалт төлөвлөх зарим арга хэмжээ	74
Хүснэгт 3.2 “Үндсэн чиглэл”-ийн үр дүнгийн шалгуур	74
Хүснэгт 3.3 Засгийн газрын хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөө	75
Хүснэгт 3.4 2021-2022 оны хичээлийн жилийн хүчин чадал	77
Хүснэгт 3.5 2020-2021 оны хичээлийн жилийн үзүүлэлт	78
Хүснэгт 3.6 2024-2025 оны хичээлийн жилийн үзүүлэлтийн төсөөлөл	79
Хүснэгт 3.7 Танхимын багтаамжийг тооцох жишээ	81
Хүснэгт 3.8 Сургалтын танхимаар хүчин чадлыг тооцох жишээ	82
Хүснэгт 3.9 ХЧА-ын үнэлгээний шалгуур	83
Хүснэгт 3.10 Салбарын хүчин чадал /2020-2021/	83
Хүснэгт 3.11 Сургалтын биет орчинг үнэлэх үзүүлэлт	85
Хүснэгт 3.12 ХО-ын төсвийн үр дүнг хэмжих үзүүлэлт	86
Хүснэгт 3.13 Сургуулийн барилгын өнөөгийн байдал	93
Хүснэгт 3.14 Дорноговь аймгийн сургуулийн насны хүн ам болон элсэлтийн таамаглал	93
Хүснэгт 3.15 Ерөнхий боловсролын үзүүлэлт, 2021 оны байдлаар	94
Хүснэгт 3.16 Ялгаатай аргаар тооцсон хүчин чадал ашиглалтын үзүүлэлт	95
Хүснэгт 3.17 ДГ-аймгийн ХО-ын үр дүнг хэмжих үзүүлэлт	98
Хүснэгт 3.19 Өргөтгөх шаардлагатай сургуулийн мэдээлэл	99
Хүснэгт 3.20 Судлах, шийдвэрлэх асуудал	100
Хүснэгт 3.21 Сургуулийн биет орчныг үнэлэх үзүүлэлт	100
Хүснэгт 3.22 Дотуур байрны өнөөгийн байдлыг харуулах үзүүлэлт	101
Хүснэгт 3.23 Дотуур байрны өнөөгийн байдлыг харуулах үзүүлэлт	102
Хүснэгт 3.24 Дотуур байрны өнөөгийн байдлыг харуулах үзүүлэлт /2020-2021/	103
Хүснэгт 3.25 Үндэсний түвшинд хүрэх үр дүнгийн шалгуур үзүүлэлт	105
Хүснэгт 3.26 СӨБ-ын хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөө	107
Хүснэгт 3.27 Цэцэрлэгийн насны тооцоолсон хүн ам	108
Хүснэгт 3.28 Цэцэрлэгийн насны хүн амын таамаглал	108
Хүснэгт 3.29 Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн үндсэн сургалтын үзүүлэлт	110
Хүснэгт 3.30 Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн хүчин чадал /2021-2022/	111
Хүснэгт 3.31 Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн нэмэгдэх элсэлтийн таамаглалын хувилбар	112
Хүснэгт 3.33 Хүчин чадал ашиглалт, хэрэгцээг харуулах үзүүлэлт	116
Хүснэгт 3.34 Викториа мужийн СӨБ-ын хөрөнгийн санхүүжилт	118
Хүснэгт 3.35 Тооцсон хүн ам	120

Хүснэгт 3.36 2020-2021 оны хичээлийн жилийн үзүүлэлт	120
Хүснэгт 3.37 Хүчин чадал ашиглалт	121
Хүснэгт 3.38 Хүчин чадал ашиглалт болон дундаж бүлэг дүүргэлт	122
Хүснэгт 3.39 Дорноговь аймгийн цэцэрлэгийн барилга	122
Хүснэгт 3.41 Дорноговь аймгийн СӨБ-ын шийдэх асуудлын тоо	125

ЖИШЭЭ

Жишээ 1. Орон нутгийн, алслагдсан сургуульд техникийн болон санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх Чили улсын туршлага	42
Жишээ 2. Сургуулиудыг дахин зохион байгуулсан солонгос улсын туршлага	43
Жишээ 3. Эстони улсад ахлах сургуулиудыг дахин төвлөрүүлж, нэгтгэсэн тухай	45
Жишээ 4. Мэриландын Монтгломер мужийн тэгш хамруулах бүсчлэл хөтөлбөр	47
Жишээ 5. Лондонгийн сорилт	48
Жишээ 7. Эстони улсын бүсийн зөвлөгөө өгөх төв	52
Жишээ 8. Португал улсад хэрэгжсэн кластерийн төсөл	53
Жишээ 9. Канад улсын Онтарио: холимог сургалт, МХХТ ашиглах стратеги	54
Жишээ 10. Барилгын хэрэглээг үнэлэх Бельги улсын туршлага	60

САНАЛ

АСУУДАЛ 1. Сургалтын дизайнд (Instructional design) сургалтын биет орчныг тохируулах яаралтай хэрэгцээ, шаардлага үүссэн байна.

Шийдлийн санал:

- Өнөөгийн сургууль, цэцэрлэгийн биет орчны зохион байгуулалт (Layout), тоног төхөөрөмжийг багш, суралцагчдын хэрэгцээнд нийцүүлэхийн тулд шинээр **өрсөлдөөнт грант хэлбэрийн санхүүжилт** ашиглаж болно. Бусад улсын туршлагаас харахад өрсөлдөөнт санхүүжилт нь цэцэрлэг, сургуулийн хамт олон сургалтын дизайны хэрэгцээндээ тохируулан орчноо өөрчлөх, засах, тавилга, тоног төхөөрөмж суурилуулах боломжтой буюу сургууль, цэцэрлэгт боломж олгосон санхүүжилтийн хүсэлтийг хүлээн авах хэлбэртэй байна.
- Шинээр барилга барихдаа уламжлалт анги танхимд хуваах хэлбэрээр биш харин сургалтын орон зай бий болгох хандлагад үндэслэсэн (learning space) архитектур болон сургалтын технологийн нийлмэл дизайн гаргах, зөвлөмж, удирдамж боловсруулах **уралдаан** зарлаж болно. Ингэж шийдлийн хувилбаруудтай болсны үндсэн дээр сургууль, цэцэрлэг, дотуур байрны барилга барьдаг болох хэрэгтэй байна. Сүүлийн үед хангалттай судалгаа байдаг болсон.¹
- Сургалтын орон зайн жишээ:
<https://www.youtube.com/watch?v=GCxvCRysfKM>

АСУУДАЛ 2. Боловсролын үйлчилгээг нийт газар нутгаар харж төлөвлөхгүй байгаагаас шалтгаалан боловсролын асуудал нь нийгмийн, урт хугацааны үр дагавартай асуудал болж магадгүй байна.

Шийдлийн санал:

- Ихэнх аймаг, дүүрэгт **суурь боловсролын үр дүн** тааруу гарч байна.² Нийслэлийн хувьд Сонгинохайрхан дүүрэгт анхаарал хандуулах шаардлагатай байна. Эхний ээлжид сургалтын үр дүн тааруу байгаа төрийн өмчийн сургуулийг магнет эсвэл олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн сургалтын хөтөлбөртэй болгох замаар бусад

1 Жишээ нь хэд хэдэн төрлийн тогтмол хэвлэл (*Journal of Learning Spaces*) гардаг болсон.

2 Ерөнхий боловсролын төсвийн зарлагын үр дүнг хэмжих шалгуур үзүүлэлтээс харна уу.

сургуулийг чанараар манлайлах эсвэл сурганы онолын үндэслэлтэй удирдлага, зохион байгуулалтын арга хэмжээ авах (school improvement plan)³ боломжтой.

- “Жижиг сургууль” гэж үзэх доод хязгаарыг тогтоох хэрэгтэй. Тухайн орон нутагт зайлшгүй шаардлагатай сургуульд “жижиг сургуулийн нэмэлт санхүүжилт” олгох боломжтой.
- Цаашид санхүүжилтийг боловсролын түвшнээр салгах хэрэгтэй байж магадгүй. Учир нь түвшин бүрд өөр бодлого хэрэгжүүлж байгаа хэр нь нэг аргаар санхүүжүүлэх үндэслэл байхгүй. Тухайлбал ахлах сургуулийг суралцагчдын сонголтоор санхүүжүүлэх, ахлах сургуульд сургалт явуулах багш заавал магистрын зэрэгтэй байдаг бусад орны туршлагаас суралцах хэрэгтэй.⁴
- Сургалтын орон зайн дизайн гаргахыг хөгжүүлэх ёстой бүтээгдэхүүн гэдэг талаас нь харж инженерчлэх процесс гэж үзэхийг судлаачид зөвлөсөн байна.⁵
- Төрийн өмчийн барилга пассив эвсэл ногоон байх хэрэгтэй болж байна. Ногоон барилгын анхны өртөг өндөр байж болох авч ашиглалтын зардал бага байхаар дизайныг гаргах юм.⁶

АСУУДАЛ 3. Сургалтын биет орчны хөрөнгө оруулалт ил тод биш байгаагаас салбарын хэмжээнд хуримтлагдсан асуудлыг бодитоор шийдэж чадахгүй байсаар ирлээ.

Шийдлийн санал:

- Боловсролын чанарыг боловсрол эзэмших наад захын хэрэгцээт орчныг бүрдүүлсэн эсэхээр буюу орцоор тодорхойлдог. Хүний хэрэгцээнд нийцүүлэхийн тулд шийдэх асуудал одоогийн сургалтын байгууллагын дэд бүтэц болон барилга дээр олон байна. Нэгдсэн байдлаар төлөвлөж асуудлыг шийдэхгүй бол манай улсын өнөөгийн туршлагаас энэ бүх хуримтлагдсан асуудлыг боловсролын хөрөнгө оруулалтад одоо мөрдөж буй “тухайн үед нь хийх санхүүжилт”-ын

³ “Жишээ нь “London challenge”-тай төстэй.

⁴ Финландын сургамжаас дэлхий нийтийн хамгийн түрүүнд суралцаж буй зүйл нь багш нарын бие даасан байдал, нийгмийн статус, мэргэшил юм.

⁵ Process of engineering begins with seeing the learning environment as a "product" to be developed rather than simply as a space to be redesigned. Principles which drive design of the facility layout need to take into the consideration objective of facility layout, factors influencing facility layout and constraints of facility layout. <https://www.managementstudyguide.com/facility-layout.htm>

⁶ Мөн манай улсад сургууль, цэцэрлэгийн эрчим хүчний хэмнэлттэй, ногоон барилга барих гарын авлага гарсан (Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам).

аргаар (Ad hoc funding⁷) шийдэж чадахгүй нь харагдаж байна. Илүү чиглэсэн, зохион байгуулалттай (targeted and structured funding) механизм хэрэгтэй. Иймд **аймаг, дүүрэг, цэцэрлэг, сургуулийн хүсэлтээр “тухайн үед нь шийдэх” санхүүжилтийг түр түдгэлзүүлэх хэрэгтэй.**

- Цэцэрлэгийн насны хүн ам 2025 он хүртэл тогтонги байх төлөвтэй байгаа тул хүчин чадал нэмэх зорилгоор цэцэрлэгийн барилга нэмж барих төлөвлөлтийг **нэг хэсэг хугацаанд азнах**, эсвэл үндэслэлийг сайн гаргах хэрэгтэй харагдаж байна. Монгол Улсыг 2021-2025 он хүртэл хөгжүүлэх 5 жилийн үндсэн чиглэл” болон “Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т 273 цэцэрлэг барихаар төлөвлөсөн. **Хэрэв сургуулийн өмнөх боловсролд 3-5 настай хүн амыг хамруулбал энэ нь үндэслэл муутай төлөвлөгөө болж харагдаж байна.**
- Сургуулийн дотуур байрны хувьд өнөөгийн төлөвлөлтийн аргаар тооцвол хүчин чадал нэмэх хэрэгцээ одоогийн байдлаар харагдахгүй байна. Харин өрөөний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, тав тухыг хангах хэрэгцээ **их** байна.
- Сургуулийн насны хүн ам тасралтгүй нэмэгдэж, асуудлыг урьдчилж харахгүй бол, мөн анги танхим барих, хүнд жинтэй ширээ бүхий “бүгдэд нэг загвар”⁸ төлөвлөлтөөс өөр арга хэрэглэхгүй бол ачаалал улам нэмэгдэхээр байна. Нөгөө талд хоёр ээлжээр хичээллэх практикийг цаашид удаан үргэлжлүүлэх боломжгүй. Халах хэрэгтэй байна. **Сургуулиудыг нэг ээлжээр ажиллахад түлхэц болохуйц бодлого хэрэгжүүлэхдээ хүүхэд хөгжүүлэх, хоцрогдлыг арилгах, хүүхэдтэйгээ ажиллах, гэрийн даалгавраа сургууль дээрээ хийх (to foster all day school), мөн секц, дугуйлан, ажил мэргэжлийн зөвлөгөө, авьяас хөгжүүлэх арга хэмжээнд төсөв хуваарилдаг болох, багшийн ажлын цаг, үнэлгээнд, мөн сургуулийн ажлын үр дүнгийн үнэлгээнд багтаах.**
- Хамран сургах тойрог дээр уян хатан бодлого хэрэгжүүлэх боломжтой. Жишээ нь заавал газар нутгаар биш Сүхбаатар дүүргийн ачаалалтай сургуулийг өөр ачаалал багатай захын дүүргийн сургуультай кластер болж ажиллах боломж олгох, хувийн сургуулиуд улсын сургуультай хамтран ажиллах гэрээ байгуулах гэх мэт кластерийн олон төрлийн бодлогоос сонгож хэрэглэх

7 Тухайн үед нь шийдэх санхүүжилт (Ad hoc funding) гол төлөв шууд олгох хэлбэртэй (грант) байдаг ч манай улсын энэ механизм олон улсын практикаас өөр байдаг. Засвар хийхэд тухайлбал анхны төлөвлөлтөөс эхлэн гүйцэтгэл хүртэл сургуулийн оролцоо маш бага, багш нарт буюу хэрэглэгчдэд бүр хамааралгүй.

8 One fits for all

боломжтой байна. **Кластерийн бодлогыг санхүүжилтийн урамшуулал дагадаг.**

АСУУДАЛ 4. Суурьшлын ялгаанаас үүсэж буй академик болон нийгмийн ялгаа бодит асуудал мөн эсэхийг тогтоох хэрэгтэй байна.

Шийдлийн санал:

- Суурьшлын ялгаа үүсэж байна гэж ярьдаг боловч үүнийг бодитой хэмжиж байгаагүй. Судлаачдын дунд суурьшлын ялгаанаас боловсролын ялгаа үүсэж байгаа эсэхийг үндэслэлтэй (emphiric evidence) илрүүлэх судалгааны уралдаан зарлаж болно.
- Хувийн сургуулийн байршлаас харахад нийслэлд суурьшлын ялгаанаас үүдсэн боловсролын орцын, процессын ялгаа үүсэж эхэлсэн байх магадлалтай. Харин боловсролоос гарах дунд болон урт хугацааны үр дүнд ялгаа бодитой үүсэж буй эсэх, мөн нөлөөлж буй хүчин зүйлийг тогтоовол орц болон процесс дээр арга хэмжээ авах замаар ялгааг багасгах бодлогыг томъёолж болно.

АСУУДАЛ 5. Сургалтад хэрэгтэй тоног төхөөрөмжийн (facilities) хөрөнгө оруулалт, сургалтад хэрэглэх бараа, үйлчилгээг санхүүжүүлэх “тогтсон арга” (концепц) хэрэгтэй.

Шийдлийн санал:

- Стандарт тооцоололд суурилсан “бүгдэд нэг загвар” хэлбэрийн нийлүүлэлт хийхээс аль болох татгалзах хэрэгтэй. Боловсрол, Шинжлэх Ухааны Яам - БШУЯ 2020 онд АХБ-ны санхүүжилтээр хэрэгжиж буй Хөдөлмөрлөх ур чадварыг дэмжих төслийн хүрээнд шинжлэх ухаан, технологи, инженерчлэл, математикийн (STEM) лабораториуд нийлүүлсэн. Үүнийг сургуулиуд бүрэн хэрэглэж амжаагүй байна. Хэрэв багш нар туршилтын аргад мэргэшээгүй, үүнтэй холбоотой сургалтын дизайн гаргах туршлага муутай бол хэрэглээ бага байдаг тухай судалгааны үр дүнг доор оруулав. Иймд сургуулиуд 2020 онд нийлүүлсэн тоног төхөөрөмжийг бүрэн хэрэглэж дадах хүртэл тоног төхөөрөмжийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлтийг хүлээх хэрэгтэй гэж зөвлөмөөр байна. Энэ байдалтай холбоотойгоор сургалтад хэрэгтэй бараа, үйлчилгээний зардлыг ч өөрөөр төлөвлөх хэрэгцээ үүснэ.

- Сургалтад юу хэрэгтэйг багш шийднэ. Сургалтын дизайны өөрчлөлттэй холбоотойгоор сургалтад хэрэгтэй бараа, үйлчилгээний зардлыг өмнөх шиг стандарт тооцоолол хийж төвлөрсөн байдлаар тооцох боломжгүй болсон. Багшийн хүсэлтээр эрх олгодог туршлага бусад оронд түгээмэл байв. Үүнийг туршилтын хэлбэрээр хэд хэдэн сургууль дээр бөөн дүн тавьж (lump sum funding) багшийн хүсэлтээр зарцуулах эрх олгож, үр дүнг бүртгэн хичээл нэг бүрээр гаргах арга илүү бодитой байж магадгүй.

1. БОЛОВСРОЛЫГ ТӨЛӨВЛӨХ

Сургуулийн дэд бүтэц, боловсролын үйлчилгээг зохион байгуулахдаа суралцагчдын хэрэгцээнд тохируулан өөрчлөх, нийцүүлэх шаардлага үүсэж, үүнд хүн ам зүйд гарч буй шинэ хандлага, нийгэм-эдийн засгийн өөрчлөлт, мөн боловсролын зорилго, зорилтын хувьсал нөлөөлж байна.⁹

Хүн бүрд хичээллэх, суралцах, хөгжих хангалттай орон зай бүхий дэд бүтэц бий болгох, орчны хэрэгцээнд нийцүүлэн тасралтгүй хөгжүүлэх нь аливаа боловсролын системийн суурь юм. Үүний тулд нийт газар нутгийг хамарсан цэцэрлэг, сургуулийн систем бий болгодог.

1.1 ӨӨРЧЛӨГДӨЖ БУЙ ХАНДЛАГА

Боловсролд гарч буй хандлагыг судалснаар ирээдүйг төлөвлөх боломжтой болно хэмээн таамаглах боломжгүй ч хандлагыг харах нь алдаа гаргахаас сэргийлдэг гэж үзжээ.¹⁰ Боловсролын үйлчилгээ, сургуулийн барилга, тоног төхөөрөмж, анги танхимыг төлөвлөх, санхүүжүүлэхэд харгалзан үзэх шаардлагатай сүүлийн үеийн өөрчлөлт, хандлагыг харья.

Үүнд:

- 1) Сургалтын дизайн, багшлахуйн загвар, суралцахуйн арга хэлбэр улам олон төрөл болж, түүнд шаардлагатай орчин ялгаатай байдаг болов.¹¹
- 2) Тархины үйл ажиллагааны зүй тогтлыг дагаж амьдрал дээр тулгардаг асуудлыг шийдэх суралцахуйд өөр өөр судлагдахууныг хамтад нь хэрэглэж байна.¹² Жишээ нь сургалтын агуулгыг бие даасан олон судлагдахуунд хуваах биш ертөнц дээр болдог үзэгдэл, үйл явдал дээр тулгуурлаж суралцах сургалтын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх үед (phenomenon-based learning) сургалтад хэрэгтэй тоног төхөөрөмж, орон зай, цаг хугацаа зэрэг бүх зүйл уламжлалт анги танхим, сургуулийн орчноос өөр байх хэрэгтэй болж байна.¹³

9 Responsive School Systems, OECD Reviews of School Resources (2018)

10 Stevenson (2010)

11 Prakash Nair, Randall Fielding, and Jeffrey Lackney (2009): Schools identifies 18 different modes of teaching and learning that school facilities must support, such as project-based learning, cooperative learning, peer tutoring, integrated technology that is ubiquitously available when and where needed, team teaching, naturalist learning, and performance-based learning.

12 Жишээ нь both engineering and social sciences (BIM)-interdisciplinary study- <https://www.the-possible.com/future-of-education-digital-campus-learning-teaching/>

13 Mattila and Silander (2015) "How to create the school of the future: revolutionary thinking and design from Finland,"

- 3) Суралцагчдын төрөл, суралцахуйн арга барилыг нь таньж тогтоон, түүнд тохируулах хэрэгтэй боллоо. Нэг бүлэг буюу 30 хүүхэд суралцах стандарт анги танхим гэхээсээ илүү сургалтын орон зай хэрэгтэй байдаг болов.¹⁴ Суралцах хэв маягаар нь суралцагчдыг бүлэглэх судалгаа, туршилт сүүлийн жилүүдэд эрс нэмэгдлээ.¹⁵ Энэ нь олон талаар сургуулийн дизайнд нөлөөлж байна. Жишээ нь (1) Хичээлийн танхим, хэлбэр, дизайн, тавилгыг өөрчилж байна.¹⁶ (2) Сургуулийн барилгыг бүхэлд нь тусгай онцлог хэрэгцээнд нийцүүлсэн байх хэрэгтэй болж байна. Тухайлбал нүдээрээ харж сурдаг бүлэг хүнд визуал медиа хэрэгсэл бүхий танхим хэрэгтэй бол кинестетик¹⁷ суралцагчдад биеэрээ, гараараа хийх үйл ажиллагааг дэмжсэн загвартай орон зай хэрэгтэй.
- 4) Хуучны тусгай хэрэгцээт боловсролын үйлчилгээ энгийн сургуулийн үйл ажиллагааны нэг хэсэг болж байна. Ялгаатай хөгжилтэй суралцагчдыг энгийн сургуульд авах болсон нь сургуулийн дэд бүтэц болон төлөвлөлтөд орц болдог олон төрлийн нөөцөд нөлөөлж байна. Ирэх 30 жилд ялгаатай хөгжилтэй хүн амын тоо өснө гэж тооцохыг судлаачид зөвлөжээ.¹⁸
- 5) Сургууль дээр өнгөрөөх цаг, сургууль гэдэг ойлголт өөрчлөгдөж байна. “Зүрх сэтгэл хаана байна тэр газар сургууль байна. Биетээр оршдоггүй буюу виртуал сургууль бодит болж, тоосго, зуурмагаас бүтдэг барилгыг л зөвхөн сургууль гэж нэрлэх боломжгүй боллоо.”¹⁹ Суралцагчид багшийнхаа явуулсан линкээр байгаа газраасаа нэвтрэх, хэдэн зуун бээрийн цаанаас ч хичээлдээ орж байна. Мөн ихэнх улс жилд 180 орчим өдөр сургууль дээр хичээллэхээр төлөвлөдөг байсан бол ирээдүйд сургууль хэмээн нэрлэгддэг “барилгад” долоо хоногт 3-4 өдөр очдог болж, харин сургалтын бусад үйл ажиллагааг МХХТ-ийн хэрэгслээр явуулахаар төлөвлөж магадгүй. Энэ нь 1) үйл ажиллагааны зардлыг хэмнэх (20 орчим хувь), 2) суралцах цаг багасах биш, ихсэхэд хүргэнэ.²⁰
- 6) Технологи ирээдүй биш өнөөдөр болсон. Эндээс зарим зардал өсч, зарим байнга төлөвлөдөг зардал алга болж магадгүй.²¹ Тухайлбал цаасны хэрэглээ эрс багасаж, онлайн эх сурвалж, программ хангамжид нэвтрэх, бүртгүүлэх зардал төлөвлөх хэрэгтэй болж байна. Онлайн хичээлийн тоо, программ хэрэгслийн тоо болон

14 <http://www.bobpearlman.org/Learning21/new%20learning%20environments.htm>

15 Matthew Cobb (2020) The idea of the brain.

16 Design for Learning forum: School Design and Student Learning in the 21st Century

17 kinesthetic

18 https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf

<http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/ip49-education-disability-2018-en.pdf>

19 Stevenson (2010): School is where the hearth is.

20 <https://www.edtechdigest.com/2018/10/04/the-future-of-education-trends-we-are-sure-to-witness/>

21 Gomendio, M. (2017), Empowering and Enabling Teachers to Improve Equity and Outcomes for All, International Summit on the Teaching Profession, OECD Publishing, Paris.

хэрэглээ сүүлийн 2 жилд эрс нэмэгдсэн.²² Мөн суралцах боломж хил хязгааргүй болсон. Үүнд: 1) мастер багшийн бэлтгэсэн материал, чанартай хичээлийг бүгдээрээ үзэх, 2) сургалтын материалыг суралцагчийн онцлогт тохируулах боломж нэмэгдэж, 3) хэзээ, хаана, хэрхэн сурах дээр төгсгөлгүй олон сонголт гарч ирэв.²³

- 7) Хэмжээс ашиглан бүх зүйлийг мэдрэмжид ойртуулах арга хурдтай хөгжиж байна. Жишээ нь огментэд (авчрах)²⁴, контакт (хүртэхүй ашиглах)²⁵ болон виртуал бодит байдал (очих)²⁶ бүхий симуляцийн лабораториуд сургалтад ашиглах болов.²⁷
- 8) Нийгэм-эдийн засгийн хүчин зүйлээс үүсэх ялгааг багасгахад илүү анхаарах болсон.²⁸ Эцэг эх, асран хамгаалагчдын амьдрал ахуй, боловсрол, соёл, хандлага хүүхдийнх нь сурлагын амжилтад хэрхэн нөлөөлж байгааг харуулж, хэмжих арга ч нарийн болсоор байгаа нь олон улсыг хамарсан ПИСА зэрэг боловсролын үнэлгээний үр дүн юм. Иймд энэ асуудал нийгмийн анхаарлын төвд байх болов.

22 The global education technology market size was valued at USD 76.4 billion in 2019 and is expected to grow at a compound annual growth rate (CAGR) of 18.1% from 2020 to 2027, according to a report from Grand View Research, a market research and consulting company headquartered in San Francisco.

23 Ryan Valconi (2018), Zare (2016) From E-learning to Ubiquitous Learning; Theoretical Principles

24 Augmented Reality (AR) refers to interactions with physical environments that are enhanced with the help of computer-mediated images and sounds.

25 "Haptics" is technology that stimulates the senses.

26 Virtual Reality (VR) consists of interacting with computer-generated simulated environments.

27 <https://www.the-possible.com/future-of-education-digital-campus-learning-teaching/>

28 Broer et.al (2019) Socioeconomic Inequality and Educational Outcomes: An Introduction

1.2 РЕФОРМ ХИЙХ ХЭРЭГЦЭЭ

Fielding (1999): "No more classrooms! Don't build them."

Боловсролын зорилго, тухайн улсын онцолж буй үр дүн нь түүхийн турш өөрчлөгдсөөр ирсэн хэдий ч үндсэн бүрэлдэхүүн дээр нэмэгдэх хэлбэртэй, бас тухайн цаг үеийн хэрэгцээ, ач холбогдлоороо ялгаатай байдаг.²⁹ Олон судлагдахууны синтез судалгаа болох "Суралцахуй, хөгжлийн шинжлэх ухаан" эрчимтэй хөгжиж, хүүхдийг академик, танин мэдэхүйн, ёс зүйн, биеийн, сэтгэлзүйн, нийгмийн зэрэг бүх талаар нь цогц хөгжүүлэх загвар шинэчлэгдэж, дахин эрчимтэй яригдаж эхлэв.³⁰ Боловсролын зорилгын жишээ: ³¹

Сургалтын хөтөлбөрт заасан академик агуулга (3R, 4K зэрэг + 21-р зууны ур чадвар (4Cs)
+Өөрийгөө таньж мэдэх, удирдах чадвар (бие болоод сэтгэл санааны эрүүл мэнд)
+Нийгмийн ур чадвар + Даван туулах чадвар ³² + - - - ∞

Дэвшүүлсэн зорилгодоо хүрэхийн тулд бусад улс сүүлийн 20 жилд педагогийн инновац эрчимтэй хийж,³² сурганд гарсан энэ их өөрчлөлт нь сургалтын биет орчны шинэчлэл рүү хөтөлж байна.³³ Өөрийн орны өнөөгийн байдалтай холбоотойгоор сургалтын биет орчинд явагдаж буй зарим өөрчлөлтийг бага зэрэг дэлгэрүүллээ.

Үүнд:

- Идэвхтэй, хамтран суралцахуйн орчин бүрдүүлэх,
- Хүн-төвт дизайн гаргах³⁴
- Суралцахуйг баяжуулах боломжийг нэмэгдүүлэх.

29 Rothstein, R and Jacobsen, R. (2006). The goals of education, Phi Delta Kappan 88(4):264-272: АНУ-д сүүлийн 250 жилийн турш онцолж байсан боловсролын зорилгод синтез хийж төрийн өмчийн сургуулийн зорилгод өгч буй ач холбогдлын талаар мэргэжлийн хүмүүс болон иргэдийн (насанд хүрсэн иргэн, сургуулийн удирдах ажилтнууд, боловсролын байцаагч, хууль тогтоогчид гэх мэт) саналыг нэгтгэсэн байна. Гол хичээлийн академик чадвар-22%, Тунгаах болон асуудал шийдэх чадвар-18%, Нийгмийн ур чадвар, ажлын этик-12%, Иргэний үүрэг, хариуцлага-11%, Ур чадвар шаардсан ажилд бэлтгэх-10%, Биеийн эрүүл мэнд, Сэтгэл санааны эрүүл мэнд, Урлаг, гоозүйн мэдрэмж 9% байхаар дүн гарчээ.

30 Science of Learning and Development. https://5bde8401-9b54-4c2c-8a0c-whole-child-development-569fc1789664.filesusr.com/ugd/eb0b6a_24f761d8a4ec4d7db13084eb2290c588.pdf

31 Kilbane, C & Milman, N (2014) Teaching Models: Designing Instruction for 21st Century Learners

32 Paul Hamlyn Foundation (2016) Learning Futures: Next Practice in Learning and Teaching.

33 Pearlman (2016): Innovative Pedagogy to Innovative School Facilities

34to move away from teacher-directed whole-group instruction to create learner-centered workplaces for a collaborative culture of students at work (), "telling/lecturing" to the "new" pedagogy of kids teaching themselves with the teacher's guidance" (Prensky, 2008).

1.2.1 Идэвхтэй, хамтран суралцах орчин бүрдүүлэх

Идэвхтэй суралцахуйн орчин³⁵ бүрдүүлэх нь сургалтын үйл ажиллагаанд суралцагчдыг оролцуулахад эергээр нөлөөлж байгааг сүүлийн үеийн судалгаанууд харуулсаар байна.³⁶ Боловсролыг төлөвлөхдөө “сургуулийн барилга, доторх зохион байгуулалт зэрэг биет орчны талаас бодож эхлэхээсээ өмнө суралцагчдад, дараа нь тэдэнд туслахаар ажиллаж буй багш нарт нь юу хэрэгтэй вэ гэдгийг бодох хэрэгтэй бөгөөд тэр үед л өнөөгийн сургалтын орчин үүнийг хийхэд тусалж чадаж байгаа эсэхийг ойлгох болно.”³⁷ Ийм замаар сурганыг сургалтын орчин руу хөрвүүлж харах боломжтой.³⁸ Сурганы хамгийн гол хэсэг болох багшлахуйн зарим гол загварыг, түүнд хэрэгтэй сургалтын биет орчны хамт харууллаа.

Хүснэгт 1.1 Багшлахуйн загвар, түүнд хэрэгтэй суралцахуйн биет орчин

Багшлахуйн загвар	Зориулалт	21-р зууны суралцахуйг дэмжих хэлбэр	Сургалтын орчин
1. Шууд хичээл заах	Багш удирдан сургалт явуулдаг загвар. Энэ загвар нь суралцагчдыг шинээр сурсан зүйлээ бие даан ашиглах чадвартай болгохын тулд процедурыг ойлгодог болоход тусална.	- Логик болон зохион байгуулалттай сэтгэхүйг хөгжүүлэх. - Процедурын (хийх аргын) мэдлэг, чадварыг бие даан эзэмших. - Байгаа мэдлэгийг хэрэглэх дадлага хийх.	Уламжлалт ангид эсвэл лекцийн танхимд хичээллэж болно.
2. Ухагдахууны мэдлэг эзэмшүүлэх	Багш чиглүүлдэг сургалтын загвар. Энэ загвараар суралцахад жишээ татаж, эсвэл жишээгүйгээр дүн шинжилгээ хийх чадвараа ашиглах замаар ухагдахууныг ойлгоно.	- Ялгаж салгах, ерөнхийлөх чадварыг хөгжүүлэх. - Мэдлэг эзэмшихийн төлөө шургуу хөдөлмөрлөх, эрэл хайгуул хийх, шимтэн суралцах дадал суулгах.	Судалгаа хийх, ярилцах орон зай хэрэгтэй.
3. Ухагдахууныг хөгжүүлэх	Суралцагч-төвт загвар. Ухагдахууныг бүлэглэх, ангилах зориулалттай жишээн дээр ажиллаж индуктив учир шалтгааныг олох замаар утгыг нь илүү	- Уян хатан чөлөөтэй бодож сэтгэх, ерөнхий дүгнэлт хийх, ангилж ялгах чадварыг хөгжүүлэх. - Зохион байгуулах ур чадварыг хөгжүүлэх.	Судалгаа хийх орон зай , орчин хэрэгтэй. Уламжлалт ангид зарим

35 Active learning is generally described as any pedagogical strategy that engages students in the learning process (Prince, 2004).

36 Mary Odum, Karen S Meaney, Duane V Knudson (2021) Active learning classroom design and student engagement: An exploratory study. *Journal of Learning Space*. Vol 10, No 1 (2021) > Odum

37 EDU/EDPC/GNEELE(2017)

38 Fisher (2005)

	сайн ойлгоход энэ загвар тусална.	Ухагдахууныг ойлгох, холбоосыг таньж мэдэхэд туслах.	хичээл орно.
4. Индуктив	Багш чиглүүлдэг сургалтын загвар. Энэ загвараар суралцахад эрэл хайгуул, судалгаа хийх замаар тухайн сэдвийн нарийн агуулгыг таньж мэднэ.	- Судалж буй зүйлийн индуктив учир шалтгааныг олох чадварыг хөгжүүлэх. - Нэг цэг рүү нийлүүлэх, мөн нэг цэгээс салгаж бодох чадвар суулгах дадлага хийх. - Харилцан бие биедээ нөлөөтэйгөөр хамтрах чадварыг хөгжүүлэх, судалж буй агуулгыг утга учиртай болгохын тулд хамтран ажиллаж чаддаг болоход нь туслах. - Судалж буй агуулгыг гүнзгий ойлгох стратеги заах.	Судалгаа хийх орон зай , орчин хэрэгтэй.
5. Үгийн сан хөгжүүлэх	Багш чиглүүлдэг сургалтын загвар. Үгийн утгыг шинжилж, өөрийнхөөрөө ойлгоход энэ загвар тусална.	Аливаа зүйлийн нарийн утгыг таньж мэдэх, суралцагчийн эзэмшсэн мэдлэг, бүтээлч сэтгэхүйтэй холбох.	Уламжлалт ангид хичээллэнэ.
6. Эрэл хайгуул хийх	Процесст-суурилсан сургалтын загвар. Чухал асуултад хариулахын тулд системтэйгээр бодож сэтгэхэд шаардлагатай мэдлэг, ур чадварыг эзэмшиж, хандлага, дадлыг төлөвшүүлэхэд энэ загвар тусална.	- Асуудал шийдвэрлэх ур чадвар заах. - Мэдлэг эзэмших шинжлэх ухаанч аргуудыг танилцуулах. - Суралцахуйд суралцах хандлага төлөвшүүлж, чадвар суулгах.	Багаар ажиллах, судалгаа хийх боломжтой орон зай , орчин хэрэгтэй.
7. Асуудалд суурилсан суралцахуй	Идэвхтэй суралцах загвар. Энэ загвараар суралцсанаар эзэмшсэн мэдлэгээ асуудал шийдэх ур чадвартай хослуулан академик судлагдахуун дахь чухал асуудлуудыг шийдвэрлэхэд хэрэглэж сурна.	- Бодит амьдрал дээр тулгардаг асуудалд мэдлэгээ ашиглаж сурах. - Асуудлыг шийдэх үр дүнтэй процесст суралцах.	Багаар ажиллах, судалгаа хийх боломжтой орон зай , орчин хэрэгтэй.
8. Хамтран суралцах	Хамтран ажиллангаа суралцах загвар. Судалж буй агуулгыг эзэмшиж, нийгмийн ур чадварыг хөгжүүлэхэд хэрэгтэй хамтран суралцах хандлагыг	- Үр дүнтэй хамтрах, харилцах (сонсох, ээлжлэх) ур чадвар эзэмших. - Хамтран ажиллах, багаар ажиллахын ашиг тусыг ойлгох.	Багаар ажиллах, нийгмийн ур чадвараар дадлага хийх орон

	төлөвшүүлэхэд энэ загвар тусална.		зай хэрэгтэй.
9. Нэгдмэл	Багш чиглүүлдэг сургалтын загвар. Энэ загвараар суралцах нь тунгаах, шүүмжлэлт дүн шинжилгээ хийх замаар бие даан суралцах чадварыг хөгжүүлнэ.	• Судалсан зүйлээ холбон, томъёолох, дүгнэлт хийх, ерөнхийлөх чадварыг хөгжүүлэх. • Их хэмжээний мэдээллийн гол санааг ойлгох, дүн шинжилгээ хийх, судлах чадвар эзэмшүүлэх.	Уламжлалт анги байж болно.
10. Сократын семинар	Багш чиглүүлдэг сургалтын загвар. Сэтгэн бодох чадварыг хөгжүүлэх, бодлоготойгоор боловсруулсан, зориудын чиглүүлсэн асуултыг ярилцах, мэтгэлцэх замаар санааг дэлгэрүүлэхэд энэ загвар тусална.	• Харилцах, хамтрах чадварыг хөгжүүлэх (сонсох, асуулт тавих) • Асуулт тавих, нийлүүлж дүгнэх (синтез), дүн шинжилгээ хийх зэргээр сэтгэн болох чадварыг хөгжүүлэх.	Уламжлалт анги байж болно.

Эх сурвалж: Эхний гурван баганыг “Kilbane, C & Milman, N (2014) Teaching Models: Designing Instruction for 21st Century Learners”-ногоос авав.

1.2.2 Хүн-төвт дизайн гаргах

Аливаа зүйлийн дизайныг гаргах цөм нь хүн гэдгийг онцлоход Хэрберт Саймоны дизайн гаргах сэтгэхүйн онол чухал хувь нэмэр оруулсан.³⁹ Хүн төвт дизайнаар хүнийг л онцолж, ямар нэг асуудал тулгарсан үед хүний хийх үйлдэл, хэрэгцээг ойлгох, шийдэл нь хүмүүсийн хэрэгцээнд үнэхээр нийцэх эсэхэд анхаардаг. Үүгээрээ асуудлыг шийдэх бусад аргаас ялгаатай.

Орчин үеийн сурганы цөм (commons) нь мэдээлэл дамжуулах биш суралцахуй юм. Иймд хүн төвт аргаар сургалтын биет орчны дизайн гаргахын тулд

- Суралцахуйн төрөл бүрийн хэв маягийг дэмжих,
- Тэнд суралцах, ажиллах хүмүүсийн эрүүл мэнд, гоо зүйн хэрэгцээ, тав тухыг хангахад анхаарах ёстой.

Орчин нь хүнд өдөөгч болж, мэдрэхүйгээрээ шинэ мэдээллийг хүлээн авдаг учраас суралцахуйн хэв маягт нь (аудитор, визуал, кинестетик, тооцоолох зэрэг) тохирсон буюу бүх төрлийн суралцахуйд бэлэн орчин байх ёстой. Наяр, Филдинг нарын “Сургуулийн дизайны хэл: 21-р зууны сургуулийн дизайны хэв маягийг гаргах нь” ном энэ чиглэлд ихээхэн өөрчлөлт авчирсан бүтээл⁴⁰ юм. Тэд хүний суралцахуйн хэрэгцээг шийдэх зорилготой дизайн гаргахдаа эхлээд хүний тархи хэрхэн

39 Nobel Prize laureate Herbert Simon (1969) The Sciences of the Artificial

40 P. Nair & R. Fielding (2009). The Language of School Design: Design Patterns for 21st Century Schools

ажилладаг, хүний үйлдэл ямар нарийн төвөгтэй байдаг талаас нь харсан байна. Орон зайн, сэтгэл санааны, физиологийн, зан төлөвийн гээд 4 хүрээнд аливааг хүн туулж мэдэрдэг. Эдгээр хүрээний онцлог шинжийг сургуулийн биет орчны дизайн гаргахдаа харгалзах,⁴¹ микро, макро түвшинд эрүүл орон зайн холбоос гаргах тодорхой “хэв” эсвэл зүй тогтол байдаг, тэрхүү “зүй тогтлын хэлийг” дагах хэрэгтэй гэж зөвлөжээ. Энэ нь хүний туулах 4 хүрээний туршлага, мэдрэмжээс аль болох олныг эерэг үр дүнд хүргэхээр холбох арга юм гэж үзсэн.⁴² Филдинг суралцахуй явагдах олон ялгаатай орон зай, үүнд гэртээ байгаа мэт орчин, хамтран ажиллах инкубатор, агуулах, төрөлжсөн лаб, төсөл дээр ажиллах хэсэг, гадаа суралцах орчин, дэлгэцийн хэсэг, амрах хэсэг, ганцаараа байх кабин, багаар ажиллах хэсэг, илтгэл тавих хэсэг, багш нар уулзах хэсэг санал болгожээ.⁴³ Орчин үеийн суралцагчид гэртээ байгаа мэт орчин, суралцах студио, суралцах плазад “ажилладаг” болсон.⁴⁴ Хамгийн инновац бүхий сургалтын орчинд арт, инженерчлэл, медиа, дизайн хийх зэрэг аливааг хийх тусгай төрөлжсөн орон зай нь тус тусдаа байдаг болов.⁴⁵

1.2.3 Суралцахуйг баяжуулах хэрэгсэл ашиглах боломж бүрдүүлэх

Суралцагчид “ажил дээрээ байгаа” мэт суралцахын тулд бүх хүүхэд компьютертой, утасгүй интернэтэд холбогдсон байх нь эхний шаардлага юм.⁴⁶

41 P. Nair & R. Fielding (2009). The Language of School Design: Design Patterns for 21st Century Schools

42 Pattern Language Model

43 Fielding (2005)

44 Fielding (2005)

45 Linda Zane (2015) Pedagogy and Space: Design Inspirations for Early Childhood Classrooms

46 Educational Technology Magazine, Nov 2010: 1:1 Learning initiatives in schools

Хүснэгт 1.2 Суралцахуйн орон зайн онцлог

Үйл ажиллагааны төрөл	Суралцахуйн орон зайн онцлог	Технологи
Академик агуулга эзэмших Судалж буй сэдвийг идэвхтэй судлах орон зай байх, төрөл бүрийн сургалтын дизайн, багшлахуйн загвар ашиглах боломжтой байх.	<u>Уян хатан, чөлөөт орон зай:</u> Өргөн уудам ажлын орон зай; Байгалийн болон сайжруулсан шууд бус гэрэлтүүлэгтэй байх <u>Идэвхтэй суралцах орон зай:</u> Өргөн тавцангууд, тухтай тавилга, олон төрлийн технологи ашиглах боломжтой, мөн дуу, гэрлийн тохиромжтой зохицуулалттай байх.	- Суралцагч бүрд хүрэлцэх компьютер, цэнэглэх боломжтой шугам, судалсан, хийсэн зүйлээ хэвлэх боломжтой дэд бүтэц байх. - Олон төрлийн мэдээллийн эх сурвалж руу холбогдох (Суралцахуйн удирдлагын систем, виртуал лаб, тусгай зориулалттай программ хангамж).
Үе тэнгийнхэнтэйгээ суралцах Суралцахуйн орон зай нь суралцагчид нэг нэгэндээ туслах, бие биедээ заах, биеэсээ суралцах, мөн бие даан ажиллах боломжтой байх.	<u>Уян хатан, чөлөөт орон зай:</u> Хүнд, үргэлжилсэн загвартай ширээ, сандлыг хөнгөн, хөдөлгөж болох дугуйтай тавилгаар сольж, багаар ажиллах боломж бүрдүүлэх. <u>Идэвхтэй суралцах орон зай:</u> Хамтран ажиллахад дугуй ширээ, дижитал болон биет ажлын орон зай байгуулах.	- Хамтран ажиллах ажлын талбар (бичиж болох хана, дижитал самбар, проектор гэх мэт). - Хичээлийн удирдлагын систем дээр баг үүсгэх, нэг файл дээр зэрэг ажиллах боломжтой байх. - Хамтдаа унших,⁴⁷ хамтдаа бичих,⁴⁸ хамтдаа төсөл дээр ажиллах (шинжлэх ухааны лаб, симуляцийн өрөө, виртуал лаб, тусгай зориулалттай программ хангамж, хөгжмийн зэмсэг) боломжтой байх.
Хамтран ажиллах Суралцахуйн орон зай нь суралцагчдын хооронд, багш нарын хооронд, багш суралцагчийн хооронд,	<u>Уян хатан, чөлөөт орон зай:</u> Чөлөөтэй хөдлөх боломжтой биет орон зай нь багш-суралцагчийн хоорондын зайг	Багш болон суралцагчид видео загварчлал боловсруулах ашиглах боломжтой байх.⁴⁹

47 Kindle, Nook, and iPad, дуу, дүрс бичлэгийн хэрэгсэл зэрэг

48 Google Docs, Wiki

49 Алслагдмал газар байгаа, эсвэл онлайнаар хичээллэж байгаа, хөгжлийн ялгаатай өөр өөр хэрэгцээтэй суралцагчдад видео загварчлал (video modeling) ихээхэн ашиг тустай.

улмаар сургууль дотор, сургууль хооронд харилцаа, хамтын ажиллагаа явуулахад амар хялбар байх, ямар нэг хязгаарлалт, бэрхшээл учруулдаггүй байх.	ойртуулдаг. Уламжлалт урдаас харах хэлбэртэй шатлалыг багасгана. Ялгаатай хөгжилтэй суралцагчдад хэрэгтэй үед нь тусламж үзүүлэх, багаар ажиллаж буй үед асуулт гарвал багш шууд очих боломжтой. <u>Идэвхтэй суралцах орон зай:</u> Суралцагчидтайгаа ганцаарчилж ажиллах, бүлгээр ажиллах орон зай, мөн ангиудыг нийлүүлж лекц унших, арга хэмжээний заал; нэгдсэн тусламж үзүүлэх, суралцагч, багш нарын асуудлыг шийдэх “хүлээн авах төв цэг эсвэл индэр” хэрэгтэй.	• Технологийн хэрэгслүүд ашиглах эрх, дэд бүтцийн орчин бүрдсэн байх.⁵⁰ • Аудио хэрэгсэл, хөгжим, дэлгэц, цагаан самбар зэрэг онлайн хамтран ажиллах орчин бүрдсэн байх
---	--	---

Эх сурвалж: Finkelstein et. al. (2016). Research-informed princiles for redesigning teaching and learning,

Улс орнууд суралцахуйн энэ хэрэгцээнд нийцүүлэхийн тулд сургалтын орчны шинэчлэл хийх “том дүнтэй хөтөлбөр” хэрэгжүүлж үр дүнг нь тайлагнаж байна. Тухайлбал Англи улс дунд сургууль бүрийг шинэчлэх эсвэл солих зорилгоор “Ирээдүйн сургуулийг барих нь” (55 тэрбум фунт стерлинг) хөтөлбөрийг⁵¹ 2003 оноос хэрэгжүүлж байна. Сингапур улсын хувийн сургуулиудын бүтээсэн сургалтын уян хатан орчин судлаачдын анхаарлыг татах болсон.⁵² Австрали улс 2008 оноос “Боловсролын шинэчлэлийн бүтээн байгуулалт хөтөлбөр” хэрэгжүүлсэн.⁵³ Энэ хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх болсон гол үндэслэл нь үүсч буй боловсролын хэрэгцээг хангахаас гадна, барилгын дийлэнх материалыг дотооддоо үйлдвэрлэдэг учраас эдийн засгийг сэргээх хөрөнгө оруулалт болно гэж үзсэн юм байна.

50 WebQuests, Blackboard Engage, or wikis, Google Bookmarks and Diigo

51 Building Schools of the Future (BSF)-

https://www.designingbuildings.co.uk/wiki/Building_Schools_for_the_Future_BSF

52 Өмнөх тайланд Финлянд, Дани улсын жишээг харуулсан.

53 Building the Education Revolution (BER) program: Primary Schools for the 21st Century (P21), which initially provided \$12.4 billion for Australian primary schools to build iconic new facilities, such as libraries and multipurpose halls, or to upgrade existing facilities, by 31 March 2011; National School Pride, which provided \$1.3 billion for minor capital works and refurbishment projects in all eligible Australian schools, to be completed by February 2010; and Science and Language Centres, which initially provided \$1 billion for construction of new, or refurbishment of existing, science laboratories or language learning centres in secondary schools by 30 June 2010.

<https://www.anao.gov.au/work/performance-audit/building-education-revolution-primary-schools-21st-century>

Хүснэгт 1.3 Австрали улсын сургалтын орчныг шинэчлэх “Үндэсний хөтөлбөрүүд”

Хөтөлбөр	Тодорхойлолт /Австрали доллар/
<u>Боловсролд хувьсал, өөрчлөлт хийх хөтөлбөр</u>	
Гүйцэтгэл: 17.2 тэрбум доллар. Үүнд дараах төслүүд багтана.	
1) 21-р зууны бага сургууль (14.1 тэрбум)	Нийт 24,000 төсөлд хөрөнгө оруулалт хийж, сургуулийн дэд бүтцийг орчин үеийн болгох зориулалттай.
2) 21-р зууны дунд сургуульд зориулсан шинжлэх ухааны болон хэлний төв (1.8 тэрбум)	7,920 сургууль дээр хэрэгжих 10,475 төслийг санхүүжүүлэх эрх үүссэн. Номын сан, олон төрлийн зориулалт бүхий заал, мөн анги танхим байгуулах, байгаа тоног төхөөрөмжийг солих ажил хийгдэнэ.
3) Үндэсний шилдэг сургууль (1.3 тэрбум)	537 сургуульд шинжлэх ухааны лаб болон хэлний төв байгуулах санхүүжилт зөвшөөрөгдсөн. 9,462 сургуулийн 12,639 төслийг санхүүжүүлэх эрх үүссэн. Үүнд сургуулийн барилгыг сэргээх, тогтсон хэв маягтай барилгын загварыг өөрчлөх, гадаа талбайд суралцах орон зай барих, спортын талбай, тоног төхөөрөмж, ногоон байгууламж хийх төслүүд багтсан.
<u>Мэргэжлийн сургалтын төв байгуулах хөтөлбөр</u>	
Анхны төлөвлөсөн өртөг: 2.5 тэрбум доллар: Сургууль дээр мэргэжлийн сургалтын шинэ төвүүд байгуулах, одоо байгааг нь шинэчлэх.	
<u>Дижитал боловсролын хувьсалд түслэх хөтөлбөр</u>⁵⁴	
Гүйцэтгэл: 2.4 тэрбум доллар. Үүнд дараах төслүүд багтана.	
9-12 дугаар ангийн бүх суралцагчдад мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн тоног төхөөрөмж бэлтгэх (2.2 тэрбум) - Бүх сургуульд өндөр хурдны интернэт холболт хийх (100 сая) - Бүх багш болон сургуулийн удирдлагыг МХХТ-ын боловсрол эзэмших мэргэжлийг хөгжлийг дэмжих (40 сая)	

21-р зууны суралцахуйн орчныг бүрдүүлэх АНУ болон Их Британы хөтөлбөрүүд дээр ажилласан зөвлөх Пирлмэний (Bob Pearlman) нэгтгэсэн сургалтын орчноо улс орнууд хэрхэн шинэчилж буйг харуулсан видео материал болон чухал хэвлэлийг хөл тэмдэглэгээнээс харна уу.⁵⁵ Тэр мөн АНУ болон Их Британи улсад хэрэгжсэн сургуулийн 5 төслийг сургалтын шинэ орчныг харуулах шилдэг, бас өөр өөрийн онцлогтой жишээ гэж үзэн, судлахыг санал болгожээ.⁵⁶

⁵⁴ <https://docs.education.gov.au/category/deewr-program-group/digital-education-revolution>

⁵⁵ <http://www.bobpearlman.org/Learning21/new%20learning%20environments.htm>

⁵⁶ Bob Pearlman (2016) Ch 6. Designing new learning environments to support 21st Century Skills:

- Columbus Signature Academy, Columbus, Indiana

-
- New Tech High @ Coppell, Coppell, Texas
 - The Metropolitan Regional Career and Technical Center, Providence, Rhode Island
 - High Tech High, San Diego, California
 - New Line Learning Academy, South Maidstone Federation, Maidstone, Kent, England

1.3 ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН АСУУДАЛ

Боловсрол судлалд төлөвлөлт гэдэг нь бодлого боловсруулж, хөтөлбөр хэрэгжүүлэхдээ ирээдүйд юу хэрэгтэй болохыг урьдчилан харах чадвар юм.⁵⁷ Харин уламжлалт тодорхойлолтоор газар, тоног төхөөрөмж, ажилтан зэрэг нөөцийг боловсролын тодорхой хэрэгцээнд зориулан системтэйгээр хуваарилах үйл явц юм гэж үздэг байв.⁵⁸ Төлөвлөлтийн уламжлалт онол, практикаар⁵⁹ боловсролын төлөвлөлт урт хугацаанд дэд бүтцийг төлөвлөх, хамран сургалтыг нэмэгдүүлэх, үр ашгийг дээшлүүлэхэд анхаарлаа хандуулдаг. Харин орчин цагт илүү стратегийн шинжтэй болж, “өсөлт, өөрчлөлтийг удирдах” тухай асуудал байх болов.⁶⁰ Сүүлийн үед боловсролын төлөвлөлтөд тулгарч буй асуудлууд нь нийт газар нутгийг хамарсан боловсролын системийн талаарх ойлголтыг өөрчилж байна.⁶¹ Тухайлбал:

- Сургалтын үйл ажиллагааг орон зай болон засаг захиргааны нэгжээр тусгаарлах боломж багасч байна.⁶² Та “энэ гудамжинд амьдардаг л бол энэ сургуульд явах ёстой” гэж тулгах боломжгүй болсоор байна.⁶³
- Нэгэнт бүтээсэн систем болон өдөр тутмын тогтсон практикт найдах боломжгүй болж байна.⁶⁴
- МХХТ-ийн хөгжлийн ачаар суралцах орон зай, цаг хугацааны талаарх ойлголт эрс өөрчлөгдөв.
- Орчны хурдтай хувьслагаас шалтгаалж ирээдүйн үйл ажиллагааг баримжаатай таамагласан төлөвлөгөө гаргахад хүндрэлтэй боллоо.⁶⁵
- 21-р зуунд аливаа асуудалд орон нутгийн оролцоо аль ч улсад их болж, олон оролцогч асуудлыг улам хүндрүүлэх болов.⁶⁶

57 Foresight in formulating and implementing programs and policies.

58 Хэрэгцээг гаргаж ирэх, Байгаа нөөц, нөхцөл байдлыг үнэлэх, Зорилго, зорилт, хүрэх үр дүнг томъёолох, Хувилбаруудыг гаргаж ирэх, Ажил хэрэг болгох хөтөлбөр, арга хэмжээг боловсруулах, Хөтөлбөр, арга хэмжээ хэрэгжүүлэх, Хөтөлбөр, арга хэмжээний хэрэгжилтийн үнэлэх

59 Lewin (2013) Four decades of education planning: Retrospect and prospect: Centralized educational planning has also played an important role among developing nations, as from the 1960s.

60 Husar, M., et.al (2017)

61 World Multidisciplinary Earth Sciences Symposium (2017)

62 administrative spaces and functional spaces overlap

63 Stevenson (2007)

64 business as usual is no longer an option in education planning

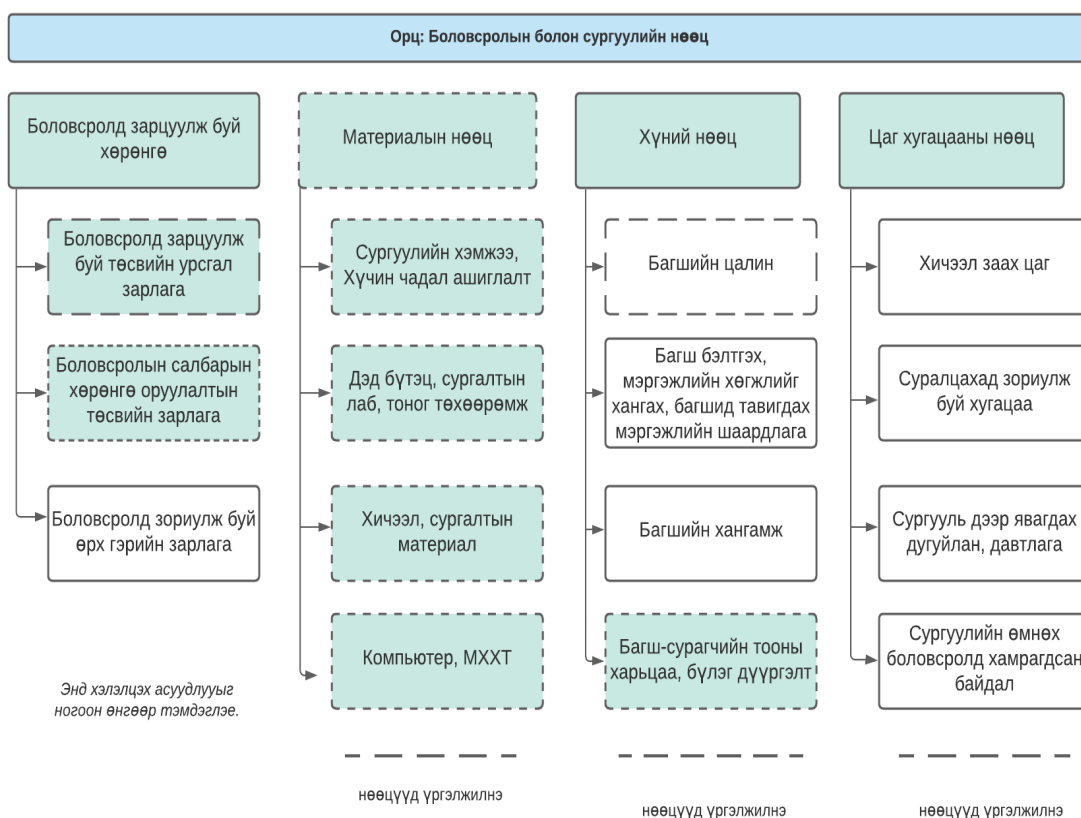
65 to predict the future and prepare rigid plans

66 Husar et.al (2017)

- Тулгамдаж буй асуудлыг нэг талаас нь харж төлөвлөх боломжгүй болж байна.⁶⁷

Харин манай улсад боловсролыг төлөвлөх нь өнөөдрийн бэлэн нөөц дээр ирээдүйн хэрэгцээг хангах үйл хэрэг хэвээр байна. Олон төрлийн нөөц боловсролыг төлөвлөхөд орц болох бөгөөд бидэнд тулгарч буй өнөөгийн асуудлыг шийдэхэд хувь нэмэр оруулж магадгүй гэж үзсэн зарим нэгийг нь энд авч үзье. Ингэхдээ боловсролыг төлөвлөх, сургалтын биет орчны дизайн гаргах, сургууль, цэцэрлэг барих, санхүүжүүлэх, үйл ажиллагаа явуулахад гарч буй орчин үеийн хандлага, бидэнд тулгарч буй зарим асуудлыг шийдсэн бусад орны туршлагыг судалж, дараа нь хөрөнгийн төсвийн зарим арга хэмжээний санхүүжилтийг сайжруулах санал боловсруулаа.

Эх сурвалж: Санааг PISA (2018) тайлангаас авав.

1.3.1 Сургуулийн хэмжээ

Сургуулийн хэмжээ олон талаар сургалтын үр дүнд нөлөөлж болно. Сургуулийн хэмжээ ямар байвал оптимал байхыг нэгдсэн байдлаар тогтоох боломжгүй. Суралцагчийн тоо нэмэгдээд байх тусам тодорхой эдийн засгийн цар хүрээ хүртэл зардал буурч, сургуулийн хэмжээ хэт томроход захиргааны бүтэц төвөгтэй болж үр ашиг буурдаг гэж үздэг.⁶⁸ Иймд бага сургуулийг 300-500 суралцагчтай, бусад түвшинд, ялангуяа ахлах сургуулийг 600-900 суралцагчтай байх нь тохиромжтой хэмээн үзсэн байв.⁶⁹

Сургуулийн оптимал хэмжээ, бүлэг дүүргэлтийн дундаж шаардлагыг заахгүй байх нь төвлөрлийг сааруулах бодлогын үед тодорхой бус байдал үүсгэж, хариуцлагыг сулруулж, үр ашгийг бууруулдаг гэж зарим орны практикт хийсэн тойм судалгаанаас дүгнэж болохоор байна.⁷⁰

ЭЗХАХБ-ын орнуудад 300 болон түүнээс цөөн суралцагчтай бол “жижиг сургууль” гэж үздэг юм байна. Харин дунд сургууль 660 орчим, ахлах сургууль 920 орчим суралцагчтай бол “дундаж хэмжээтэй” сургууль гэж үзжээ.⁷¹

Монгол Улсын сургуулийн **дундаж хэмжээг** 2020-2021 оны хичээлийн жилийн элсэлтээр тооцвол:

- Багийн баг сургуульд 33, сумын бага сургуульд 60,
- Сумын дунд сургуульд 254, сумын ерөнхий боловсролын сургуульд 671,
- Аймгийн төвийн ерөнхий боловсролын сургуульд 1359,
- Нийслэлийн ерөнхий боловсролын сургуульд 2291⁷² суралцагч элссэн байна.

68 Economies of scale

69 Andrew et.al (2002)

70 OECD (2018)

71 PISA (2018)

72 Онцгой утгыг (outlier 6109) оруулж тооцов.

Хүснэгт 1.4 Дундаж болон хамгийн бага элсэлт

Avg. Нийт Суралцагч

33 2,291

Сургуулийн Ангилал	Байршил I				
	Аймгийн төв	Баг	БШУЯ	Сумын төв	Хороо
Бага сургууль /1-5 дугаар анги/		33		60	447
Дунд сургууль /1-9 дүгээр анги/		119		254	267
Дунд-ахлах сургууль /6-12 дугаар анги/	201		344	81	58
Ахлах сургууль /10-12 дугаар анги/					290
Ерөнхий боловсролын сургууль /1-12 дугаар анги/	1,359	445		671	2,291

Min. Нийт Суралцагч

7 295

Хамгийн бага элсэлт

Сургуулийн Ангилал	Байршил I				
	Аймгийн төв	Баг	БШУЯ	Сумын төв	Хороо
Бага сургууль /1-5 дугаар анги/		7		29	224
Дунд сургууль /1-9 дүгээр анги/		63		83	210
Дунд-ахлах сургууль /6-12 дугаар анги/	174		295	81	20
Ахлах сургууль /10-12 дугаар анги/					70
Ерөнхий боловсролын сургууль /1-12 дугаар анги/	213	192		113	130

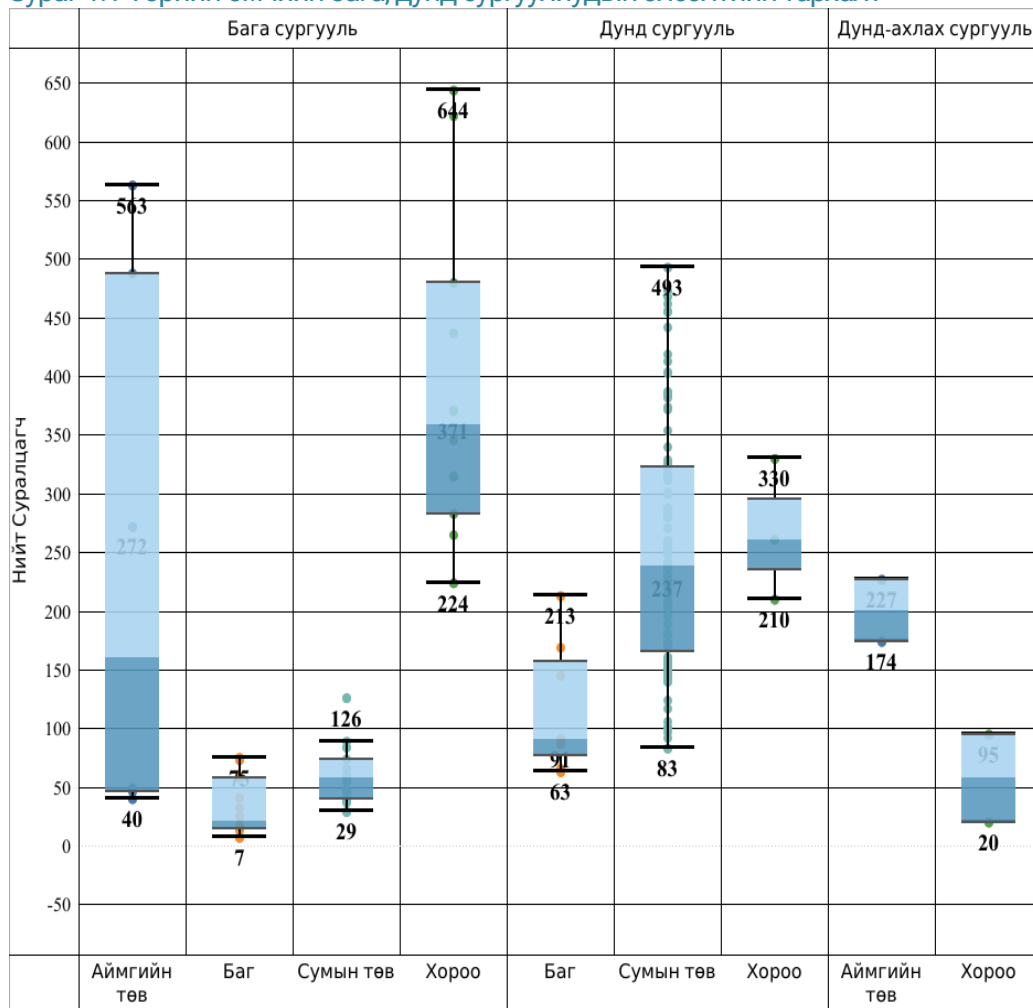
Багийн бага сургуулийн дундаж элсэлт 33 суралцагч, хамгийн бага элсэлт 7 суралцагч байна. Боксплотын утгын хязгаар 7-75, медиан хэмжээ их доогуур байгаа учраас хамгийн бага хэмжээнээс I квартилийн хооронд байгаа сургуулиуд дээр анхаарлаа хандуулах хэрэгтэй.⁷³

Сумын төвийн дунд сургуулийн элсэлтийн боксплотын хязгаар өргөн, тархалт хэд хэдэн “бүлэг” хэлбэртэй, медиан хэмжээнээс хамгийн их утга хүртэлх тархалт их байна.

73 Нийслэлийн Хан-уул дүүргийн зуун гучдугаар сургууль 930 суралцагчтай (outlier) бөгөөд бага сургуулийн боксплотыг илүү тод харуулахын тулд тархалтын зургаас хасав.

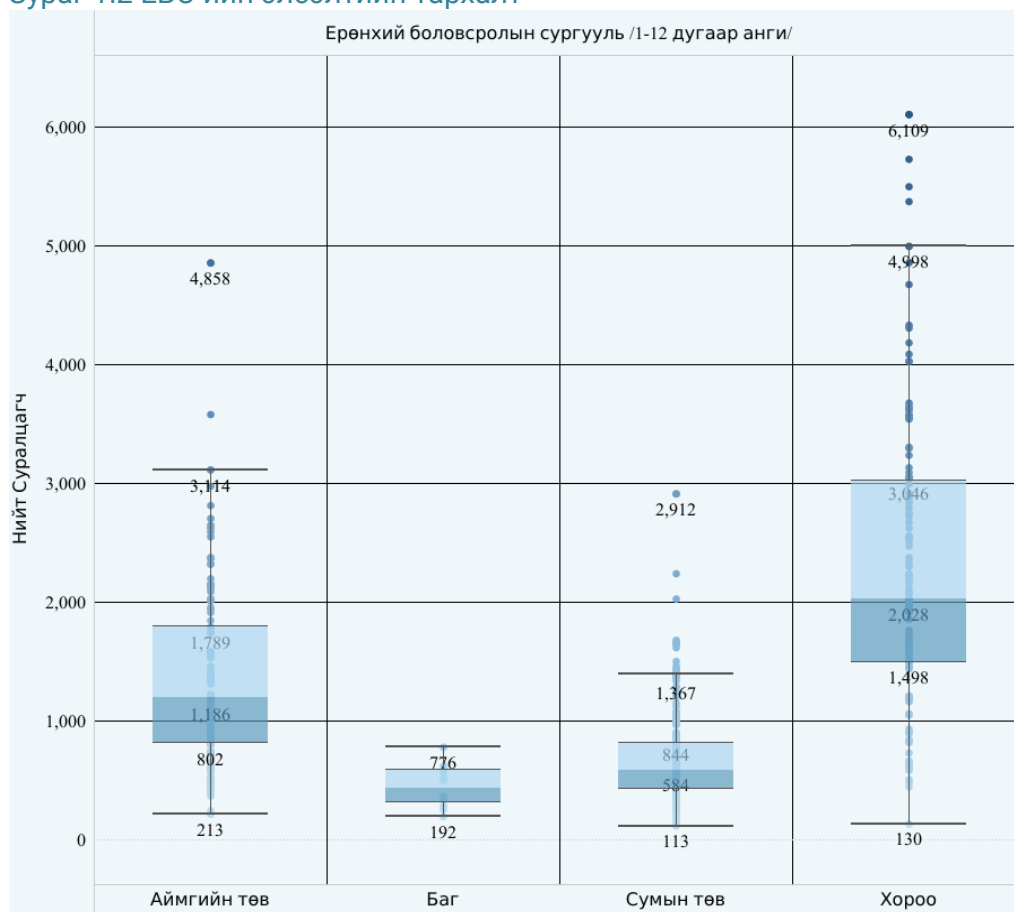
Зураг 1.1 Төрийн өмчийн бага, дунд сургуулиудын элсэлтийн тархалт

Харин 1-12 ангитай ерөнхий боловсролын сургуулийн хувьд бүх байршилд боксплотын хязгаар өргөн, сарнилт ихтэй харагдаж байна. Жишээ нь сумын төвийн ерөнхий боловсролын сургуулийн хамгийн бага элсэлт 113 байхад их элсэлт 2912 байв.

Зураг 1.2 ЕБС-ийн элсэлтийн тархалт

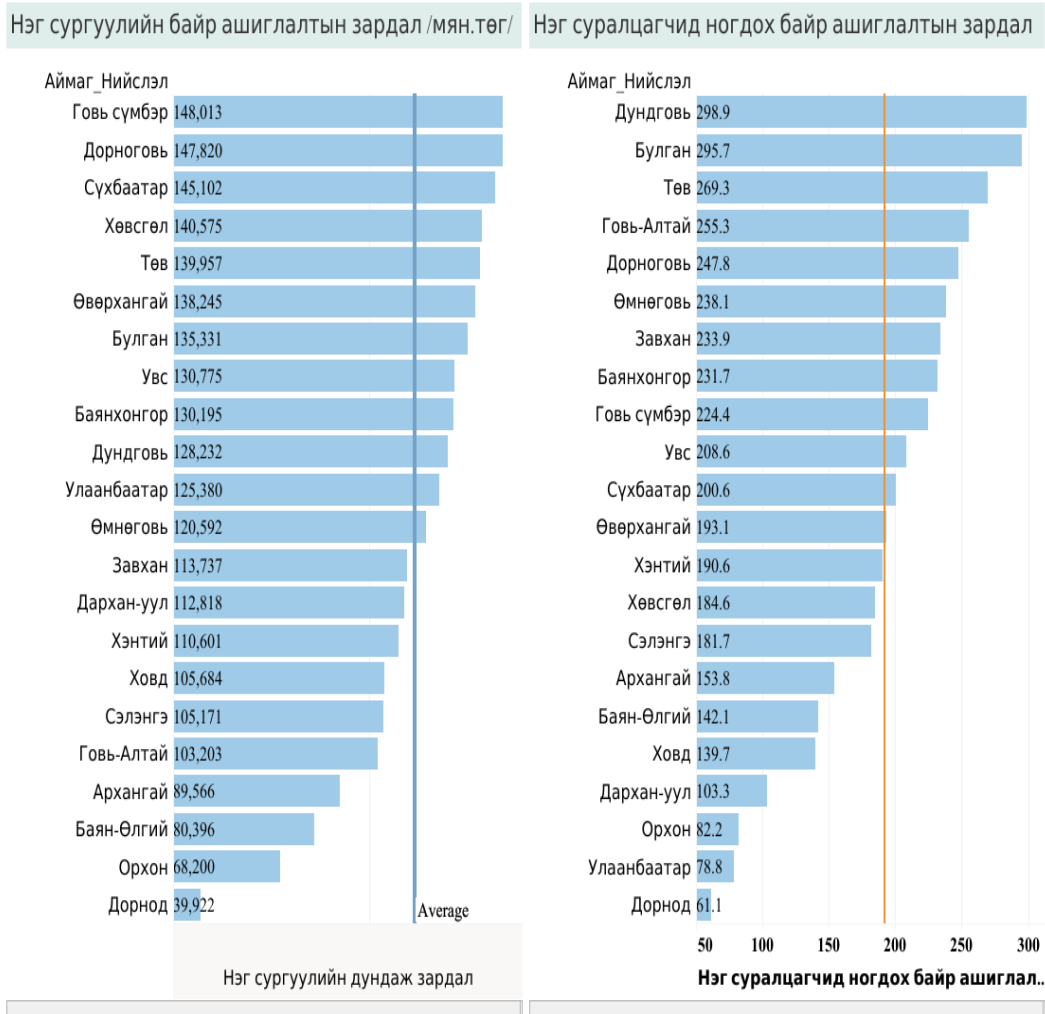

Жижиг сургуульд сургуулийн барилга, талбайн ашиглалт тааруу, нэг ажилтны үйлчлэх хүний тоо цөөн тул төсвийн хөрөнгийн үр ашиг доогуур байдаг гэж тооцдог. Жижиг сургуульд үнэн хэрэгтээ бүх төрлийн нөөц хязгаарлагдмал. Ерөнхий боловсролын нэг суралцагчид ногдож буй зардлын ялгааг жишээгээр харуулав. Сургуулиуд нь ерөнхийдөө “жижиг” ангилалд багтахар бол нэг суралцагчид ногдох байр ашиглалт, захиргаа аж ахуйн зардал зэрэг үйл ажиллагааны тодорхой цар хүрээнд тогтмол шинжтэй зардал өндөр гарна.

Тухайлбал 2019-2020 оны хичээлийн жилд Дорнод аймгийн нэг сургуулийн дундаж элсэлт 738 бол, Дундговь аймагт 445 байв. Энэ нь нэг хүүхдэд ногдох байр ашиглалтын зардал ялгаатай байхад хүргэж байна. Нэг сургуульд ногдох зардлаар харвал Булган, Дундговь аймгууд жагсаалтын дунд байгаа хэдий ч нийт сургуулийн элсэлт доогуур учраас тогтмол шинжтэй байр ашиглалтын болон үйл ажиллагааны зардал өндөр гарч “үр ашиг муутай ажиллаж байгаа” гэж харагддаг.

Зураг 1.3 Байр ашиглалтын дундаж зардал

Сургууль том байх тусмаа нөөц, сонголт, боломж нэмэгдэж, боловсролын үр дүн сайн байх хандлагатай байна гэж дүгнэсэн судалгаа олон бий.⁷⁴ Гэхдээ 1200-аас дээш хүүхэдтэй том сургуульд ч асуудал үүсдэг байж магадгүй.⁷⁵ Тухайлбал суралцагч, багшийн аль алиных нь зан төлөв, хандлага хэт том сургуульд сулардаг бол жижиг сургуульд уур амьсгал илүү эерэг байжээ.⁷⁶ Мөн боловсролын үр дүнд нөлөөлөх хүчин зүйлийн судалгаанд сургуулийн хэмжээ сургалтын үр дүнд эергээр нөлөөлөх оптимал хэмжээг 680-960 гэж тогтоосон судалгаа бий.⁷⁷

74 Тухайлбал PISA (2015): Across OECD countries, students in larger schools score higher in science and are more likely to expect to work in a science-related career than students in smaller schools.

75 Тухайлбал: Ares Abalde (2014) School size policies

76 OECD (2016)

77 Hattie & Clarke (2018)

1.3.2 Хоёр ээлжээр хичээллэх

Сургуулийн барилгын ашиглалтыг нэмэгдүүлэх өөр нэг арга нь ээлжээр хичээллэх юм. Хөгжилтэй орнуудад хоёр ээлжээр хичээллэх аргыг бараг хэрэглэдэггүй.⁷⁸ Ээлж нь шинээр барилга барих боломжгүй үед авах арга хэмжээ бөгөөд боловсролын төлөвлөлт оновчтой бол ийм байдалд орох нь тун ховор гэжээ.⁷⁹ Ээлжээр хичээллэхийг газар, барилга, тоног төхөөрөмж гээд бүх төрлийн нөөцийн ашиглалтыг сайжруулах, бүлэг дүүргэлтийг бууруулах арга болгон бид ашигладаг. Чили улс 1996 онд хоёр ээлжээсээ “бүтэн өдрийн сургууль”-руу шилжиж, сургалтын цаг, хичээлийн гадуурх үйл ажиллагааг нэмэгдүүлж чадсан аж.⁸⁰ Энэ шинэчлэлд ихээхэн хөрөнгө оруулалт шаарджээ. Үүний үр дүнд математик болон хэлний хичээл дээр сурлагын амжилт ахисан нь судалгаагаар нотлогдсон байна.⁸¹ Казахстан улс төвлөрсөн газруудад сургуулийн ээлжийг багасгах хөрөнгө оруулалт хийж, нийт 106 сургууль барьснаар 2007-2011 онд 3 ээлжээр хичээллэж байсан сургуулийн тоог эрс бууруулсан байна.⁸²

Олон ээлжээр хичээллэх нь сургуулийн барилга, тоног төхөөрөмжийн хэрэглээний үр ашгийг нэмэгдүүлдэг ч, багшийн хичээл заах цаг, суралцагчидтайгаа ажиллах цаг багасдаг. Мөн хичээл хоорондын завсарлага багасах, тусламж хэрэгтэй суралцагчдад зарцуулах цаг, анхаарал буурснаар стресс ихтэй суралцах орчин болж хувирна. Зүүн Европын орнуудад хийсэн судалгаагаар үдээс хойших ээлжид хичээллэдэг суралцагчдын үнэлгээ бага зэрэг доогуур байсан бөгөөд энэ нь багш, суралцагчийн аль аль нь ядарсан эсвэл хичээлийн дараа давтах, зөвлөгөө авах, өгөх цаг бага байсантай холбоотой байж магадгүй гэж дүгнэжээ.⁸³ Иймд зарим сургууль ээлжийг сольж хичээллүүлэх болсон байна. Хамгийн гол асуудал нь ээлжээр хичээллэх үед гэрийн даалгавар их байхаас өөр аргагүй болдог.⁸⁴ Ихэнх улс хоёр ээлжээр хичээллэхийг түр зуурын арга хэмжээ гэж үзсэн байв.⁸⁵ Ээлжээр хичээллэх нь эцэг эхийн сэтгэлд нийцэхгүй үйлчилгээ юм.⁸⁶

Гэтэл манай тохиолдолд зарим сургууль хүчин чадал ашиглалтын коэффициент нь 1-ээс бага байхад ч хоёр ээлжээр хичээллэдэг. Үүнд багшийн хүрэлцээ, хичээлийн хуваарь хийх арга нөлөөлдөг байж магадгүй. Дараах хүснэгтэд 2020-2021 оны хичээлийн жилийн мэдээгээр хүчин чадал ашиглалт нь доогуур байгаа хэр нь 2 ээлжээр хичээллэж эхэлсэн сургуулиудыг харуулав.

78 Bray, M (2008)

79 Bray, M (2008)

80 Santiago et.al (2017): All day school

81 Bellei (2009) in OECD (2018)

82 World Bank (2015)

83 Lusher & Yassenov (2016)

84 Bray, M (2008)

85 Sagyndykova, G (2013)

86 Linden, T (2001) & Sagyndykova, G (2013)

Хүснэгт 1.4 ХЧА 1-ээс бага боловч 2 ээлжээр хичээллэж буй сургуулиуд

Байрлал	Нэр	Хүчин чадал ашиглалт /барилгын хүчин чадлаар/	Хүчин чадал ашиглалт /хичээл хийх ангиар/	Хүчин чадал ашиглалт /сургалтын танхимаар/	II ээлжинд хичээллэж буй бүлгийн жин
Архангай аймаг	Ар. Батцэнгэл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.7	0.91	0.74	0.24
Архангай аймаг	Ар. Хашаат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.81	0.91	0.75	0.20
Архангай аймаг	Ар. Цэнхэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.6	0.31	0.27	0.19
Баян-Өлгий аймаг	Бө.Ногооннуур сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	0.34	0.56	0.27	0.60
Баян-Өлгий аймаг	Бө.Цагааннуур тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	0.53	0.77	0.51	0.60
Баян-Өлгий аймаг	Бө.Ногооннуур сумын ерөнхий боловсролын гурав дугаар сургууль	0.75	0.83	0.31	0.40
Баянхонгор аймаг	Бх.Бууцагаан сумын Баян бүрд багийн ерөнхий боловсролын сургууль	0.68	0.20	0.03	0.25
Булган аймаг	Бү.Сэлэнгэ сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	0.75	0.61	0.38	0.17
Говь-Алтай аймаг	Гв.Гуулин багийн ерөнхий боловсролын сургууль	0.43	0.80	0.30	0.25
Говь-Алтай аймаг	Гв.Бугат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.49	0.94	0.53	0.47
Дундговь аймаг	Ду.Далгархангай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.78	0.96	0.55	0.09
Завхан аймаг	Зв.Цагаанхайрхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.32	0.90	0.29	0.44
Завхан аймаг	Зв.Цэцэн-Уул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.85	0.63	0.38	0.47
Өвөрхангай аймаг	Өв.Есөнзүйл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.4	0.54	0.29	0.15
Өвөрхангай аймаг	Өв.Эүүнбаян-Улаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.87	0.80	0.58	0.31
Сүхбаатар аймаг	Сү.Наран сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.81	0.91	0.72	0.10
Сэлэнгэ аймаг	Сэ.Жавхлант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.75	0.93	0.60	0.08
Төв аймаг	Тө.Цэцл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.72	0.74	0.60	0.25
Ховд аймаг	Хо.Дөргөн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.83	0.83	0.64	0.17
Ховд аймаг	Хо.Мөст сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.78	0.93	0.68	0.16
Хөвсгөл аймаг	Хө.Бүрэнтогтох сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.63	0.77	0.56	0.09
Хөвсгөл аймаг	Хө.Мөрөн сумын ерөнхий боловсролын Ирээдүй хорин нэгдүгээр зуун сургууль	0.84	0.79	0.60	0.03
Хөвсгөл аймаг	Хө.Ханх сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.76	0.22	0.18	0.29
Хэнтий аймаг	Хэ.Биндэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.56	0.70	0.59	0.42
Хэнтий аймаг	Хэ.Батноров сумын Бэрх тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	0.4	0.42	0.31	0.45
Хэнтий аймаг	Хэ.Галшар сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.58	0.82	0.49	0.38
Дархан-Уул аймаг	Да.Хонгор сумын Ерөнхий боловсролын арван нэгдүгээр сургууль	0.52	0.59	0.42	0.31
Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн Монгол Улсын Консерватори	0.52	0.20	0.18	0.45
Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори өсвөрийн зохион бүтээгчдийн ахлах сургууль	0.71	0.64	0.57	0.38
Багахангай дүүрэг	БХД-ийн ерөнхий боловсролын хангай цогцолбор сургууль	0.83	0.97	0.71	0.47
Орхон аймаг	Ор.Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.84	0.90	0.78	0.16
Орхон аймаг	Ор.Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургууль	0.87	0.92	0.84	0.49

Улс орнууд хүчин чадал ашиглалтын хязгаар тогтоож сургалтын орчныг төлөвлөдөг. Жишээ нь АНУ-д төрийн өмчийн сургуульд хүчин чадал ашиглалтын коэффициент нь 80-94% байвал хангалттай гэж үзжээ⁸⁷

87 <https://edscape.dc.gov>. Зарим улс 95%-д хүргэнэ гэсэн зорилт тавьсныг хэт өндөр байна хэмээн ихээхэн шүүмжилсэн байв.

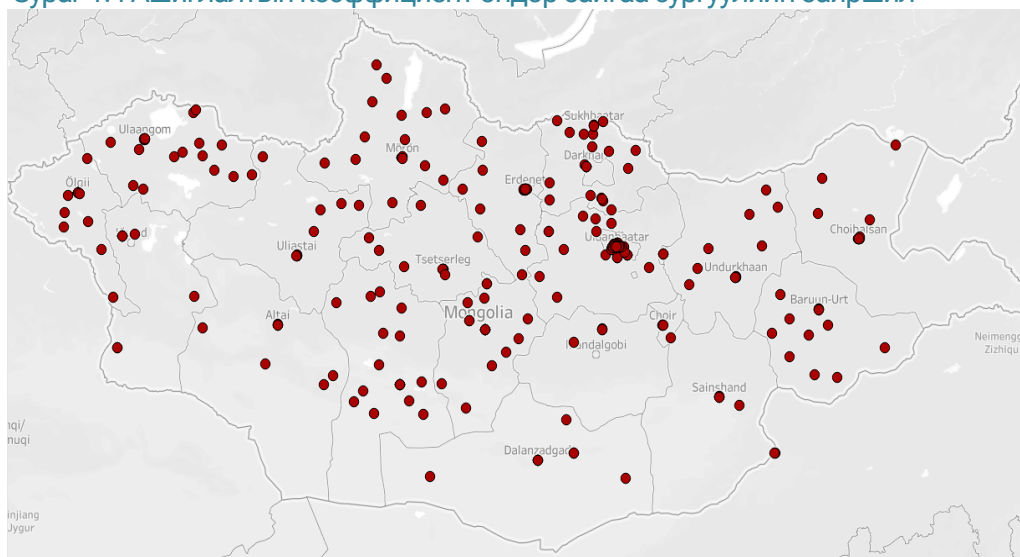
Хүснэгт 1.6 АНУ-ын төрийн өмчийн сургуулиудын хүчин чадлын үзүүлэлт

Нийт хүчин чадал ашиглалт (хча)	Үнэлгээ	Танхимаар тооцсон хүчин чадал ашиглалт (үйл ажиллагааны хүчин чадал)
>95	Хүрэлцээгүй	>110
90-94	Хүрэлцээ муудаж байгаа	100-109.9
70-89	Хэвийн	85-99.9
60-69	Үр ашиг тааруу	70-84.99
<60	Үр ашиг муутай	<70

Эх сурвалж: Laurie Lewis, Kyle Snow, Elizabeth Farris, Becky Smerdon, Stephanie Cronen, Jessica Kaplan, [Condition of America's Public School Facilities: 1999](#) (NCES 2000-032) (Washington, DC: U.S. Department of Education, 2000).

Манай улсын төрийн өмчийн сургуулийн 55 хувьд нь ашиглалтын коэффициент 1.1-ээс дээш байна. Хүчин чадал ашиглалтын коэффициент 1.1-ээс дээш бол нэг ээлжээр хичээллэх боломжгүй.⁸⁸ Мөн II ээлжинд нийт суралцагчдын 50-иас дээш хувь нь хичээллэж байгаа төрийн өмчийн сургууль 16 байна.

Зураг 1.4 Ашиглалтын коэффициент өндөр байгаа сургуулийн байршил

88 Биеийн тамирын заал, урлагийн заалыг ашиглах боломжтой тул хичээл хуваарь хийж үзэхэд онолын хүчин чадлаар болон 30 хүүхэд нэг ангид хичээллэх боломжтой танхимыг тооцож гаргасан хүчин чадал ашиглалтын коэффициент 1.1 байхад 1 ээлжээр хичээллэх боломжтой байдаг. Гэхдээ цаашид ХЧА-ын коэффициент 1 бол нэг ээлжээр хичээллэж боломжтой гэж үзье.

1.3.3 Бүлэг дүүргэлт, багш-суралцагчийн тооны харьцаа

Бүлэг дүүргэлтийг сургуулийн зохион байгуулалт, төлөвлөлтийн шийдвэрт дараах зорилгоор хэрэглэдэг. Тухайлбал:

- Боловсролын нийлүүлэлтийг төлөвлөхөд хэрэглэдэг (Бүлэг дүүргэлтийн доод хэмжээг заах).
- Бүлэг дүүргэлтийг зарим улс онолын хувьд шаардлагатай багшийг тооцоход хэрэглэдэг⁸⁹ (Бүлэг дүүргэлтийн дундаж хэмжээг заах).
- Санхүүжилтийг тооцоход хэрэглэдэг (Бүлэг дүүргэлтийн дээд, доод хэмжээг заах).

Зарим улс бүлэг дүүргэлтийн шаардлагыг сургуулийн хэмжээтэй уялдуулсан байна. Тухайлбал Эстони улс ахлах сургуулийн бүлэг дүүргэлтийг дараах байдлаар тогтоожээ.

Хүснэгт 1.7 Эстони улсын ахлах сургуулийн хэмжээ болон бүлэг дүүргэлт

Хэмжээний ангилал	Суралцагчийн тоо	Бүлэг дүүргэлтийн дээд хэмжээ
Жижиг сургууль	252 болон түүнээс цөөн суралцагчтай	28
Дунд хэмжээний сургууль	360 орчим суралцагчтай	30
Том хэмжээний сургууль	540-760 орчим суралцагчтай	36

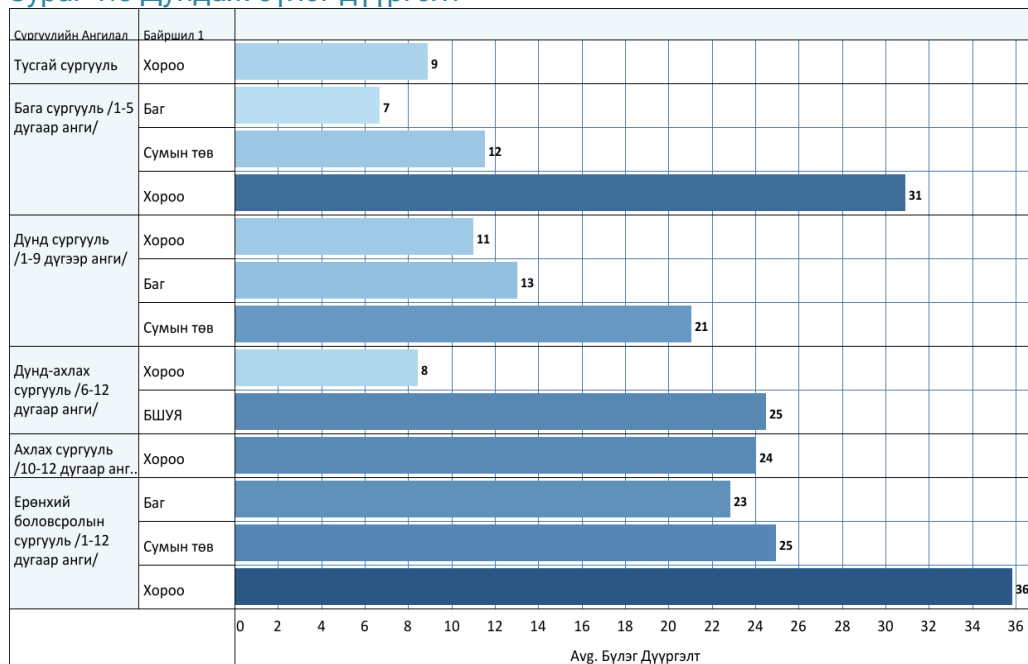
Эх сурвалж: Santiago et al. (2016)

Бүлэг дүүргэлтийн дээд хэмжээг заадаг практикаас гадна хамгийн бага хэмжээг заадаг улс орон байна. Үүнийг жижиг анги үүсгэхээс, сургалтын чанар тааруу байгаагаас шалтгаалан суралцагчид өөр сургууль руу шилжин суралцсаар байхад ч сургууль үр ашиггүй үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлсээр байхаас сэргийлэх зорилгоор хэрэглэдэг. Хүн ам сийрэг суурьшсан оронд үүнийг хэрэгжүүлэхэд хүндрэлтэй гэдгийг манай улсын туршлага харуулна. Жишээ нь 2020-2021 оны элсэлтээр төрийн өмчийн сургуулиудын дундаж бүлэг дүүргэлт 7-36 байна.

89 Nusche et. al (2016)

Зураг 1.5 Дундаж бүлэг дүүргэлт

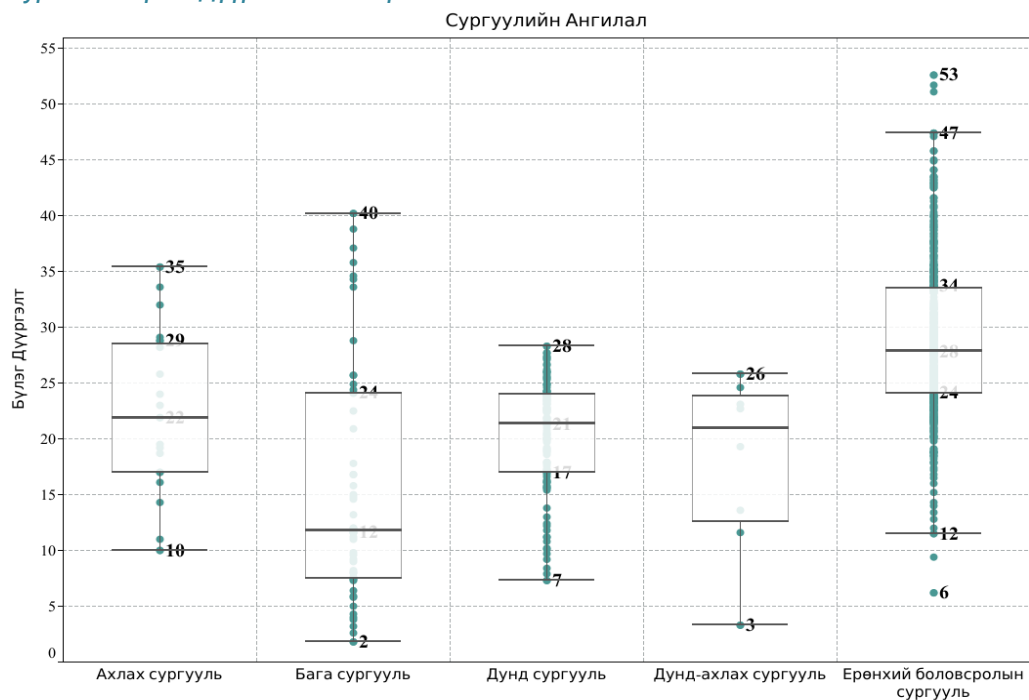

Бага сургуулийн хувьд бүлэг дүүргэлтийн тархалтын I-III кватиль хоорондын зай хол, боксплотын хязгаар өргөн байна. Харин дунд сургуулийн хувьд нийт боксплотын хязгаар харьцангуй бага, медиан дээрх тархалт өндөр байна. 1-12 ангитай ерөнхий боловсролын сургууль дээр боксплотын хязгаар хэт өргөн, бүх кватильд тархалт өндөр, медианаас хамгийн их хэмжээ хүртэл тасралгүй үргэлжилсэн, бас тархалт шигүү байна.

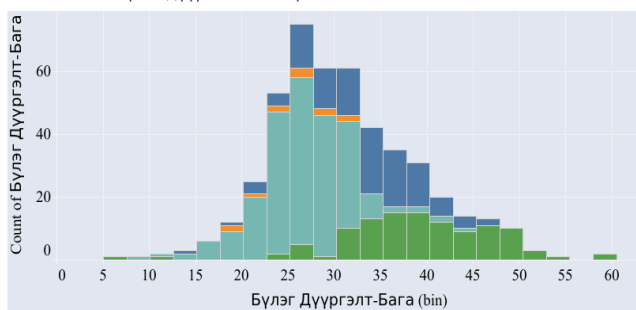

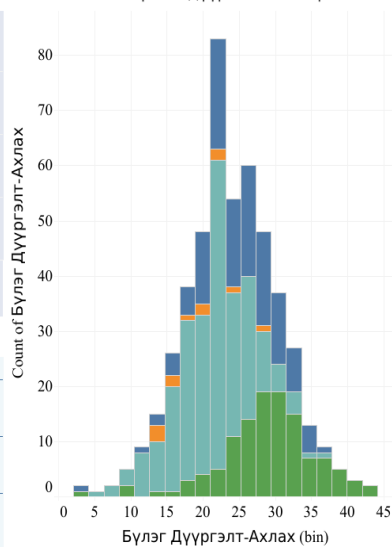
Зураг 1.6 Бүлэг дүүргэлтийн тархалт

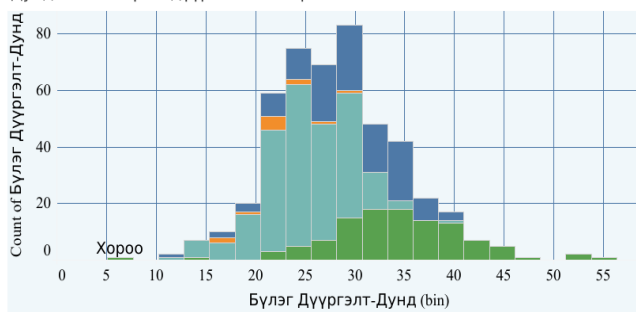
Бага ангийн бүлэг дүүргэлтийн тархалт

Ахлах ангийн бүлэгт дүүргэлтийн тархалт

Дунд ангийн бүлэг дүүргэлтийн тархалт

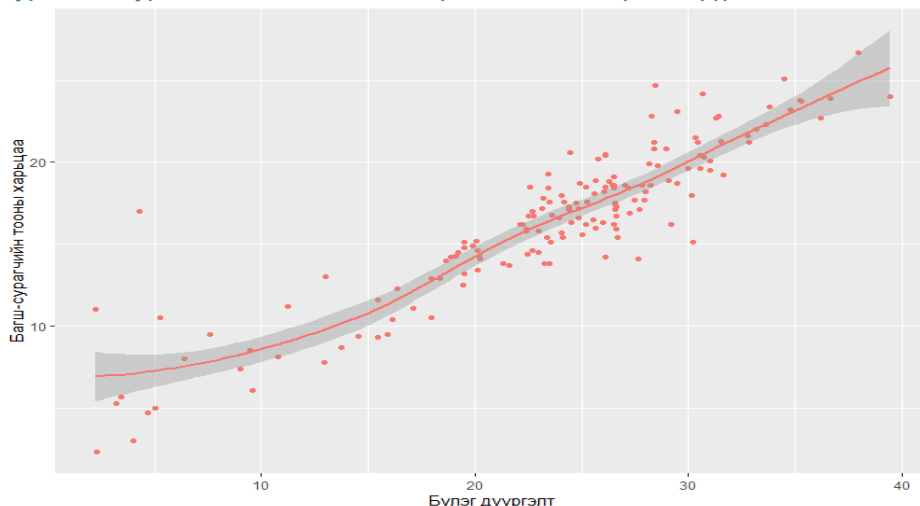

Байршил I
 ■ Аймгийн төв
 ■ Баг
 ■ Сумын төв
 ■ Хоргоо

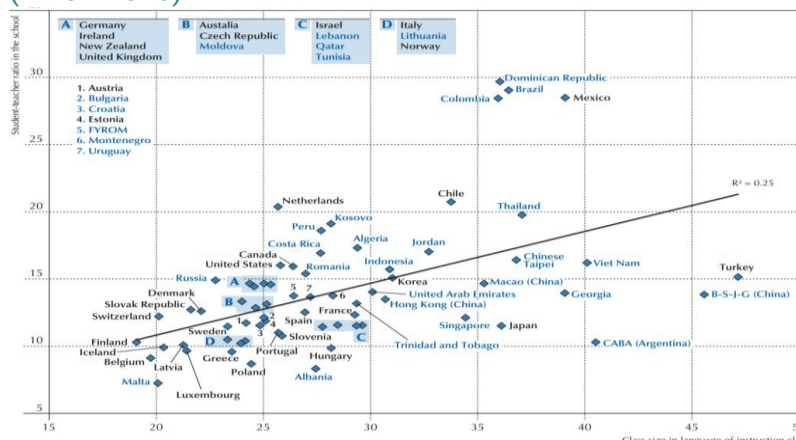

Багш суралцагчийн тооны харьцаа, бүлэг дүүргэлтийг харьцуулах нь сургуулиудад байгаа багшийн нөөцийг, мөн ашиглах боломжтой хүчин чадлыг харуулдаг.⁹⁰ Бүлэг дүүргэлт болон нэг багшид ногдох суралцагчийн тооны хамаарал хүн ам багатай улс орнуудад сул байдаг.⁹¹ Манай улсын төрийн өмчийн сургуулиудад энэ хамаарал хүчтэй (Cor [1] 0.9055622) байна.

Зураг 1.7 Сурагч-багшийн тооны харьцаа болон бүлэг дүүргэлтийн хамаарал

Зураг 1.8 Бүлэг дүүргэлт, сурагч-багшийн тооны харьцааны хамаарал (ПИСА 2018)

Эх сурвалж: OECD, PISA (2015) Database, Table II.6.26

90 The comparison of student-teacher ratios and class size can provide a measure of the spare teacher resource capacity within schools.

91 OECD (2017) Education at a Glance

ЭЗХАХБ-ын орнуудын дунджаас харахад, бүлэг дүүргэлт болон нэг багшид ногдох суралцагчийн тоо нь нийгэм-эдийн засгийн хувьд давуу талтай сургуулиуд, мөн төвлөрсөн газрын сургуулиуд, төрийн өмчийн сургуулиудад өндөр байжээ.⁹²

Сүүлийн үед бүлэг дүүргэлтийг боловсролын үр дүнд нөлөөлөх орцын хүчин зүйл болгон үзэх нь эрс багассан. Бүлэг дүүргэлтийг орц болгон үзэж хөрөнгө оруулалтыг төлөвлөх нь “хүүхэд цөөтэй ангид хүүхэд бүрд ногдох багшийн цаг их, анхаарал сайн байна, үүнээс улбаалан үр дүн сайн байна” хэмээх таамаглалд үндэслэдэг.⁹³ Нөгөө талаар бүлэг дүүргэлтийг багасгах хөрөнгө оруулалт хийснээс өөр төрлийн буюу багшийн цалин урамшуулал, багшийн хөгжил, мэргэшил, багшлахуйн чадвар, туслах багш хөлслөх зэрэг бусад хүчин зүйлд анхаарах нь илүү үр дүнтэй гэж дүгнэсэн судалгаа олон бий.⁹⁴ Анги ахих бүрд бүлэг дүүргэлтийн нөлөө бага байна гэсэн дүгнэлт ч гарч байна.⁹⁵ Хамгийн сүүлийн ТАЛИС (TALIS) багш нарыг ажилдаа сэтгэл дундуур байхад хүргэдэг гол хүчин зүйл бол анги хэдэн хүүхэдтэй байх нь биш харин анги доторх уур амьсгал, хүмүүжилгүй буюу зан төлөвийн асуудалтай хүүхдүүд юм гэж хариулжээ. Иймд багш нарыг “хүнд сорилттой нөхцөлд ажиллах” чадамжтай болгон бэлтгэх зөвлөмж өгч байна.⁹⁶ Калифорнийн бүлэг дүүргэлтийг багасгах хөтөлбөрөөс боловсролын салбар ихээхэн сургамж авсан.

1.3.4 Хамран сургах тойрог болон сонголт

Сургуулийн сонголтыг дэмжих үндэслэл нь зах зээлийн зарчимд найдах явдал юм. Сонголтыг ваучерын механизм, татварын хөнгөлөлтөөр дэмждэг.⁹⁷ Гэхдээ энэ нь гол төлөв хувийн сургуулийн өрсөлдөөнийг дэмжихэд чиглэсэн бодлого байдаг. Уг нь сонголтыг нэмэгдүүлэх нь хувийн хэвшлийн өрсөлдөөнийг нэмэгдүүлэх тухай асуудал биш юм. Төрийн өмчийн боловсролын системд хэрэглэгчийн шаардлагад нийцсэн олон төрөл хэлбэрээр сургуулийг зохион байгуулж суралцагч, эцэг эхэд сонголт хийх боломж бүрдүүлэх ёстой. Төрийн өмчийн сургууль энгийн, магнет, лицей, авьяастны,⁹⁸ тусгай, гүнзгийрсэн, төрөлжсөн, зарим улсад боардинг,⁹⁹ чартер сургууль,¹⁰⁰ мэргэжлийн сургалттай гэх мэт олон төрлөөр сургалт санал болгож, аль болох олон суралцагч татахыг хичээдэг.

Сургууль сонголтын талаарх арга хэмжээг сайтар судалж төлөвлөхгүй бол нийгэмд ялгаа үүсгэдэг гэдгийг улс орнууд хүлээн зөвшөөрсөн байна.¹⁰¹ Мөн сургуулиуд шалгалт авах хэлбэрээр элсүүлэх эрх чөлөөтэй байвал “сайныг нь түүх” (cream skimming), хүүхдэд багаас нь ялгаварлал мэдрүүлэх зэрэг сөрөг хандлагад

92 OECD, PISA (2015)

93 Dynarski, J et.al (2013)

94 Жишээ нь Hattie (2009, 2018)

95 Wobsmann & West (2006), Howley and Howley (2004): In general, secondary school students tend to benefit more from larger schools than primary school pupils, and low-income and minority students appear to perform better in smaller schools.

96 TALIS (2018)

97 Musset, P (2012)

98 Жишээ нь SAMPAD

99 Boarding schools are relatively more prevalent in the United Kingdom (UK), India, China, and parts of Africa.

100 менежментийн гэрээгээр төрийн өмчийн сургуулийг ажиллуулах

101 <https://www.cato.org/commentary/segregation-school-choice-movement>

хүргэдэг.¹⁰² Сургуулийн сонголтыг үр дүнтэй болгохын тулд төрийн зүгээс нийгэм эдийн засгийн хувьд сул байдалд байгаа хэсгээ илүү дэмжих чиглэл баримтлах хэрэгтэй гэжээ.¹⁰³ Гэхдээ нийгэм эдийн засгийн хувьд сул нөхцөлд байгаа гэр бүлд сонголт хийх эрх чөлөө байсан ч сонголтод нөлөөлөх хүчин зүйлийн талаар зөв дүгнэлт хийж чаддаггүй гэсэн судалгааны дүгнэлт ч байна.¹⁰⁴

Иймд суурьшилд-суурилсан төлөвлөлтийн хэлбэрийг боловсролд өргөн хэрэглэдэг. Тухайлбал ЭЗХАХБ-ын орнуудад хийсэн судалгаанд хамрагдсан 33 орны 27 нь энэ аргаар төлөвлөж байна.¹⁰⁵ Суурьшилд суурилах нь суралцагчид амьдардаг газартайгаа ойрхон байгаа сургуулийг сонгох үйлдэлд хөтөлнө. Хамран сургах тойрог зааснаар хүний эрхийг зөрчиж, төрийн бодлогоор үр дүн муутай сургууль оршин тогтносоор байхыг урамшуулдаг хэмээн шүүмжилдэг ч газарзүйн байршлаар хамран сургах тойрог тогтоосноор ялангуяа бага насны хүүхдүүдийн хувьд чухал гэж үздэг. Гэхдээ хамран сургах тойрогт нь хэд хэдэн сургууль байх бөгөөд тэр дундаас сонгох эрхтэй байдаг туршлага элбэг байв.¹⁰⁶ Харин академик шинжтэй ахлах сургуулийн хувьд нутаг дэвсгэр хамааралгүй сонголт хийх эрх өгдөг байна. Суурьшилд суурилсан ийм систем оршин суугчдын дунд нийгмийн ялгаварлал үүсгэх үү гэдэг асуулт мөн л гардаг.

Ийм хэлбэрийн төлөвлөлтөд хамран сургах тойрог тогтоох асуудал хамгийн чухал бодлого болж хувирах бөгөөд ихэнхдээ газар нутгийн хил хязгаарыг дагадаг. Гэхдээ сүүлийн үед энэ зарчмыг эвдэх хандлагатай байна. Хамран сургах тойрог хэт ачаалалтай бол хөршийн нутаг дээрх сургууль хамран сургах тойрогт багтах нь бий. Жишээ нь Австрийн Вен хотын хамран сургах тойрогт хөрш хоёр дүүргийн сургуулийг ч багтаадаг ажээ.¹⁰⁷ Мөн улс орнууд хамран сургах тойргийг ойр ойрхон шинэчилдэг байна.

1.3.5 Суурьшлын ялгаа

Суурьшлын ялгаа нь боловсролын үр дүнд нөлөөлөхгүй байвал боловсролын системийг үр дүнтэй ажиллаж байна гэж дүгнэдэг болжээ.¹⁰⁸

Орон нутгийн сургуулиуд хүчин чадлын илүүдэлтэй байхад хот суурин газар хүчин чадал хүрэлцэхгүй байх бэрхшээл манай улсад ч гардаг. Орон нутгийн сургуулиудын бүтэц, суралцагчдын аж байдал, нийгэм эдийн засгийн орчин нь ихээхэн ялгаатай, бэрхшээл ихтэй.¹⁰⁹ Ийм ялгаатай байдал нь төсвийн хөрөнгийг үр ашигтай зарцуулах, хаана амьдарч байгаагаас үл хамааран чанартай боловсрол

102 Шалгалт авч элсүүлэхийг улс орнууд хориглодог байна. Үүний оронд эхлээд бүртгүүлснийг авах, тойргийн хүүхдээ авах, ах эгч нь сурч байсныг авах, квот тогтоох гэх мэт өөр арга хэрэглэхийг санал болгожээ. Жишээ нь Бельги улсын сургуулийн сонголтын талаар хийсэн сүүлийн 2 удаагийн шинэчлэл нь ийм зорилготой юм байна.

103 Nusche et.al (2009)

104 Schneider, P. et.al (2000)

105 OECD (2011)

106 Жишээ нь Австри, Дани

107 Nusche et.al (2016)

108 OECD 2016)

109 OECD (2018)

эзэмших боломжийг бүх суралцагчдад олгох зорилтыг хэрэгжүүлэхэд хүндрэл учруулж байна.

Дэлхийн аль ч улсад хотжилт явагдаж 2019 оны байдлаар дэлхийн нийт хүн амын 66 орчим хувь нь хотод амьдардаг болсон байна.¹¹⁰ Хотжих үзэгдэл зарим оронд сүүлийн 10 жилд эрчимтэй явагдсан аж. Тухайлбал Япон, Турк, Польш, Унгар улс.¹¹¹

Суурьшлыг сийрэг, хүн ам цөөтэй гэж ангилах нь улс орон бүрийн хувьд ялгаатай. ПИСА олон улсын шалгалтад 3000-аас доош хүн амтай тосгон, 3000-15000 хүнтэй суурьшлын төвийг “жижиг” гэж үзжээ. Гэтэл манай улсын сумдын дундаж хүн ам 2600 орчим байна.¹¹²

Суурьшлын ялгаа боловсролын үр дүнд нөлөөлж байна. Тухайлбал:

- ПИСА 2015: Шинжлэх ухааны хичээл дээр ерөнхийдөө хөдөөгийн сургуулийн хүүхдүүд хотын үе тэнгийнхнээсээ 31 функтээр доогуур үнэлэгдсэн. Энэ ялгаа нь 1 жилээр хоцорч байгаатай дүйцэхээр юм.¹¹³ Зарим оронд 50 функтээр (Чили, Чех, Унгар, Итали, Турк, Словак гэх мэт) ялгаатай байсан бол зарим улсад бараг ялгаагүй (Финлянд, Герман, Израйл), мөн орон нутгийн хүүхдүүд нь илүү (Их Британи, АНУ) байх цөөн тохиолдол байв.
- Орон нутгийн сургуулийн төгсөгчид шинжлэх ухааны мэргэжил сонгох нь бага байна.¹¹⁴
- Орон нутгийн сургуулийн хамран сургалт, төгсөлтийн жин хотын үе тэнгийнхнээс тааруу байна гэж гарсан судалгаа элбэг байна.¹¹⁵
- Орон нутгийн жижиг сургуульд авьяаслаг хүүхдүүд хохирдог.¹¹⁶

Боловсролын үр дүнд гарч буй ялгааг тайлбарлах гол хүчин зүйл нь судлаачдын ажигласнаар

- Томоохон хэсгийг эцэг эхийн эдийн засаг, нийгэм, соёлын статусаар¹¹⁷ тайлбарладаг.

110 <https://data.worldbank.org/indicator/SP.RUR.TOTL.ZS>

111 World Bank: data.worldbank.org

112 2020 оны хүн амын мэдээгээр: Аймгийн төвүүдийг оруулахгүй тооцвол

113 OECD (2018), PISA (2015) Database

114 PISA (2015)-аас шинжлэх ухааны мэргэжлийн жагсаалтыг харна уу.

115 Жишээ нь: USA Department of Agriculture (2017)

116 Puryear & Kettler (2017)

117 Economic, social and cultural status (ESCS)- Жишээ нь Эцэг эхийн боловсрол тааруу байдаг нь нөлөөлдөг (Bertolini et.al, 2008):

- Боловсролын үр дүнд хамт олны нөлөө (peer effect) өндөр гардаг болсон. Хүүхдүүд хамтдаа сурч, хөгждөг болсон энэ цаг үед найз нарынх нь хүсэл тэмүүлэл, хандлага, чадвар ихээхэн нөлөөтэй.¹¹⁸
- Орон нутагт мэргэжлийн багшийн хангамж асуудалтай байдгаас ялгаа үүсч байна.¹¹⁹ Мөн мэргэжлийн багш нар нэг нэгнээсээ суралцах, хамтдаа хөгжиж, хамтдаа ажиллах боломж бага.¹²⁰
- Хотын сургуульд зааж буй хичээлийн төрөл олон, ялангуяа төрөлжсөн болон хувийн сургуулиуд сургалтын хөтөлбөрөөр суралцагчдыг татдаг. Мөн сургуулиас өөр хэлбэрээр төрөл бүрийн сургалтад хамрагдах боломжтой. Нэмэлт хичээлд суух нь сурлагын амжилт, дараагийн шатны боловсролд нөлөөлдөг чухал хүчин зүйл болох нь судалгаагаар тогтоогдсон.¹²¹
- Хичээлийн дараах үйл ажиллагаа, хүүхдийг хөгжүүлэх арга хэмжээ явуулах нөөц бололцоо, орон нутагт бага байна. Тухайлбал шинжлэх ухааны дугуйлан, спортын клуб, секц, нийгэмших үйл ажиллагаа, үйлдвэрлэлийн дадлага хийх боломж (дэд бүтцийн болон санхүүгийн) бага байна.¹²² Хэт дүүрснээс шалтгаалан том сургуульд ч тэгш боломж багасдаг.¹²³

Манай улсад суурьшлын ялгаа боловсролын үр дүнд нөлөөлж байгааг тогтоосон судалгаа одоогоор байхгүй. Хүн амын боловсролын түвшин хот, хөдөөд ялгаатай байгааг ажиллах хүчний судалгаанаас харж болдог. Гэхдээ тэр нь амьдрах хэв маягийн ялгаа юм.

Сонголт, өрсөлдөөнийг дэмжих, төрөөс хувийн сургуульд санхүүжилт олгох бодлогын гол зорилго бол суралцагчдад тэгш боломж олгох юм. Энэ зорилго хэрхэн биелж байгааг хувийн сургуулийн байршлаас баримжаалж болох талтай. Өөрөөр хэлбэл хувийн сургуулийн байршил нь тэгш боломж биш харин ч эсрэгээрээ суурьшлаас шалтгаалсан боловсролын ялгаанд хувь нэмэр оруулж байгаа байж магадгүй.

118 OECD (2019)

119 Bertolini et.al (2008), Pisano., et.al (2008)

120 Ares Abalde (2014)

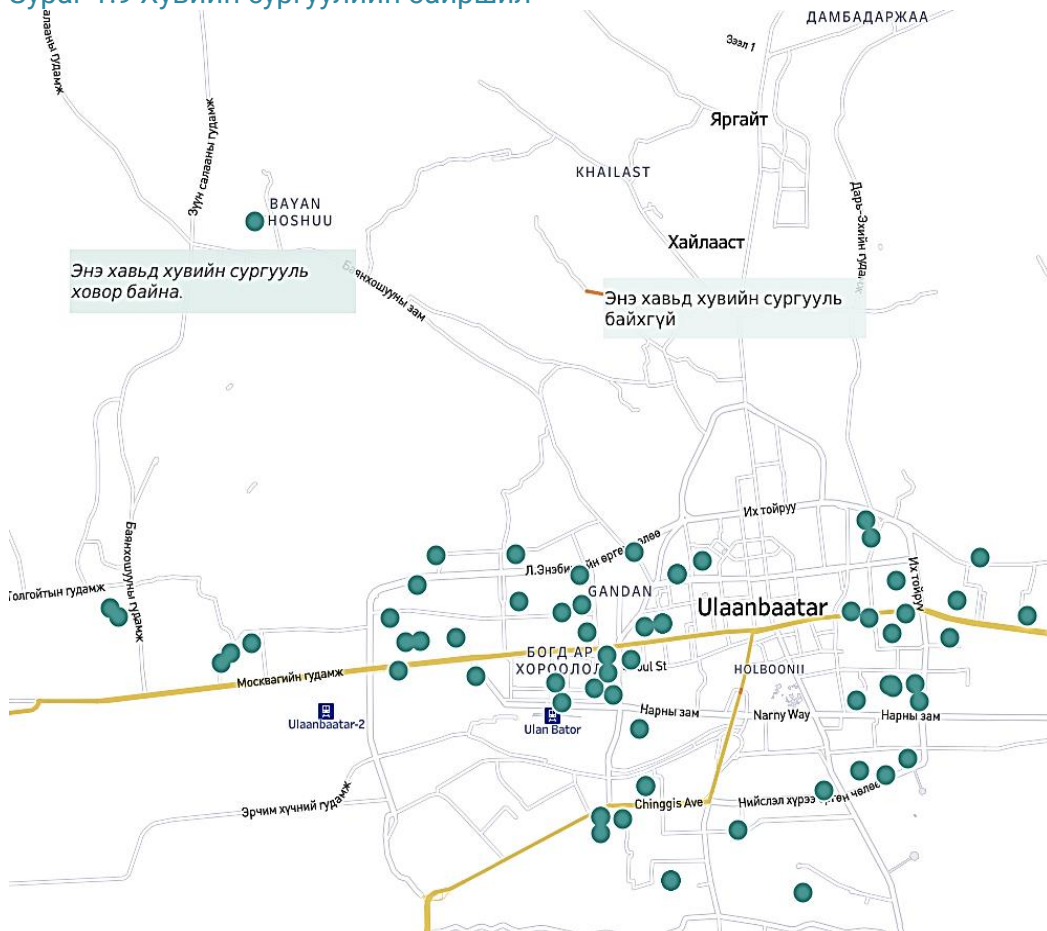
121 Irvin et.al (2017)

122 Тухайлбал, ЭЗХН-ийн орнуудад 15 настай суралцагчдын 29 хувь нь шинжлэх ухааны дугуйланд явсан бол төвлөрсөн газрын суралцагчдын 40 хувь нь хамрагдсан байв (OECD, 2016).

123 Leithwood & Jantzi (2009)

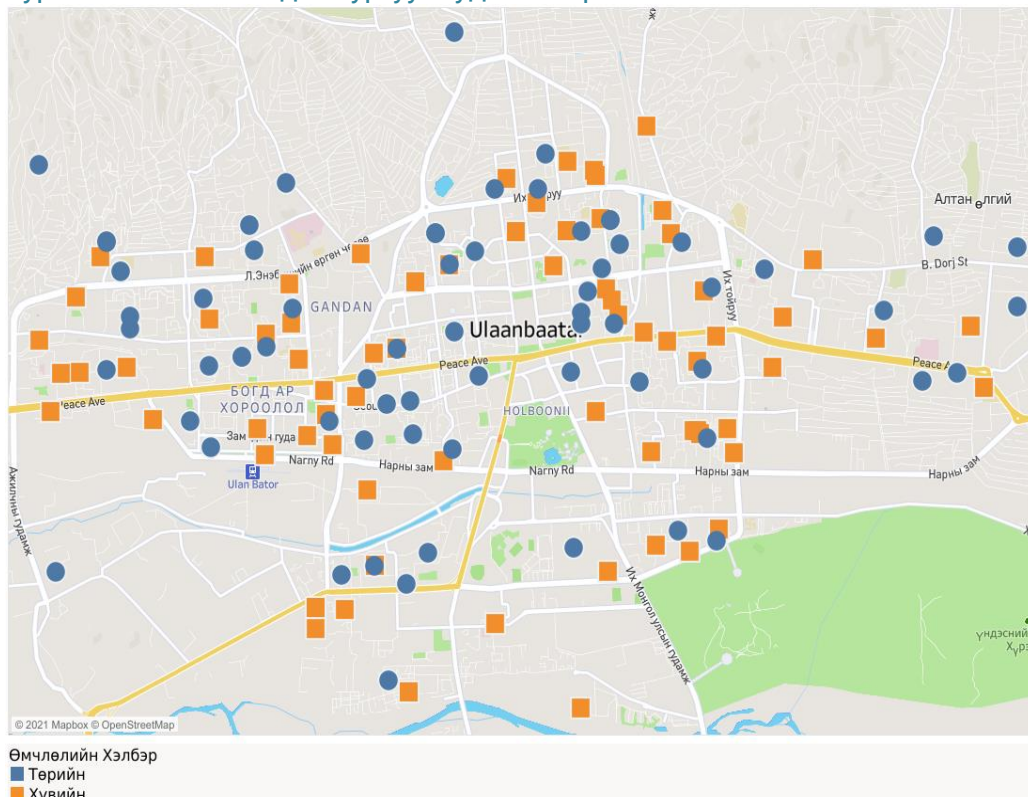

Зураг 1.9 Хувийн сургуулийн байршил

Зураг 1.10 Нийслэл дэх сургуулиудын байршил

2019-2020 оны элсэлтийн мэдээнээс харахад Сонгинохайрхан дүүрэгт хувийн сургууль цөөн байна. Нийслэлд 2020-2021 оны хичээлийн жилийн мэдээгээр 136 хувийн сургууль үйл ажиллагаа явуулж байснаас тус дүүрэгт 8 байна.

Хүснэгт 1.9 Төрийн бус өмчийн сургууль, цэцэрлэг

Дүүрэг	Төрийн бус өмчийн сургууль	Төрийн бус өмчийн цэцэрлэг	2020-2021 оны хичээлийн жилд хувийн сургуульд элссэн	2020-2021 оны хичээлийн жилд төрийн бус өмчийн цэцэрлэгийн элсэлт
Чингэлтэй	10	18	1239	1262
Баянзүрх	30	145	13385	10990
Хан-уул	27	98	9583	7131
Багануур	1		179	
Сүхбаатар	26	32	9290	1805
Налайх	3	5	210	280
Баянгол	29	64	5059	3764
Багахангай	0			
Сонгинохайрхан	8	61	1271	4497
Нийт	134	423	40,216	29,729

1.3.6 Ирээдүйн хэрэгцээг таамаглах

Ирээдүйн хэрэгцээг таамаглах, төлөвлөхөд дараах аргыг бид дангаар нь эсвэл холимог байдлаар ашигладаг.¹²⁴ Үүнд:

- Хүн ам зүйг дагасан загвар (Demographic Model)
- Санхүүгийн буюу төсвийн загвар

Боловсролыг төлөвлөхдөө хүн амзүйн хөгжил, өөрчлөлтийг дагасан хэлбэрээр, төсвийг санхүүгийн загвараар боловсруулдаг нь эдгээрийг уялдуулахад төвөгтэй байсаар ирсэн шалтгаан юм.

Хүн амзүйг дагасан загвар нь боловсролын бодлогын талаарх шийдвэрийг тоон утгатай болгох зорилготой, мөн 3 үндсэн үе шаттай. Үүнд:

1) Эрэлт, хэрэгцээ – 2) Нийлүүлэлт = 3) Шаардлагатай хөрөнгө оруулалт

Харин төсвийн загвар нь 1) төсвийн хязгаар тогтоох (улсын төсвийн тодорхой хувийг зарцуулах), 2) энэ хязгаарт тохируулан боловсролын үзүүлэлтүүдийг төлөвлөх, 3) тухайн төсвөөр хийж чадах ажлын хэмжээг гаргах алхамтай.

Боловсролын орчин тогтмол өөрчлөгдөж байгаа үед төлөвлөлтийг уламжлалт аргаар үргэлжлүүлэн хийх боломжгүй гэж үзэх болсон.¹²⁵ Ялгаатай нөхцөл байдал, ялгаатай асуудалд өөр өөр арга хэрэглэхийг зөвлөж байна. Жишээ нь:

¹²⁴ Төлөвлөлтийн олон арга байдгаас сүүлийн үед энэ хоёр аргыг төсвийн үйл ажиллагаанд хэрэглэж байна.

¹²⁵ Foresight Toolkit U.K. and The AC/UNU Millennium Project: business as usual is no longer an option in education planning

- Дэлпи (The Delphi)- Экспертийн дүгнэлтэд үндэслэн шийдвэр гаргах
- Стратегийн үүднээс урьдчилан харах (Strategic foresight) –Хэтийн төлөвийг шинжих (Horizon scanning)
- Хандлагын үр нөлөө (Trend impact)- Түүхэн мэдээллийг ашиглан ирээдүйг таамаглах

Хэтийн төлөвийг шинжих (Horizon scanning) аргыг дээд боловсролын бодлого боловсруулахад түлхүү, Дэлпи аргыг бүсийн хөгжлийн бодлого, хүн амд суурилсан төлөвлөлт хийх, эсвэл томоохон хөрөнгө оруулалтыг төлөвлөхөд, харин хандлагын үр нөлөөг тооцох аргыг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлж буй хөтөлбөр, арга хэмжээг төлөвлөхөд хэрэглэдэг.

Стратегийн үүднээс урьдчилан харах

Хэтийн төлөвийг шинжих арга нь “Өөрчлөлтийн онол”-д суурилсан учраас юу тогтмол үлдэх, юу өөрчлөгдөх, юу тасралтгүй өөрчлөгдсөөр байхыг тодорхойлох боломж олгодог. Болзошгүй өөрчлөлтийг 360 градусын радарт тавьж харснаар боловсролыг төлөвлөж буй мэргэжилтэнд өөрчлөлтийн талаарх төсөөллийг тал бүрээс нь шинжих боломж олгодог аж.¹²⁶ Үүнийг ашиглан шинэ, хүлээж байгаагүй асуудлыг, эсвэл шийдэгдэхгүй үлдээд байгаа асуудлыг, мөн тэдгээрийн ирээдүйн хандлагыг гаргаж ирнэ. Тухайлбал:

- Онлайн сургалт, виртуал сургууль нь өнөөгийн сургалтын орчин, арга, хэрэгслийг хэрхэн өөрчлөх вэ?
- Сүүлийн үеийн шинэ арга хэрэгслийн тусламжтайгаар суралцахуйд ямар ахиц гарч болох вэ? (Жишээ нь тархины биологийг ойлгож, түүний дагуу тусламж үзүүлэх арга)¹²⁷
- Суралцагчийн ялгааг харгалзан үзэж сургалтын хөтөлбөр болон даалгаврыг ялгаатай хийх, хэрэгжүүлэх боломжтой юу?¹²⁸

Хандлагын үр нөлөө

Боловсролын салбар нь мэдээллийн системээр дамжуулан өгөгдлийг нэгжээс шууд цуглуулдаг. Цаг хугацааны өгөгдөлтэй болсон учраас цаашид модель ашиглах, машин сургаж ирээдүйг таамаглах боломж бүрдэж байна. Жишээ нь 2015-2016 оны хичээлийн жилээс хойших хугацааны ерөнхий боловсролын зарим үзүүлэлтийн хамаарлыг харж урьдчилсан таамаглалын загварт ашиглаж болно.

126 Key Success Factor of A Foresight Program eBook

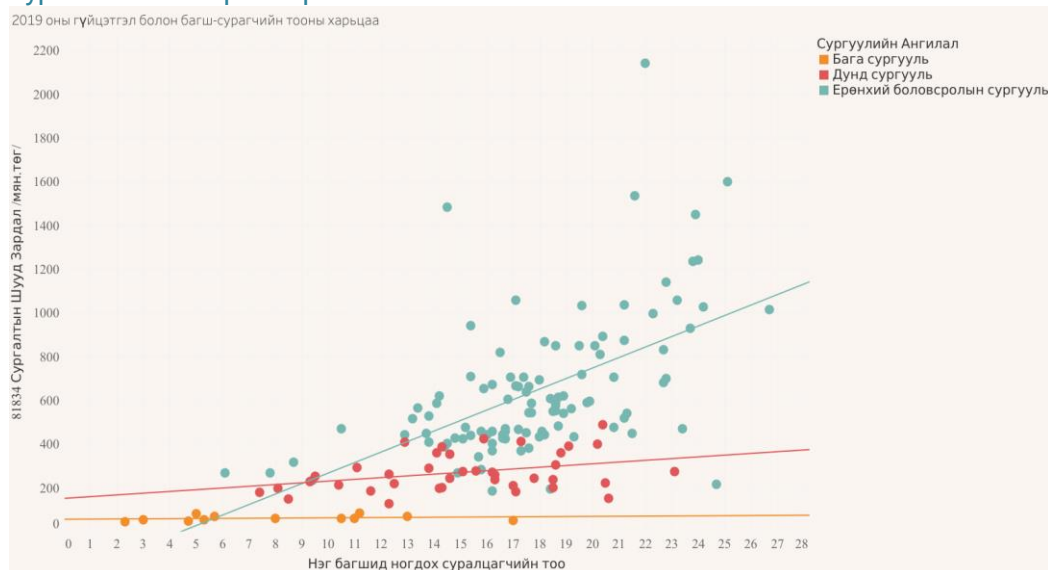
127 Neuro-enhancers

128 Differentiated instruction

Зураг 1.11 Хамаарал харах

2019 оны гүйцэтгэл болон багш-суралцагчийн тооны харьцаа

Эдгээр аргыг бүрэн утгаар нь бид энд хэрэглэж амжихгүй ч боловсролыг төлөвлөх, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлтийг сайжруулах санал боловсруулахдаа харгалзан үзнэ.

1.4 ХЭРЭГЖҮҮЛЖ БУЙ АРГА ХЭМЖЭЭ-ШИЙДЭЛ

Сүүлийн жилүүдэд сургуулийн бие даасан байдал, төвлөрлийг сааруулахад ихээхэн анхаарч байна.¹²⁹ Төвлөрлийг сааруулах хөдөлгөөн өрнөж байгаагийн зэрэгцээ, ихэнх улсад гол шийдвэрийг төвлөрсөн байдлаар гаргах нь чухал гэж үзсэн хэвээр байна. Тухайлбал ЭЗХАХБ-ын нэгэн судалгаанд хамрагдсан 18 орны 14 улсад нь төрийн өмчийн суурь боловсролын сургууль нээх, хаах шийдвэрийг дээд түвшинд (Яамны болон бүсийн түвшинд) гаргадаг байв.¹³⁰

Макро түвшинд боловсролын төлөвлөлт хийхдээ дараах бодлогыг зарим улс хэрэгжүүлжээ. Үүнд:

- 1) Тэнцвэрийг хангах,
- 2) Сургуулийн зураглал хийж, дахин зохион байгуулах,
- 3) Ялгаа үүсгэж буй хүчин зүйлс дээр ажиллах,
- 4) Сургуулиудыг сүлжээ үүсгэн хамтран ажиллахыг урамшуулах,
- 5) Мэдээлэл, харилцаа, холбооны технологи ашиглах,
- 6) Хэвтээ, босоо чиглэлийн шилжилтүүд дээр анхаарлаа хандуулах багтана.

1.4.1 Тэнцвэрийг хангах

Нэг хүүхдэд ногдох тогтмол шинжтэй зардал өндөр гарах учраас сургаж буй хүний тоогоор санхүүжүүлэх нь жижиг сургуулиудын оршин тогтнох нөхцөлийг угаасаа хүндрүүлдэг. Нөгөө талаас гэрээсээ хол явж сурах нь хүүхдийн сэтгэл санаанд муугаар нөлөөлдөг гэж судалгаагаар харагдах хандлагатай байна.¹³¹ Иймд энэ хоёрын тэнцлийг олох нь чухал бодлого юм.

Жижиг суурин, тосгонд холимог бүлгээр хичээллэх зөвлөмж өгдөг байсан. Холимог бүлгээр хичээллэхэд сургалтын үр дүн тааруу гарч байгаа, мөн хүүхдийн сурах эрхийг хөндсөн асуудал гэж үздэг тул ийм сургалт зөв шийдэл болж чадахгүй байна.

Тухайн сургууль оршин байх нь маш чухал гэж үзвэл “хамгаалах санхүүжилт” хийх арга ашигладаг. Гэхдээ энэхүү хамгаалалтын санхүүжилт нь санхүүжилтийн үндсэн хэсгээс ялгахуйц ангид, олон нийтэд ил тод байсан үед л ач холбогдлыг нь мэдэрч хариуцлага яригдах хэмжээнд байдаг юм байна.¹³²

129 OECD (2018)

130 OECD (2018)

131 Ares Abalde (2014)

132 <https://assets.publishing.service.gov.uk/government/>

ЖИШЭЭ 1. ОРОН НУТГИЙН, АЛСЛАГДСАН СУРГУУЛЬД ТЕХНИКИЙН БОЛОН САНХҮҮГИЙН ДЭМЖЛЭГ ҮЗҮҮЛЭХ ЧИЛИ УЛСЫН ТУРШЛАГА

Чили улсын санхүүжилтийн системд алслагдсан, орон нутгийн сургуулийн хэрэгцээг хангахад чиглэсэн хэсэг байдаг. Тухайлбал хамран сургалт, элсэлтийг нэмэгдүүлэх хөтөлбөрийн хүрээнд суралцагчдад бүрэн дунд боловсрол эзэмшихэд нь зориулж тэтгэлэг өгдөг. Тэгснээр дотуур байр, тээврийн асуудлаа шийдэж ахлах сургуульд үргэлжлүүлэн сурах боломжтой болно. Мөн алслагдсан сургуулийн багш нарын ажлын нөхцөлийг сайжруулах, хамтдаа суралцах боломж олгох замаар боловсролын чанарыг сайжруулах алхам хийжээ. Алслагдсан нутагт ажиллаж буй багш, удирдлагад “Хүнд нөхцөлд ажилласны нөхөн төлбөр” гэдэг нэртэй мөнгөн урамшуулал өгдөг болсон. Алслагдсан сургуульд ажиллаж буй багш удирдлага болвол тусгай урамшуулал олгодог. “Хөдөөг холбох нь” нэртэй хөтөлбөр 2000 оноос хөдөөгийн сургуулиудад хэрэгжүүлж технологийн дэд бүтэц байгуулж, интернэт болон сургалтын материалаар хангасан байна.

Эх сурвалж: Santaigo et.al (2017) in OECD (2018)

1.4.2 Сургуулийн зураглал хийж дахин зохион байгуулах

Сургууль хэт цөөн хүүхэдтэй байх нь сургуулийн барилга, тоног төхөөрөмжийн илүүдэл үүсгэж төсвийг үр дүн муутай зарцуулж буй хэрэг болно. Иймд “жижиг сургууль” гэж үзэх хязгаар, хамгийн бага бүлэг дүүргэлтийн хэмжээг тогтоох аргыг боловсролын төлөвлөлтөд хэрэглэж байна.

Хүн амын тоо цаашид тогтонги байх хандлагатай үед сургуулиудын байршил, хэрэгцээ, хамран сургалтын ахиц, үйлчилгээний чанарыг судалсны үндсэн дээр сургуулиудыг дахин зохион байгуулах арга хэмжээ зарим улс авчээ. Дахин зохион байгуулалтын бодлого хэрэгжүүлэхдээ зөвхөн урт хугацааны үр ашиг, тогтвортой хөгжлийг онцолно.¹³³ Хамгийн гол зарчим нь суралцагчдын сайн сайхан байдлын төлөө байх, энэ бүхэн эцэстээ суралцагчдад л хамгийн их ашигтай байх ёстой. Багш

нарын хамтын ажиллагаа, мэргэжлийн хөгжил хангагдах нь ч эцсийн дүнд хүүхдийн төлөө байх ёстой.

Сургуулиудыг дахин зохион байгуулснаар 1) төсвийн хөрөнгийн үр ашгийг хангах, 2) нэгэнт тогтсон, үр дүн муутай бүтцийг задлах замаар боловсролын чанарыг сайжруулах боломжтой.

Суралцагчийн тоо буурах, төсвийн хомсдол үүссэнээс шалтгаалан сургуулийг хаах, нэгтгэх

Сургуулийг нэгтгэх гэдэг нь зарим сургуулийг хааж, суралцагчдыг ойролцоо өөр сургуульд шилжүүлэх үйл явц юм. Санхүүгийн хямралын үед энэ аргыг хэрэглэдэг байв. Гэхдээ ийм зохицуулалт хийсэн бусад орны туршлагаас харахад хүн амзүйн хөгжил, өөрчлөгдөж буй эрэлт хэрэгцээнд нийцүүлэхийн тулд дэд бүтцийн зохицуулалт хийх зорилготой байжээ.¹³⁴ Иймд зөвхөн элсэлт буурч буй орон нутагт биш, хоёр ээлж болж тэгш байдал алдагдсан хотын том дүүргүүдэд ч дахин зохион байгуулалт хийх хэрэгцээ үүсдэг.¹³⁵ Сургуулийг нэгтгэх нь эдийн засаг, нийгэм, соёлын, боловсролын чанарын, сэтгэлзүйн, амьдралын хэв маягийн гээд олон асуудлыг хөнддөг. Боловсролын үзүүлэлт тааруу сургуулиас сургалт сайтай, нөөц боломж ихтэй сургууль руу шилжсэнээр хүүхдүүдэд ашигтай гэж гардаг ч шинэ газар дасан зохицоход нь анхаарал халамж тавихгүй бол завсардалт үүсдэг гэжээ.¹³⁶

ЖИШЭЭ 2. СУРГУУЛИУДЫГ ДАХИН ЗОХИОН БАЙГУУЛСАН СОЛОНГОС УЛСЫН ТУРШЛАГА

Өмнөд Солонгос улс 1982 оноос эхлэн боловсролд оруулсан хөрөнгө оруулалтын үр ашгийг сайжруулах бодлого хэрэгжүүлж, үүний үр дүнд орон нутгийн сургуулиуд нэгдэж нийлэх эсвэл хаагдахад хүрсэн. 180-аас цөөн суралцагчтай бол тухайн сургуулийг хаах зөвлөмж гаргав. Гэвч сургуулиуд кластер үүсгэх хэлбэрийг түлхүү сонгож, 2-4 сургууль нийлж “бүл” (hub) болж ажиллаж эхэлсэн. Бүлд нэг сургууль нь сургалтын үйл ажиллагаа, орчны асуудал дээр чиглүүлэх, манлайлах үүрэгтэй байдаг.

2004 оноос хойш салбарын стратеги өөрчлөгдөж, үр ашгийг хамгийн их байлгах зорилгоосоо орон нутагт боловсролын чанарыг сайжруулах чиглэл рүү шилжив. Орон нутагт сайн ахлах сургууль бий болгох урамшууллын хөтөлбөрийг засгийн газраас хэрэгжүүлж, хөдөөгийн сургуулиудад санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх, төрийн өмчийн сургуулиудыг тоног төхөөрөмжөөр хангах арга хэмжээ авав.

134 European Commission, EACEA & Eurydice (2013)

135 Lee & Lubienski (2016)

136 Brummet (2014)

Мөн сургууль хоорондын хамтын ажиллагааг хөхүүлэн дэмжиж, орон нутагт сургуулийн өмнөх боловсролыг сайжруулахад санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх болов. Орон нутгийн сургуулиудын тоног төхөөрөмжийг шинэчлэхэд ихээхэн хэмжээний хөрөнгө оруулалт хийв. Гэхдээ гол хөрөнгө оруулалт нь нэгдэж нийлсэн сургууль, тодорхой сонгосон бүс нутагт хийгдэж, бүсээр ялгаатай дэмжлэг үзүүлснээс шалтгаалан орон нутгийн суралцагчид тодорхой сургуулиуд руу шилжих болсон гэдэг шүүмжлэл гарсан байна.

Эх сурвалж: OECD/Korea Development Institute (2017), Improving Regulatory Governance: Trends, Practices and the Way Forward, OECD Publishing, Paris.

Эх сурвалж: Santaigo et.al (2017) in OECD (2018)

Сургалтын үр дүнг сайжруулах зорилгоор сургуулиудыг дахин зохион байгуулах

Сургуулиудыг дахин зохион байгуулах нь дан ганц төсвийн хөрөнгийн үр ашгийг дээшлүүлэхийн төлөө биш юм. Тухайлбал Литва улс сургуулийг дахин зохион байгуулснаар сургууль завсардлыг бууруулж чадсан байна.¹³⁷ Чех улсад бага сургууль, дунд сургуулийг нийлүүлэн “суурь боловсрол” гэж нэрлэж, нэгэн бүхэл, салшгүй систем хэлбэрээр ажилладаг байв. Сүүлийн жилүүдэд хүн амын өсөлт нь удааширснаас эрэлт буурах хандлагатай болжээ. Олон улсын шинжээчдийн баг ажиллаж боловсролын түвшнээр салгах санал гаргасан байна. Хэрэв бага сургуулиасаа дунд сургуулиа салгавал бүх жижиг тосгонд нөөц багатай “жижиг сургууль” байх шаардлагагүй болж, нөгөө талаар бага сургуулиа өргөтгөх боломжтой болох юм.¹³⁸ Төстэй асуудал үүсч үүнийгээ хэрхэн шийдсэн тухай Эстони улсын жишээг энд оруулъя.

137 Shewbridge, C. et.al (2016)

138 Shewbridge, C. et.al (2016))

ЖИШЭЭ 3. ЭСТОНИ УЛСАД АХЛАХ СУРГУУЛИУДЫГ ДАХИН ТӨВЛӨРҮҮЛЖ, НЭГТГЭСЭН ТУХАЙ

Хүн амын өсөлт саарч, хот руу чиглэсэн шилжилт хөдөлгөөн нэмэгдсэнээс сурагчдын тоо буурсан ч ахлах сургуулиуд орон нутагт үйл ажиллагаа явуулсаар байв. Энэ байдал нь Эстони улсын боловсролын систем, ялангуяа хөдөө орон нутагт үр ашиггүй ажиллаж байна гэж дүгнэхэд хүргэжээ. Боловсролын системээ оновчтой болгохын тулд Эстони улсын Засгийн газар дахин төвлөрүүлэх шууд бус стратеги хэрэгжүүлэв.

Арга хэмжээ хоёр хэсэгтэй. Нэгдүгээрт, суурь боловсролыг ахлах сургуулиас салгасан байна. Ингэснээр бусад түвшнийг ахлах сургуультай нэгтгэсэн эсвэл 1-12 дугаар ангитай ерөнхий боловсролын сургууль шинээр нээхийг нь хязгаарлав. Хоёрдугаарт, муж болгонд улсаас шинээр гимнази байгуулах замаар ахлах сургуулиудыг төвлөрүүлэхийг зорьсон байна.

Энэ арга хэмжээний үр дүнд орон нутгийн засаг захиргааны жижиг нэгжүүд энэ түвшний боловсролын үйлчилгээ үзүүлэхээ зогсоож суралцагчдыг шинээр байгуулсан улсын сургууль руу явуулах болно гэж найдаж байжээ. Ахлах сургуулиудыг хаах эрх мэдэл улсад байхгүй. Шинээр байгуулагдах гимназийг улсаас бүрэн санхүүжүүлдэг учраас энэхүү шинэчлэл нь ахлах болон суурь боловсролын сургуулийг оновчтой болгоход санхүүгийн хөшүүрэг болсон юм. Түүнээс гадна суурь боловсролыг сайжруулахын тулд ахлах сургуулиудаа хаах эсвэл нэгтгэх арга хэмжээ авсан нөхцөлд орон нутгийн захиргаа нь улсаас хөрөнгө оруулалт авах хүсэлт гаргаж болно.

Энд хэд хэдэн анхаарах зүйл байгааг ЭЗХАХБ-ын 2016 оны тойм тайланд дурдсан байна. Ахлах сургуулийн үйл ажиллагааг үр ашигтай үргэлжлүүлж чадаж байгаа орон нутаг шинээр байгуулагдсан гимназид суралцагчдаа алдах эрсдэл тулгарч болно. Энэ нь сургуулиудын хуваагдал, ялгааг улам нэмэгдүүлэхэд хүргэх магадлалтай. Хоёрдох асуудал нь ахлах сургуулиудыг төвлөрүүлж нэгтгэснээр ахлах сургуулиар эзэмших боловсролыг тухайн бүс нутгийн хөгжлийн стратегитай уялдуулахад хүндрэлтэй болж магадгүй.

Эх сурвалж: Santaigo et.al (2016) & OECD (2018)

1.4.3 Ялгаа үүсгэх хүчин зүйл дээр ажиллах

Нийгэмд боловсролын ялгаа үүсгэдэг хүчин зүйлийн жагсаалтад 1) оршин суух хэв маяг¹³⁹, 2) эцэг эхийн сонголт, 3) сургуулиудын элсэлтийн бодлого дээгүүр эрэмбэлэгддэг. Суурьшлын болон эцэг эхийн сонголтын үр дүнд бий болдог боловсролын ялгааг багасгахын тулд 1) “суралцагчдыг байрлуулах” шууд арга хэмжээ авах, 2) сонголтыг хянах, 3) сургуулийг сайжруулах хөтөлбөр хэрэгжүүлдэг.

140

Суралцагчдыг “байрлуулах” шууд арга хэмжээ авах

Суралцагчдыг хаана элсэхийг нь албадах боломжгүй. Харин хаана элсэхийг санал болгох эсвэл хөнгөлөлт, урамшуулал үзүүлэх бодлого хэрэгжүүлэх боломжтой. Хамран сургах тойргийг тогтоохдоо нэг тойрогт аль болох амьжиргааны түвшнээр нь холих арга хэрэглэх, шинээр барих сургуулийн байршлыг шийдэхдээ үүнийг харгалзах, мөн төрөлжсөн (magnet) сургууль байгуулж элсэлтийг нь чөлөөтэй байхаар зохион байгуулах арга хэрэглэж байна.¹⁴¹ Дани улсын нийслэл Копенхаген хот суурьшлаас үүссэн боловсролын ялгааг багасгах хөтөлбөр хэрэгжүүлжээ. Үүнийг “Интеграци хийх Копенхаген загвар” гэж нэрлэдэг. Энэ үйл ажиллагааны хүрээнд үндэсний цөөнх болон цагаач гэр бүлийн хүүхдүүдийн унаа тээвэр, шилжилт хөдөлгөөнийг нь зохицуулах замаар амьдардаг дүүргээс нь өөр дүүргийн сайн сургуулиудад сургасан байна.¹⁴²

Магнет буюу математик, шинжлэх ухаан, урлагийн төрөлжсөн, гүнзгийрсэн сургалттай сургуулийг нийгэм-эдийн засгийн байдал, сонголтоос үүсэх тэгш бус байдал, ялгаатай тэмцэх хэрэгсэл болгон 1970-аад оноос АНУ өргөн хэрэглэх болов. Ингэхдээ төрөлжсөн, гүнзгийрүүлсэн сургуулийг амьжиргааны түвшин доогуур дүүрэгт байгуулж элсэлтийг нь чөлөөтэй байлгадаг. Хамран сургах тойргийн гаднаас ирж буй хүүхдүүдэд үнэгүй тээврээр үйлчилдэг.¹⁴³ Магнет сургуульд элсэх хүсэлт хэт олон бол сугалаагаар шийддэг байна.

Сонголтыг хянах, зохицуулах

Сургууль сонгох бодлогыг ойр ойрхон хянаж, хуулийн зохицуулалт хийдэг. Ингэхдээ нэгэнт үүссэн боловсролын тогтолцоо нь зарим хэсэгт системтэйгээр давуу тал үүсгэж, харин зарим хэсэгт сул байдал бий болгож байгаа эсэхийг үнэлнэ. Тухайлбал унаа, хоол зэрэг өрхийн зардлыг зохицуулна. Мөн сонголт хийх эрх нээлттэй байх үед эцэг эх, асран хамгаалагчид ямар хүчин зүйлийг харгалзаж, ямар үйлдэл хийж байгааг нь тогтоож, үүнд үндэслэн тэгш боломжийг ашиглахад саад болж байгаа хүчин зүйлс дээр ажилладаг.

139 Residential patterns

140 Gong, Y & Leng, C (2020). When education policy and housing policy interact: Can they correct for the externalities?, Journal of Housing economics.

141 Karsten (2010)

142 Nusche (2009)

143 <https://educationpost.org/are-magnet-schools>.

Судлаачид суурьшлын бодлого бол боловсролын бодлого байх ёстой гэж үзэж байна.¹⁴⁴ Ричард Ротштэйн¹⁴⁵ 2017 онд “Хуулийн өнгө” номдоо өнөөгийн суурьшлын ялгаа нь хувь хүмүүсийн сонголт, үйлдлийн үр дүн¹⁴⁶ гэж тайлбарладаг байсан. Үнэн хэрэгтээ энэ нь төрийн тодорхой бодлогогүй байсан алдаанаас үүссэн¹⁴⁷ ялгаа юм. Гэхдээ бас тоолгүй орхисон асуудал ч биш юм байна. Бараг л ийм үйл явцыг бид хөхүүлэн дэмжсэн, “зарим хэсгийнхээ хүссэн газраа амьдрах, өсөх, суралцах эрхийг нь үгүйсгэсэн” хэмээн олон жилийн судалгаанд үндэслэн дүгнэжээ.¹⁴⁸

Суурьшил, орон сууцны i) тэгш хамруулах бүсчлэл байгуулах, ii) орлогоос хамаарах орон сууцны хөнгөлөлт олгох, iii) төрийн түрээсийн сууц хөтөлбөр хэрэгжүүлэх гэсэн 3 төрлийн бодлого түгээмэл байна.

ЖИШЭЭ 4. МЭРИЛАНДЫН МОНТГЛОМЕР МУЖИЙН ТЭГШ ХАМРУУЛАХ БҮСЧЛЭЛ ХӨТӨЛБӨР

Тэгш хамруулах бүсчлэл (Inclusionary zoning) гэдэг нь орлого багатай гэр бүлийг амьжиргааны түвшин сайтай гэр бүлтэй нэг хороололд амьдруулах зорилготой газрын хэрэглээний бодлого юм. Монтгломер муж 1974 оноос хойш тэгш хамруулах бүсчлэлийн хөтөлбөр хэрэгжүүлж тодорхой үр дүнд хүрсэн байна. Тус мужийн нэг гэр бүлийн дундаж орлого 93,373 ам.доллар байдаг нь АНУ-ын дундаж орлого 51,914 ам.доллараас бараг л 2 дахин их юм. Энэ хөтөлбөрийн хүрээнд 1970 оноос хойш 13,000 боломжийн (хямд) үнэтэй орон сууц баригдаж, шинээр барилга баригдах бүрд хөтөлбөрийн сууц нэмэгддэг. Мөн тус мужийн төрийн орон сууцны агентлаг нь баригдсан тэгш хамруулах бүсчлэлийн орон сууцны тодорхой хувийг (гуравны нэг хүртэл) худалдан авах эрхтэй байдгаараа онцгой юм.

Эх сурвалж: Heather Schwartz (2013) Can housing policy be good education policy?

Тэгш хамруулах бүсчлэлийн бодлого нь зөвхөн өндөр үнэтэй суурьшлын бүсэд хамааралтай бөгөөд сууцыг зах зээлийн үнээс доогуур үнээр өгснөөс үүсэх зөрүүг улсаас зохицуулдаг. Үүнийг үл хөдлөх хөрөнгийн компанид дараагийн суурьшилд нэмэлт газар өгөх эсвэл нөхөн төлөх замаар шийддэг. Эрэлт ихтэй сайн сургуульд

144 Heather Schwartz (2013) Can housing policy be good education policy?

145 A former columnist for the *New York Times* and a research associate at the Economic Policy Institute, as well as a Fellow at the Thurgood Marshall Institute of the NAACP Legal Defense Fund

146 *de facto* segregation

147 *de jure* segregation

148 Richard Rothstein (published by Liveright in May 2017). *The Color of Law*

нийгэм-эдийн засгийн хувьд сул байгаа гэр бүлийн хүүхдүүдийг хамруулах олон аргын нэг нь энэ байж болно.¹⁴⁹

Сургуулийг сайжруулах хөтөлбөр хэрэгжүүлэх

Сургуулийг сайжруулах эсвэл сургууль хөгжүүлэх¹⁵⁰ төлөвлөгөө гэдэг нь сургуулийн үйл ажиллагаа, практик, сургалтын үр дүнг сайжруулахын төлөө удирдлага, багш зэрэг сургуулийн үйл ажиллагааны оролцогчид хамтдаа өөрчлөлт хийх тухай юм. Сургуулийг сайжруулах арга хэмжээний эцсийн зорилго нь суралцахуйг сайжруулах бөгөөд үүнд суралцагчийн сайн сайхан байдал¹⁵¹ болон сурлагын амжилт багтана.

ЖИШЭЭ 5. ЛОНДОНГИЙН СОРИЛТ

Их Британи улсын Боловсрол болон ур чадварын яам нь нийслэлд боловсролын үр дүнг сайжруулах Лондонгийн Сорилт (London Challenge) хэмээх хөтөлбөр зарлаж, 2003-2008 онуудад хэрэгжиж эхэндээ дунд сургуулийг дэмжих зорилготой байсан бол 2008-2011 онд Манчестер, Блакт орших бага сургуулиудыг хамруулан “Хотуудын сорилт” болгон өргөжүүлэв.

Өмнөх туршлагадаа үндэслэн хэрэгжүүлсэн “Хотуудын туршилт” хөтөлбөр нь амжилт муутай байгаа сургуулийн тоог бууруулах, шилдэг сургуулийн тоог нэмэгдүүлэх, нөхцөл боломж тааруу байгаа гэр бүлийн хүүхдүүдийн боловсролын үр дүнг сайжруулах гэсэн гурван зорилготой.

Хөтөлбөрт i) амжилт муутай, дэмжлэг хэрэгтэй байгаа сургуулийг олж тогтоох; ii) зорилтот арга хэмжээ авах замаар дунд зэрэг гэж үнэлэгдэхээр байгаа сургуулиудыг сайн сургууль болгох; iii) сургууль дундын ялгааг арилгахад дэмжлэг үзүүлэх, iv) “сургуулийн бүл” хэмээн нэрлэдэг холбоонд сургуулиудыг элсүүлэх, v) орон нутгийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, vi) удирдлага- манлайллын сургалтад хамруулах арга хэмжээ багтана. Сургуулийг сайжруулахад юу хэрэгтэй вэ гэдэг дээр олон талын оролцоог (сургуулийн удирдлага, орон нутгийн засаг захиргааны ажилтнууд) хангасан шийдвэр гаргах арга хэрэглэв.

149 Heather Schwartz (2013) Can housing policy be good education policy?

150 School improvement plan (SIP)-Боловсрол судлалын сургуулиуд тусдаа судлагдахуун болгон гүнзгий судалдаг.

151 Well-being

Сургуулийн амжилт, бас нөхцөл байдлаас шалтгаалж олон төрлийн дэмжлэг авах боломж санал болгож буй энэ стратеги нь сургууль бүрд ялгаатай тусламж үзүүлэх арга хэмжээ болж чадсан юм. Амжилт муутай байгаа сургуулиуд экспертийн тусламж авч, дунд зэрэг байгаа сургуулиуд бусад ижил төрлийн сургуулиудтай хамтран ажиллах болов. Мөн сургуулийн удирдлага цаашид өөрөө сургуулиа сайжруулаад явах боломжтой болжээ. Сайн сургуулиуд ч бусадтай туршлагаа хуваалцах, бусад амжилттай сургуулиасаа суралцах, амжилт муутай сургуульд тусламж дэмжлэг үзүүлж байна.

Эх сурвалж: Baars et.al (2014) Lessons from London schools:
Investigating the success

1.4.4 Сургуулиудын дунд хамтын ажиллагаа, сүлжээ үүсгэх

Сургуулиудын дундах албан болон албан бус харилцааг “сургуулийн сүлжээ” (school network), хамтын ажиллагаа гэж ойлгоно. Жижиг сургуулиудыг олон хүүхэдтэй том сургуультай эсвэл ойр хавийн сургуультай удирдлага нэгтэй болгож, цахимаар хичээллэх, бие биедээ тусламж үзүүлэх зэргээр хамтран ажиллах кластер үүсгэвэл үйл ажиллагааны зардал хэмнэхийн зэрэгцээ, хамтын ажиллагааны үр дүнд сургалт сайжирна гэж үздэг. Үүнийг хэвтээ чиглэлийн хамтын ажиллагаа (horizontal co-operation) гэж нэрлэнэ. Гэхдээ гол санхүүжилтийн хэсгээс хамтын ажиллагааг өдөөж буй санхүүгийн урамшуулал мэдрэгдэхүйц тусдаа байх хэрэгтэй.¹⁵² Тухайлбал Эстони улсын санхүүжилтийн томьёо нь дунд сургуулийг аль болох томруулах (7-9-р анги), нэгтгэх хандлагатай хэсгийг агуулсан байдаг. Мөн гэрээсээ хол амьдрахтай холбоотой бүх зардлыг төрөөс хариуцдаг байна. Жишээ нь бүлэг дүүргэлтийн хамгийн бага хэмжээнээс илүү байх тохиолдолд орон нутгийн сургуулийн багшид нэмэлт хөлс төлдөг байна.¹⁵³

Албан ёсны эсвэл сайн дурын эсэх, үргэлжлэх хугацаа, хамрах хүрээ, бодлогын ялгаанаас хамааран хамтын ажиллагааны олон төрөл байна. Тухайлбал:

- Нөөцөө хувааж ашиглах, хамтран сургалт явуулах, худалдан авах зүйлсийн үнийг хувааж төлөх,
- Албан болон албан бус хамтын ажиллагааны гэрээ, хэлцэл байгуулах,
- Тусгай үйлчилгээ үзүүлэх дундын төв байгуулах,
- Нэгдсэн удирдлагын дор кластер хэлбэрээр ажиллах.

152 Nusche et.al (2015)

153 Santiago, P. et.al (2016)

Нөөцийг хувааж ашиглах

Мэргэшсэн багш, өндөр үнэтэй тоног төхөөрөмж эсвэл суралцагчид дундаа ашиглах боломжтой тоног төхөөрөмж зэрэг нөөцийг хувааж ашиглах боломж жижиг сургуулийн хувьд их чухал. Франц улс энэ аргыг 1970-аад оноос хэрэглэж, элсэлтээс шалтгаалан үйл ажиллагаа нь хүндрэлтэй байх магадлалтай байсан сургуулиудын нөхцөл байдал сайжирсан байна. 1998 оноос хойш эдгээр сургуулийн хооронд зорчих тээвэр болон интернэтийг нь шийдсэнээр хичээлийн дараах үйл ажиллагааг хүртэл хамтдаа хийдэг болжээ.¹⁵⁴

Испани улсад 1980-аад оноос хойш орон нутгийн сургуулиуд нэгдэн “Хөдөөгийн сургуулиудын бүлэг”¹⁵⁵ нэртэй нөхөрлөл байгуулж ажилласан байна. Сургуулиуд өөр өөр мужаас хамтарч, мэргэжлийн багш, сургалтын материалаа хуваалцаж, сургалтын хөтөлбөрөөс гадуурх үйл ажиллагааг хамтран явуулж, багш нарын мэргэжлийн ганцаардлыг шийдэх боломжтой болжээ. Ийм туршлага түгээмэл байв.

Хамтын худалдан авалт хийх нь нөөцөө хувааж ашиглах өөр нэг арга юм. Маш сайн ярилцаж шийдсэний үндсэн дээр хөрөнгө оруулалтын санал илгээх, авсан хөрөнгийг хэрхэн хувааж хэрэглэх талаар урьдчилж тохирох, эсвэл авсны дараа жижиг сургуульд тоног төхөөрөмжөө ашиглуулах хэлбэр байж болно. Тухайлбал жижиг сургуульд усан бассейн байхгүй бол том сургуулийн усан бассейн дээр хичээллэх арга байж болдог.

Албан болон албан бус хамтын ажиллагааны гэрээ, хэлцэл байгуулах

Багш нар өөр сургуулийн суралцагчдад ангид болон онлайнаар сургалт явуулах, нэг сургуульд байгаа байгалийн ухааны лабораторид өөр сургуулиуд ирж хичээллэх, нийт 9-р ангийн физикийн хичээлийг хамтарч буй сургуулийн суралцагчдад нэг дор заах зэргээр сургуулиуд хамтран ажиллахад хамгийн түрүүнд эрхзүйн асуудал тулгардаг юм байна.

154 OECD (2018)

155 “Grouped Rural Schools”

ЖИШЭЭ 6. БЕЛЬГИ УЛСАД ХЭРЭГЖСЭН СУРГУУЛИУДЫН ХООРОНДОХ САЙН ДУРЫН ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

Бельги улсын Флэмиш муж нь 1999 оноос сургуулиудын дунд “сургуулийн холбоо” байгуулж хамтын ажиллагааны эхлэлийг тавьжээ. 2003 оноос ийм холбоонд бага сургуулиудыг хамруулсан байна. Нэг холбоонд газар нутгийн хувьд ойролцоо орших 6-12 сургууль багтаж байв. 2010 гэхэд ихэнх сургууль (96.7%) холбоонд элсэж, үлдсэн цөөн хэд нь тусгай хэрэгцээт сургуулиуд байжээ. Ялангуяа дунд сургуулийн хувьд хамтын ажиллагааны гол зорилго нь үр ашгаа дээшлүүлэх, хамтын ажиллагаагаар дамжуулан сургалтын хөтөлбөрийн үр дүнг сайжруулах явдал байв. 2010 онд хийсэн Аудитын Шүүхийн Үнэлгээний дүгнэлтэд “нэг 155 OECD (2018) 156 “Grouped Rural Schools” 35 холбоонд хамрагдаж буй сургуулиудын хөтөлбөр давтагдахааргүй, сургууль бүр нэг төрлийн хичээл санал болгох нь эрс цөөрсөн байна” гэжээ. Холбооны гишүүнчлэл сайн дурын хэлбэртэй. Бодит байдал дээр өрсөлдөж байх ёстой сургуулиуд холбоонд элсэж байгаа нь санхүүгийн урамшуулалтай холбоотой.

Холбоонд байгаа сургуулиуд хамтаараа шийдвэр гаргасан тохиолдолд Боловсрол, Сургалт хариуцсан яамнаас нэмэлт орон тоо болон шаардлагатай нэмэлт зардлыг санхүүжүүлдэг. Сургуулийн холбоод захиргааны болон туслах ажилтны орон тоо нэмэх боломжтой. Дунд сургуулийн хувьд холбоо дотроо тохиролцож багшийн цагийг дахин хуваарилж болно.¹⁵⁷ Бага сургуулиуд дундын захирал томилох, мөн нийт төсвийн 10 орчим хувийг авч үлдэж өөрийн үйл ажиллагаанд зарцуулах эрхтэй. Хамгийн амжилттай холбоод нь хүн ажилд авах, үнэлэх, захирлын ажлыг хөнгөвчлөх, захиргааны ачааллыг бууруулахуйц менежментийн цогц систем хөгжүүлж, педагогийн манлайллыг хэрэгжүүлсэн гэж үзэж болохоор байдаг. Дунд сургуулийн холбоодын ажлыг үнэлэхэд ихэнх нь хүний нөөцөө хувааж ашиглах, сургалтын хөтөлбөрийн зарим хэсгийг хамтдаа хэрэгжүүлэх боловсон хүчний нэгдмэл бодлоготой болсон байжээ.

Эх сурвалж: Nusche, et.al (2015) OECD Reviews of School Resources.

ЖИШЭЭ 7. ЭСТОНИ УЛСЫН БҮСИЙН ЗӨВЛӨГӨӨ ӨГӨХ ТӨВ

Эстони улсад 26 наснаас доош насны залуучууд, хүүхдүүдэд үнэ төлбөргүй зөвлөгөө өгөх “Бүсийн зөвлөгөө өгөх төв” 2014 оны 9 сарын 1-нээс орон нутагт ажиллаж эхэлжээ. Эдгээр төвд ажил, мэргэжлийн зөвлөгөө өгөх, тусгай хэрэгцээт сургалт явуулах, сэтгэлзүйн зөвлөгөө өгөх, хэл ярианы асуудлыг эмчлэх, нийгмийн сурган хүмүүжүүлэх зүйн үйл ажиллагаа явуулдаг. Орон нутгийн засаг захиргаа (ялангуяа жижиг газрууд) болон сургуулиуд энэ төвөөр дамжуулан тусгай дэмжлэг, үйлчилгээ (ялгаатай хөгжилтэй суралцагчтай ажиллах боловсролын мэргэжилтэн эсвэл боловсролын сэтгэл судлаач гэх мэт) хүсэх эрхтэй. Эдгээр төвүүд нь “Насан туршийн зөвлөгөө өгөх агентлаг”-ын удирдлагад ажилладаг бөгөөд энэ агентлаг нь ажил мэргэжлийн зөвлөгөө, үйлчилгээ үзүүлэх, мэргэжилтнүүдийг бэлтгэх, мөн насан туршийн боловсролын сургалт, зөвлөмжид чанарын баталгаажуулалт хийх үүрэгтэй.

Төв бүр ялгаатай хөгжилтэй, суралцах бэрхшээлтэй суралцагчидтай ажиллах “Мэргэжлийн зөвлөл”-ийн үүрэг хүлээдэг. Тэд сургуулиудад ялгаатай хөгжилтэй суралцагчдыг хэрхэн элсүүлэх, сургалтыг нь хойшлуулах асуудал гарвал хэрхэн шийдвэрлэх, ялгаатай хөгжилтэй суралцагчдад сургалт хэрхэн үр дүнтэй явуулах талаар зөвлөмж өгдөг. Ялгаатай хөгжилтэй суралцагчдад үзүүлэх үйлчилгээнд хэл ярианы согог эмчлэх, тусгай сургалтын багш, сурганы мэргэжилтэн, сэтгэл судлалын мэргэжилтний үйлчилгээ багтана. Ирээдүйд энэ төв оношлох үүрэг хүлээж магадгүй байна.

Бүсийн зөвлөгөө өгөх төвүүд сургуулиудын өдөр тутмын үйл ажиллагааг сайжруулахад ихээхэн тус хүргэхээр юм. Орон нутгийн засаг захиргаа болон сургуулиудад хэрэгтэй үйлчилгээг нь үзүүлдэг төв байхын төлөө мэргэжилтнүүдээ сайтар сургах, дүрэм, журам, практикаа хөгжүүлэх хэрэгтэй. Бодлого боловсруулагчдын хувьд эдгээр төвүүд боловсролын үр дүнг сайжруулах, тэгш боломжийг бүрдүүлэхийн тулд зохицуулалт хаана хийх хэрэгтэй байгааг мэдэх чухал мэдээллийн эх сурвалж болж байна. Эдгээр төвийг Европын Нийгмийн Сангаас санхүүжүүлж байгаа хэдий ч, алсдаа сургуулиуд, эцэг эхчүүд, багш нар тэдний үйлчилгээнд мөнгө төлдөг болж магадгүй.

Эх сурвалж: Santaigo et.al (2016) & OECD (2018)

Нэгдсэн удирдлагын дор кластер хэлбэрээр ажиллах

Англи улсын Вилтшэйр мужид хоёр бага сургууль нийлээд 64 суралцагчтай байжээ. Тэд нэгдэж хоёр байртай нэг сургууль болсон байна. Гэтэл элсэлт 99 болж нэмэгдэн мэргэжлийн багш ажиллуулах боломжтой болов.¹⁵⁶

Кластер хэлбэрээр ажиллахад хэд хэдэн анхаарах асуудал гардаг. Нэг кластерт байгаа сургуулиуд ойрхон оршдог байх хэрэгтэй. Ингэснээр багш нар сургуулиудын хооронд явахаас бэрхшээхгүй болно. Тэдэнд унааны хөнгөлөлт олгодог байх хэрэгтэй. Мөн хэн шийдвэр гаргах вэ гэдэг асуудал гардаг. Кластерт байгаа нөөц ихтэй том сургууль нь илүү дуу хоолойтой оролцдог ч, нэгдсэн ойлголтод хүрэх амаргүй. Иймд Дани улсад кластерт байгаа сургуулийн захирлууд кластерийг ээлжлэн удирдахаар зохион байгуулсан нь оновчтой зохицуулалт болсон байна.¹⁵⁷ Дараагийн асуудал нь компьютерын лаб, номын сан зэргийг бүх сургуулийн багш, суралцагчид хэрэглэнэ гэдгийг сайтар зохицуулсан дүрэм журам хэрэгтэй байдаг. Сургуулийн автобус, багш нарын ажлын хуваарь, суралцагчид сургууль хооронд зорчиж хичээлдээ оролцохыг зохицуулах нь нарийн ажил бөгөөд үүнийг гол төлөв нэгдсэн баг хийдэг.

ЖИШЭЭ 8. ПОРТУГАЛ УЛСАД ХЭРЭГЖСЭН КЛАСТЕРИЙН ТӨСӨЛ

Португал улс нь 2005 онд сургуулийн тэгш бус байдлыг эрс бууруулах, үр ашгийг сайжруулах шинэчлэл эхлүүлжээ. 10 жилийн дотор төрийн өмчийн сургуулийн 47%-ийг хаасан бөгөөд ихэнх нь орон нутгийн жижиг бага сургууль байв. Шинэчлэл хийхээс өмнө хөдөөгийн сургуулийн ихэнх нь тохижилт муутай, боловсролын үр дүнгийн үзүүлэлт нь доогуур байсан бол төвлөрсөн суурингийн сургуулиуд хоёр ээлжээр хичээллэдэг, хэт дүүрсэн байв. Энэ асуудлыг шийдэхийн тулд Боловсролын яам орон нутгийн засаг захиргаатай хамтран, 20-оос цөөн суралцагчтай, 2005-2006 оны хичээлийн жилд анги улиралт нь улсын дунджаас өндөр байгаа сургуулиудыг хааж эхэлсэн. Хэдийгээр сургуулийг нэгтгэх, хаах асуудал нь хуулийн дагуу байсан боловч, эцэг эх, орон нутаг, иргэдийн зүгээс эсэргүүцэлтэй тулгарч, ийм өөрчлөлт хийснээр суралцагчдад хэрэгтэй гэдгийг ойлгуулах шаардлагатай болов. Үүний зэрэгцээ яамны зүгээс орон нутагт төсвийн дэмжлэг үзүүлж, гэрээсээ хол явах болсон хүүхдүүдийн тээврийн зардал, амьдрах зардал, кластер сургуулийн тохижилтод хөрөнгө оруулалт хийв.¹ Олон жижиг сургуулийг дахин тоноглож, хамгийн багадаа 150 суралцагч хүлээн авах хүчин чадалтай болгож, өдөржин сургууль дээр хичээллэх, нэмэлт давтлага авах, сургалтын хөтөлбөрийг эрчимжүүлэх арга хэмжээ авчээ алслагдсан сургуулийн багш нарт хөгжих боломж, нэмэлт хэрэгцээтэй суралцагчдад тусламж авах боломж нэмэгдэж, Боловсролын яам болон сургууль, орон нутгийн хамтын ажиллагаа сайжирсан байна.

156 Rule (2005)

157 Rule (2005)

Энэ төсөл амжилттай болоход хэд хэдэн хүчин зүйл нөлөөлжээ. Үүнд i) хэтийн зорилго тодорхой байх, ямар тохиолдолд сургууль хаагдах, түүнийг юугаар солих нь тодорхой байх ёстой, ii) энэ арга хэмжээг авснаар эцсийн дүнд суралцагчдад ямар ашигтай байхыг эцэг эх, асран хамгаалагчдад тайлбарлах, улмаар өрхөд санхүүгийн нэмэлт дарамт уяруулахааргүй буюу сургууль-гэрийн хооронд үнэ төлбөргүй зорчих зэрэг асуудлыг шийдсэн байх ёстой, iii) орон нутаг нь кластерийн удирдлагыг өөрсдийнхөө үүрэг хариуцлага гэж хүлээн авч дэмжих хэрэгтэй.

Эх сурвалж: Liebowitz, D et al. (2018), OECD Reviews of School Resources: Portugal 2018, OECD Publishing, Paris in OECD (2018).

1.4.5 Мэдээлэл, харилцаа, холбооны технологи ашиглах

Орчин үеийн нэгэн чухал үйлчилгээ нь виртуал сургалт юм. Суралцагчид илүү уян хатан байдлаар, гэртээ эсвэл ангидаа ТВ-ээр эсвэл интернэтээр мэргэшсэн багшийн чанартай хичээл үзэх боломжтой. Тухайлбал Ричард Робинсон “4 багш тус тусдаа 4-р ангид хичээл заадаг бөгөөд нийт 100 суралцагчтай. Гэтэл дундаа нэг мастер багштай, 3 туслах багштай бол цалин өндөр байдаг улсад хүний нөөцийн зардал хэмнэх боломжтой талаар 20 жил ярьж байна” гэжээ.¹

ЖИШЭЭ 9. КАНАД УЛСЫН ОНТАРИО: ХОЛИМОГ СУРГАЛТ, МХХТ АШИГЛАХ СТРАТЕГИ

Цахим сургалтын нөөцөд Онтариогийн сургалтын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой виртуал сургалтын орчин, сургалтын материалын дижитал номын сан багтана. Үүнийг суралцагчид бие даасан онлайн хичээл болгон судлах, эсвэл ангидаа болон хичээлээс бусад цагаар нэмэлт болгон судлах боломжтой. Нэвтрэх эрхийн хамгаалалт бүхий сургалтын виртуал орчин нь суралцагчдыг багш нар болон ангийнхантай нь холбох хэрэгсэл болж чаддаг. Хөдөөгийн, алслагдсан нутагт цахим сургалтыг бодитой болгоход өндөр хурдны Интернэт (бродбанд) гол хүчин зүйл нь юм. Онтариогийн 2016 оны төсөвт цахим сургалтыг дэмжихийн тулд боломжийн үнэ өртөгтэй, бүгдэд хүртээмжтэй өндөр хурдны интернэтийн үйлчилгээг санхүүжүүлэх хэсэг багтсан. Мөн энэ төсөвт суралцагчдын сэтгэлзүйн эрүүл мэнд, сайн сайхан байдалд анхаарал тавих санхүүжилт багтаажээ. Тухайлбал Онтариогийн теле-эрүүл мэндийн зөвлөгөө өгөх төв хөдөөгийн, алслагдсан нутгийн хүүхэд, залуучуудад видео хэлэлцүүлгээр эрүүл мэндийн зөвлөгөө өгдөг болов.

Эх сурвалж: Ontario Ministry of Education (2017)

1.4.6 Хэвтээ, босоо чиглэлийн шилжилтүүд дээр анхаарлаа хандуулах

Боловсрол эзэмших нь олон жил шаарддаг нөр их хөдөлмөр тул замд нь олон саад бэрхшээл тохиолддог. Иймд он жилүүдийн турш буюу боловсролын нэг шатаас нөгөө рүү шилжин ороход тусламж, дэмжлэг үзүүлэхийг босоо чиглэлийн зохицуулалт, харин сонголт, программ, хөтөлбөрийн хооронд шилжихэд тусламж, дэмжлэг үзүүлэхийг хэвтээ зохицуулалт гэж нэрлэнэ.

Босоо чиглэлийн зохицуулалт хийснээр суралцах явцад тохиолдох төрөл бүрийн эрсдэлийг суралцагчид ганцаараа үүрэхгүй байх, улмаар эрт сургуулиас гарах, сургууль дээрээ тулгарч буй бэрхшээлийг хамтдаа даван туулах, өнөөгийн боловсролын хамгийн гол үр дүн болох тууштай, даван туулах чадвартай (resilient) хүн болоход нь тусалдаг. Ийм зохицуулалтыг хангалтгүй хийвэл үр дагавар нь хувь хүнд ч төдийгүй, нийгэмд ч өндөр өртөгтэй тусдаг.¹⁵⁸

Боловсролын өөр өөр замууд санал болгосноор хүсэл сонирхлоо дагах, өнөөгийн нөхцөл байдалдаа тохируулах, ямар нэг завсардалт үүсгэхгүй ('seamless pathways') зохицуулах боломж суралцагчдад олгодог. Хүн хүсэл сонирхлоо дагах аас бус, тухайн үеийн амьдралын нөхцөл байдлаас болж сонголт хийхэд хүргэхгүй байх нь төрийн үүрэг юм. Нийгэмд тэрхүү сонголтоос шалтгаалж ялгаа үүсдэггүй байхыг төр баталгаажуулах ёстой. Жишээ нь Австрали улсын Боловсрол, хөдөлмөрийн яам дараах арга хэмжээнд анхаарлаа хандуулдаг байна.¹⁵⁹ Үүнд:

- Сургуульд сурах нь дараагийн боловсрол хийгээд амьдралын турш амжилттай байх бэлтгэл болох,
- Сургуулиар дамжуулан мэргэжлийн боловсрол олгох,
- Суралцагчдад ажил мэргэжлийн зөвлөгөө өгөх,
- Сургуулиас ажил амьдралд шилжихэд нь туслах,
- Ажлын байранд мэргэжил эзэмших хөтөлбөр хэрэгжүүлэх,
- Мэргэжлийн боловсролоос дээд боловсрол руу шилжихэд туслах,
- Ажиллаж буй хүмүүсийг дахин сургах, дахин мэргэшүүлэх хөтөлбөр хэрэгжүүлэх.

158 OECD (2018)

159 Parliament of Australia. Chapter 5 - Education and training pathways

2. Хөрөнгийн санхүүжилт

Капиталын буюу хөрөнгийн зарлага гэдэг нь нэг жилээс дээш хугацаанд хэрэглэх, хөрөнгө болж үлдэх зүйл худалдан авах гэсэн утгатай. Үүнд зураг төсөл гаргахаас эхлэн барилга барих хүртэлх өргөн хүрээний хөрөнгийн гүйлгээ багтана.

ЭЗХАХБ-ын орнуудын цалин хөлснөөс бусад урсгал болон хөрөнгийн зардлын дундаж нь 2011-2014 онд 28% байжээ.

Хүснэгт 2.1 Цалин хөлснөөс бусад урсгал болон хөрөнгийн зардал

Жишээ	Дундаж хэмжээ /2011-2014/
Бельги, Литва, Ирланд, Португал, Мексик	20%-иас бага
Чех, Эстони, Финлянд, Өмнөд Солонгос	35%-иас их
ЭЗХАХБ-ын орнуудын дундаж	27%

Эх сурвалж: OECD (2017)

Харин манай улсад нийт зарлагад эзлэх цалин хөлс, урамшууллаас бусад зарлага нь 2019 оны гүйцэтгэлээр 48.6% байна.

Хүснэгт 2.2 Монгол улсын ерөнхий боловсролын зардал

Төрөл	2019 оны гүйцэтгэл /тэрбум төгрөгөөр/ ¹⁶⁰	Хувь
Цалин хөлс, урамшуулал	506.6	51.4%
Бусад урсгал зардал	231.3	23.5%
Капиталын зардал	247.5	25.1%
Нийт зарцуулалт	985.5	100%

Эх сурвалж: СЯ

Сургалтын биет орчин бүрдүүлэх, хөгжүүлэхэд зориулж буй хөрөнгө, нөөцийг хуваарилах ялгаатай механизм байдаг. Хуваарилалтын механизм гэдэг нь санхүүжилтийг орон нутаг руу, хүлээн авагч сургууль, цэцэрлэг рүү шилжүүлэх ялгаатай арга зам юм.

Хүснэгт 2.3 Хуваарилалтын механизм

Хуваарилалтын арга	Тодорхойлолт
Тухайн цаг үед нь шийдвэрлэх (Ad hoc grant)	Санхүүжүүлэгч болон хүлээн авагч байгууллага тухайн цаг үед нь шийддэг хэлцэл.
Дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр (Infrastructure investment programme)	Дунд хугацааны хөгжлийн бодлогод үндэслэн салбарын хэмжээнд хийхээр төлөвлөсөн хөрөнгө оруулалтын зорилтот хөтөлбөр.
Өрсөлдөөнт санхүүжилт (Competition grant)	Хөрөнгө оруулалтын өргөдөл хүлээн авах үйл явц. Хүсэлтийг холбогдох шалгуурын дагуу үнэлж, хийх зүйлийг ач холбогдлоор нь эрэмбэлж шийдвэр гаргана.

Эх сурвалж: OECD (2018)

Орон нутаг эсвэл боловсролын байгууллагын хүлээн авах дүнг тооцох аргыг санхүүжилтийг хуваарилах суурь гэнэ. Хөрөнгийн санхүүжилтийг тооцдог түгээмэл аргыг дараах хүснэгтэд нэгтгэв.

Хүснэгт 2.4 Хэмжээг тооцох арга

Хуваарилалтын суурь	Тодорхойлолт
Захиргааны үнэлэмж, шийдвэрээр (Administrative Discretion)	Төсвийн хуваарилалтыг мэргэжлийн үнэлэмжээр шийдэх арга. Сургууль бүрд хэрэгтэй төсвийг орон нутаг эсвэл яамны түвшинд тооцохдоо магадгүй зарим нэг шалгуур үзүүлэлт ашиглаж болно.
Хэлэлцээр хийх замаар (Negotiated Process)	Санхүүжилтийн хэмжээн дээр шийдвэр гаргагчид болон санхүүжилт хүсч буй байгууллага хоёрын дунд хэлэлцээр явагдах арга. Тухайлбал богино хугацааны хэрэгцээнээс үүссэн асуудлыг шийдэх хүсэлтийг орон нутгийн засаг захиргаа гаргах, тогтмол авдаг санхүүжилт дээр хэлэлцээр хийх гэх мэт.
Хэрэгцээг үнэлэх (Assessment of needs)	Доор тайлбарлав.
Өрсөлдөөнт зарчмаар (Competitive basis)	Сургууль эсвэл орон нутгийн засаг захиргаа хөрөнгө оруулалтын санхүүжилт авахаар өргөдөл илгээх үйл явц.

Эх сурвалж: OECD (2018)

“Хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр” хэрэгжүүлж, “хэрэгцээг үнэлэх” аргаар хөрөнгө оруулалтын хэмжээг тооцох нь олон улсын сайн туршлага байх хандлагатай юм байна. Судалгаанууд Австри, Эстони улсын практикийг нэлээд иш татсан байв.¹⁶¹

Хүснэгт 2.5 Хөрөнгийн санхүүжилтийн жишээ

Улс	Боловсролын түвшин	Шийдвэр гаргах түвшин	Хүлээн авагч	Хуваарилах арга	Хуваарилалтын суурь
Дани	СӨБ, Бага, Дунд	Орон нутаг	Сургууль	Тухайн үед нь	Захиргааны шийдвэр
Эстони	СӨБ	Хот/дүүрэг	Тусгай агентлаг ¹⁶²	ХО-ын хөтөлбөр	Хэрэгцээг үнэлж
	Бусад	Орон нутаг	Сургууль	Тухайн үед нь	Хэрэгцээг үнэлж
		Төвлөрсөн	Хот/дүүрэг	ХО-ын хөтөлбөр	Өрсөлдөөнт
Португал	СӨБ болон бага	Орон нутаг	Хот/дүүрэг	ХО-ын хөтөлбөр	Хэрэгцээг үнэлж
	Бага, дунд	Төвлөрсөн	Хот/дүүрэг	Тухайн үед нь	Хэрэгцээг үнэлж
	Ахлах сургууль	Хот/дүүрэг	Сонгогдсон агентлаг	ХО-ын хөтөлбөр	Хэрэгцээг үнэлж
	Ахлах сургууль	Хот/дүүрэг	Сонгогдсон агентлаг	Тухайн үед нь	Хэрэгцээг үнэлж
	СӨБ-өөс бусад	Төвлөрсөн	Хот/дүүрэг	Тухайн үед нь	Хэрэгцээг үнэлж
Австри	Бусад	Орон нутаг	Сургууль	ХО-ын хөтөлбөр	Хэрэгцээг үнэлж
		Төвлөрсөн	Орон нутаг	Тусгай санхүүжилт	Хэлэлцээ хийх
	Дунд сургууль	Төвлөрсөн	Сургууль	ХО-ын хөтөлбөр	Хэрэгцээг үнэлж
	Бусад	Төвлөрсөн	Сургууль	ХО-ын хөтөлбөр	Өрсөлдөөнт
Бельги	Бүх түвшинд	Төвлөрсөн	Сургууль	Тухайн үед нь	Захиргааны шийдвэр

Эх сурвалж: OECD (2018)

Дээрх хүснэгтээс харахад, эдгээр орнууд хөрөнгө оруулалтын хэмжээг тооцохдоо “Өрсөлдөөнт зарчмаар” болон “Хэрэгцээг үнэлэх” суурь ашиглаж, хөрөнгө оруулалт хийх эсэхээ шийдэх, зарцуулах эрх олгохдоо ихэнх тохиолдолд “хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр” хэрэгжүүлсэн байна. Үүнийг хөгжлийн хандлага гэж үзвэл манай улсын практик нэлээд хоцрогдсон тооцогдохоор юм. Боловсролын хөрөнгө оруулалтын шийдвэрийг “тухай үед нь шийдэх” аргаар гаргаж, хуваарилахдаа “захиргааны үнэлэмжээр шийддэг” гэж үзэж болно.

162 Улс орнуудад өөр өөр нэртэй, үүрэгтэй агентлаг, хүрээлэн, төв байдаг юм байна. Тухайлбал Өмчийн харилцааны газар, Боловсролын төлөвлөлтийн агентлаг гэх мэт

Хүснэгт 2.6 Монгол улсын практик

Улс	Боловсролын түвшин	Шийдвэр гаргах түвшин	Хүлээн авагч	Хуваарилах арга	Хуваарилалтын суурь
Монгол	СӨБ, ЕБ, НТБ	Орон нутаг	Орон нутаг	Тухайн үед нь шийддэг	Захиргааны шийдвэр
		Төвлөрсөн	Орон нутаг	Тухайн үед нь шийддэг	
			Орон нутаг	Хэлэлцээр хийх тохиолдол байдаг	

Хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр хэрэгжүүлэхдээ хэрэгцээг үнэлэх

Хэрэглэгчийн оролцоогүйгээр сургалтын орчин, дэд бүтэц чанартай, хангалттай гэдгийг тодорхойлох боломжгүй. Гэхдээ зарим нэг нөхцөл биелсэн байх ёстой гэдэг талаас нь харсан хөндлөнгийн шинжилгээ хийж, 1) багш, суралцагчдад суралцахуйн үйл ажиллагаагаа явуулах хангалттай орон зай байх, 2) танхимын температур хүнд таатай байх, 3) эрүүл, аюулгүй орчны шаардлага хангасан байх, 4) ариун цэврийн шаардлагад нийцсэн байх, 5) ялгаатай хөгжилтэй суралцагчдын хэрэгцээг хангадаг байх зэрэг шалгуур тавьдаг. Тухайлбал Австрали улсын төрийн бус өмчийн сургуулийн сургалтын орчинд хийсэн нэгэн судалгаанд биет орчныг дэд бүтцийн тохиромжтой, хүрэлцээтэй байдал болон чанарын нөхцөл гэсэн шалгуураар үнэлнэ гэжээ.¹⁶³ Үүнд:

- Тохиромжтой гэдгийг барилгын насжилт, зайлшгүй хэрэгтэй тоног төхөөрөмж байгаа эсэхээр,
- Хүрэлцээтэй гэдгийг нэг суралцагчид ногдох орон зайгаар,
- Чанарын нөхцөл гэдгийг барилгад засвар хийх хэрэгцээ нь үйл ажиллагааг үргэлжлүүлэхэд саад болох хэмжээний яаралтай эсэхээр шийднэ.

Урт хугацаанд баримтлах стратеги, дэд бүтцийн хэрэгцээг тал бүрээс нь харсан цогц үнэлгээнээс биш харин санхүүгийн өнөөгийн нөөц боломжоос хөрөнгө оруулалт хамаарах нь элбэг. Бүх шатанд хуваарилалт, төлөвлөлт хийвэл хөрөнгийн санхүүжилтийг төвөгтэй болгодог байна. Тухайлбал Австрали улс 2011 онд хөрөнгийн санхүүжилтийн механизмд тойм судалгаа хийж “сургуулийн дэд бүтэц, хөрөнгийн санхүүжилтийг үр дүн муутай зохицуулж иржээ. Үүнд шат бүрд төлөвлөлт хийх, зарцуулах эрх олгосон нь нөлөөлсөн” гэж дүгнэж, хөрөнгийн санхүүжилтийг хоёр хэсэгт буюу шинэ барилгын болон байгаа барилгад хөрөнгө оруулалт хийх гэж ангилан ил тод, ойлгоход амар болгохыг зөвлөсөн байна.¹⁶⁴ Мөн энэ судалгаагаар “Сургууль төлөвлөлтийн агентлаг”-ийг муж улс бүрд байгуулахыг санал болгожээ.

¹⁶³ Survey of non-government school infrastructure in Australia, 2001

¹⁶⁴ Gonski, D. et al. (2011)

Хөрөнгийн санхүүжилтийг урсгал зардал шиг санхүүжилтийн томъёогоор хуваарилах нь ховор.¹⁶⁵ Нийлүүлэлтэд-суурилсан механизм хэрэглэж байгаагаас шалтгаалж төлөвлөлт ихэнхдээ боломжит нөөцөөс хамаарч, хөрөнгө оруулалт урт хугацааны бодлоготой уялдахгүй байх асуудал үүсч байна.¹⁶⁶ Улмаар энэ нь буруу хуваарилалт хийх эрсдэл болдог. Үүнийг шийдэхийн тулд Эстони улсын хэрэгжүүлсэн арга хэмжээг Жишээ 3-т харууллаа. Мөн Литва улс Европын Холбооны санхүүжилтээр стратегийн зорилтыг сургуулийн үйл ажиллагаатай холбох олон үүрэг бүхий төвүүд байгуулах хөрөнгө оруулалт хийжээ. Ийм маягаар эрэлт, хэрэгцээнд-суурилсан хуваарилалт руу шилжих арга замыг бусад орон ч мөн эрэлхийлж байна.

ЖИШЭЭ 10. БАРИЛГЫН ХЭРЭГЛЭЭГ ҮНЭЛЭХ БЕЛЬГИ УЛСЫН ТУРШЛАГА

Сургуулийн барилгын ашиглалтыг нэмэгдүүлэхийн тулд Бельги улсын Фрэнч мужид 4 үе шаттай үнэлгээ хийдэг. Үүнд 1) шалны гадаргуу болон суралцагчдын тооноос хамааруулан хүчин чадлыг дутуу, эсвэл илүү ашиглаж байгаа эсэхийг гаргана; 2) нийт шалны гадаргуу, биеийн тамир зэрэг бусад хөгжүүлэх төрлийн хичээлийн орон зайг үндэсний нормтой харьцуулна; 3) хэрэв их хэмжээгээр дутуу эсвэл илүү ашиглаж байгаа бол газар дээр нь үнэлгээ хийх баг ажиллана; 4) анхны үнэлгээ баталгаажвал Боловсролын яам, Дэд бүтцийн яам нь ажлын хэсэг байгуулж орон зайг илүү үр ашигтай ашиглахад чиглэсэн санал боловсруулна.

Эх сурвалж: Smoos, M. (2017)

165 OECD (2017)

166 OECD (2017, хуудас 92)

2.1 Санхүүжилтийн хүрээ

Хөрөнгө оруулалт ч мөн урсгал зарлагын нэгэн адил боловсролын санхүүжилтийн үндсэн зарчмуудын дагуу хийгдэх ёстой гэж үзжээ.¹⁶⁷ Үүнд:

- Хангалттай боловсрол олж авах нөхцөл бүрдүүлж чадаж байгаа эсэх,
- Хэвтээ, босоо чиглэлээр тэгш, шударга хуваарилалт хийж чадаж байгаа эсэх,
- Үр дүнтэй байж чадаж байгаа эсэх,
- Тэнцвэрийг хангах зарчим хангагдаж, тухайн орон нутгийн хөгжлийн ялгаанаас хамаардаггүй байж чадаж байгаа эсэх,
- Санхүүжилтийн дүрэм, журам нь ил тод, ойлгомжтой байж чадаж байгаа эсэх.

Эдгээр нь тухайн үйл ажиллагааг төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх шалтгааныг тайлбарлах үндэслэл болдог. Яагаад төсвийн хөрөнгийг энэ удаад тухайн сум, хороо, тухайн сургууль, цэцэрлэгт зарцуулж байгааг Засгийн газар эдгээр зарчмыг ашиглан иргэд, татвар төлөгчдөд тайлбарладаг юм.

Хангалттай байдлын зарчим

Хангалттай байдлын зарчмаар суралцагчдын хэрэгцээнд нийцсэн үйлчилгээ үзүүлэх орчин бүрдсэн байхыг баталгаажуулна. Гэтэл бид сургалтын биет орчин нь тэнд суралцаж, ажиллаж буй хүмүүсийн хэрэгцээнд нийцэж байгаа эсэхэд үнэлгээ хийдэггүй. Ямар тохиолдолд хангалттай гэж үзэх талаар бидэнд концепц одоогоор байхгүй.

Тэнцвэрийг хангах зарчим

Сургалтын биет орчинд зарцуулж буй хөрөнгө тухайн аймаг, дүүргийн эдийн засгийн боломжоос хамаардаггүй байх зарчмыг төсвийн тэнцвэрийг хангах гэж нэрлэдэг. Орон нутгийн төсөв, хөгжлийн сангийн санхүүжилтээр хийж буй хөрөнгө оруулалтын мэдээлэл боловсролын салбарын мэдээллийн системд байхгүй учраас үнэлэх боломж хязгаарлагдмал байна.

Тэгш байдлын зарчим

Ерөнхий боловсрол, сургуулийн өмнөх боловсролын санхүүжилт дээр 2019 оны байдлаар тэгш байдлын зарчим хэрхэн хэрэгжиж байгааг Вариацийн коэффициент, Маклун индекс ашиглан шинжилсэн.¹⁶⁸ Харин хөрөнгө оруулалтын хувьд яагаад хэвтээ, босоо чиглэлээр санхүүжилтийн тэгш байдлыг хэмжих боломжгүй байгааг товч тайлбарлая.

167 Glenn, W. J., Picus, L. O., Odden, A., & Aportela, A. (2009). The equity of school facilities funding: Examples from Kentucky. Education Policy Analysis Archives, 17(14). Retrieved [date] from <http://epaa.asu.edu/epaa/v17n14/>.

168 Зарчмуудын талаар А.Заяадэлгэр, С.Эрдэмчимэг. (2020). Боловсролын төсвийн зарлагын шинжилгээ: Хандлага (2012-2019) болон өнөөгийн байдал (2019). НҮБХХ. Улаанбаатар, Монгол улс.- судалгаанаас уншина уу.

Босоо чиглэлээр тэгш байдлыг хангах нь ялгаатай хэрэгцээтэй суралцагчдад ялгаатай санхүүжилт хийх зарчим юм. Тухайлбал Булган, Увс аймгийн сургуулийн барилгын насжилт өөр, барилга дотор олон зүйлийн чанар, өнөөгийн байдал өөр юм. Иймд адилхан 960 хүүхдийн хүчин чадалтай сургуульд их засвар хийх өртөг ялгаатай. Суралцахуйн таатай орчныг жигдхэн бүрдүүлэхийн тулд тэрхүү ялгаатай хэрэгцээг хангах хөрөнгө оруулалт хэрэгтэй.

Хэвтээ чиглэлээр тэгш байдлыг хангах нь ижил шинжтэй суралцагчдад ижил хэмжээний төсөв зарцуулахыг шаардана. Хөрөнгө оруулалтын төслийг хэрэгжүүлэх өртөг төсөл бүрийн хувьд ялгаатай учраас зарцуулалт мөнгөн дүнгээр аймаг, дүүрэг бүрд тэнцүү байх хэрэгтэй гэж үзэх боломжгүй. Иймд хэвтээ чиглэлээр тэгш байдлыг хангах зарчмыг баримжаа харах эхлэлийн цэг болгож хэрэглэнэ.¹⁶⁹

АНУ-ын Кэнтаки мужийн ерөнхий боловсролын хөрөнгө оруулалтын зарлагад хийсэн шинжилгээнд¹⁷⁰

- Хэвтээ чиглэлийн тэгш байдлыг үнэлэхдээ хөрөнгө оруулалтын 1990-1991 оны хичээлийн жилээс 2004-2005 оны хичээлийн жилийн зарлага дээр тэгш байдлын 5 индексийг тооцож харьцуулсан байв.

Босоо чиглэлийн тэгш байдлын үнэлгээг тус мужийн нийт “сургуулийн барилгын чанарын үнэлгээ”-нд үндэслэн хийсэн байна. Сургуулийн барилгын чанарын үнэлгээтэй уялдуулан нийт сургуулийг бага хэрэгцээтэй (нэг суралцагчид ногдох хэрэгцээ \$3000), дунд зэргийн хэрэгцээтэй (\$3000-7000), их хэрэгцээтэй (\$7000 болон түүнээс дээш) гэсэн гурван түвшинд хувааж, “Сургуулийн тоног төхөөрөмж, барилгын зөвлөл”-ийн санал болгож буй санхүүжилт нь энэ ангилалд хэр нийцтэй

Үүнийг ашиглан тэгш байдлын зарим индексийг өөрийн улсын аймаг, нийслэлийн ерөнхий боловсрол болон цэцэрлэгийн 2016-2019 оны хөрөнгө оруулалт дээр тооцох оролдлого хийлээ. Төсвийн мэдээллээс аймаг, дүүргээр зарцуулалтыг зөв ялгах боломжгүй байв. Сангийн яамны систем (Fiscal) дээр хөрөнгө оруулалтыг төсөл хэлбэрээр бүртгэжээ. Жишээ нь тоног төхөөрөмж гэж бөөн дүн тавьснаас тухайн сургууль эсвэл дотуур байр, цэцэрлэгт ногдох хэмжээ, тоо ширхэг нь харагдахгүй байна. Зарим төслийн ард олон нэр оруулсан, эсвэл салбарын хөрөнгө оруулалт гэсэн бүхэл дүн, мөн зарим төсөл нь соёл, боловсролын салбарын тоног төхөөрөмж гэсэн нэртэй юм.

169 Glenn, W. J., Picus, L. O., Odden, A., & Aportela, A. (2009)

170 Glenn, W. J., Picus, L. O., Odden, A., & Aportela, A. (2009)

Зураг 2.1 Хөрөнгө оруулалтын төсвийн хэсэг /2019/

Төслийн код	Нэр	Эхлэх	Дуусах	Төсөвт өртөг	Төсөв	Санхүүжилт
	НИИТ			1,165,861.9	616,453,754	558,983,867,583
	БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААН, СПОРТЫН САЙД			1,165,861.9	616,453,754	558,983,867,583
	Улсын төсөв			1,165,861.9	616,453,754	558,983,867,583
	Хөрөнгө оруулалт			1,121,233.3	581,470,054	525,881,793,166
XII.1.1.202	Оюутны дотуур байрын барилга /Архангай, Батцэнгэл, Өлзийт, Өгийнуур, Хашаат, Хайрхан, Хотонт, Цэцэрлэг, Эрдэнэмандал сум/	2019	2020	6,000.0	3,000,000	2,940,000,000
XII.1.1.284	Хүүхдийн тоглоомын талбай, модон цамхаг бүхий цогцолбор /Архангай, Булган, Жаргалант, Ихтамир, Өндөр-Улаан, Тариат, Хангай, Цахир, Чулуут сум/	2019	2019	200.0	200,000	173,117,440
XII.1.3.3	Сумдын сургуулийн компьютер, техник хэрэгсэл /Архангай, Цэнхэр, Төвшрүүлэх, Эрдэнэбулган сум/	2019	2019	300.0	300,000	0

Эх сурвалж: СЯ

Дараах тооцоог зөвхөн баримжаа харах зорилгоор бэлтгэсэн тул иш татахгүй, шийдвэр гаргахад хэрэглэхгүй байхыг хүсье.

Хүснэгт 2.7 ЕБ-ын 2016-2019 онуудын хөрөнгө оруулалт /төг/

Аймаг_нийслэл	Сургууль /2016/	Сургууль /2017/	Сургууль /2018/	Сургууль /2019/
Архангай	3,508,115,174	2,472,478,756	148,706,900	9,658,146,297
Баян-Өлгий	4,117,262,000	2,029,826,714	3,241,435,616	5,979,590,599
Баянхонгор	399,121,000	800,899,989	3,136,086,862	15,056,118,445
Булган	4,320,761,417	2,946,361,896	3,301,311,040	9,289,479,783
Говь-Алтай	5,384,780,260	2,207,659,492	4,276,249,078	7,970,662,041
Говьсүмбэр	-	-	-	2,249,941,128
Дархан-Уул	2,736,000,000	-	224,060,000	1,120,886,331
Дорноговь	437,448,990	-	700,000,000	2,714,032,510
Дорнод	1,632,375,000	482,800,000	1,586,540,152	4,040,721,963
Дундговь	684,162,880	1,256,370,525	2,026,398,469	3,636,269,105
Завхан	2,686,882,980	3,701,499,900	4,923,291,596	6,602,024,748
Орхон	1,717,600,000	1,101,470,345	3,049,275,995	5,562,400,618
Өвөрхангай	451,716,400	690,762,310	5,410,518,700	16,057,858,526
Өмнөговь	-	-	2,100,318,179	8,411,229,904
Сүхбаатар	2,853,963,400	3,544,199,969	489,838,883	8,996,839,807
Сэлэнгэ	3,060,684,624	975,923,923	600,000,000	10,261,816,613
Төв	1,610,363,000	1,119,554,929	2,341,299,981	11,502,849,341
Увс	4,121,091,917	1,166,823,854	5,179,777,262	8,688,515,780
Улаанбаатар	11,441,402,681	9,751,268,965	57,624,445,509	81,694,226,518
Ховд	1,623,318,800	-	885,400,000	6,328,179,346
Хөвсгөл	3,770,071,185	1,687,633,765	8,426,997,807	22,419,742,666
Хэнтий	3,427,324,221	1,076,999,957	1,782,992,329	5,194,856,820
Дүн /төгрөгөөр/	59,984,445,929	37,012,535,289	111,454,944,358	253,436,388,889

Хүснэгт 2.8 СӨБ-ын 2016-2019 оны хөрөнгө оруулалт /төг/

Аймаг_нийслэл	Цэцэрлэг /2016/	Цэцэрлэг /2017/	Цэцэрлэг /2018/	Цэцэрлэг /2019/
Архангай	355,381,000		1,088,799,029	2,081,779,641
Баян-Өлгий			1,806,352,260	1,336,503,958
Баянхонгор		131,639,327	3,095,709,814	1,214,347,123
Булган	300,200,000	120,000,000		1,384,856,003
Говь-Алтай	2,173,575,200		2,143,960,867	4,494,999,999
Говьсүмбэр	140,100,000	475,629,732		819,200,000
Дархан-Уул	1,190,195,120		2,129,192,772	6,004,799,459
Дорноговь	21,252,610		450,000,000	3,877,981,762
Дорнод	1,286,610,300		1,300,000,000	3,821,333,750
Дундговь	346,038,000		996,600,000	2,992,327,079
Завхан	2,158,763,890	63,800,000	1,456,699,999	3,632,149,015
Орхон	526,296,400	423,703,045	3,191,689,392	8,301,663,468
Өвөрхангай	300,000,000	607,295,929	3,006,987,716	2,533,000,857
Өмнөговь	177,400,000		39,963,000	2,353,900,131
Сүхбаатар	981,840,000	568,917,170	79,226,000	6,996,420,235
Сэлэнгэ	795,884,820		3,769,747,805	5,598,702,117
Төв			1,302,365,700	2,662,420,624
Увс	224,827,750		1,215,859,429	7,018,398,160
Улаанбаатар	6,092,477,818	3,890,402,686	14,578,717,478	93,581,854,822
Ховд	449,999,900	615,929,015	1,000,000,000	4,300,285,250
Хөвсгөл	858,530,700	125,168,027	2,699,999,970	7,106,229,490
Хэнтий	215,546,630		1,842,000,000	5,534,712,448
Дүн /төгрөгөөр/	18,594,920,138	7,022,484,931	47,193,871,231	177,647,865,391

Хүснэгт 2.9 Хөрөнгө оруулалтын нэгтгэл

Аймаг_нийслэл	Сургуулийн хөрөнгө оруулалт, төгрөгөөр /2016-2019/	Төрийн өмчийн сургуулийн санхүүжсэн дундаж суралцагчдын тоо /2016-2019/	Цэцэрлэгийн хөрөнгө оруулалт, төгрөгөөр /2016-2019/	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн үндсэн сургалтын санхүүжсэн дундаж хүүхдийн тоо /2016-2019/
Архангай	15,787,447,127	17170	3,525,959,670	6120
Баян-Өлгий	15,368,114,929	20522	3,142,856,218	5793
Баянхонгор	19,392,226,296	16035	4,441,696,264	5890
Булган	19,857,914,136	9873	1,805,056,003	3511
Говь-Алтай	19,839,350,871	11267	8,812,536,066	3796
Говьсүмбэр	2,249,941,128	3372	1,434,929,732	1371
Дархан-Уул	4,080,946,331	17783	9,324,187,351	7086
Дорноговь	3,851,481,500	12508	4,349,234,372	4828
Дорнод	7,742,437,115	14500	6,407,944,050	6036
Дундговь	7,603,200,979	8056	4,334,965,079	3054
Завхан	17,913,699,224	14647	7,311,412,904	5131
Орхон	11,430,746,958	17817	12,443,352,305	7980

Өвөрхангай	22,610,855,936	21368	6,447,284,502	7344
Өмнөговь	10,511,548,083	11810	2,571,263,131	5352
Сүхбаатар	15,884,842,059	11178	8,626,403,405	4614
Сэлэнгэ	14,898,425,160	18622	10,164,334,742	7043
Төв	16,574,067,251	14843	3,964,786,324	6148
Увс	19,156,208,813	17366	8,459,085,339	5372
Улаанбаатар	160,511,343,673	219887	118,143,452,804	85300
Ховд	8,836,898,146	18476	6,366,214,165	5901
Хөвсгөл	36,304,445,423	25863	10,789,928,187	8355
Хэнтий	11,482,173,327	14073	7,592,259,078	5461
Дүн	461,888,314,465	537,032	250,459,141,691	201,487

Бид босоо чиглэлийн тэгш байдлыг онцолж, нэг суралцагчид ногдох зарлагын хэмжээ ялгаатай байж болно гэж үзэж байгаа ч

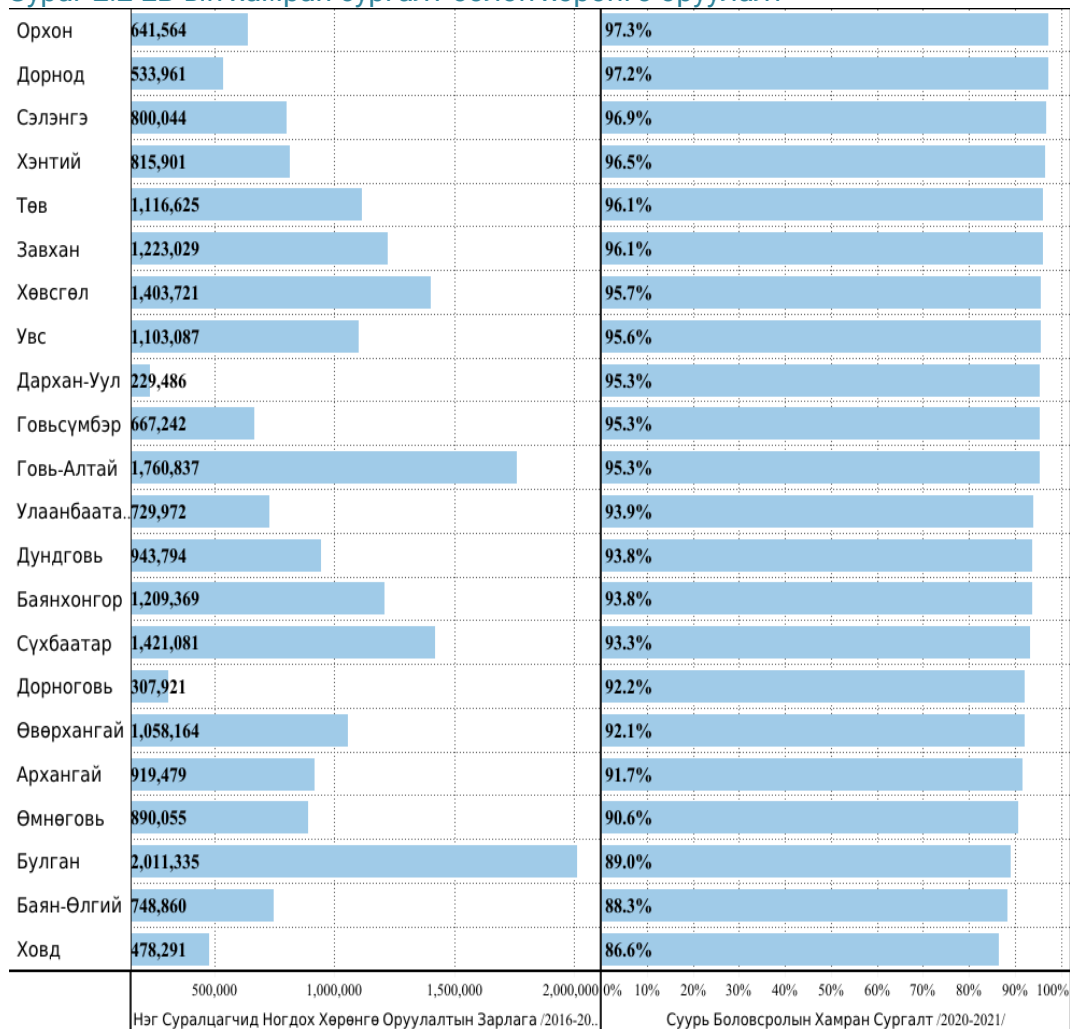
- 1) Засгийн газрын мөчлөгийн хувьд ойролцоо байх нь чухал. Бусад яаралтай асуудалтай харьцуулахад тухайн хөрөнгө оруулалт чухал биш байсан ч нэмэх гэсэн өрсөлдөөн, хандлагыг (Grow the Pie)¹⁷¹ багасгахын тулд ойролцоо хэмжээний санхүүжүүлэлт хийгдэнэ гэдэг баталгаа бодлогын бичиг баримтад байх хэрэгтэй.
- 2) Босоо чиглэлээр тэгш байдлыг хангаж байгаа учраас хэвтээ чиглэлийг зөвхөн баримжаа харах зорилгоор тооцно гэдгийг нотлох үзүүлэлт тодорхой, бас "хүчтэй" байх хэрэгтэй. Тухайлбал хөрөнгө оруулалт их хийсэн аймаг, дүүргийн хамран сургалт нэмэгдсэн байх, эсвэл бага хийгдсэн хэсгээсээ өндөр байх зэрэг үр дүнгийн үзүүлэлттэй холбоотой байх нь төсвийн хөрөнгийн шударга байдлыг хангаж буй хэрэг юм. Гэтэл ийм холбоос алга байна.

2020-2021 оны хичээлийн жилийн өмнөх 4 жилд (2016-2019) хийсэн хөрөнгө оруулалтын нэг суралцагчид ногдох хэмжээ 2020-2021 оны хичээлийн жилийн төрийн өмчийн сургуулийн суурь боловсролын хамран сургалтын өсөлт, бууралтын хооронд хамаарал байхгүй.

171 <https://www.bbc.com/news/magazine-17063200>

Зураг 2.2 ЕБ-ын хамран сургалт болон хөрөнгө оруулалт

Хөрөнгө оруулалтын тэгш байдлын үзүүлэлт стандарт хэмжээнээс ихээхэн доогуур байна.

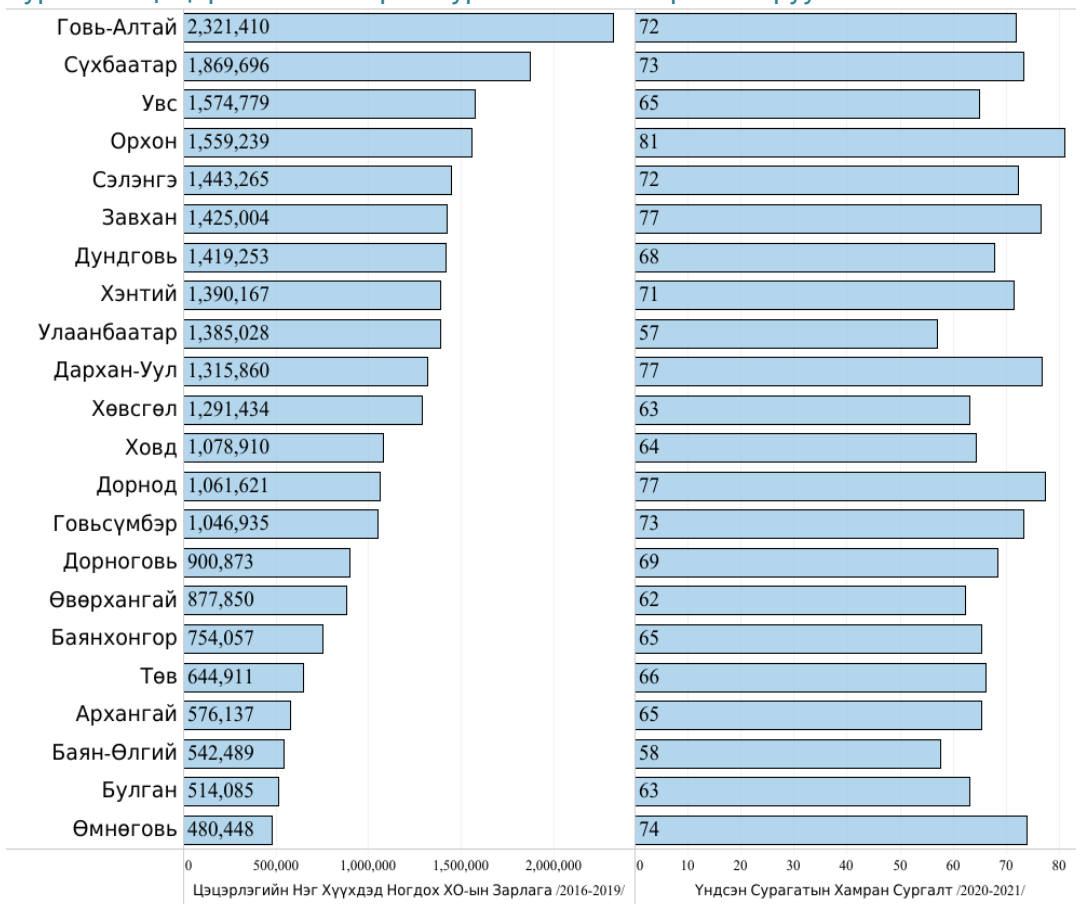

Хүснэгт 2.10 2016-2019 оны хөрөнгө оруулалтын тэгш байдлын үзүүлэлт

Үзүүлэлт	ЕБ-ын 2016-2019 оны хөрөнгө оруулалтын дундаж үзүүлэлт	Төгс сайн байх түвшин	СӨБ-ын 2016-2019 оны хөрөнгө оруулалтын дундаж үзүүлэлт
Дундаж	955,174		1,157,884
Медиан	904,767		1,185,172
Стандарт хазайлт	429,153		464,848
Вариацийн коэффициент	44.9%	0%	40.1%
Маклун индекс	75.1%	100%	--

Цэцэрлэгийн насны нийт хүн амаар тооцсон хамран сургалт болон энэ хичээлийн жил хүртэлх 4 жилд (2016-2019) хийсэн хөрөнгө оруулалтын хооронд корреляцийн хамаарал байхгүй байна.

Зураг 2.3 Цэцэрлэгийн хамран сургалт болон хөрөнгө оруулалт

2.2 Зарим арга хэмжээний санхүүжилт

Сургалтын биет орчинтой холбоотой зарим арга хэмжээг бусад улс хэрхэн санхүүжүүлж байгааг энд товч авч үзлээ.

Засвар, үйлчилгээний санхүүжилт

Засвар, үйлчилгээг хоёр ангилж болно. Сургуулийн барилга, тоног төхөөрөмжид байнгын засвар үйлчилгээ, хамгаалалт, арчилгаа хэрэгтэй. Жижиг ажил (minor works) ангилалд хөрөнгийн зардалд багтахгүй дэд бүтцийн зардлууд, тухайлбал цэвэрлэгээ үйлчилгээ, хадгалалт хамгаалалт, арчилгаа, засвар, бага өртөгтэй МХХТ-ийн хэрэгсэл авах, засварлах, сэлбэг авах, бага үнэтэй тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл авах зардал багтана.

Дэд бүтцийн арчилгаа, хамгаалалтын санхүүжилтэд улс орнууд “тухайн үед нь шийдэх” (Ad hoc grant), “мэргэжлийн шийдвэр гаргах” аргыг түгээмэл хэрэглэдэг байна. Жижиг засвар, үйлчилгээ, хадгалалт, хамгаалалтын зардлыг урсгал төсөвт тусгадаг ч ингэж нарийн ялгахад төвөгтэй байдаг талаар бичжээ. Төлөвлөгөөт завсар үйлчилгээ хийх (Routine maintenance) Их Британи улсын хөтөлбөрийг сайн туршлагаар нэрлэсэн байв.¹⁷² Австрали улс хөрөнгийн арчилгаа үйлчилгээний зардал тухайлбал цэвэрлэгээ, ашиглалт, барилгын хадгалалт, арчилгаа, завсар үйлчилгээ, тоног төхөөрөмжийн санхүүжилтийг тооцохдоо элсэлт, сургуулийн хэмжээ, хүн амзүй, газарзүйн байрлал, хөрөнгийн байдал зэргээс хамааруулан тогтоодог.¹⁷³ Төлөвлөлт, хуваарилалтыг Хөрөнгийн менежментийн эсвэл Барилгын менежмент, Засварын ажил хариуцсан нэгж хэмээх төрийн байгууллага хариуцдаг байна. Төрийн өмчийн арчилгаа, хамгаалалт төрийн бус өмчийн сургуулийнхаас муу байдаг гэжээ.¹⁷⁴

Харин барилгын их засвар, тоног төхөөрөмж солих, эд хогшил худалдан авах, шинэчлэх нь хөрөнгийн санхүүжилтэд хамаарна. Их засвар, тоног төхөөрөмж солих, худалдан авах, шинэчлэх ажлын (major works) төлөвлөлт, санхүүжилт нь бусад улсад ч шүүмжлэлд өртдөг юм байна. Хөрөнгийг үр ашигтай зарцуулах шаардлагад тэгш байдлын зарчимд нийцэх, ил тод байх, хэрэглэж буй хүмүүсийн хэрэгцээнд нийцсэн байх, тухайн орон нутаг нь ашиг тусыг нь хүртдэг байх, давхардахгүй байх, зах зээлийн үнийн зарчимд нийцэх зэрэг зарчим багтана.¹⁷⁵

Шинжлэх ухааны хичээл заах орчин бүрдүүлэх санхүүжилт

Хөгжиж буй орнуудад шинжлэх ухааны боловсрол элит хүүхдүүдэд илүү хүртээмжтэй хэвээр байна.¹⁷⁶ Бага ангид шинжлэх ухааны хичээл заах зорилт сургалтын хөтөлбөрт багтсан хэдий ч сургуулийн нөөц, боломжоос шалтгаалан хангалттай сайн хэрэгжихгүй байна. Өндөр өртөгтэй лаборатори ашиглах нь өртөг-

172 Гарын авлага байдаг юм байна.

173 Gonski, D. et al. (2011)

174 Gonski, D. et al. (2011)

176 Lewin (2013): Access to post primary science education remained the preserve of small elites in poor countries.

үр ашгийг сайтар дэнслэхэд хүргэдэг. Австрали улс анх 60-аад оны эхээр сургуулиудад шинжлэх ухааны лаборатори, тоног төхөөрөмж худалдан авахад нь зориулж томъёо ашигласан. Гэхдээ цаашид зөвхөн урсгал санхүүжилтэд хэрэглэх болжээ.¹⁷⁷

Манай улс анх удаа энэ чиглэлд (STEM) ихээхэн хэмжээний хөрөнгө оруулалт хийгээд байна. Дараах хүснэгтэд 2020 онд нийлүүлсэн лабораторийн тоног төхөөрөмжийн нэгтгэлийг харуулав.

Хүснэгт 2.11 Лабораторийн хөрөнгө оруулалт

21 аймгийн нэгтгэл	Сургуулийн тоо	Нэгжийн үнэ	Нийт үнэ /төг/
Математик	430	1,450,435.04	623,687,068
Физик	85	39,190,053.18	3,331,154,520
Хими	64	16,446,267.80	1,052,561,139
Дизайн технологи	53	39,366,265.13	2,086,412,051
Аудио-видео	202		423,350,545
			7,517,165,324
9 дүүргийн нэгтгэл	Сургуулийн тоо	нэгжийн үнэ	нийт үнэ
Математик	125	1,450,435.04	181,304,380
Физик	49	39,190,053.18	1,920,312,605
Хими	36	16,446,267.80	592,065,640
Дизайн технологи	29	39,366,265.13	1,141,621,688
Аудио-видео	114		220,389,408
			4,055,693,724
		НИЙТ	11,572,859,049

Эх сурвалж: АХБ-ны зээлээр хэрэгжиж буй "Хөдөлмөр эрхлэх ур чадварыг дээшлүүлэх" төсөл

Сургалтын материалын санхүүжилт

ПИСА (2015) үнэлгээний тайланд "сургалтын орчин, материалын хүрэлцээгүй байдлын индекс" тооцон боловсролын үр дүнд нөлөөлдөг эсэхийг нь харуулсан байв. Индексэд 1) биет орчны дэд бүтэц бүрдээгүй байх, үүнд сургуулийн барилгын нөхцөл байдал, халаалт, хөргөлтийн систем, сургалтын орон зай, 2) сургалтын материалын хомсдол, үүнд сурах бичиг, лабораторийн тоног төхөөрөмж, хичээл сургалтын материал, компьютер багтана. Сургалтын орчин, материалын хүрэлцээгүй байдлын индексийг сургуулийн захирлуудын асуулгад багтааж, "тийм" гэсэн хариулт нь хомсдол сургалтын үйл ажиллагаанд нөлөөлдөг гэсэн утгатай аж. Эндээс дараах дүгнэлт хийжээ.¹⁷⁸ Үүнд:

177 This Act, which provided grants for science laboratories and equipment in government and non-government secondary schools, marked the Australian Government's substantive entry into school funding.

178 On average across OECD countries, student learning in rural schools is also hindered to a greater extent than in urban schools by a lack or inadequacy of the material resources. In as many as 35 out of 57 education systems, the capacity of public schools to provide instruction is more likely to be hindered by a shortage of educational material than private schools. Only in Malta and Singapore do public schools enjoy more and better educational materials than private schools, according to principals' reports (PISA 2015 Report Vol II)

- хөдөө, орон нутгийн сургуульд, сургалтын дэд бүтэц, материалын дутагдал нь сургалтын үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх хэмжээнд байдаг.
- асуулгад оролцсон 57 улсын 35-д нь төрийн өмчийн сургуульд сургалтын орчин, материалын дутагдал хувийн сургуультай харьцуулахад их юм.

Хичээл, сургалтын материал (Teaching and Learning materials) гэдэг нь сурах бичиг болон ерөнхий зориулалттай ном, зохиол (reference books) зэрэг *хэвлэмэл материал*, багш, суралцагчийн ашиглаж буй компьютер, хэвлэгч, цахим хэрэгсэл, е-ном, программ хангамж зэрэг *технологид суурилсан материал*,¹⁷⁹ туршилт хийх зориулалттай багаж хэрэгсэл, туршилтын бодис зэрэг сургалтад шууд хэрэглэх эсвэл *нэг удаагийн материал*, аялал, хэлэлцүүлэг, зочин урих зэрэг *мэргэжлийн үйлчилгээ* багтана.

Сургалтад ашиглах материал (Instructional materials) гэдэг нь багш, суралцагчдын танхимд хичээллэх үед тухайн хичээлдээ ашиглах материал юм. Жишээ нь:

- Дасгал, дадлага хийхдээ хэрэглэж дуусах материал (хүнсний материал)
- Туршилт хийх (ургамал тарих, цэцэрлэгжүүлэлт хийх, химийн туршилт хийх бодис)
- Физикийн хууль тайлбарлахад хэрэглэх материал (соронз зэрэг дахин хэрэглэж магадгүй зүйлс бас багтана),
- Симуляци хийх бага оврын машин хэрэгсэл, ямар нэг зүйлийг засах, сэлбэхэд ашиглагдах зүйлс,
- Дүрслэх урлаг, технологийн хэрэгсэл, хөгжмийн зэмсгийн сэлбэг,
- Эмнэлгийн болон конторын үйл ажиллагааг танилцуулахад хэрэглэх материал гэх мэт үргэлжилнэ.

ПИСА 2015-ын тайлангаас харахад, шалгалтад хамрагдсан суралцагчдын 82 нь сурах бичгийг багш сонгох үүрэгтэй, харин 32 хувь нь сургуулийн захиргаа сонгох эрхтэй гэж хариулжээ.

Сургалтын материалын санхүүжилт сүүлийн үед ихээхэн анхаарал татах болсон бөгөөд “багш нараас л бүх зүйл шалтгаална” гэдэг сургамж авч болохоор байна. МХХТ, шинжлэх ухааны лаборатори, материалын санхүүжилт хэрэгтэй эсэх нь багш нарын арга барил, хөгжлөөс шалтгаалах бөгөөд багш нар гараар туршилт хийх, төсөлд суурилсан аргыг сонирхдоггүй бол өндөр өртөгтэй шинжлэх ухааны

179 Technology-based materials include, but are not limited to, software programs, video disks, compact disks, optical disks, video and audiotapes, lesson plans, and databases.

хэрэгсэл хий дэмий хөрөнгө болдог гэсэн байв.¹⁸⁰ Туршилт, гараар хийх аргаар шинжлэх ухааны санааг бодит амьдрал дээр туршиж үзэх нөхцөл бүрдэж, багш нар бэлтгэгдсэн байх нь чухал.¹⁸¹

Сургалтын материалын санхүүжилт нь санхүүжилтийн томьёоны нэг хэсэг байдаг. Томьёоны сүүлийн үеийн хандлага нь “Суралцахуй, хөгжлийн шинжлэх ухааны” (SoLD) хүүхдийг бүх талаар нь хөгжүүлэх онолын (Whole-child development)¹⁸² дагуу хөгжих, суралцагчийн хэрэгцээг хангахад чиглэх юм байна. АНУ-ын Калифорни мужийн санхүүжилтийн томьёог харна уу.¹⁸³ Шинжлэх ухаан, технологи, инженерчлэл, математикийн хичээлийн сургалтын материалын санхүүжилтэд хийсэн судалгаанууд “багш нар хэрэгцээгээ гаргаж, санхүүжилт авах эрхийг багш нарт өгөх нь илүү үр дүнтэй, оновчтой” гэж үзэж байна.¹⁸⁴

Компьютер болон Интернэтийн санхүүжилт

ЭЗХАХБ-ын орнуудад нийгэм-эдийн засгийн хувьд сул нөхцөлд байгаа сургуулиудад нэг компьютерыг хэрэглэж буй суралцагчийн тоо өндөр байдаг.¹⁸⁵ Энэ нь нийгэм эдийн засгийн хувьд хөгжил доогуур гэр бүлд амьдарч буй суралцагчдын гэрт нь интернэт хязгаартай, компьютерын хүрэлцээ тааруу гэсэн таамаглалд үндэслэсэн “нөхөх” хэлбэртэй хөрөнгө оруулалтын үр дүн юм.¹⁸⁶ Гэхдээ ихэнх улсад интернэтийн холболт орон нутагт тааруу, төрийн сургуульд хувийн сургуулиас доогуур хэвээр байна.¹⁸⁷

180 OECD (2017, хуудас 96)

181 ПИСА (2015): Ensure that science laboratory work is meaningful Experiments and hands-on activities can be inspiring and can help students develop a conceptual understanding of scientific ideas and transferable skills, such as. However, the opportunity costs of these instructional methods can be high.

182 Linda Darling-Hammond, Lisa Flook, Channa Cook-Harvey, Brigid Barron & David Osher (2020) Implications for educational practice of the science of learning and development, Applied Developmental Science, 24:2, 97-140, DOI: 10.1080/10888691.2018.1537791

183 <https://www.cde.ca.gov/eo/in/lcfff1sys-pri1res.asp>

184 Жишээ нь Gomendio, M. (2017), Empowering and Enabling Teachers to Improve Equity and Outcomes for All, International Summit on the Teaching Profession, OECD Publishing, Paris. Мөн Emily Martha Cayton (2018) Exploring Funding for Instructional Materials in Secondary Science Classrooms

185 Student to computer ratio

186 OECD (2015)

187 PISA (2015)

Хүснэгт 2.12 Компьютерийн хангамж

Үзүүлэлт	Суралцагч-компьютерийн тооны харьцаа	Интернэтэд холбогдсон байдал
ЭЗХАХН-ийн орнуудын дундаж	4.7: 1	96%
Их хэмжээ (Australia, Austria, Canada, the Czech Republic, Iceland, Macao (China), New Zealand, the United Kingdom and the United States)	1: 1	>95%
Бага хэмжээ (Tunisia)	53: 1	<70%

Эх сурвалж: OECD (2015), Students, Computers and Learning: Making the Connection, PISA, OECD Publishing.

АНУ-ын Теннесси мужийн төрийн өмчийн сургуулиудад хийсэн нэгэн судалгаа дараах шалгуурыг санал болгосон байна.¹⁸⁸ Үүнд:

- Суралцагч-компьютерын тооны харьцаа 2:1 эсвэл 1:1 бол технологийн өндөр боломжтой.
- Суралцагч-компьютерын тооны харьцаа 3:1, 4:1, эсвэл 5:1 бол технологийн дунд зэргийн боломжтой.
- Суралцагч-компьютерын тооны харьцаа 6:1 болон түүнээс өндөр бол технологийн боломж бага гэж үнэлнэ.

Манай улсын төрийн өмчийн сургуульд 2020-2021 оны хичээлийн жилийн мэдээгээр 24 суралцагчийн дунд 1 компьютер байна. Суралцагч-компьютерын тооны харьцаа

$$= \frac{2020 - 2021 \text{ оны хичээлийн жилийн элсэлт}}{\text{Компьютерийн тоо}} = \frac{632,499}{26,557} = 24:1$$

188 <https://dc.etsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4723&context=etd>

3. Хөрөнгө оруулалтыг төлөвлөх

санхүүжүүлж, тухайн шатны төсөвт хамаарах хуулийн этгээдийн өмчлөлд шилжих хөрөнгийн зарлагыг хэлнэ гэжээ. Төсвийн хөрөнгө оруулалтыг “улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээ” хэлбэрээр бид төлөвлөдөг.

Хөрөнгө оруулалтыг шударга байлгахад анхаарах хэрэгтэй байгаа энэ үед бүхнийг ил тод, нэг хавтгай дээр байрлуулснаар олон нийтийн хяналтыг сайжруулна. Боловсролын салбар ихэнхдээ сургуулиа платформ болгож “сургууль дээрээ хүн амаа авчирч” төлөвлөдөг. Сүүлийн үед мэдээллийн олдоц сайжирч, технологи хөгжсөнтэй холбоотойгоор “газар нутаг дээрээ боловсролын үйлчилгээг авчирч” төлөвлөж байна. Үүнд газарзүйн мэдээллийн систем ашигладаг. Сургуулийн зураглал (School mapping) нь орон нутгийн түвшинд хэрэглэх микро төлөвлөлт бөгөөд анхны зориулалт нь

- Шинэ сургууль хэрэгтэй эсэх, хэрэгтэй бол хаана барих,
- Одоо байгаа сургуулиуд хүн амд үйлчилж чадаж байгаа эсэх,
- “Хэрвээ” гэдэг асуултад хариулах шинжилгээ хийхэд туслах байв.¹⁸⁹

Харин газарзүйн мэдээллийн систем (GIS) буюу мэдээллийг цуглуулах, хадгалах, шинжлэх, харуулах зориулалт бүхий системийг боловсролын мэдээллийн системтэйгээ холбон макро түвшний төлөвлөлт, шийдвэр гаргахад хэрэглэдэг. Боловсролын төлөвлөлтөд өргөн хэрэглэж үзсэн улсын туршлагаас харахад орон нутгийн түвшинд техникийн чадавх бүрдүүлэхгүйгээр газарзүйн мэдээллийн системийг үндэсний түвшинд ашиглах нь үр дүн муутай (санхүүгийн болон техникийн хувьд өндөр өртөгтэй) байсан байна.¹⁹⁰ Ийм дүгнэлт хийхэд нөлөөлсөн хүчин зүйл нь тухайн үеийн программ хангамжийн хөгжил байсан байж магадгүй. Орчин үед энэ асуудлыг амархан шийдэх боломжтой.

Сургалтын дизайн, багшлахуйн загвараас үүсэх багш, суралцагчдын хэрэгцээ нь манай улсын боловсролын салбарын хувьд реформын шинжтэй асуудал болж хуримтлагдсан учир үүнийг тусад нь авч үзэх шаардлагатай гэж үзэж байна. Харин энэ хэсэгт одоо байгаа барилгын хувьд төлөвлөлтийн өнөөгийн практикийг хэрхэн сайжруулж болох талаар санал боловсруулъя.

189 Agrawal & Gupta (2016)

190 Hite, S. (2011)

Хүснэгт 3.1 Хөрөнгө оруулалт төлөвлөх зарим арга хэмжээ

БАЙГАА БАРИЛГЫН ХУВЬД	ШИНЭ ХЭРЭГЦЭЭ
- Хүрэлцээтэй эсэх- өргөтгөх - Шийдэх асуудал байгаа эсэх- шугам сүлжээ, тавилга, тоног төхөөрөмж	- Хүн амын хэрэгцээнд нийцэж байгаа эсэх- шинэ барилга - Суралцагчид болон багшийн хэрэгцээнд нийцэж байгаа эсэх- шинэ концепц, шинэ дизайн
<u>Орхигдож буй хэрэгцээ (Байгаа барилгын хувьд ч, шинээр барих барилгын хувьд ч)</u> - Суралцагчийн хэрэгцээнд нийцэж байгаа эсэх - Багшид тусалж чадахаар байгаа эсэх	

3.1 Ерөнхий боловсрол

Ерөнхий боловсролын үйлчилгээг төлөвлөхдөө эхлээд урт болон дунд хугацаанд хэрэгжүүлэх бодлогын баримт бичгээс эхлэн нэгжийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг хамруулан бүхий л зорилго, зорилт болон чиглэлийг харна.

Дунд хугацаанд боловсролын салбар нь Алсын хараа 2050-д зааснаар “2.Иргэн бүрд чанартай боловсрол эзэмших эрх тэгш боломж бүрдүүлэн, тэгш хамруулж, бүх шатны боловсролын залгамж холбоог хангаж, сургалт, үйл ажиллагааны чанарыг дээшлүүлсэн байна.” Монгол улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний шалгуур, хүрэх төвшнөөс дунд хугацааны зорилтыг харъя.

Хүснэгт 3.2 “Үндсэн чиглэл”-ийн үр дүнгийн шалгуур

№	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь түвшин	Хүрэх түвшин (2025 ОН)	Зорилт
11	Суурь боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин	хувь	94.9	95.9	1 функтээр өсгөх
12	7-14 насны хүүхдийн суурь чадвар (унших, тоо бодох)	хувь	61.6, 51.5	70	18.5-17.5 функтээр өсгөх
14	Бага ангийн нэг багшид ногдох хүүхдийн тоо	тоо	31.1 хот-34.6, хөдөө-28.5	25 хот-30, хөдөө-25	9 функтээр бууруулах
15	Бүлэг дүүргэлт (боловсролын бүх түвшнээр)	тоо	Цэцэрлэг-33, ЕБС: хотод-35, хөдөө - 28	25-30	9 функтээр бууруулах

Эх сурвалж: Эхний 5 баганыг Монгол Улсын Их хурлын 2020 оны 23 дугаар тогтоолын хавсралтаас авав.

Эдгээрийг хэрэгжүүлэхээр Засгийн газрын төлөвлөсөн үйл ажиллагаа, нийлүүлэх бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг “Монгол Улсыг 2021-2025 он хүртэл хөгжүүлэх 5 жилийн

үндсэн чиглэл” болон “Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-өөс харна.

Хүснэгт 3.3 Засгийн газрын хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөө

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ	2025 он хүртэл
2.3.9.Суралцагчдад ээлтэй сургалтын орчныг бүрдүүлж, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, тусгай хэрэгцээт хүүхдийг ердийн сургууль, цэцэрлэгт сурах, хөгжих боломжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор дараах бүтээн байгуулалтыг хийнэ:	
2.3.9.2.200 шинэ сургууль ашиглалтад оруулах	200
2.3.9.3.тусгай хэрэгцээт сургууль, цэцэрлэгийн барилгыг шинэчилж, өргөтгөх;	6 ¹⁹¹
2.3.9.4.жил бүр 100-аас доошгүй нүхэн жорлонтой цэцэрлэг, сургууль, дотуур байрыг орчин үеийн ариун цэврийн байгууламжтай болгох.	4596 ¹⁹²
2.3.10.Цэцэрлэг, дотуур байр, ерөнхий боловсролын сургуулийн хүүхдийн хоолны зардлыг инфляц, үнийн өсөлттэй уялдуулан 2-оос доошгүй дахин нэмэгдүүлж, ерөнхий боловсролын сургуулийн “Үдийн цай” арга хэмжээг “Үдийн хоол” болгоно.	Хоол үйлдвэрлэлийн бэлтгэл хангасан байна.
Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдыг шүүлтүүртэй ундны цэвэр усаар хангана.	Төрийн өмчийн 672 сургууль, 540 дотуур байр
2.3.11.Сургуулийн өмнөх боловсрол, ерөнхий боловсролын сургуулийн урлаг, биеийн тамирын хичээлийн агуулга, хөтөлбөрийг сайжруулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр бүрэн хангана.	672 сургууль, 913 цэцэрлэг

Эх сурвалж: Эхний баганыг Монгол Улсын Их хурлын 2020 оны 23 дугаар тогтоолын хавсралтаас авав.

Дээрхээс боловсролын салбар нь дунд хугацаанд 1) хүчин чадлаа нэмж, сургуулийн ачааллыг бууруулах, 2) орчны дэд бүтцийг сайжруулахад анхаарах юм байна гэж дүгнэж болохоор байна.

3.1.1 Эрэлт, нийлүүлэлтийг таамаглах

Боловсролын үйлчилгээний өнөөгийн түвшин (бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний тоо хэмжээ) нь дунд хугацааны эрэлттэй нийцэх эсэхийг харна. Ингэхдээ үндэсний хэмжээнд болон аймаг, дүүрэгт, улмаар сум, хорооны нутаг дэвсгэрээр сургуулийн хүчин чадал нь элсэлтэд хүрэлцэхээр байгааг тооцно.

¹⁹¹ Одоогоор дагнасан 6 сургууль бий.

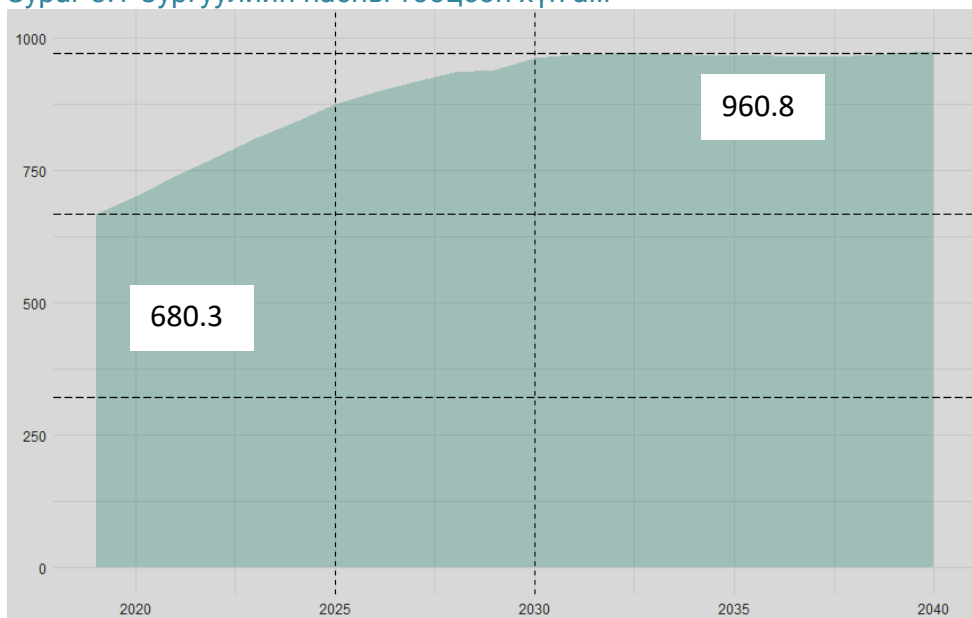
¹⁹² БУМС дээр 2019 онд 4596 гадаа жорлон байгаа гэсэн мэдээ байна.

- 1) Нийт хүн ам → 2) Сургуулийн насны хүн амын өсөлт, төлөв
→ 3) Нийлүүлэлт хийх хүчин чадал → 4) Нэмэлт хэрэгцээ

Эхлээд боловсролын үйлчилгээний ирээдүйн ачааллыг харья. ҮСХ-ноос 2017 онд гаргасан “Хүн амын 2015-2045 оны шинэчилсэн хэтийн тооцоо”-ноос монгол улсын сургуулийн насны (6-17) хүн ам 2030 он хүртэл тасралтгүй өссөөр байх хэдий ч түүнээс цааш тогтонги байхаар харагдаж байна.¹⁹³

Зураг 3.1 Сургуулийн насны тооцсон хүн ам

Эх сурвалж: Хүн амын тоог 1212 мян-ээс

Эндээс 2024-2025 оны хичээлийн жилд элсэлт 280.5 мянгаар нэмэгдэж, ийм хэмжээний танхимын хүчин чадал хэрэгтэй гэж шууд тооцох боломжгүй. Баримжаатай таамаглал хийхийн тулд хамран сургалтыг тооцож, **ачаалал хаана ирэхийг заавал харна.**¹⁹⁴

2020-2021 оны хичээлийн жилд төрийн өмчийн 672¹⁹⁵ сургуулийн хүчин чадал 452,533 суудал байсан бол 2019-2021 онд шилжих барилгын /115 сургуулийн/ 50,598 суудлыг нэмээд 2021-2022 оны хичээлийн жилд 476,131 суудалтай болох юм байна. Энэ нь одоогоор тодорхой болсон нийлүүлэлтийг харуулна.

¹⁹³ ҮСХ-ны тооцсон хүн амыг ашиглав.

¹⁹⁴ Үүнд ҮСХ-ны тооцсон хүн амын өсөлтийн дундаж хувийг ашиглав.

¹⁹⁵ Нийслэлд нэг цогцолбор сургууль 3 сургууль болж, нийт 674 төрийн өмчийн сургууль гэж тоологдож байна.

Хүснэгт 3.4 2021-2022 оны хичээлийн жилийн хүчин чадал

Аймаг_нийслэл	2020 онд үйл ажиллагаа явуулж байгаа төрийн өмчийн сургуулийн тоо	2019-2020 онд шилжих сургууль	2021 онд үйл ажиллагаа явуулах төрийн өмчийн сургуулийн тоо	Барилгын хүчин чадал /2020 оны байдлаар	2021 онд нэмэгдэх суудал	2021- 2022 оны ХЖ-ийн барилгын хүчин чадал
Архангай	30	8	38	15,930	2,090	18,020
Баян-Өлгий	38	6	44	16,959	1,880	18,839
Баянхонгор	29	10	39	12,567	4,260	16,827
Булган	22	1	23	14,075	240	14,315
Говь-Алтай	28	3	31	12,987	960	13,947
Дорноговь	20	1	21	12,036	320	12,356
Дорнод	23	2	25	13,421	960	14,381
Дундговь	19		19	9,544		9,544
Завхан	30	7	37	14,285	2,800	17,085
Өвөрхангай	32	3	35	17,653	800	18,453
Өмнөговь	22	3	25	8,924	1,600	10,524
Сүхбаатар	16	3	19	8,325	1,760	10,085
Сэлэнгэ	34	3	37	16,382	1,080	17,462
Төв	30	5	35	14,327	2,200	16,527
Увс	27	4	31	13,173	1,280	14,453
Ховд	25	3	28	17,507	1,200	18,707
Хөвсгөл	34	10	44	20,204	3,900	24,104
Хэнтий	25	7	32	15,037	3,580	18,617
Дархан-Уул	17	1	18	13,996	480	14,476
Улаанбаатар	149	30	179	141,872	16,820	158,692
Орхон	19	3	22	14,099	1,428	15,527
Говьсүмбэр	5	2	7	2,230	960	3,190
Дүн	674	115	789	425,533	50,598	476,131

2020 онд 6-14 настай 596.7 мянган хүн амаас 2020-2021 оны хичээлийн жилд 540.1 мянга нь төрийн өмчийн сургуульд элсэж, хамран сургалт улсын хэмжээнд **90.5 хувь**, 15-17 настай 127.5 мянган хүн амын 92.4 мянга буюу **72.5 хувь** нь төрийн өмчийн ерөнхий боловсролын сургуульд элссэн байв.¹⁹⁶ Хувийн сургуулийн хамран сургалтад оруулж буй хувь нэмэр **6.6 хувь**. Барилгын хүчин чадал ашиглалтын коэффициент $632.5/425.5 = 1.49$

196 Үлдсэн 15% нь МСҮТ-д элссэн байж болно.

Хүснэгт 3.5 2020-2021 оны хичээлийн жилийн үзүүлэлт

Аймаг_нийслэл	2020 оны эцэст 6-14 настай хүн ам	2020 оны эцэст 15-17 настай байх хүн ам	2020-2021 оны төрийн өмчийн сургуулийн элсэлт	Төрийн өмчийн сургуулийн суурь боловсролын хамран сургалт /2020-2021/	Ашиглалтын коэффициент /2020-2021/
Архангай	17,171	4,090	18,699	91.7%	1.17
Баян-Өлгий	20,627	5,873	22,672	88.3%	1.34
Баянхонгор	16,490	3,828	17,701	93.8%	1.41
Булган	10,623	2,406	11,124	89.0%	0.79
Говь-Алтай	10,348	2,785	11,901	95.3%	0.92
Дорноговь	13,218	2,966	14,499	95.3%	1.2
Дорнод	15,313	3,293	16,991	95.3%	1.27
Дундговь	7,868	2,074	8,457	92.2%	0.89
Завхан	13,256	3,162	15,535	97.2%	1.09
Өвөрхангай	20,976	5,242	23,271	93.8%	1.32
Өмнөговь	12,769	2,767	14,134	96.1%	1.58
Сүхбаатар	11,314	2,588	12,866	97.3%	1.55
Сэлэнгэ	19,204	4,590	20,904	92.1%	1.28
Төв	16,665	3,654	17,286	90.6%	1.21
Увс	16,430	4,194	18,261	93.3%	1.39
Ховд	17,079	4,348	20,206	96.9%	1.15
Хөвсгөл	25,260	5,968	29,009	96.1%	1.44
Хэнтий	14,019	3,467	15,661	95.6%	1.04
Дархан-Уул	18,657	3,877	20,553	93.9%	1.47
Улаанбаатар	277,321	51,784	277,762	86.6%	1.96
Орхон	18,544	3,806	20,988	95.7%	1.49
Говьсүмбэр	3,556	745	4,019	96.5%	1.8
Дүн	596,708	127,507	632,499	90.5%	1.49

Сургуульд хамрагдах магадлалтай хүн амыг тооцохдоо суурь боловсролын хамран сургалтыг **98 хувь**, ахлах сургуулийн элсэлтийг **85 хувь** байхаар тооцов.

2024-2025 оны хичээлийн жилд ерөнхий боловсролын 1-12 дугаар ангид 817.7 мянган (661.4+156.3) суралцагч элсэх боломжтой. Үүнээс төрийн бус өмчийн сургуулийн элсэлтийг 2020-2021 оны хичээлийн жилийн түвшинд тооцож хасвал, төрийн өмчийн сургуулийн элсэлт 2024-2025 оны хичээлийн жилд 769.7 мянга байх магадлалтай. 2020-2021 оны хичээлийн жилд төрийн өмчийн сургуульд 632,499 суралцагч элссэн тул нэмэлт элсэлт 137,179.

Одоо баригдаж буй сургуулийн барилгын хүчин чадлыг, 2020-2021 оны элсэлт дээрээ нэмж тооцоход 2024-2025 оны хичээлийн жил хүртэл дахин **86.6 мянган суралцагч багтаах хүчин чадал хэрэгтэй** байна. Төрийн өмчийн сургуулиудын өнөөгийн ээлжийг үргэлжлүүлнэ гэж үзвэл 86.6 мянган суралцагч нэмж багтаах барилгын хүчин чадал /онолын хүчин чадал/ хэрэгтэй болно.

Хүснэгт 3.6 2024-2025 оны хичээлийн жилийн үзүүлэлтийн төсөөлөл

Аймаг_нийслэл	Элсэлтийн таамаглал /98%/ / I-IX анги/	Элсэлтийн таамаглал /85%/ /X-XII анги/	2024-2025 оны хичээлийн жилийн элсэлтийн таамаглал	2024-2025 оны хичээлийн жилийн төрийн өмчийн сургуулийн элсэлтийн таамаглал
Архангай	18,432	4,626	23,058	23,026
Баян-Өлгий	22,671	5,561	28,232	25,916
Баянхонгор	17,873	4,366	22,239	21,807
Булган	11,154	2,978	14,132	14,132
Говь-Алтай	10,612	2,859	13,471	13,471
Дорноговь	14,163	3,514	17,677	17,547
Дорнод	17,087	4,028	21,115	20,684
Дундговь	8,610	2,303	10,913	10,913
Завхан	13,429	3,862	17,291	17,291
Өвөрхангай	22,380	5,793	28,173	28,173
Өмнөговь	14,482	3,375	17,857	17,857
Сүхбаатар	12,843	2,865	15,708	15,708
Сэлэнгэ	20,249	5,251	25,500	25,222
Төв	18,127	4,486	22,613	22,579
Увс	17,265	4,618	21,883	21,616
Ховд	18,545	4,554	23,099	23,099
Хөвсгөл	26,552	6,876	33,428	33,359
Хэнтий	15,131	3,886	19,017	18,928
Дархан-Уул	20,354	4,973	25,327	23,159
Улаанбаатар	316,940	69,686	386,626	346,410
Орхон	20,544	4,951	25,495	23,928
Говьсүмбэр	3,948	905	4,853	4,853
Дүн	661,391	156,316	817,707	769,678

2024-2025 оны хичээлийн жилд төрийн өмчийн сургуулийн барилгын хүчин чадал ашиглалтын коэффициент = Элсэлт/(Хүчин чадал) = 769.7/476.1 = 1.62 болж магадгүй.

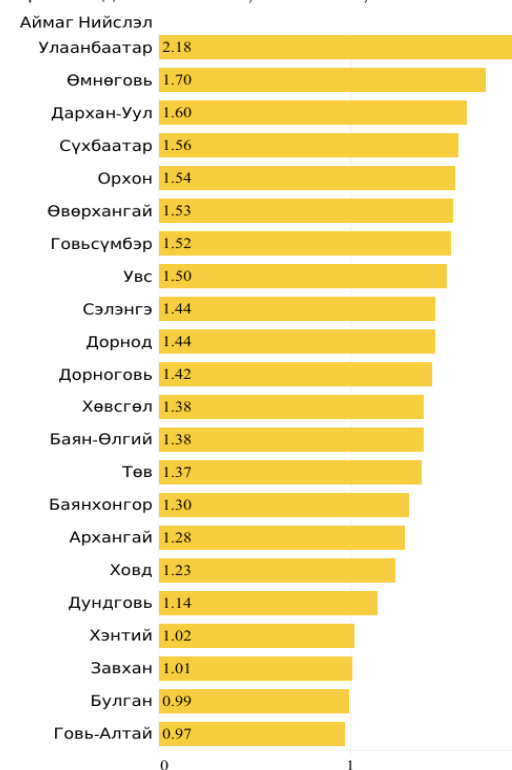

Зураг 3.2 Хүчин чадал ашиглалтын харьцуулалт

Хүчин чадал ашиглалт /2020-2021/

Хүчин чадал ашиглалт /2024-2025/

Дундаж хүчин чадал ашиглалт Улаанбаатарт хамгийн өндөр, хүндрэх магадлалтай 2 дахь хэсэг нь Өмнөговь, Дархан-уул, Орхон, Өвөрхангай, Сүхбаатар, Говьсүмбэр аймаг байна. Харин Булган, Говь-Алтай, Хэнтий, Дундговь, Завхан аймагт хүчин чадал нэмэх биш, сургуулийн чанарыг сайжруулах төсөл хэрэгтэй.

2021-2025 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд оруулсан хүчин чадал өргөтгөх төслүүдийг дээрхийн дагуу “яаралтайгаар нь” эрэмбэлж болно. Гэхдээ эхлээд боловсролын салбарын мэдээллийн систем дээрх хүчин чадлын өгөгдлийг сайтар шалгаж баталгаажуулах хэрэгтэй.

Дараах зурагт төрийн өмчийн нэг сургуулийн дундаж ачаалал 2024-2025 оны хичээлийн жилд ямар байхыг харуулав. Гэхдээ аймгуудыг сумаар нь, дүүргүүдийн хороогоор нь нарийн шинжилбэл хүчин чадлыг нэмэх биш, жигд болгох замаар нэмэгдэл эрэлтийг шийдэх боломж байгаа эсэх нь илүү тодорхой харагдана.

Зураг 3.3 Төрийн өмчийн нэг сургуульд 2025 онд ногдох сургуулийн насны хүн ам

Эрэлтийг гаргасны дараа сургуулийн орчны талаар дэлгэрэнгүй мэдээлэл цуглуулж дүн шинжилгээ хийнэ. Ийм аргаар нийлүүлэлт хийх боломж, нөхцөлөө гаргадаг. Бусад улс ч мөн адил. Тухайлбал Чех улс эхний өгөгдөл, мэдээллийг бүрдүүлэхдээ онцгой анхаардаг байна. Улсын төсвөөс санхүүжилт авах сургууль бүр боловсролын мэдээллийн систем дээр хийгдэх “сургуулийн бүртгэл”-д хамрагдах ёстой. Үүнийг Боловсролын яам нь хийдэг. Ингэж бүртгүүлэхдээ бүх төрлийн мэдээллийг заавал оруулсан байх, ямар нэг өөрчлөлт гарсан бол дараа жилийн санхүүжилтээс өмнө шинэчилсэн байх шаардлагатай ажээ.¹⁹⁷

Зарим улс хүчин чадлыг сургалт явуулах зориулалттай танхимын орон зайгаар (Instructional Space Model) тооцсон байв. Анги танхимыг зориулалтаар нь ялгаснаар сургалт явуулах наад захын орчин бүрдэж байгаа эсэхийг үнэлэх боломжтой байна. АНУ-ын нэгэн хотын боловсролын мастер төлөвлөгөөний жишээг доор харууллаа.¹⁹⁸ Бельги, Австрали, Их Британи улсын практик үүнтэй төстэй юм.

Хүснэгт 3.7 Танхимын багтаамжийг тооцох жишээ

Хичээлийн танхимын төрөл	Нэг өрөөнд хичээллэх суралцагч (хамгийн их)
Цэцэрлэг	18
Энгийн хичээлийн танхим (1-2 дугаар анги)	25
Энгийн хичээлийн танхим (3-12 дугаар анги)	30
Шинжлэх ухааны хичээл (6-12 дугаар анги)	3
Хөгжим (6-12 дугаар анги)	40
Биеийн тамир (6-12 дугаар анги)	25

197 MSMT (2016)

198Rapid City South Dakota- <https://www.rcasfuture.org/wp-content/uploads/2018/08/RCAS-Facilities-Master-Plan-05-Capacity-and-Utilization.pdf>

Дүрслэх урлаг (6-12 дугаар анги)	25
Компьютерын лаб	
Тусгай хэрэгцээт сургалт (1-5 дугаар анги)	10
Тусгай хэрэгцээт сургалт (6-12 дугаар анги)	12

Эх сурвалж: <https://www.rcasfuture.org/wp-content/uploads/2018/08/RCAS-Facilities-Master-Plan-05-Capacity-and-Utilization.pdf>

Хүснэгт 3.8 Сургалтын танхимаар хүчин чадлыг тооцох жишээ

Өрөөний төрөл/сургалтын орон зай	Сургуульд байгаа танхимын тоо	Нэг танхимд хичээллэх суралцагчийн тоо	Хүчин чадал
Энгийн хичээлийн танхим /уламжлалт анги/ (3-12 дугаар анги)	47	30	1410
Шинжлэх ухааны хичээлийн лаб (6-12)	9	28	252
Компьютер лаб	2	0	0
Дүрслэх урлаг (Арт)	3	25	75
Хөгжим (6-12)	4	40	160
Мэргэжлийн боловсрол (6-12)	5	25	125
Биеийн хөгжлийн боловсрол ¹⁹⁹ (6-12)	5	25	125
Тусад нь сургалт явуулах анги	2	12	24
Задгай орчин/орон зай			
Зөөврийн танхим			
Нийт хүчин чадал			2171
Ахлах сургуулийн хичээлийн хуваарь уян хатан байх ёстой тул хэзээ ямар анги хэрэгтэйг нарийн гаргах боломжгүй.			70%
Ахлах сургуулийн хүчин чадал			1520

Эх сурвалж: <https://www.rcasfuture.org/wp-content/uploads/2018/08/RCAS-Facilities-Master-Plan-05-Capacity-and-Utilization.pdf>

Гаргасан хүчин чадлын үзүүлэлтийг танхимаар болон шалны хэмжээгээр тооцсон ашиглалтын шалгуураар үнэлдэг.

199 Биеийн тамир гэдэг хэллэг орчин үеийн биеийн хөгжлийн хичээлд тохиолромжгүй санагдаж байна. Хүний биеийг бүх талаас нь хөгжүүлэх гэдэг утгаараа ихээхэн ач холбогдолтой агуулга багтдаг болжээ.

Хүснэгт 3.9 ХЧА-ын үнэлгээний шалгуур

Сургалтын анги, танхимаар тооцсон хүчин чадал ашиглалт хэвийн гэж үзэх түвшин		Шалны м ² -аар тооцсон хүчин чадал ашиглалтын үзүүлэлт	
Түвшин	Хүчин чадал ашиглалт	Хүчин чадал ашиглалт	Үнэлгээ
Бага сургууль	90%	125	Хэтэрсэн
Дунд сургууль	80%	100-125	Их хэрэглээ
Ахлах сургууль	70%	75-100	Хэвийн
		< 75	Хүчин чадалдаа хүрэхгүй

Эх сурвалж: <https://www.rcasfuture.org/wp-content/uploads/2018/08/RCAS-Facilities-Master-Plan-05-Capacity-and-Utilization.pdf>

Боловсролын салбарын мэдээллийн системд төрийн өмчийн сургуулиудын сургалт явуулах зориулалттай танхимын талаар дэлгэрэнгүй өгөгдөл одоогоор байхгүй эсвэл байгаа нь баталгаатай биш байна. Байгаа мэдээлэлд үндэслэн тооцвол, үндэсний хэмжээний хүчин чадал 2020-2021 оны хичээлийн жилийн эхэнд 548.8 мянган суралцагч элсүүлэх боломжтой байна. Энэ хичээлийн жилд төрийн өмчийн 672 сургуульд 632.5 мянган суралцагч элссэн тул салбарын хүчин чадал ашиглалтын коэффициент 1.15 гарна.

Хүснэгт 3.10 Салбарын хүчин чадал /2020-2021/

Өрөөний төрөл/сургалтын орон зай	Сургуульд байгаа танхимын тоо	Нэг танхимд хичээллэх суралцагчийн тоо	Хүчин чадал
Энгийн хичээлийн танхим /уламжлалт анги/	17278	30	518,340
Шинжлэх ухааны хичээлийн лаб	0	30	0
Компьютер лаб	385	0	0
Дүрслэх урлаг (Арт)		30	0
Хөгжим /Урлагийн заал/	316	30	9,480
Мэргэжлийн боловсрол /Дадлагын газар/	22	15	330
Биеийн тамирын заал	671	30	20,130
Тусад нь сургалт явуулах анги /Лингафон/	35	15	525
Задгай талбай			
Зөөврийн танхим			
Нийт хүчин чадал			548,805
2020-2021 оны хичээлийн жилийн элсэлт			632,449
Хүчин чадал ашиглалт			1.15

Барилгын онолын хүчин чадлаар биш сургалтын зориулалттай танхимаар тооцох нь илүү оновчтой байж магадгүй. Энэ аргаар хүчин чадлыг гаргахад сургалтын биет орчны талаарх захиргааны статистикийн маягтыг шинэчилж, сургалтын зориулалттай танхимын мэдээллийг цуглуулах хэрэгтэй болно.

3.1.2 Сургалтын биет орчны өнөөгийн байдлыг тодорхойлох

Сургуулийн барилгын өнөөгийн байдалд ойр ойрхон үнэлгээ хийх нь шийдвэр гаргаж буй хүмүүсийг зөв мэдээллээр хангаж, зөв бодлого хэрэгжүүлэхэд тусалдаг. Давтамж, зориулалтаар нь дараах байдлаар ангилжээ.

- Хааяа хийдэг. Тодорхой төлөвлөсөн шинэчлэлийн хүрээнд эсвэл хөрөнгө оруулалтын хэрэгцээг гаргах зорилгоор хийж болно. Тухайлбал Португал улс “сургуулийн барилгыг орчин үеийн хэрэгцээнд нийцүүлэх хөтөлбөр” хэрэгжүүлж, үүнд ямар барилгыг хамруулахыг шийдэхдээ насжилт, одоогийн байдал, бусад хүчин зүйлийг нь авч үзсэн байна. Асуудалтай гэж үзсэн барилгын жагсаалтыг гаргаж, судалгааг цаашид үргэлжлүүлэн, зарцуулах хөрөнгөө ач холбогдлоор нь эрэмбэлэх боломжтой болжээ.²⁰⁰
- Тодорхой давтамжтай хийдэг. Ийм үнэлгээ ил тод байдал, хариуцлагыг дээшлүүлэхэд ихээхэн тустай. Тухайлбал Бельги улс засгийн газрын үйл ажиллагааны мөчлөг бүрийн төгсгөлд хийдэг. 2008 онд хийсэн судалгаагаар шаардлагатай тоног төхөөрөмж, анги танхим байгуулахад нийт сургуулийн 32 хувь нь хэт жижиг гэж гарчээ.²⁰¹
- Барилга ашиглаж эхэлсний дараа хийдэг. Энэ нь багш, сурагчдын хэрэгцээнд нийцэж байгаа эсэхийг тогтоож, гарч буй асуудлыг шийдэхэд чиглэсэн үнэлгээ юм.

Хэрэгцээг үнэлж, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөө боловсруулахын давуу тал нь нотолгоонд суурилсан загвар ашиглах (Evidence-Based Model)²⁰² боломж олгодог. Ингэснээр шийдэх шаардлагатай тулгамдсан асуудлыг сургалтын орчны наад захын нөхцөл бүрдсэн байх ёстой гэдэг талаас нь харж болно.²⁰³ Ерөнхий боловсролын сургалтын биет орчны өнөөгийн байдлыг үнэлэхдээ одоо байгаа сургуулийн нөхцөл байдлыг дараах рубрикийн дагуу шинжилье. Үүнд:

- Барилгын хүчин чадал, өнөөгийн нөхцөл,
- Сургалтын тоног төхөөрөмжийн хүртээмж,
- Тэгш хамруулах орчин,
- Шугам сүлжээг багтаав.

200 Blyth et.al (2012)

201 Leemans & von Ahlefeld (2013)

202 Equity and Adequacy in Ohio School Funding Justin L. Johnson, University of Toledo Randall S. Vesely, University of Toledo 2017

203 “Educational Challenge Factor”-Сүүлийн үед энэ ойлголтыг хэрэглэж асуудлыг ач холбогдлоор нь эрэмбэлдэг болсон.

Хүснэгт 3.11 Сургалтын биет орчинг үнэлэх үзүүлэлт

Төрөл	Хэрэгтэй мэдээлэл	Утга/зорилго
Барилгын хүчин чадлыг үнэлэх	• Байрлал болон хүн амын нягтаршилт, прогноз • Хамран сургалтын жин • Бүлэг дүүргэлт эсвэл багшийн ачаалал • Барилгын хүчин чадал	БТХ²⁰⁴-ийн • 9.1.1.барилга байгууламж шинээр барих; • БТХ-ын 9.1.2.барилга байгууламжийг өргөтгөх.
Барилгын нөхцөлийг харах	• Одоогийн барилгад хамгийн сүүлд их завсар хийсэн хугацаа • Одоогийн барилгын ашиглалтын хугацаа • Гадна талбайд ногоон байгууламж байгаа эсэх • Одоогийн барилгын нөхцөл байдлын талаар мэргэжлийн хяналтын байгууллагын ямар нэг дүгнэлт гарсан эсэх	БТХ-ийн • 9.1.3. барилга байгууламжийг засварлах, тоноглох; • 9.1.5. гадна талбайн тохижилт • 9.1.1.барилга байгууламж шинээр барих; • Аюулгүй байдал нь хэвийн эсэх;
Сургалтын танхим, тоног төхөөрөмж, хэрэглэгдэхүүний хүртээмжийг гаргах	• Анги, танхимын талаарх мэдээлэл • Цахим хэрэглэгдэхүүний эрх, • Компьютерийн хүрэлцээ, • Интернэт холболт зэрэг дэд бүтцийн хэрэгцээг үнэлэх.	• Сургалтын цахим хэрэглэгдэхүүн, • Симуляци хийх лаб, ТТ, • Хөгжмийн студи, • STEM лаборатори, • Зургийн урлан хэрэгтэй эсэх.
Тэгш хамруулахад бэлэн эсэх	• Хамран сургах тойргийн хөгжлийн ялгаатай суралцагчдын бүртгэл, • Хөгжлийн ялгаатай, нэмэлт тусламж хэрэгтэй суралцагчдыг хамруулсан эсэх. • Тэргэнцэр явах гарц байгаа эсэх.	• Хөгжлийн ялгаатай суралцагч хүлээн авах боломж бүрдсэн эсэх.
Шугам сүлжээнд холбогдсон эсэх ²⁰⁵	• Дулаан хангамж • Цэвэр усны хангамж	• Гадаа нүхэн жорлонг бөглөх эсэх,

204 Барилгын тухай хууль

205 Барилгын тухай хуулийн () дараах тодорхойлолтод нийцэж байвал шугам сүлжээтэй гэж үзнэ. Үүнд:

- 4.1.35. “инженерийн шугам сүлжээ” гэж ус хангамж, цахилгаан, дулаан, ариутгах татуурга, цэвэрлэх байгууламж, газрын тос болон төрөл бүрийн хий дамжуулах хоолой, харилцаа холбооны төвлөрсөн байгууламжийг;
- 4.1.37. “төвлөрсөн бус инженерийн шугам сүлжээ” гэж тодорхой талбай, эсхүл барилга байгууламжид ус, дулаан, уур, хий, цахилгаан, харилцаа холбооны үйлчилгээ нийлүүлэх зориулалт бүхий байгууламжийг;

	• Ариутгах татуургын өнөөгийн байдлыг	• Ариутгах татуургыг шинэчлэх эсэх, • Зөөврийн усыг худаг болгох эсэх, • Ундны ус сургууль дээр байгаа эсэх, БТХ-ийн • 4.1.37, 4.1.38-д заасан сүлжээ байгаа эсэх.
--	---	---

Дээрх рубрикээр хийсэн сургалтын биет орчны үнэлгээнээс

- 1) хөрөнгө оруулалтын төсвийн үр дүнг хэмжих үзүүлэлт (сургалтын биет орчин),
- 2) өнөөдрийн байдлаар шийдвэрлэх хэрэгтэй асуудлыг (сургууль дээрх хэрэгцээг) гаргаж болно.

1) Сургалтын биет орчны үзүүлэлт (Хөрөнгө оруулалтын үр дүнг хэмжих)

Ерөнхий боловсролын хөрөнгө оруулалтын зарлагын үр дүнг дараах үзүүлэлтээр хэмжвэл сургалтын биет орчны өнөөгийн байдлыг үнэлж, хөрөнгө оруулалтыг педагогийн наад захын хэрэгцээ рүү чиглүүлэх боломжтой гэж үзлээ. Үзүүлэлтийг сонгохдоо олон улсын боловсролын хандлагыг харгалзав. Эдгээрийг тооцох аргачлалыг “Төсвийн үр дүнг хэмжих үзүүлэлт”-ээс харна уу.

Хүснэгт 3.12 ХО-ын төсвийн үр дүнг хэмжих үзүүлэлт

Хэмжих үзүүлэлт	Хэмжих нэгж/утга	Давтамж	Хэрэгтэй мэдээлэл
Орчин 1. Сургалтын нэг компьютерийг ашиглах суралцагчийн тоо	Харьцаа	Жил бүр	• Сургалтын зориулалтаар ашиглаж буй компьютерийн тоо- ЗС Маягт БДБ18 • Элсэлт- ЗС Маягт БДБ1В
Орчин 2. Интернэтэд холбогдсон сургалтын зориулалттай компьютерийн хувь	Хувь	Жил бүр	• Сургалтын орчин- ЗС Маягт БДБ18

- 4.1.38. “төвлөрсөн инженерийн шугам сүлжээ” гэж төв суурин газар, түүний тодорхой хэсэгт орших барилга байгууламжийг ус, дулаан, уур, хий, цахилгаан, харилцаа холбооны төвлөрсөн эх үүсвэртэй холбох үндсэн байгууламжийг хэлнэ.

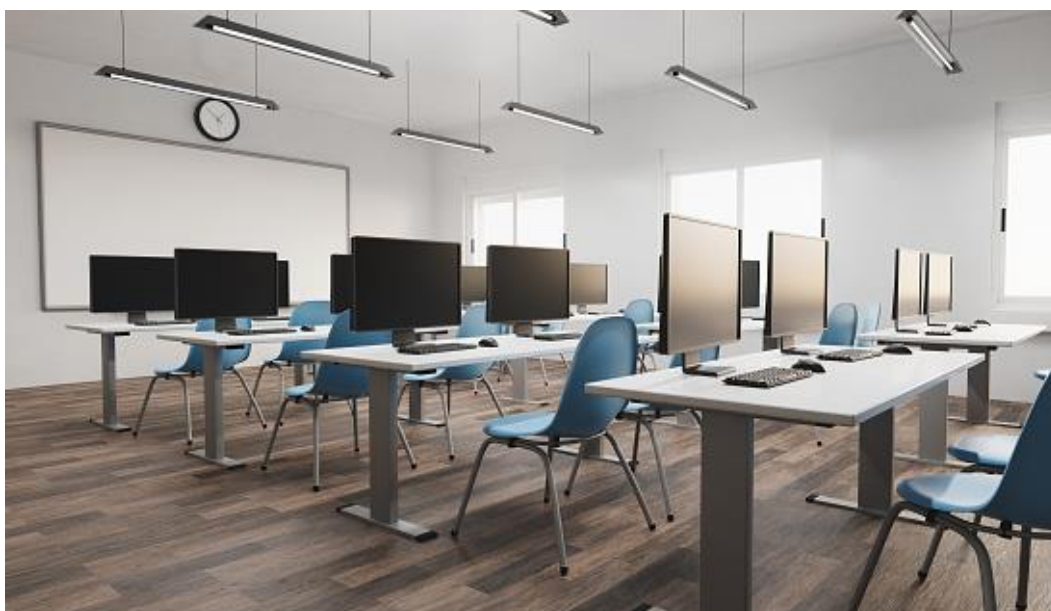

Орчин 3. Тэгш хамруулахад бэлэн байдал	Хувь	Жил бүр	Мэдээлэл сургуулиас цуглуулах, статистик маягтад багтаах.
Орчин 4. Нэг ээлжээр хичээллэх боломжтой сургуулийн хувь	Хувь	Жил бүр	- Бүлгийн тоо- ЗС Маягт БДБ1А - Ангиар хичээллэх боломжтой танхимын тоо-ЗС Маягт БДБ18
Орчин 5. Хүчин чадал ашиглалт	Кэффициент	Жил бүр	- Хичээлийн байрны хүчин чадал- ЗС Маягт БДБ18 - Элсэлт- ЗС Маягт БДБ1В

Орчны үзүүлэлтийг 2020-2021 оны хичээлийн жилээр гаргаж харья. Хичээлийн жилийн статистик найдвар муутай байх тул аймаг, дүүргийн Боловсролын газар, хэлтсийн 2022 оны төсвийн төсөлд ирүүлсэн мэдээгээр орчны үзүүлэлтийг гаргалаа.

Орчин 1. Сургалтын нэг компьютерийг ашиглах суралцагчийн тоо

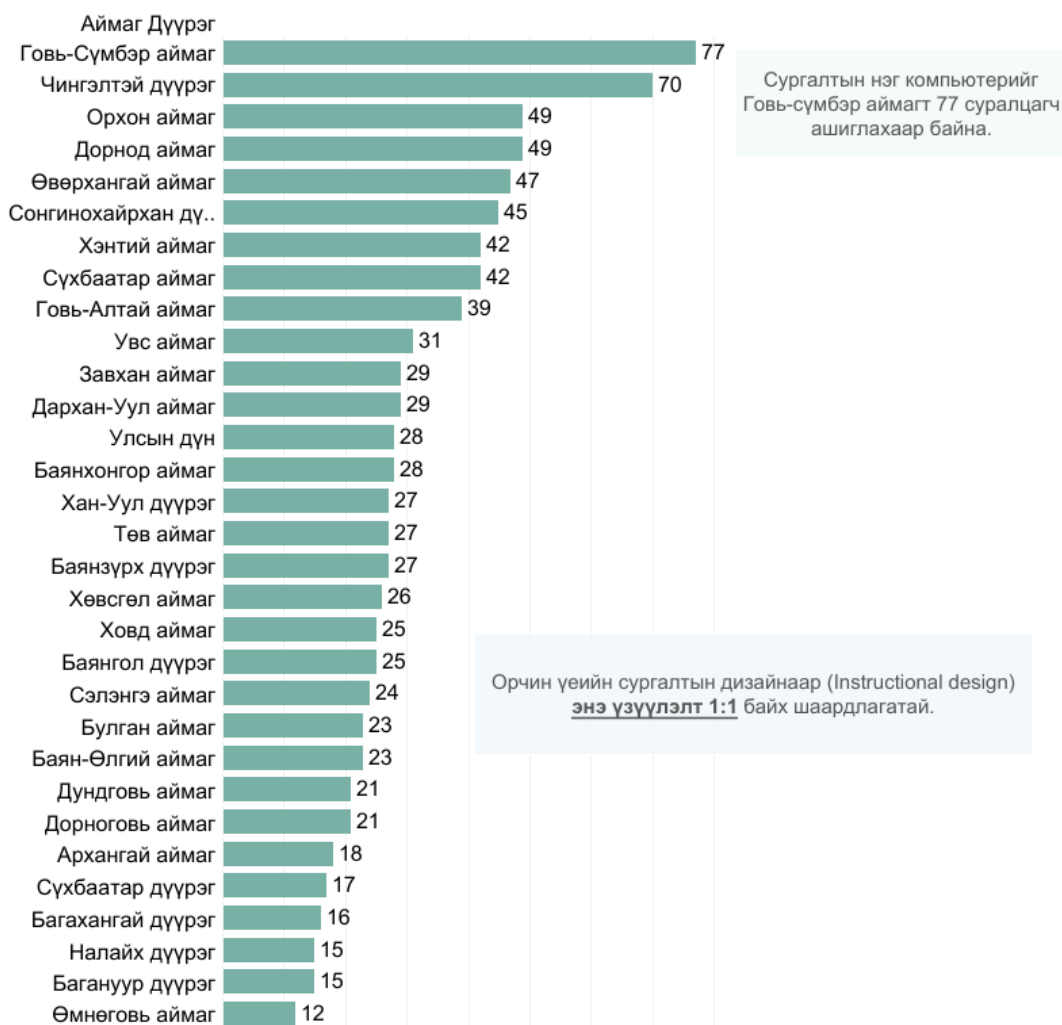
Хүүхэд бүрийн ширээн дээр компьютер байрлуулж, хичээллэх тухай ойлголт манай ерөнхий боловсролын сургуулиудад практик болж биелэхэд одоогоор хүнд байна.

Эх сурвалж: unsplash.com

Зураг 3.4 Орчин 1.Сургалтын нэг компьютерыг ашиглаж буй суралцагчдын тоо

Орчин 2. Интернэтэд холбогдсон сургалтын зориулалттай компьютерийн хувь

Сургалтын зориулалттай компьютерийн 55 хувь нь улсын хэмжээнд интернэтэд холбогдсон байна. Энэ нь компьютерийн кабинетад байгаа компьютерүүд ч интернэтэд бүрэн холбогдоогүй байж болохыг харуулж байгаа юм.

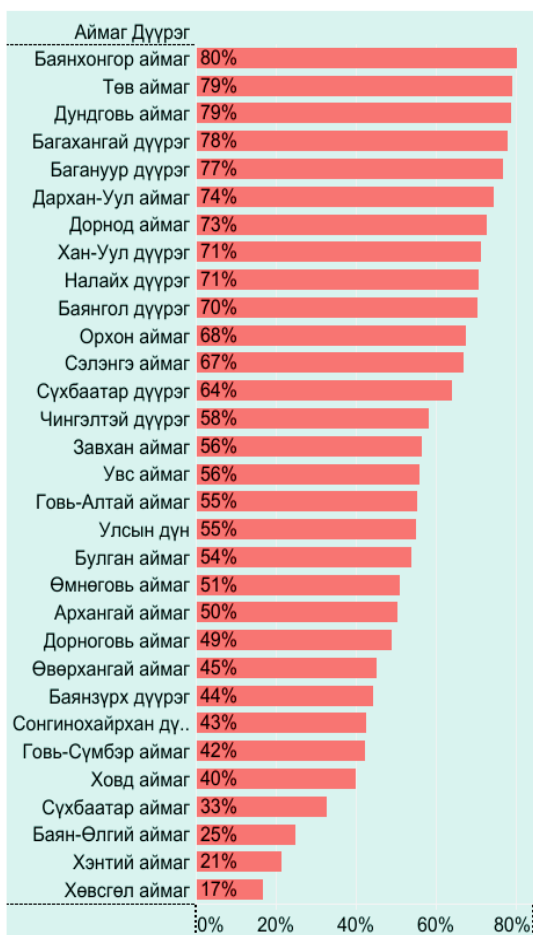
Орчин 3. Тэгш хамруулахад бэлэн сургуулийн хувь

Хүнд биш хэлбэрийн хөгжлийн ялгаатай суралцагчдыг энгийн сургуульд хамруулах нь олон талын ач холбогдолтой гэж орчин үеийн боловсрол судлалд үздэг. Хамгийн эхний шаардлага нь гарц юм. Улсын хэмжээнд нийт төрийн өмчийн сургуулийн 67 орчим хувь нь одоогоор гарцтай байна.

Зураг 3.5 Орчны шалгуур үзүүлэлт 2 болон 3-ын өнөөгийн байдал /2021/

Орчин 2. Интернетэд холбогдсон сургалтын зориулалттай компьютерийн хувь

Орчин 3. Тэгш хамруулахад бэлэн сургуулийн хувь

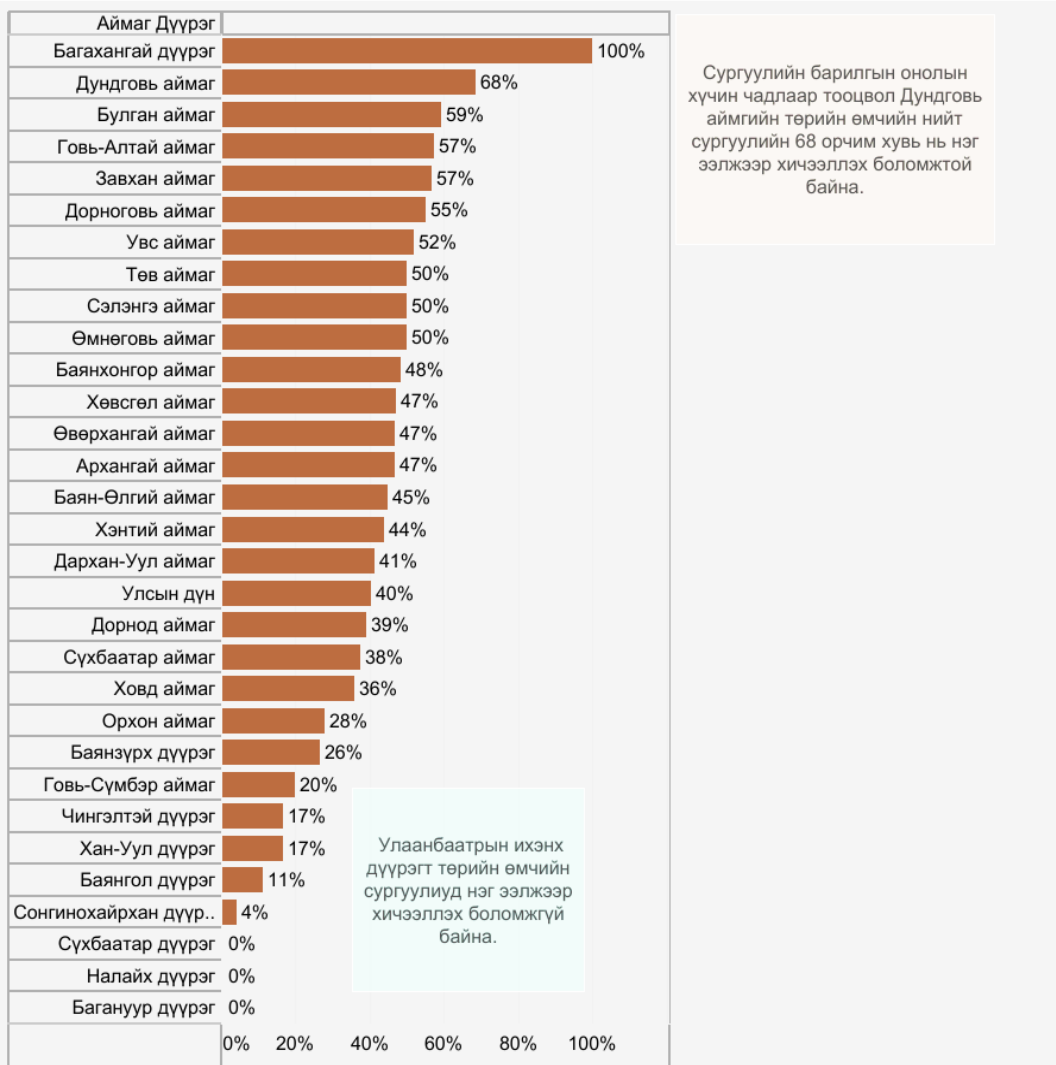

Орчин 4. Нэг ээлжээр хичээллэх боломж

Сургалтын наад захын орчин бүрдсэнийг харуулах өөр нэгэн үзүүлэлт нь суралцах тав тухтай орчин нөхцөл бүрдүүлж, хүүхэд бүрд хөгжих боломж олгож байгаа эсэх юм. Манай улсын төрийн өмчийн сургуулиуд 2 ээлжээр хичээллэж байгаа нь багшийн ч, суралцагчийн ч хөгжих боломжийг хааж байна. Улсын хэмжээнд төрийн өмчийн нийт сургуулийн 40 орчим хувь нь нэг ээлжээр хичээллэх боломжтой байна.

Зураг 3.6 Орчин 4. Нэг ээлжээр хичээллэх боломжтой сургуулийн хувь

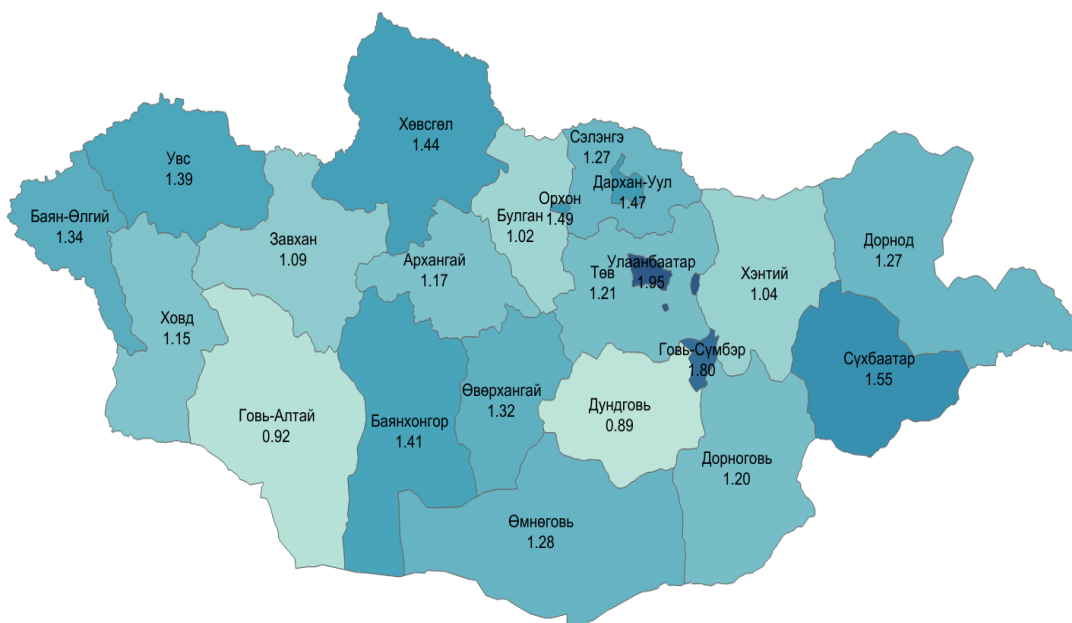

Орчин 5. Хүчин чадал ашиглалт

2020-2021 оны хичээлийн жилийн үзүүлэлтээр Улаанбаатарын ихэнх дүүрэг (Багахангайгаас бусад) болон Говьсүмбэр аймагт төрийн өмчийн сургуулийн барилгын хүчин чадал ихээхэн хэтэрсэн, харин Булган, Говь-алтай, Дундговь аймгууд хүчин чадалдаа хүрэхгүй ажиллаж байгаа харагдаж байна.

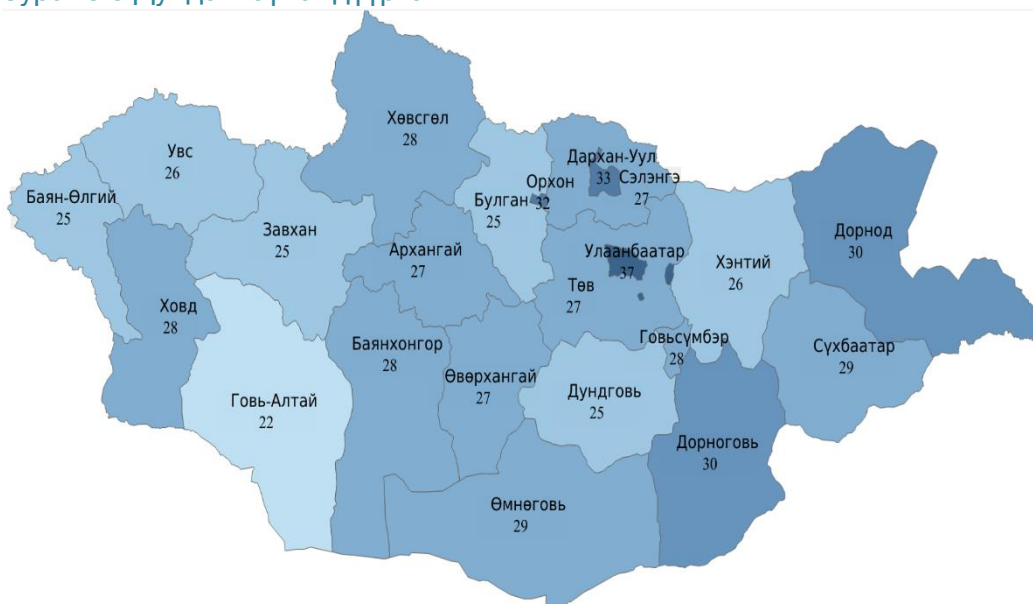

Зураг 3.7 Орчин 5. Хүчин чадал ашиглалт

Боловсролын салбарын мэдээллийн системд сургуулиудын оруулсан хүчин чадлын талаарх мэдээлэл алдаатай байж магадгүй байв. Иймд ачаалал ихтэй харагдаж байгаа аймгийг тодруулах зорилгоор дундаж бүлэг дүүргэлтийг харахад Сүхбаатар аймагт ачаалал ийм их хэтэрсэн байх үндэслэл харагдахгүй байна.

Зураг 3.8 Дундаж бүлэг дүүргэлт

2) Сургуулийн биет орчныг үнэлэх (Шийдвэрлэх асуудлыг тогтоох)

Нийт сургуулийн биет орчныг үнэлэхэд 1) зарим шаардлагатай мэдээлэл одоогоор дутуу, 2) зарим үзүүлэлтээр ЗГ-ын хөтөлбөр хэрэгжиж байгаа тул систем руу мэдээлэл орох хүртэл хүлээх хэрэгтэй байна.

Хүснэгт 3.13 Сургуулийн барилгын өнөөгийн байдал

Үзүүлэлтүүд	Утга/Хэмжих нэгж	Өнөөгийн байдал
Өргөтгөх шаардлагатай сургуулийн тоо	Судлах асуудлын тоо	Тоолно
Насжилт нь гүйцсэн сургуулийн барилгын тоо	Судлах асуудлын тоо	Тоолно
Их засвар хийх сургуулийн барилгын тоо	Судлах асуудлын тоо	Тоолно
Ногоон байгууламж хэрэгтэй сургуулийн тоо	Судлах асуудлын тоо	Тоолно
Цэвэр усны хангамж /Зөөврийн устай/	Судлах асуудлын тоо	ЗГ-ын хөтөлбөр хэрэгжиж байна.
Ариутгах татуургын төвлөрсөн холболт байхгүй сургуулийн тоо	Судлах асуудлын тоо	ЗГ-ын хөтөлбөр хэрэгжиж байна.

3.1.3 Жишээ: Дорноговь аймгийн ерөнхий боловсрол

Дорноговь аймгийг жишээ болгон сургалтын болон сургуулийн биет орчны үзүүлэлтийг тооцлоо. Үүний тулд эхлээд Дорноговь аймгийн нутаг дэвсгэр дээрх сургуулийн насны хүн амын төлөвийг гаргана. 2020-2021 оны хичээлийн жилд сургуульд элсэх боломжтой гэж тооцсон 6-17 насны хүн ам 16.9 мянга байсан бол 2024-2025 оны хичээлийн жилд 18.6 мянга хүрч байна.

Хүснэгт 3.14 Дорноговь аймгийн сургуулийн насны хүн ам болон элсэлтийн таамаглал

Сумын нэр	2020-2021 хичээлийн жилд 6-14 настай хүн ам	2020-2021 оны хичээлийн жилд 15-17 настай хүн ам	2024-2025 хичээлийн жилд 6-14 настай хүн ам	2020-2021 оны хичээлийн жилд 15-17 настай хүн ам
Сайншанд	5138	1095	5662	1572
Айраг	619	170	715	197
Алтанширээ	201	65	229	73
Даланжаргал	524	132	588	162
Дэлгэрэх	336	70	329	117
Замын-Үүд	3763	799	4157	1141
Иххэт	365	90	367	124
Мандах	236	70	277	76
Сайхандулаан	244	59	255	81
Улаанбадрах	251	63	254	78
Хатанбулаг	509	112	498	180
Хөвсгөл	252	70	280	75
Эрдэнэ	412	91	441	138
Өргөн	368	80	400	120
Нийт	13218	2966	14452	4134

2020-2021 оны хичээлийн жилд төрийн өмчийн 20 сургуульд 14,499 суралцагч элсэж, суурь боловсролын хамран сургалт 87.2% байв. Сургуулийн барилгын хүчин чадал ашиглалт доогуур байгаа сумдад хамран сургалт мөн доогуур байна. Энэ нь тухайн сумдын сургуулийн сургалтын чанар, боловсролын үр дүн тааруу гэж оршин суугчид нь үзэж өөр сумын эсвэл аймгийн төвийн сургуульд элсүүлдэг гэсэн үг байж болно. Тухайлбал дараах хүснэгтийн сүүлийн хоёр баганыг хамт харна уу.

Хүснэгт 3.15 Ерөнхий боловсролын үзүүлэлт, 2021 оны байдлаар

Сумын нэр	2020-2021 оны элсэлт	Төрийн өмчийн сургуулийн тоо	Сургуулиудын хүчин чадал /2020-2021/	Сургуулийн барилгын хүчин чадал ашиглалт /2020-2021/	Суурь боловсролын хамран сургалт /2020-2021/
Сайншанд	6692	5	4776	1.40	97.7%
Айраг	721	1	740	0.97	85.9%
Алтанширээ	154	1	320	0.48	67.2%
Даланжаргал	462	1	440	1.05	78.6%
Дэлгэрэх	300	1	320	0.94	91.2%
Замын-Үүд	4029	3	2888	1.40	83.0%
Иххэт	369	1	392	0.94	86.6%
Мандах	208	1	250	0.83	75.1%
Сайхандулаан	145	1	250	0.58	56.9%
Улаанбадрах	229	1	240	0.95	90.2%
Хатанбулаг	384	1	400	0.96	77.1%
Хөвсгөл	236	1	400	0.59	84.3%
Эрдэнэ	315	1	320	0.98	71.4%
Өргөн	255	1	300	0.85	63.8%
Нийт	14499	20	12036	1.20	87.2%

Барилгын хүчин чадлаар тооцвол хүчин чадал ашиглалт аймгийн хэмжээнд 1.20 байна. Харин сургалтын зориулалттай танхимаар тооцвол 2020-2021 оны хичээлийн жилд хүчин чадал ашиглалтын дундаж 0.88 болж буурч байна.

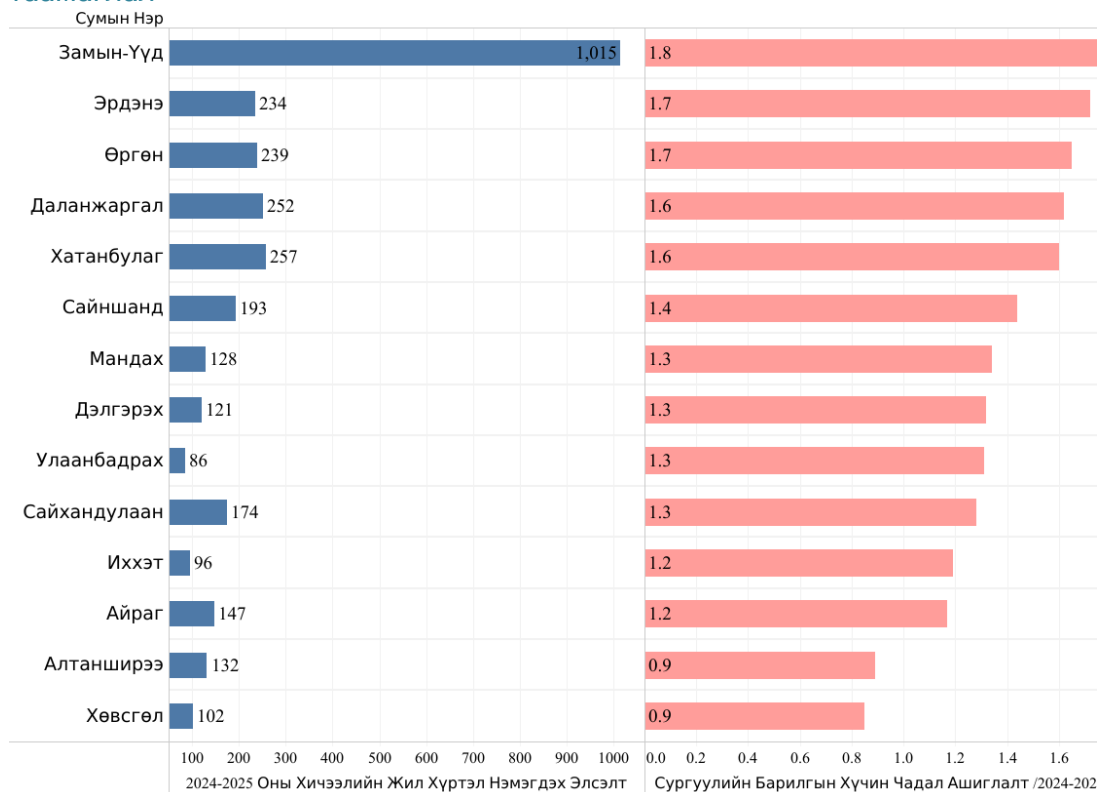
Хүснэгт 3.16 Ялгаатай аргаар тооцсон хүчин чадал ашиглалтын үзүүлэлт

Нэр	Хүчин чадал ашиглалт /барилгын анхны хүчин чадлаар/	Хүчин чадал ашиглалт /сургалтын танхимаар/	Хүчин чадал ашиглалт /хичээлийн ангиар/
Дг. Сайншанд сумын 1 дүгээр сургууль	1.72	1.36	1.13
Дг. Сайншанд сумын лаборатори 2-р сургууль	2.10	1.91	1.69
Дг. Сайншанд сумын 3 дугаар сургууль	1.15	0.83	0.94
Дг. Сайншанд сумын тавдугаар сургууль	1.52	0.79	0.70
Дг. Айраг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.97	0.71	0.75
Дг. Алтанширээ сумын сургууль	0.48	0.39	0.82
Дг. Даланжаргалан сумын дунд сургууль	1.05	0.81	1.06
Дг.Дэлгэрэх сумын сургууль	0.94	0.91	1.10
Дг.Замын-үүд сумын лаборатори нэгдүгээр сургууль	1.50	1.56	1.50
Дг. Замын-үүд сумын хоёрдугаар сургууль	1.34	1.29	1.40
Дг. Сайншанд сумын Зүүнбаянгийн ЕБ-ын сургууль	0.42	0.37	0.47
Дг. Иххэт сумын сургууль	0.94	0.68	0.88
Дг. Мандах сумын сургууль	0.83	0.63	0.90
Дг. Сайхандулаан сумын сургууль	0.58	0.44	0.90
Дг. Улаанбадрах сумын сургууль	0.95	0.85	1.13
Дг. Хатанбулаг сумын сургууль	0.96	0.58	0.81
Дг. Хөвсгөл сумын сургууль	0.59	0.46	0.67
Дг. Эрдэнэ сумын ерөнхий боловсролын сургууль	0.98	1.17	1.63
Дг. Өргөн сумын сургууль	0.85	0.50	0.56
Дг. Замын-үүд сумын гуравдугаар сургууль	1.34	1.26	1.34
Дундаж	1.2	0.88	1.02

2024-2025 оны хичээлийн жил гэхэд хамран сургалтыг 98%-д хүргэж чадвал Замын-үүд, Сайншанд, Даланжаргал, Эрдэнэ, Өргөн сумд хүндэрч магадгүй.

Зураг 3.9 Дорноговь аймгийн сургуулийн насны хүн ам болон элсэлтийн таамаглал

2019-2021 шилжих барилгын жагсаалт дээр 320 суудалтай 1 сургууль байна. Гэхдээ хаана барьж байгааг нь мэдээгүй тул оруулж чадсангүй. 2024-2025 оны хичээлийн жилд хүчин чадал ашиглалт

$$17,675 / (12,036 + 320) = 1.43$$

гарч байна. Гэхдээ сургалтын танхимаар тооцвол $17,675 / 15,135 = 1.18$

Тус аймагт дунд хугацааны боловсролын төлөвлөлт хийхдээ

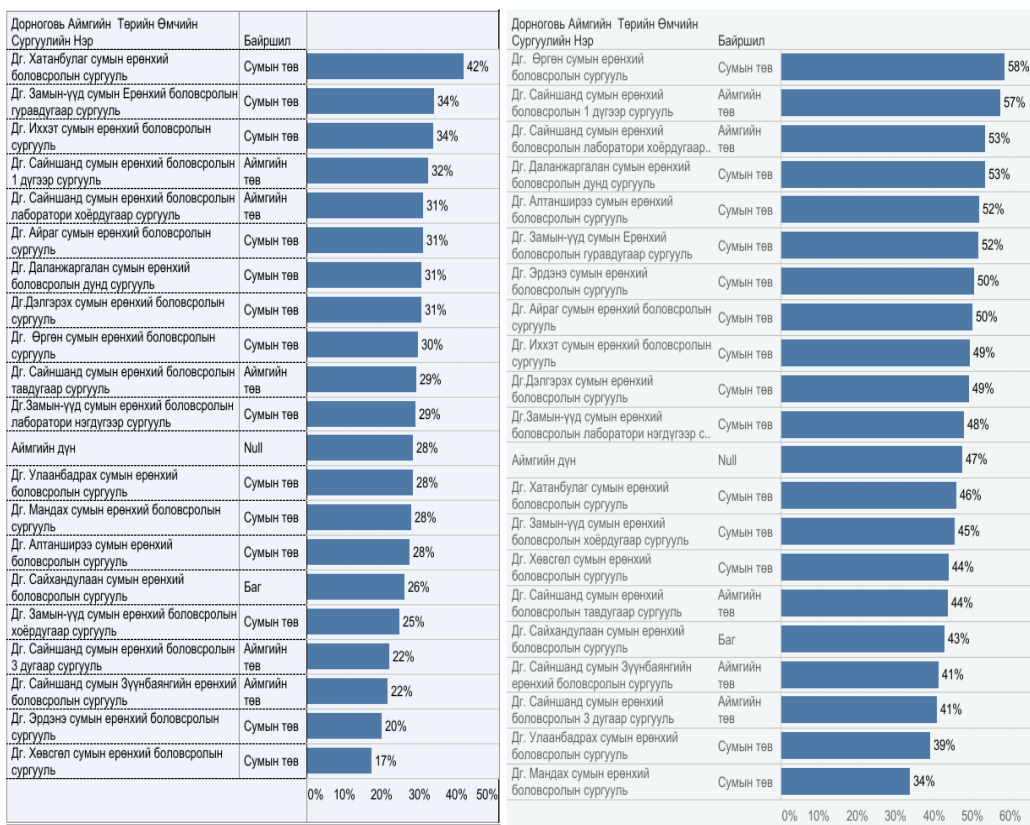
- 1) хамран сургалтыг эрс нэмэгдүүлэх,
- 2) хүчин чадал ашиглалтыг эхлээд жигд болгох (хамран сургалт доогуур хэр нь, хүчин чадал ашиглалт бага байгаа сургуулиуд дээр анхаарч эхлэх),
- 3) сумдаас аймгийн төвд эсвэл Замын-үүдэд ирж суралцаж буй шалтгааныг тогтоох (аймгийн төвийн сургуулийн чанар илүү гэдэг таамаглал байх магадлалтай, гэхдээ бодит байдал тийм биш байж болно. Жишээ нь Зураг 3.10-аас 2022 оны төсвийн төсөлд ирүүлсэн үр дүнгийн үзүүлэлтийг харна уу)

- 4) зарим сумын сургуулийг (жишээ нь Хөвсгөл, Сайхандулаан, Алтанширээ, Өргөн) магнет буюу төрөлжсөн гүнзгийрүүлсэн, эсвэл олон улсын хөтөлбөртэй болгох, эсвэл дахин зохион байгуулах хэрэгтэй.²⁰⁶ Мөн зарим ахлах сургуулийг сайжруулах, төрөлжсөн ахлах сургууль нэмж байгуулах замаар Замын үүд, Сайншандын ачааллыг бууруулах боломжтой байна.

Зураг 3.10 Математикийн хичээлийн суурь чадвар эзэмшсэн байдлын тархалт /9-р анги/

Дүнд 1. Математикийн хичээлээр суурь чадвар эзэмшсэн суралцагчдын хувь Дүнд 1. Унших суурь чадвар эзэмшсэн 9-р ангийн суалцагчдын хувь

206 Сургууль сайжруулах төсөл хэрэгжүүлэх (School improvement project) эсвэл ямар нэг хүлээн зөвшөөрөгдсөн сайн сургуультай кластер болгон ажиллуулах зэрэг хэд хэдэн бодлогын арга хэмжээ авч болохыг 1-р бүлгээс уншина уу.

Зураг 3.11 ЕШ-ын хэмжээст онооны дундаж /2019-2020/

Боловсролын төлөвлөлтийг оновчтой болгож, хөрөнгө оруулалт хийснээр дунд хугацаанд хүрэх үр дүнг (outcome) бодитой болгоно. Хөрөнгө оруулалтын төсвийн үр дүнг 2022-2024 онуудад хэрхэн ахиулж, 2025 онд ямар түвшинд хүргэхээ 2022 оны төсвийн саналд тусгах боломжтой.

Хүснэгт 3.17 ДГ-аймгийн ХО-ын үр дүнг хэмжих үзүүлэлт

Байгууллагын нэр	Орчин 1. Нэг компьютерийг хэрэглэж буй суралцагчийн тоо	Орчин 3. Тэгш хамруулахад бэлэн байдал	Орчин 4. Нэг ээлжээр хичээллэх боломж	Орчин 5. Хүчин чадал ашиглалт
Дг. Сайншанд сумын 1 дүгээр сургууль	58	Тийм	Боломжгүй	1.72
Дг. Сайншанд сумын лаборатори хоёрдугаар	27	Үгүй	Боломжгүй	2.10
Дг. Сайншанд сумын 3 дугаар сургууль	30	Тийм	Нэг ээлж	1.15
Дг. Сайншанд сумын тавдугаар сургууль	31	Тийм	Нэг ээлж	1.52
Дг. Айраг сумын сургууль	14	Тийм	Нэг ээлж	0.97
Дг. Алтанширээ сумын сургууль	9	Үгүй	Нэг ээлж	0.48
Дг. Даланжаргалан сумын дунд сургууль	51	Тийм	Боломжгүй	1.05
Дг.Дэлгэрэх сумын сургууль	10	Тийм	Нэг ээлж	0.94
Дг.Замын-үүд сумын лаборатори нэгдүгээр су	27	Тийм	Боломжгүй	1.50
Дг. Замын-үүд сумын хоёрдугаар сургууль	17	Тийм	Боломжгүй	1.34
Дг. Сайншанд сумын Зүүнбаянгийн сургууль	11	Тийм	Нэг ээлж	0.42
Дг. Иххэт сумын сургууль	23	Тийм	Нэг ээлж	0.94
Дг. Мандах сумын сургууль	8	Үгүй	Нэг ээлж	0.83
Дг. Сайхандулаан сумын сургууль	48	Тийм	Нэг ээлж	0.58
Дг. Улаанбадрах сумын сургууль	10	Тийм	Боломжгүй	0.95
Дг. Хатанбулаг сумын сургууль	20	Үгүй	Нэг ээлж	0.96
Дг. Хөвсгөл сумын сургууль	9	Тийм	Нэг ээлж	0.59
Дг. Эрдэнэ сумын сургууль	14	Тийм	Боломжгүй	0.98
Дг. Өргөн сумын сургууль	17	Тийм	Нэг ээлж	0.85
Дг. Замын-үүд сумын гуравдугаар сургууль	38	Тийм	Боломжгүй	1.34

Өнөөдрийн байдлаар өргөтгөх шаардлагатай сургууль байгаа эсэхийг харлаа. Одоогийн ээлжээр тооцоход хүчин чадал ашиглалтын дээд хэмжээ нь хэтэрсэн 1 сургууль, нэг ээлжээр хичээллэх боломжтой 12 сургууль, 2-р ээлж нь хүндэрсэн 1 сургууль байна. 2-р ээлж хүндэрсэн эсэхийг тооцохдоо 1) нийт бүлгийн 40-өөс дээш хувь нь 2-р ээлжээр хичээллэж байгаа, 2) бүлэг дүүргэлт нь 30-аас дээш байгаа эсэхийг тооцож, эдгээр нөхцөл бүгд биелж байвал "БТХ-ийн 9.1.2 буюу өргөтгөх шаардлага биелсэн" гэж үзлээ.

Хүснэгт 3.19 Өргөтгөх шаардлагатай сургуулийн мэдээлэл

#	Байгууллагын нэр	Хучин чадал ашиглалтын дээд хэмжээ	1 ээлжээр хичээллэх боломж	2-р ээлж хүндэрсэн эсэх	Өргөтгөх шаардлагатай эсэх
1	Сайншанд сумын 1 дүгээр сургууль	Хэвийн	Боломжгүй	Хэвийн	Хэвийн
2	Сайншанд сумын лаборатори 2-р сургууль	Хэтэрсэн	Боломжгүй	Хүндэрсэн	9.1.2
3	Сайншанд сумын 3-р сургууль	Хэвийн	Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн
4	Сайншанд сумын тавдугаар сургууль	Хэвийн	Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн
5	Айраг сумын сургууль	Хэвийн	Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн
6	Алтанширээ сумын сургууль	Хэвийн	Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн
7	Даланжаргалан сумын дунд сургууль	Хэвийн	Боломжгүй	Хэвийн	Хэвийн
8	Дэлгэрэх сумын сургууль	Хэвийн	Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн
9	Замын-үүд сумын лаборатори 1-р сургууль	Хэвийн	Боломжгүй	Хэвийн	Хэвийн
10	Замын-үүд сумын 2-р сургууль	Хэвийн	Боломжгүй	Хэвийн	Хэвийн
11	Сайншанд сумын Зүүнбаянгийн ЕБ-ын сургууль	Хэвийн	Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн
12	Иххэт сумын сургууль	Хэвийн	Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн
13	Мандах сумын сургууль	Хэвийн	Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн
14	Сайхандулаан сумын сургууль	Хэвийн	Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн
15	Улаанбадрах сумын сургууль	Хэвийн	Боломжгүй	Хэвийн	Хэвийн
16	Хатанбулаг сумын сургууль	Хэвийн	Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн
17	Хөвсгөл сумын сургууль	Хэвийн	Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн
18	Эрдэнэ сумын сургууль	Хэвийн	Боломжгүй	Хэвийн	Хэвийн
19	Өргөн сумын сургууль	Хэвийн	Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн
20	Замын-үүд сумын 3-сургууль	Хэвийн	Боломжгүй	Хэвийн	Хэвийн
Аймгийн хэмжээнд		<u>1</u>	<u>12</u>	<u>1</u>	<u>1</u>

Хүснэгт 3.20 Судлах, шийдвэрлэх асуудал

Хэмжих үзүүлэлт	Утга/хэмжих нэгж	Өнөөгийн байдал /2021/
БТХ-ийн 9.1.2.барилга байгууламжийг өргөтгөх шаардлагатай сургуулийн тоо	Судлах асуудлын тоо	1
Насжилт нь гүйцсэн сургуулийн барилгын тоо	Судлах асуудлын тоо	3
Их засвар хийх сургуулийн барилгын тоо	Судлах асуудлын тоо	6
Ногоон байгууламж хэрэгтэй сургуулийн тоо	Судлах асуудлын тоо	17
Цэвэр усны хангамж /Зөөврийн ус/	Судлах асуудлын тоо	9
Ариутгах татуургын төвлөрсөн холболт байхгүй сургуулийн тоо	Судлах асуудлын тоо	9

Хүснэгт 3.21 Сургуулийн биет орчныг үнэлэх үзүүлэлт

Байгууллагын нэр	Дулаан хангамж	Цэвэр усны хангамж	Ариутгах татуурга	Барилгын насжилт	Их засвар хийх эсэх	Гадна тохижилт хийх эсэх
Дг. Сайншанд сумын 1 дүгээр сургууль	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Дг. Сайншанд сумын лаборатори хоёрдугаар	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Дг. Сайншанд сумын 3 дугаар сургууль	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Дууссан	-	-
Дг. Сайншанд сумын тавдугаар сургууль	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Дг. Айраг сумын сургууль	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Дг. Алтанширээ сумын сургууль	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Дг. Даланжаргалан сумын дунд сургууль	4.1.37	Худаг	Байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Дг.Дэлгэрэх сумын сургууль	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Дг.Замын-үүд сумын лаборатори нэгдүгээр су	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Дууссан	-	-
Дг. Замын-үүд сумын хоёрдугаар сургууль	4.1.38	Зөөврийн	4.1.37	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Дг. Сайншанд сумын Зүүнбаянгийн сургууль	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Дг. Иххэт сумын сургууль	4.1.38	Зөөврийн	Байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Дг. Мандах сумын сургууль	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Дг. Сайхандулаан сумын сургууль	4.1.38	Зөөврийн	Байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Дг. Улаанбадрах сумын сургууль	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Дг. Хатанбулаг сумын сургууль	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Дг. Хөвсгөл сумын сургууль	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	Дууссан	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Дг. Эрдэнэ сумын сургууль	4.1.37	4.1.37	4.1.37	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Дг. Өргөн сумын сургууль	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Дг. Замын-үүд сумын гуравдугаар сургууль	4.1.38	4.1.38	4.1.38			

3.1.4 Дотуур байрны үйлчилгээ

Дотуур байрны үйлчилгээний бүх арга хэмжээ, түүнд хэрэгтэй төсвийг (урсгал болон хөрөнгийн) сургуулийн төсвөөс бие даасан байдлаар хийж, төсвийн зарлагын үр дүнг хэмждэг байх нь чухал. Хөрөнгө оруулалт хийх хэрэгцээг гаргахын тулд дараах рубрикээр байдал ямар байгааг үнэлье.

Хүснэгт 3.22 Дотуур байрны өнөөгийн байдлыг харуулах үзүүлэлт

Хэмжих үзүүлэлт	Хэмжих нэгж/утга	Давтамж	Хэрэгтэй мэдээлэл
ДБ 1. Дотуур байрны хүртээмж	Харьцаа	Жил бүр	- Ашиглалт: - Дотуур байрны хүчин чадал /ороор/-ЗС Маягт БДБ6А - Дотуур байранд амьдарч буй суралцагчдын тоо-ЗС Маягт БДБ6А - Хангамж: - Дотуур байранд суух хүсэлт гаргасан хүний тоо-ЗС Маягт БДБ6А - Дотуур байранд амьдарч буй суралцагчдын тоо-ЗС Маягт БДБ6А
ДБ 2. Дотуур байрны өрөөний боломж	Хувь	Жил бүр	- Суугч хүлээн авах өрөөний тоо- ЗС Маягт БДБ6А - Дотуур байранд амьдарч буй суралцагчдын тоо-ЗС Маягт БДБ6А
ДБ 3. Интернет холболттой дотуур байрны тоо	Хувь	Жил бүр	- Дотуур байрны тоо-ЗС Маягт БДБ6А - Интернэтэд холбогдсон дотуур байрны тоо ЗС Маягт БДБ6А

Дээрх үзүүлэлтийг нийт 540 дотуур байраар гаргасныг Хавсралт 2-оос харна уу. Нэгтгэлийг доор харуулав.

Хүснэгт 3.23 Дотуур байрны өнөөгийн байдлыг харуулах үзүүлэлт

Аймаг_нийслэл	Дотуур байр 1: Хүртээмж	Дотуур байр 2: Өрөөний боломж	Дотуур байр 3. Интернетэд холбогдсон дотуур байрны ХУВЬ
Архангай	-	Судлах	21.9%
Баян-Өлгий	Судлах	Судлах	19.1%
Баянхонгор	-	-	35.7%
Булган	-	Судлах	42.9%
Говь-Алтай	-	-	13.8%
Дорноговь	-	-	56.3%
Дорнод	-	Судлах	9.1%
Дундговь	-	-	55.6%
Завхан	-	Судлах	30.8%
Өвөрхангай	-	-	31.4%
Өмнөговь	-	-	85.0%
Сүхбаатар	Судлах	Судлах	18.8%
Сэлэнгэ	-	-	81.0%
Төв	-	Судлах	40.0%
Увс	-	Судлах	35.9%
Ховд	-	Судлах	33.3%
Хөвсгөл	-	Судлах	17.4%
Хэнтий	-	Судлах	22.2%
Дархан-Уул	-	Судлах	66.7%
Улаанбаатар	-	Судлах	75.0%
Орхон	-	-	100.0%
Говьсүмбэр	-	Судлах	33.3%
Дүн	2	14	34.9%

Баян-өлгий аймагт 2020-2021 оны хичээлийн жилийн мэдээгээр нийт 47 дотуур байр байгаа ч хүсэлт гаргасан нийт 4843 суралцагчийн 4207 буюу 87 орчим хувийг байранд авчээ. Аймгийн хэмжээнд хүчин чадал ашиглалт бага зэрэг хэтэрсэн байгааг шалгав. Дотуур байр нэг бүрээр судалж үзвэл ийм хэрэгцээ үүсээгүй байна. Сүхбаатар аймгийн хувьд боловсролын салбарын мэдээллийн системд зарим сумын дотуур байрны хүчин чадлыг хоосон орхисон байв. Тус аймагт хүртээмжийн асуудал байхгүй харагдаж байна. Хавсралт 2-оос харна уу.

2020-2021 оны хичээлийн жилийн байдлаар хүчин чадал ашиглалт улсын хэмжээнд 73%, хүсэлт гаргасан нийт суралцагчдын 92%-ийг хамруулсан байна. Хүчин чадал нэмэх зорилгоор дотуур байр нэмж барих хэрэгцээ харагдахгүй байна Харин дотуур байранд тулгамдаж буй асуудал нь 1) өрөөний боломж, тав тух, 2) суралцах боломж (интернэт) гэж үзэж болохоор байна.

Хүснэгт 3.24 Дотуур байрны өнөөгийн байдлыг харуулах үзүүлэлт /2020-2021/

Аймаг_нийслэл	Дотуур байранд суух хүсэлт гаргасан хүүхдийн тоо	Дотуур байрны барилгын нийт хүчин чадал	Амьдарч буй хүний тоо	Ашиглалт	Хангамж
Архангай	2443	2540	2343	0.922	0.96
Баян-Өлгий	4843	3838	4203	1.095	0.87
Баянхонгор	1746	2535	1690	0.667	0.97
Булган	1949	1877	1820	0.970	0.93
Говь-Алтай	1258	2602	1258	0.483	1.00
Дорноговь	771	1115	749	0.672	0.97
Дорнод	1142	1721	1084	0.630	0.95
Дундговь	818	1525	791	0.519	0.97
Завхан	1500	2047	1396	0.682	0.93
Өвөрхангай	2024	3096	1863	0.602	0.92
Өмнөговь	880	2233	831	0.372	0.94
Сүхбаатар	955	843	947	1.123	0.99
Сэлэнгэ	1303	1518	1249	0.823	0.96
Төв	2461	3823	2301	0.602	0.93
Увс	3311	3375	3026	0.897	0.91
Ховд	2105	2305	1916	0.831	0.91
Хөвсгөл	4008	4222	3599	0.852	0.90
Хэнтий	1919	2330	1470	0.631	0.77
Дархан-Уул	448	571	407	0.713	0.91
Улаанбаатар	1104	2132	1016	0.477	0.92
Орхон	108	220	105	0.477	0.97
Говьсүмбэр	162	195	141	0.723	0.87
Дүн	37,258	46,663	34,205	0.733	0.92

Бусад улс сургуулийн дотуур байрыг гэртээ байгаа мэт тухлаг (dorm-house) дизайнтай барьж, нэг өрөөнд 2 суралцагч байхаар төлөвлөж, байх ёстой тавилга, эд хогшил, тоног төхөөрөмжийн жагсаалт, эрүүл ахуй, дуу чимээ, гэрэл, агаарын шаардлагыг баталдаг.²⁰⁷

207 <https://citiesandschools.berkeley.edu/school-facilities>

Эх сурвалж: https://www.archdaily.com/458329/k-botici-student-s-home-schindler-seko/52ac812fe8e44e0f370000c1_k-boti-i-student-s-home-schindler-seko_k_botici_18_prw-jpg

Дээрх шаардлагыг хангах гол үзүүлэлт нь өрөөний боломж юм. Нэг өрөөнд 4 хүн байхаар тооцоход ч манай улсын дотуур байрууд шаардлага хангахгүй байна. Өрөөний боломжийг нэг өрөөнд 4 болон түүнээс цөөн хүүхэд суухаар тооцоход нийт 12 аймгийн дотуур байруудад ийм боломж бага харагдаж байна. Үүнийг дотуур байр нэг бүрээр гаргасныг Хавсралт 2-оос харна уу.

Дотуур байрны хөрөнгө оруулалтыг хэмжих дараагийн үзүүлэлт нь интернэтийн холболт юм. Нийт төрийн өмчийн 540 сургуулийн дотуур байрны 185 нь 2020-2021 оны хичээлийн жилийн мэдээгээр интернетэй гэж бүртгүүлжээ.

Дотуур байрны барилгын өнөөгийн байдлыг дараах үзүүлэлтээр хэмжиж болно. Үүнд:

- Насжилт нь гүйцсэн дотуур байрны барилгын тоо
- Их засвар хийх дотуур байрны барилгын тоо
- Цэвэр усны хангамж /Зөөврийн ус/
- Ариутгах татуургын төвлөрсөн холболт байхгүй дотуур байрны тоо

Жишээг Дорноговь аймгаас харна уу.

3.2 Сургуулийн өмнөх боловсрол

Сургуулийн өмнөх боловсролыг дараах алхмаар төлөвлөх санал боловсрууллаа.
Үүнд:

- 1) Эрэлт, нийлүүлэлтийг гаргах – 2) Өнөөгийн байдлыг тогтоох =
- 3) Хөрөнгө оруулалтыг төлөвлөх

3.2.1 Эрэлт, нийлүүлэлтийг таамаглах

Эрэлтийг гаргахдаа эхлээд дунд хугацаанд ямар бодлогын зорилт дэвшүүлж, ямар үр дүнд хүрэхээр төлөвлөснийг харна. Дараа нь үйлчилгээ хүртэх хүн амыг тооцож, эндээс хүчин чадал нэмэх хэрэгтэй эсэхийг гаргая.

Хүрэх үр дүн: Дунд хугацаанд Алсын хараа 2050-д зааснаар “2.Иргэн бүрд чанартай боловсрол эзэмших эрх тэгш боломж бүрдүүлэн, тэгш хамруулж, бүх шатны боловсролын залгамж холбоог хангаж, сургалт, үйл ажиллагааны чанарыг дээшлүүлсэн байна.”

Хүрэх үр дүнгийн шалгуур: Алсын хараа 2050 болон “Монгол улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл”-ийн шалгуураас сургуулийн өмнөх боловсролын хэрэгцээг харъя.

Хүснэгт 3.25 Үндэсний түвшинд хүрэх үр дүнгийн шалгуур үзүүлэлт

№	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь түвшин	Хүрэх түвшин (2025 он)	Зорилт
9	Сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин	хувь	81.5	89.4	9.7 функтээр өсгөх
10	5 настай хүүхдийн сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдалт	хувь	90.1	100.0	9 функтээр өсгөх
13	Цэцэрлэгийн бүлгийн багшид ногдох хүүхдийн тоо	тоо	34.1	25	9 функтээр бууруулах
15	Бүлэг дүүргэлт (боловсролын бүх түвшнээр)	тоо	33	25-30	3-8 функтээр бууруулах

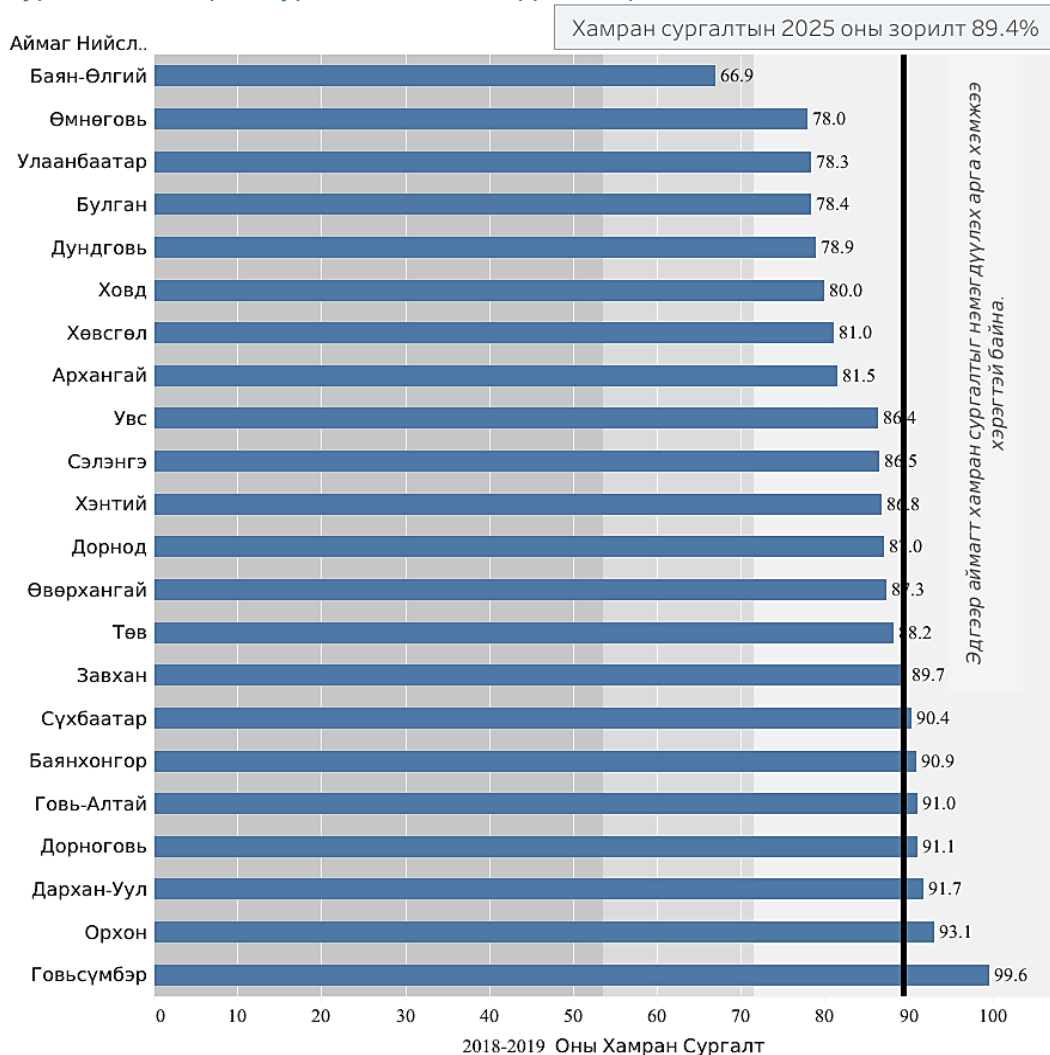
Эх сурвалж: Эхний 5 баганыг Монгол улсын Их хурлын 2020 оны 23 дугаар тогтоолын хавсралтаас авав.

Зарим аймгийн хамран сургалт аль хэдийн 90%-д хүрсэн тул салбарын хүрэх түвшнээс өндөр байна. Намрын элсэлтээр гаргаж буй хамран сургалтыг жилийн турш хадгалж “бодит хамрагдалтын хувь” (Participation rate) болгох нь чухал. 2025 онд хүргэхээр төлөвлөсөн хамран сургалтыг 2018-2019 оны хичээлийн жилийн хамран сургалттай харьцуулав. Эндээс харахад Улаанбаатар хот болон Баян-өлгий,

Булган, Дундговь, Өмнөговь, Ховд, Хөвсгөл, Архангай аймаг хамран сургалтаа нэмэгдүүлэх шаардлагатай байна.²⁰⁸

Зураг 3.12 Хамран сургалтыг нэмэгдүүлэх хэрэгцээ

“Монгол Улсыг 2021-2025 он хүртэл хөгжүүлэх 5 жилийн үндсэн чиглэл” болон “Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр” нь төсвийн хүрээний мэдэгдэл, тухайн жилийн төсөвт сууж хэрэгждэг. Энд багтсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөтэй уялдуулна.

208 2019-2020, 2020-2021 оны хичээлийн жилийн элсэлтээр тооцох боломжгүй.

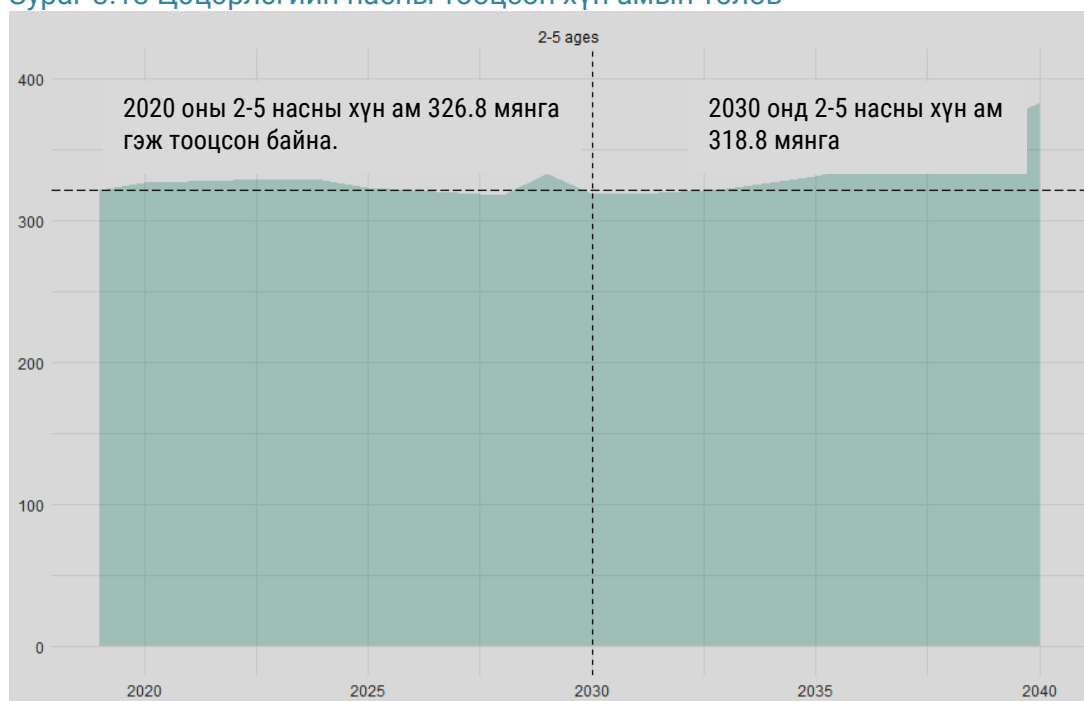

Хүснэгт 3.26 СӨБ-ын хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөө

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ	2025 он хүртэл
2.3.9.Суралцагчдад ээлтэй сургалтын орчныг бүрдүүлж, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, тусгай хэрэгцээт хүүхдийг ердийн сургууль, цэцэрлэгт сурах, хөгжих боломжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор дараах бүтээн байгуулалтыг хийнэ:	
2.3.9.1.273 цэцэрлэг ашиглалтад оруулах;	273
2.3.9.3.тусгай хэрэгцээт сургууль, цэцэрлэгийн барилгыг шинэчилж, өргөтгөх;	2 ²⁰⁹
2.3.9.4.жил бүр 100-аас доошгүй нүхэн жорлонтой цэцэрлэг, сургууль, дотуур байрыг орчин үеийн ариун цэврийн байгууламжтай болгох.	x
2.3.11.Сургуулийн өмнөх боловсрол, ерөнхий боловсролын сургуулийн урлаг, биеийн тамирын хичээлийн агуулга, хөтөлбөрийг сайжруулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр бүрэн хангана.	x ²¹⁰

ҮСХ-ноос 2017 онд гаргасан “Хүн амын 2015-2045 оны шинэчилсэн хэтийн тооцоо”-ноос цэцэрлэгийн насны хүн ам 2030 он хүртэл тогтонги байхаар харагдаж байна.

Зураг 3.13 Цэцэрлэгийн насны тооцсон хүн амын төлөв

Эх сурвалж: Тооцооллыг 1212мн-ээс 2020 оны 12 сарын 05-ны өдөр татав.

209 Тусгай цэцэрлэг одоогоор 2 бий.

210 Цэцэрлэгийн хувьд хөгжмийн зэмсэг, дуу тусгаарлагч, дасгал хөдөлгөөн хийх материалын хөрөнгө оруулалт хэрэгтэй.

Хүснэгт 3.27 Цэцэрлэгийн насны тооцоолсон хүн ам

Нас	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030
2	81,968.	82,591.	82,580.	82,409.	82,088.	81,639.	80,193.	79,769.
3	81,123.	81,844.	82,471.	82,466.	82,299.	81,984.	80,650.	79,554.
4	81,477.	81,030.	81,754.	82,385.	82,382.	82,220.	81,055.	79,591.
5	76,504.	81,410.	80,966.	81,692.	82,325.	82,324.	81,375.	79,849.
Нийт	321,072.	326,875.	327,771.	328,952.	329,094.	328,167.	323,273.	318,763.
		1.02	1.00	1.00	1.00	1.00	0.99	0.99

Эх сурвалж: 1212тп-ээс 2020 оны 12 сарын 05-ны өдөр татав.

СӨБ-д хамрагдах хүн амыг ҮСХ-ны 2020 оны хүн амын тооноос гаргая. Үүний тулд эхлээд 0-5 настай хүн амыг ялгаж, цэцэрлэгийн насны хүн амыг дараах хоёр түвшинд тооцлоо. Үүнд:

- **2-5 настай хүн амаар**- 2020-2021, 2021-2022, 2022-2023 оны хичээлийн жилд элсэх 2-5 настай хүн амын тоог гаргаж, 2023-2024, 2024-2025 оны хичээлийн жилд элсэх хүн амыг жилийн дундаж өсөлтийн хувиар өсгөв.211
- **3-5 настай хүн амаар**- 2023-2024, 2034-2025 оны хичээлийн жилд элсэх 3-5 настай хүн амын тоог гаргаж, 2022-2023, 2023-2024, 2024-2025 оны хичээлийн жилд элсэх хүн амыг жилийн дундаж өсөлтийн хувиар өсгөв.

2020 оны хүн амын тоонд үндэслэн тооцвол 2024-2025 оны хичээлийн жилд 2-5 настай 317.5 мянга, 3-5 настай 235.4 мянган хүүхэд СӨБ-д элсэх боломжтой байна. Сум, дүүргээр гаргасан тооцооллыг Хавсралт 3-аас харна уу.

Хүснэгт 3.28 Цэцэрлэгийн насны хүн амын таамаглал

Аймаг/Нийслэл	2020-2021 оны хичээлийн жилд 2-5 настай хүн ам	2024-2025 хичээлийн жилд 2-5 настай байх хүн ам /таамаглал/	2024-2025 хичээлийн жилд 3-5 настай байх хүн ам /таамаглал/
Архангай	8,529	8,574	6383
Баян-Өлгий	11,004	12,029	8998
Баянхонгор	8,226	8,982	6806
Булган	5,127	5,157	3866
Говь-Алтай	4,824	5,358	4147
Говьсүмбэр	1,830	1,864	1394
Дархан-Уул	9,436	9,585	7268
Дорноговь	6,525	6,442	4860
Дорнод	8,080	8,258	6220
Дундговь	4,306	4,574	3509
Завхан	6,219	6,399	4909

Орхон	9,599	9,795	7363
Өвөрхангай	10,484	10,822	8212
Өмнөговь	6,869	7,419	5761
Сүхбаатар	6,067	6,480	4877
Сэлэнгэ	9,220	9,453	7230
Төв	8,427	8,313	6248
Увс	8,104	8,408	6273
Улаанбаатар	147,423	150,624	109254
Ховд	8,649	9,368	7072
Хөвсгөл	11,978	12,276	9219
Хэнтий	7,125	7,295	5513
Нийт	308,051	317,475	235,382

2018-2019, 2019-2020 оны хичээлийн жилүүдэд төрийн өмчийн цэцэрлэгийн үндсэн сургалтад 200.0 гаруй мянган хүүхэд хамрагдаж байв. Таамаглал хийхэд дараах хоёр хязгаарлалт гарлаа. Үүнд 1) 2020-2021 оны хичээлийн жилийн үзүүлэлт нь цаашдын таамаглалд хэрэглэхэд тохиромж муутай мэдээлэл боловч аль болох сүүлийн үзүүлэлтээр өнөөгийн байдлыг шинжлэх хэрэгтэй гэж үзэж сонгов. 2) Боловсролын салбарын мэдээллийн системд оруулсан цэцэрлэгийн хүчин чадлын өгөгдөл алдаа ихтэй байна.

2020-2021 оны хичээлийн жилд төрийн өмчийн цэцэрлэгийн үндсэн сургалтад 194.6 мянган хүүхэд элсэж, хамран сургалт 63.2%, төрийн бус цэцэрлэгийн хамран сургалтад оруулах хувь нэмэр 11.5%, буюу салбарын хувьд хамран сургалт 74.7% болж буурчээ. 2020-2021 хичээлийн жилийн хүчин чадал ашиглалтын үзүүлэлт²¹² = $\text{Элсэлт} / (\text{Хүчин чадал}) = 194,614 / 141,282 = 1.38$

212 Өмнөх жилүүдэд төрийн өмчийн цэцэрлэгийн хүүхэд-өдрийн гүйцэтгэл орчим хувь байсан бөгөөд хүчин чадал ашиглалтын талаар хэт өөдрөг биш тооцоолол хийхийн тулд 2020-2021 онд хүүхэд-өдрийн гүйцэтгэлийг 80% гэж үзвэл хүчин чадал ашиглалтын дундаж 1-ээс бага болж байна. Цаашид жилийн турш хамрагдсан хүүхдийг гаргахдаа анх элссэн хүүхдийн тоогоор биш, хүүхэд-өдрийн гүйцэтгэл (participation rate) ашиглаж хэвших нь илүү оновчтой байх болно.

Хүснэгт 3.29 Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн үндсэн сургалтын үзүүлэлт

Аймаг_нийслэл	Төрийн өмчийн цэцэрлэг	Төрийн бус өмчийн цэцэрлэг	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн үндсэн сургалтын элсэлт /2020-2021/	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн хүчин чадал ашиглалт /2020-2021/	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн үндсэн сургалтын хамран сургалт /2020-2021/
Архангай	35	1	5577	1.19	65.4
Баян-Өлгий	44	6	6332	1.26	57.5
Баянхонгор	36	7	5373	1.27	65.3
Булган	22	0	3233	1.20	63.1
Говь-Алтай	30		3464	1.14	71.8
Говьсүмбэр	6	4	1340	1.64	73.2
Дархан-Уул	29	9	7236	1.17	76.7
Дорноговь	33	3	4471	1.09	68.5
Дорнод	31	5	6249	1.24	77.3
Дундговь	22	0	2923	1.16	67.9
Завхан	38	3	4766	1.28	76.6
Орхон	30	8	7782	1.20	81.1
Өвөрхангай	42	5	6530	1.45	62.3
Өмнөговь	29		5074	1.13	73.9
Сүхбаатар	24		4449	1.48	73.3
Сэлэнгэ	38	3	6674	1.25	72.4
Төв	42	5	5570	1.29	66.1
Увс	30	4	5272	1.67	65.1
Улаанбаатар	278	423	84076	1.56	57.0
Ховд	33	10	5558	1.51	64.3
Хөвсгөл	42	8	7572	1.31	63.2
Хэнтий	34	2	5094	1.15	71.5
Дүн	948	506	194,615	1.38	63.2

Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн элсэлтийг тооцохдоо 2020-2021 оны хичээлийн жилд үндсэн сургалтын элсэлт дээр шилжих барилгаар нэмэгдэж буй хүчин чадлыг багтааж 2021-2022 оны хичээлийн жилд элсүүлэх (нийлүүлэлт) боломжийг /2020-2021 хичээлийн жилийн үндсэн сургалтын элсэлт 194.6 + шилжих барилгын 20.9/ гаргалаа.

2020-2021 оны хичээлийн жилийн мэдээгээр төрийн өмчийн 948 цэцэрлэгийн хүчин чадал ойролцоогоор 141.3 мянга, 2019-2020 онд шилжих барилгаар нэмэгдэх хүчин чадал 20.9 мянга тул 2021-2022 оны хичээлийн жилд 162.1 мянган хүүхэд хүлээн авах онолын хүчин чадалтай болж байна.

Хүснэгт 3.30 Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн хүчин чадал /2021-2022/

Аймаг_нийслэл	2020-2021 оны хичээлийн жилд төрийн өмчийн цэцэрлэгийн хүчин чадал	2019-2020 онд шилжих цэцэрлэгийн тоо	2019-2020 онд шилжих цэцэрлэгийн хүчин чадал	Боломжит хүчин чадал /2021-2022/
Архангай	4690	3	150	4840
Баян-Өлгий	5040	8	970	6010
Баянхонгор	4225	2	250	4475
Булган	2695	2	150	2845
Говь-Алтай	3035	6	720	3755
Говьсүмбэр	815	1	150	965
Дархан-Уул	6179	3	400	6579
Дорноговь	4102			4102
Дорнод	5050	5	700	5750
Дундговь	2510	1	100	2610
Завхан	3730	6	700	4430
Орхон	6475	2	350	6825
Өвөрхангай	4505	1	50	4555
Өмнөговь	4480	1	200	4680
Сүхбаатар ²¹³	3000	4	700	3700
Сэлэнгэ	5325	4	475	5800
Төв	4304	1	100	4404
Увс	3155	4	480	3635
Улаанбаатар	54067	62	12620	66687
Ховд	3680	3	490	4170
Хөвсгөл	5790	4	500	6290
Хэнтий	4430	5	600	5030
Дүн	141,282	128	20,855	162,137

Төрийн өмчийн цэцэрлэгт 2024-2025 оны хичээлийн жилд нэмэгдэх элсэлтийг дараах 3 хувилбараар гаргая. Үүнд:

- 1) Төрийн өмчийн цэцэрлэг дангаараа хамран сургалтыг 89.4%-д хүргэх үеийн элсэлт.
- 2) Салбарын хэмжээнд хамран сургалтыг 89.4%-д хүргэх үеийн төрийн өмчийн цэцэрлэгийн элсэлт.
- 3) 3-5 настай хүүхдийг 100% хамруулах үеийн төрийн өмчийн цэцэрлэгийн үндсэн сургалтын элсэлт.

213 Цэцэрлэгийн хүчин чадлыг систем дээр оруулаагүй байх тул ойролцоо тавив.

Хүснэгт 3.31 Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн нэмэгдэх элсэлтийн таамаглалын хувилбар

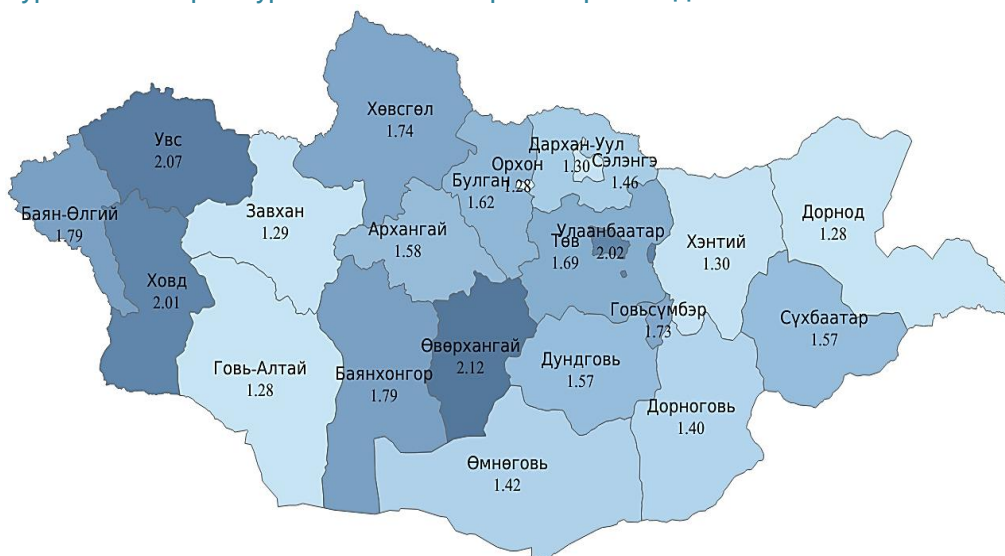
Аймаг_нийслэл	Төрийн өмчийн цэцэрлэг дангаараа хамран сургалтыг 89.4%-д хүргэхэд нэмэгдэх элсэлт /2-5 настай/	Төрийн өмчийн цэцэрлэг дангаараа хамран сургалтыг 89.4%-д хүргэхэд нэмэгдэх элсэлт /3-5 настай/	Хамран сургалтыг салбарын хэмжээнд 89.4%-иар тооцвол төрийн өмчийн цэцэрлэгт нэмэгдэх элсэлт /2-5 настай/	Хамран сургалтыг салбарын хэмжээнд 89.4%-иар тооцвол төрийн өмчийн цэцэрлэгт нэмэгдэх элсэлт /3-5 настай/	Хамран сургалт 100% болвол төрийн өмчийн цэцэрлэгт нэмэгдэх элсэх /3-5 настай/
Архангай	1,938	(21)	1,889	(70)	607
Баян-Өлгий	3,452	742	3,002	292	1246
Баянхонгор	2,407	462	1,908	(37)	684
Булган	1,227	73	1,227	73	483
Говь-Алтай	606	(477)	606	(477)	-37
Говьсүмбэр	176	(244)	(27)	(447)	-299
Дархан-Уул	933	(1,138)	366	(1,705)	-935
Дорноговь	1,288	(126)	1,133	(281)	234
Дорнод	434	(1,388)	55	(1,767)	-1108
Дундговь	1,066	114	1,066	114	486
Завхан	255	(1,077)	130	(1,202)	-682
Орхон	625	(1,549)	(339)	(2,513)	-1733
Өвөрхангай	3,095	762	2,927	594	1464
Өмнөговь	1,359	(124)	1,359	(124)	487
Сүхбаатар	644	(789)	644	(789)	-272
Сэлэнгэ	1,302	(685)	1,067	(920)	-154
Төв	1,762	(84)	1,413	(433)	229
Увс	1,765	(144)	1,470	(439)	226
Улаанбаатар	37,962	977	8,233	(28,752)	-17171
Ховд	2,327	274	1,895	(158)	592
Хөвсгөл	2,903	170	2,314	(419)	558
Хэнтий	828	(765)	724	(869)	-285
Дүн	68,354	(5,037)	33,062	(40,329)	(15,380)

Хувилбар 1: Төрийн бус өмчийн оролцоог тооцолгүйгээр хамран сургалтыг төрийн өмчийн цэцэрлэгийн үндсэн сургалтаар үндэсний түвшинд 89.4% хүргэнэ гэж тооцов. Үүн дээр хувилбарт сургалт нэмэгдэх боловч жилийн туршид хүүхэд-өдрийн гүйцэтгэлээр хамран сургалтыг 89.4% болгох зорилт руу шингэнэ гэж үзэв. Алсын хараа-2050-д заасан зорилтыг (89.4%) төрийн өмчийн цэцэрлэгүүд жигд биелүүлэхээр тооцвол зарим аймгийн элсэлт буурна. Төрийн өмчийн цэцэрлэг дангаараа 89.4%-ийг биелүүлэхийн тулд 2-5 настай хүүхдүүдийг элсүүлбэл элсэлт **68.3 мянгаар нэмэгдэж**, 3-5 настай хүүхдийг элсүүлбэл 2021-2022 оны хичээлийн жилийн боломжоос **5.0 мянгаар буурахаар** байна.

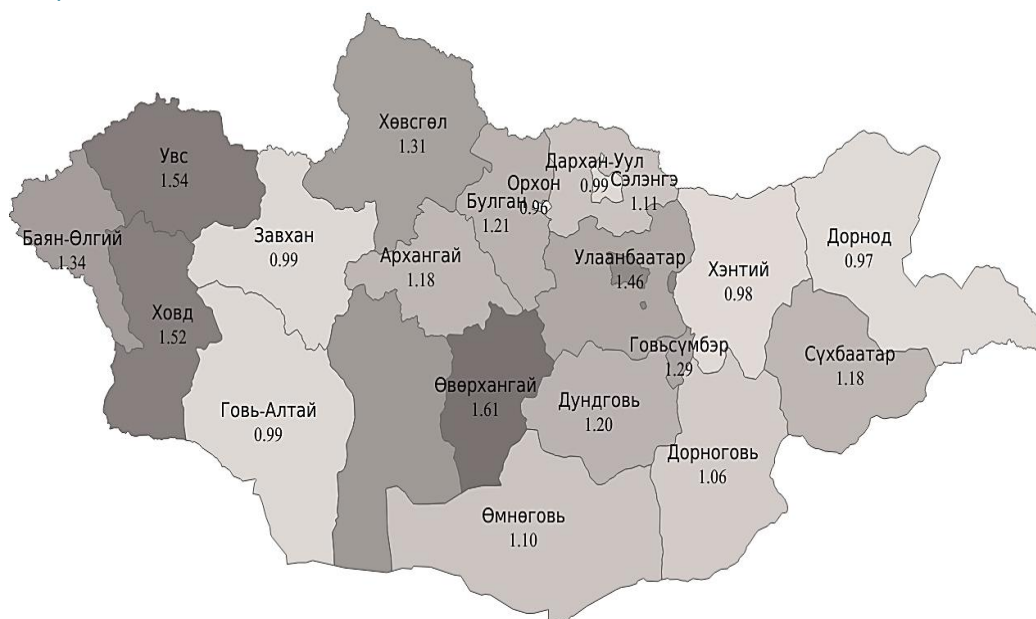
Дараах зурагт ачааллыг хүчин чадал ашиглалтын коэффициентоор харуулав. Өвөрхангай, Увс, Ховд аймгууд болон Нийслэлд ачаалал өндөр болж байна. Гэхдээ систем дээр эдгээр 3 аймгийн зарим цэцэрлэгийн хүчин чадлыг оруулаагүй байв.

Зураг 3.14 Хамран сургалт 89.4% байх үеийн хүчин чадал ашиглалт /2-5 нас/

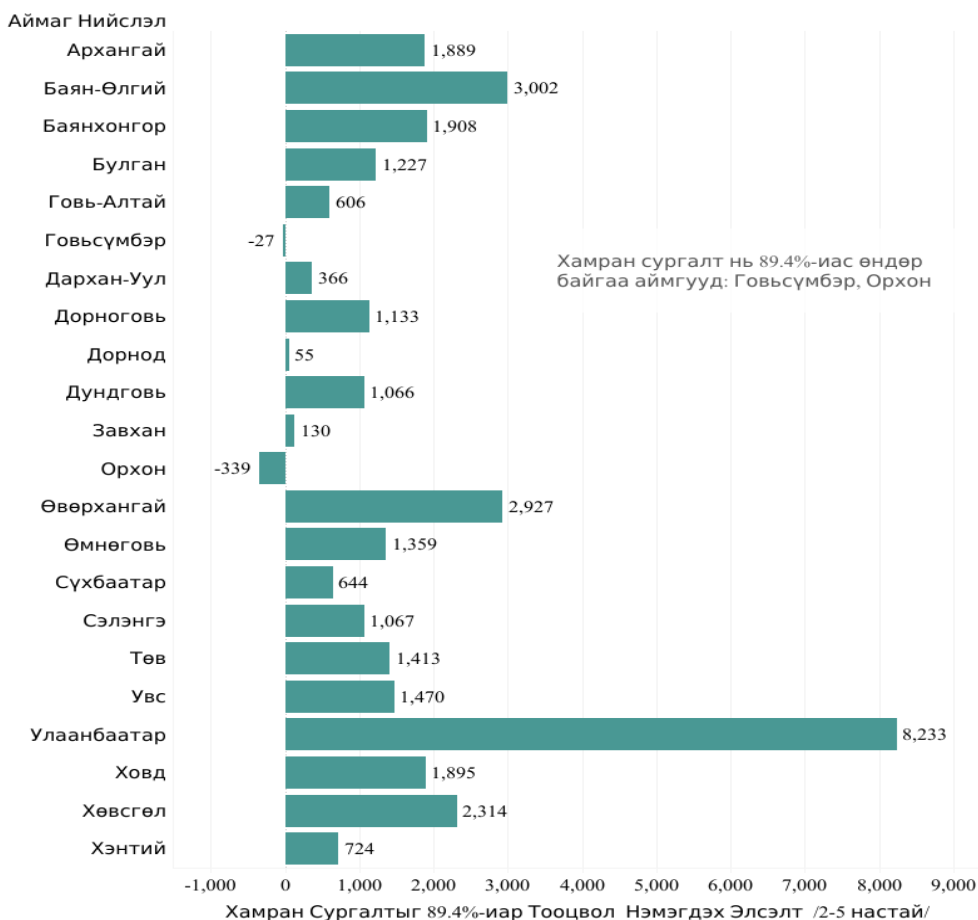
Зураг 3.15 Хамран сургалт 89.4% байх үеийн хүчин чадал ашиглалт /3-5 нас/

Хувилбар 2: Төрийн бус өмчийн цэцэрлэгийн одоогийн 35.2 мянган хүүхдийн элсэлт 2024-2025 оны хичээлийн жилд хэвээр хадгалагдана гэж үзээд нийт элсэх 2-5 настай хүн амын 89.4-ийг хамруулбал төрийн өмчийн цэцэрлэгийн элсэлт **33.0 мянгаар** нэмэгдэхийг дараах зурагт харууллаа. Харин 3-5 настай хүүхдээр тооцвол элсэлт 40.0 мянгаар буурна.

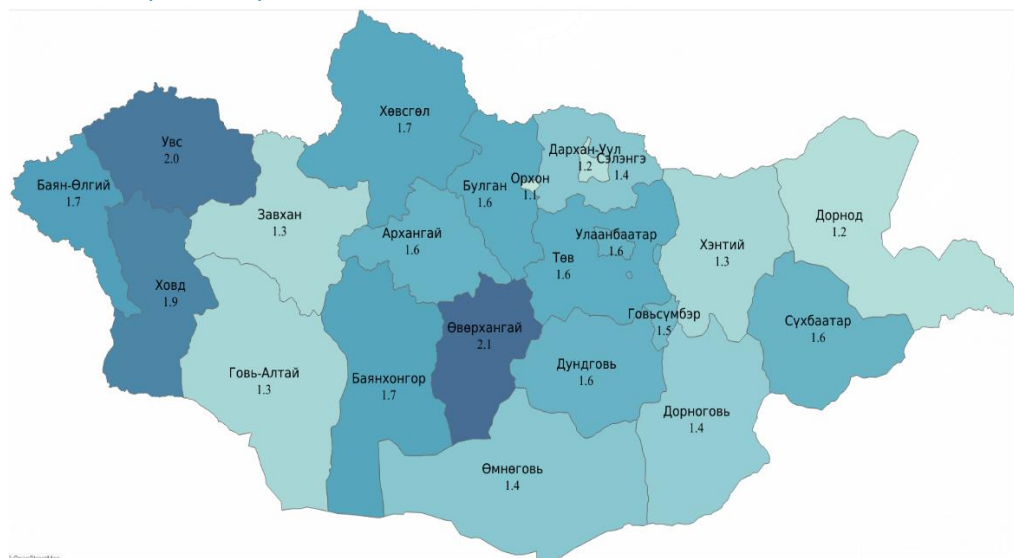

Зураг 3.16 2024-2025 оны хичээлийн жилд төрийн өмчийн цэцэрлэгт нэмэгдэх элсэлт

Зураг 3.17 Салбарын хамран сургалт 89.4% байх үеийн хүчин чадал ашиглалт /2-5 нас/

Хувилбар 3: 3-5 настай хүүхдийг 100% хамруулахаар тооцвол элсэлт төрийн өмчийн цэцэрлэгийн элсэлт 15.4 мянгаар өнөөгийн түвшнээс буурна.

2024-2025 оны хичээлийн жилд 3-5 настай хүн амыг хамруулбал хүчин чадал нэмэх зорилгоор цэцэрлэг нэмж барих хэрэгцээ байхгүй байна. Харин үргэлжлүүлэн 2-5 настай хүн амыг хамруулбал Улаанбаатарт 150 хүүхдийн хүчин чадалтай 50 орчим цэцэрлэг хэрэгтэй байж магадгүй. Харин аймгуудын хувьд боловсролын салбарын мэдээллийн системд орсон хүчин чадлын талаарх өгөгдлийг баталгаажуулан, хүүхэд-өдрийн гүйцэтгэлийг гаргаж, сум нэг бүрээр нь үр ашгийг дээшлүүлэх төлөвлөлт эхлээд хийх хэрэгтэй.

3.2.2 Цэцэрлэгийн биет орчны өнөөгийн байдлыг тодорхойлох

Бодлогын зорилтоос урган гарч буй хэрэгцээг өнөөгийн хүчин чадлаар биелүүлж чадах эсэхийг шинжилж, нэмж барих, өргөтгөх барилга, нийлүүлэх анги танхим, сургалтын тоног төхөөрөмж, хэрэглэгдэхүүнийг гаргана. Сургалтын биет орчныг үнэлэхдээ дараах бүлэг үзүүлэлтийн хүрээнд шинжилж болохоор байна. Үүнд:

Барилгын хүчин чадал, одоогийн

- Цэцэрлэгийн хувьд Барилгын тухай хуулийн 9.1.1, 9.1.2, 9.1.3, 9.1.4, 9.1.5-д заасан нөхцөл үүссэн эсэх,
- Тэгш хамруулах нөхцөл бүрдсэн эсэх,
- Нүүдлийн цэцэрлэгийн гэрийн хүрэлцээ, элэгдэл, нөхөн сэргээлт хэрэгтэй эсэх.

Шугам сүлжээ

- Дулаан хангамж,
- Цэвэр усны хангамж,
- Ариутгах татуурга зэрэг шугам сүлжээнд шийдэх асуудал байгаа эсэх.

Тоног төхөөрөмж, танхим

- Эд хогшил,

- Танхим, урлан, заал хэрэгтэй эсэх.
- Тоглоом, сургалтын хэрэглэгдэхүүн дутагдаж байгаа эсэх, энэ нь сургалтын үйл ажиллагаа, хүүхдийн хөгжилд нөлөөлж байгаа эсэх.

Барилгын хүчин чадал, орчин

Өмнө нь засаг захиргааны нэгжээр эрэлт, нийлүүлэлтийг таамагласан бол энд цэцэрлэг үйлчилгээ явуулах хангалттай нөөц байгаа эсэхийг шинжилнэ. Тухайлбал дараах мэдээллийг цуглуулан $=IF(AND(Хүчин\ чадал\ ашиглалтын\ коэффициент \geq 1.5, Бүлэг\ дүүргэлт \geq 30, Нэг\ багшид\ ногдох\ хүүхдийн\ тоо \geq 25))$ "БТХ-ын 9.1.2", "Хэвийн") буюу бүх нөхцөл зэрэг биелж байвал Барилгын тухай хуулийн 9.1.2-д заасан барилгыг өргөтгөх хэрэгтэй гэж гарах юм. Төрийн өмчийн нийт 894 цэцэрлэгийн хүчин чадлын үзүүлэлтийг Хавсралт 2-оос харна уу.

Хүснэгт 3.33 Хүчин чадал ашиглалт, хэрэгцээг харуулах үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Тооцох үзүүлэлт	Мэдээллийн эх сурвалж
Барилгын тухай хуулийн 9.1.1. барилга байгууламж барих /Хүчин чадал нэмэх эсэх/	Хүчин чадал ашиглалт	• Барилгын хүчин чадал-ЗС Маягт СӨБ6А • Үндсэн сургалтад хамрагдаж буй хүүхдийн тоо- ЗС Маягт СӨБ1А
	Бүлэг дүүргэлт	• Үндсэн сургалтад хамрагдаж буй хүүхдийн тоо- ЗС Маягт СӨБ1А • Үндсэн сургалтын бүлгийн тоо- ЗС Маягт СӨБ1А
	Нэг багшид ногдох хүүхдийн тоо	• Үндсэн сургалтад хамрагдаж буй хүүхдийн тоо- ЗС Маягт СӨБ1А • Үндсэн багшийн тоо- ЗС Маягт СӨБ1В
		• Нүүдлийн цэцэрлэгийн гэрийн тоо • Нүүдлийн цэцэрлэгт хамрагдаж буй хүүхдийн тоо
	Нэг гэрт ногдох хүүхдийн тоо	• Нүүдлийн цэцэрлэгийн гэрийн тоо • Нүүдлийн цэцэрлэгт хамрагдаж буй хүүхдийн тоо
		• Нүүдлийн цэцэрлэгт хамрагдаж буй хүүхдийн тоо

Шугам сүлжээ

Цэцэрлэгийн шугам сүлжээ, дэд бүтцийн асуудлыг Засгийн газар тусгай арга хэмжээ авч ойрын жилүүдэд шийдвэрлэхээр ажиллаж байна. Дорноговь аймгийн төрийн өмчийн цэцэрлэгүүдийн өнөөгийн байдлыг жишээ болгон доор оруулав.

Тоног төхөөрөмж, танхим, тавилга, зохион байгуулалт

Эх сурвалж: <https://www.am-sternenwinkel.de/en/portfolio-item/impressions/>

Сургуулийн өмнөх боловсролын биет орчны хөрөнгө оруулалтыг бусад улс урсгал санхүүжилтийн нэгэн адил тасралтгүй, тогтвортой байлгаж чаддаг юм байна. Жишээ нь сургуулийн өмнөх боловсролд ч хөрөнгийн санхүүжилт нь Их Британи, Австрали, АНУ-д өрсөлдөөнт санхүүжилтийн өргөдөл хүлээн авах хэлбэртэй байв. Санхүүжилт авах эрх үүсэх нөхцөл, хугацаа, шалгуурыг багтаасан удирдамжийг яамны веб хуудаст байрлуулжээ. Тухайлбал Австрали улсын Викториа мужийн сургуулийн өмнөх боловсролын хөрөнгийн санхүүжилтийн хөтөлбөр дараах 3 хэсгээс бүрдэнэ.²¹⁴ Үүнд:

- Хүчин чадлыг нэмэх хэсэг
- Сайжруулах хэсэг
- Тэгш хамруулах хэсэг.

214 <https://www.education.vic.gov.au/childhood/providers/funding/Pages/kinderfundrates.aspx#link1>

Хүснэгт 3.34 Викториа мужийн СӨБ-ын хөрөнгийн санхүүжилт

Санхүүжилтийн хөтөлбөр	Санхүүжилтийн ангилал /австрали доллар/
Хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх хэсэг	- Хүүхдийн нэгдсэн төв- Шинэ үйлчилгээний төв байгуулахад зориулсан санхүүжилт. Хүүхдүүд болон тэдний гэр бүлд боловсрол, эрүүл мэнд, асаргаа, дэмжин туслах мэргэжлийн үйлчилгээг төвд нэгтгэсэн байна. Санхүүжилтийн дээд хэмжээ 2 сая доллар. - Шинээр цэцэрлэг барих, байгуулах- 3 болон 4 настай хүн амд зориулан сургуулийн өмнөх боловсролын чанартай хөтөлбөр хэрэгжүүлэх санхүүжилт. Дээд хэмжээ нь 1.5 сая доллар. - Барилгыг өөрчлөх, засах- Сургуулийн өмнөх боловсролын яаралтай хэрэгцээ үүссэн үед шууд хэрэглэж болох чанартай барилгыг засаж, өөрчлөх санхүүжилт. Санхүүжилтийн дээд хэмжээ жижиг бол 95.0 мянган доллар, том бол 1.5 сая доллар. - Өргөтгөх- 3 болон 4 настай хүн амд сургуулийн өмнөх боловсрол олгох зорилгоор одоо байгаа цэцэрлэгийн барилгын хүчин чадлыг нэмж, өргөтгөх санхүүжилт. Санхүүжилтийн дээд хэмжээ 600 мянган доллар.
Сайжруулах хэсэг	- Цэцэрлэгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх- Сургалтын биет орчныг сайжруулах зорилгоор цэцэрлэгийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх эсвэл засаж сэргээхэд зориулсан санхүүжилт. Дээд хэмжээ нь 300.0 мянган доллар. - Жижиг дэд бүтцийг сайжруулах- Сургалтын тоног төхөөрөмжийг засаж сэлбэх, эсвэл нэмэх, өргөтгөх “жижиг” санхүүжилт. Дээд хэмжээ нь 50.0 мянган доллар. - Мэдээллийн технологи- Мэдээллийн технологийн тоног төхөөрөмж эсвэл ТВ худалдан авахад зориулсан санхүүжилт. Нэг худалдан авалтын дээд хэмжээ 1,500 доллар.
Тэгш хамруулах хэсэг	Хүүхэд бүрийн хэрэгцээнд зориулан тэгш хамруулах, аюулгүй байлгах тоног төхөөрөмж худалдан авах, байгаа тоног төхөөрөмжийг шинэчлэхэд зориулсан санхүүжилт. Хэмжээ заагаагүй байна.

Эх сурвалж: <https://www.schoolbuildings.vic.gov.au/Pages/Building-Blocks-Grants-Improvement.aspx>

Сургуулийн өмнөх боловсролын үйлчилгээнд зориулж АНУ

- Өргөжүүлэх санхүүжилт
- Хөгжлийн санхүүжилт олгодог юм байна.²¹⁵

Өргөжүүлэх санхүүжилтийг хэрэгцээтэй байгаа суурьшилд цэцэрлэгийн үйлчилгээг өргөжүүлэхэд зориулдаг бол хөгжлийн санхүүжилт нь дэд бүтэц, хэрэгжүүлж буй хөтөлбөрүүдийг сайжруулахад чиглэнэ. Эдгээр нь өрсөлдөөнт санхүүжилт буюу хүсэлт хүлээн авах хэлбэртэй юм.

215 <https://www2.ed.gov/programs/preschooldevelopmentgrants/index.html>

Манай улсад сургалтын биет орчныг орон нутаг ч, БШУЯ ч төлөвлөж чаддаггүй. Тухайлбал дараах хэсгийг хэрхэн төлөвлөж санхүүжүүлэх “концепц” өнөөг хүртэл бидэнд байхгүй. Зарим хэсэг нь “хувьсах зардал” гэж нэрлэдэг нормативт багтсан гэж үздэг боловч тооцоолол нь үндэслэл муутай. Жишээ нь:

- Сургалтын тоног төхөөрөмж, танхимын хэрэгцээ
 - Хөгжмийн зэмсэг, Урлан, Сургалтын бусад тоног төхөөрөмж /ухаалаг самбар зэрэг технологийн хэрэгсэл/
- Тоглоом, хичээл, сургалтын хэрэглэгдэхүүн
 - Тоо тооллын тоглоом²¹⁶, Сургалтын хэрэглэгдэхүүн²¹⁷
- Бусад тоног төхөөрөмж, эд хогшил
 - Хоол үйлдвэрлэл, Ор, дэвсгэр, цагаан хэрэглэл, Угаалгын тоног төхөөрөмж, хэрэгсэл

Сургалтын орчинд хэрэгтэй зүйлсийг багшийн оролцоогүйгээр төлөвлөх боломжгүй. Мөн хэрэглэгчийн нөхцөл байдлаас шалтгаалан зардалд “стандарт тооцоол” хийх онцын шаардлагагүй байж болно. Төлөвлөхөд хүндрэлтэй, хэрэгтэй гэдгийг нь нотлох судалгаа байхгүй учраас хөрөнгө оруулалт бага хийсээр, асуудал хуримтлагдсаар ирлээ. Иймд зарим арга хэмжээн дээр хөгжлийн өрсөлдөөнт санхүүжилт туршиж үзэх санал гаргаж байна.

3.2.3 Жишээ: Дорноговь аймгийн сургуулийн өмнөх боловсрол

Дорноговь аймгийн сургуулийн өмнөх боловсролын ойрын жилүүдийн хэрэгцээ, өнөөгийн байдал, нийлүүлэлтийн төлөвлөгөөг гаргая.

ҮСХ-ны хийсэн тооцооноос харахад тус аймгийн цэцэрлэгийн насны хүн ам 2030 он хүртэл буурах хандлагатай байна. 2020 оны хүн амд үндэслэн тооцвол 2024-2025 оны хичээлийн жилд цэцэрлэгт элсэх 2-5 насны хүн ам 6.5 мянга, 3-5 настай хүн ам 4.8 мянга байх магадлалтай.

216 Дэлхийн банк (2016) судалгаанд тоо тооллын тоглоом сургалтын хэрэглэгдэхүүн бага байгаагаас индексэд нөлөөлсөн гэж дүгнэсэн.

217 Дэлхийн зөнгийн Монгол дахь хөтөлбөрийн хэрэгжүүлсэн төслийн сургалтын хэрэглэгдэхүүн, таблет бүхий сургалтын е-контентоор малчин өрхийн хүүхдүүдэд сургалт явуулсан нь ихээхэн үр дүнтэй байсан тухай орон нутгийн СӨБ-ийн мэргэжилтнүүд саналаа илэрхийлсэн.

Хүснэгт 3.35 Тооцсон хүн ам

Сумдын нэр	2020-2021 оны хичээлийн жилд элсэх 2-5 настай хүн ам	2024-2025 оны хичээлийн жилд элсэх 2-5 настай хүн ам	2024-2025 оны хичээлийн жилд элсэх 3-5 настай хүн ам
Айраг сум	351	323	236
Алтанширээ сум	116	114	85
Даланжаргалан сум	268	259	191
Дэлгэрэх сум	144	141	111
Замын-Үүд сум	1870	1812	1361
Иххэт сум	166	170	134
Мандах сум	137	144	108
Өргөн сум	181	182	139
Сайншанд сум	2517	2560	1948
Сайхандулаан сум	114	120	96
Улаанбадрах сум	103	112	88
Хатанбулаг сум	221	190	136
Хөвсгөл сум	120	120	86
Эрдэнэ сум	217	195	144
Дүн	6,525	6,442	4,863

2020-2021 оны хичээлийн жилд төрийн өмчийн 33 цэцэрлэгийн үндсэн сургалтад 4471 хүүхэд элсэж хамран сургалт 68.5% байна.

Хүснэгт 3.36 2020-2021 оны хичээлийн жилийн үзүүлэлт

Сумдын нэр	Төрийн өмчийн цэцэрлэг	2020-2021 оны хичээлийн жилд төрийн өмчийн цэцэрлэгийн хүчин чадал	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн үндсэн сургалтын элсэлт /2020-2021/	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн үндсэн сургалтын хамран сургалт /2020-2021/	Хувилбарт сургалтын элсэлт
Айраг сум	1	150	137	39.0	19
Алтанширээ сум	1	75	64	55.2	22
Даланжаргалан сум	1	195	171	63.8	26
Дэлгэрэх сум	1	75	89	61.8	29
Замын-Үүд сум		1050	1280	68.5	0
Иххэт сум		142	120	72.3	16
Мандах сум		75	90	65.7	35
Өргөн сум	1	100	101	55.8	30
Сайншанд сум	14	1815	2027	80.5	0
Сайхандулаан сум	1	50	59	51.8	28
Улаанбадрах сум	1	75	46	44.7	48

Хатанбулаг сум	1	150	119	53.9	72
Хөвсгөл сум	1	75	68	56.7	35
Эрдэнэ сум	1	75	100	46.1	17
Дүн	33	4,102	4,471	68.5	377

Аймгийн хэмжээнд 2020-2021 оны хичээлийн жилд хүчин чадал ашиглалтын коэффициент 1.0 байсан. 2024-2025 оны хичээлийн жилд 2-5 настай хүн амыг хамруулж, төрийн өмчийн цэцэрлэгт хамран сургалтыг 89.4%-д хүргэнэ гэж үзвэл ашиглалтын коэффициент 1.4 болж нэмэгдэж магадгүй. Айраг, Сайхандулаан, Эрдэнэ сумд хүндэрч болзошгүй байгаа ч шууд дүгнэх боломжгүй. Жишээ нь 2020 оны эцэст Айраг сумын 2-5 насны хүн ам 351 гэж статистикийн мэдээнд байгаа боловч 2020-2021 оны хичээлийн жилд үндсэн сургалтаар 157, хувилбарт сургалтаар 20 хүүхэд элссэн гэсэн байв. Иймд хамран сургалт, хүчин чадал ашиглалт, бүлэг дүүргэлтийг хамтад нь харах хэрэгтэй.

Хүснэгт 3.37 Хүчин чадал ашиглалт

Аймаг_нийслэл	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн хүчин чадал ашиглалт /2020-2021/	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн хамран сургалт 89.4 байх үеийн хүчин чадал ашиглалт /2-5 настай хүн амаар/	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн хамран сургалт 89.4 байх үеийн хүчин чадал ашиглалт /3-5 настай хүн амаар/	Аймгийн хэмжээнд хамран сургалт 89.4 байх үеийн хүчин чадал ашиглалт /2-5 настай хүн амаар/	Аймгийн хэмжээнд хамран сургалт 89.4 байх үеийн хүчин чадал ашиглалт /3-5 настай хүн амаар/
Айраг сум	0.91	1.93	1.41	1.93	1.41
Алтанширээ сум	0.85	1.36	1.01	1.36	1.01
Даланжаргалан сум	0.88	1.19	0.88	1.19	0.88
Дэлгэрэх сум	1.19	1.68	1.32	1.68	1.32
Замын-Үүд сум	1.22	1.54	1.16	1.54	1.16
Иххэт сум	0.85	1.07	0.85	1.07	0.85
Мандах сум	1.20	1.72	1.29	1.72	1.29
Өргөн сум	1.01	1.63	1.24	1.63	1.24
Сайншанд сум	1.12	1.26	0.96	1.18	0.87
Сайхандулаан сум	1.18	2.14	1.72	2.14	1.72
Улаанбадрах сум	0.61	1.33	1.05	1.33	1.05
Хатанбулаг сум	0.79	1.13	0.81	1.13	0.81
Хөвсгөл сум	0.91	1.43	1.03	1.43	1.03
Эрдэнэ сум	1.33	2.32	1.72	2.32	1.72
Дүн	1.09	1.40	1.06	1.37	1.02

2020-2021 оны хичээлийн жилийн элсэлтээр бүлэг дүүргэлтийн дунджийг тооцлоо. Хамран сургалт доогуур хэрнээ, бүлэг дүүргэлт 25-аас их, хүчин чадал ашиглалт өндөр байгаа тул эхний ээлжинд Сайхандулаан, Айраг, Өргөн, Дэлгэрэх сумын цэцэрлэгийг өргөтгөх хэрэгтэй байж магадгүй гэж дүгнэж болно.

Хүснэгт 3.38 Хүчин чадал ашиглалт болон дундаж бүлэг дүүргэлт

Сумдын нэр	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн үндсэн сургалтын хамран сургалтын хувь /2020-2021/	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн хамран сургалт 89.4 байх үеийн хүчин чадал ашиглалт /2-5 настай хүн амаар/	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн хамран сургалт 89.4 байх үеийн хүчин чадал ашиглалт /3-5 настай хүн амаар/	Бүлэг дүүргэлт /2020-2021/
Айраг сум	39.0	1.93	1.41	23
Алтанширээ сум	55.2	1.36	1.01	21
Даланжаргалан сум	63.8	1.19	0.88	24
Дэлгэрэх сум	61.8	1.68	1.32	30
Замын-Үүд сум	68.5	1.54	1.16	28
Иххэт сум	72.3	1.07	0.85	30
Мандах сум	65.7	1.72	1.29	30
Өргөн сум	55.8	1.63	1.24	25
Сайншанд сум	80.5	1.26	0.96	27
Сайхандулаан сум	51.8	2.14	1.72	30
Улаанбадрах сум	44.7	1.33	1.05	15
Хатанбулаг сум	53.9	1.13	0.81	20
Хөвсгөл сум	56.7	1.43	1.03	23
Эрдэнэ сум	46.1	2.32	1.72	33
Дүн	68.5	1.40	1.06	27

Барилгын өнөөгийн байдал: Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн барилгын өнөөгийн байдалд үнэлгээ хийж үзвэл одоогоор хугацаа нь дууссан эсвэл мэргэжлийн хяналтын дүгнэлтээр акталсан барилга байхгүй байна.

Хүснэгт 3.39 Дорноговь аймгийн цэцэрлэгийн барилга

Сум	Объектын нэр	Ашиглалтад орсон он	Барилгын ашиглалтын нормативын дуусах он	Мэргэжлийн хяналтын дүгнэлт гарсан эсэх	9.1.1.барилга байгууламж шинээр барих;
Сайншанд	Хүүхдийн 1-р цэцэрлэг	2013	2073	Үгүй	Хэвийн
Сайншанд	Хүүхдийн 2-р цэцэрлэг	1964	2024	Үгүй	Хэвийн
Сайншанд	Хүүхдийн 3-р цэцэрлэг	1984	2044	Үгүй	Хэвийн
Сайншанд	Хүүхдийн 4-р цэцэрлэг	1982	2042	Үгүй	Хэвийн
Сайншанд	Хүүхдийн 5-р цэцэрлэг	1975	2035	Үгүй	Хэвийн
Сайншанд	Хүүхдийн 6-р цэцэрлэг	1964	2024	Үгүй	Хэвийн
Сайншанд	Зүүнбаян сумын цэцэрлэг	1981	2041	Үгүй	Хэвийн
Сайншанд		2012	2072	Үгүй	Хэвийн
Сайншанд	Хүүхдийн 8-р цэцэрлэг	2006	2066	Үгүй	Хэвийн
Сайншанд	Хүүхдийн 9-р цэцэрлэг	2010	2070	Үгүй	Хэвийн

Сайншанд	Хүүхдийн 11-р цэцэрлэг	2015	2075	Үгүй	Хэвийн
Сайншанд	Хүүхдийн 10-р цэцэрлэг	2015	2075	Үгүй	Хэвийн
Сайншанд	Хүүхдийн 12-р цэцэрлэг	2015	2075	Үгүй	Хэвийн
Сайншанд	Хүүхдийн 13-р цэцэрлэг	2018	2078	Үгүй	Хэвийн
Айраг	Хүүхдийн цэцэрлэг	2012	2072	Үгүй	Хэвийн
Алтанширээ	Хүүхдийн цэцэрлэг	1988	2048	Үгүй	Хэвийн
Даланжаргалан	Номт-Ирээдүй Цэцэрлэг	2011	2071	Үгүй	Хэвийн
		2018	2078	Үгүй	Хэвийн
Дэлгэрэх	75 хүүхдийн цэцэрлэгийн барилга	2015	2075	Үгүй	Хэвийн
Замын-Үүд	1-р цэцэрлэг	2001	2061	Үгүй	Хэвийн
	1-р цэцэрлэгийн өргөтгөлийн барилга	2013	2073	Үгүй	Хэвийн
Замын-Үүд	2-р цэцэрлэг	2013	2073	Үгүй	Хэвийн
Замын-Үүд	3-р цэцэрлэг	2014	2074	Үгүй	Хэвийн
Замын-Үүд	4-р цэцэрлэг	2015	2075	Үгүй	Хэвийн
Замын-Үүд	5-р цэцэрлэг	2017	2077	Үгүй	Хэвийн
Замын-Үүд	6-р цэцэрлэг	2018	2078	Үгүй	Хэвийн
Их хэт	Цэцэрлэгийн барилга	1983	2043	Үгүй	Хэвийн
Мандах	Цэцэрлэгийн барилга	2019	2079	Үгүй	Хэвийн
Сайхандулаан	Цэцэрлэгийн барилга	2012	2072	Үгүй	Хэвийн
Улаанбадрах	Цэцэрлэгийн барилга	2008	2068	Үгүй	Хэвийн
Хатанбулаг	Хүүхдийн цэцэрлэг	2013	2073	Үгүй	Хэвийн
	Шинэ барилга	2018	2078	Үгүй	Хэвийн
Хөвсгөл	Шинэ цэцэрлэг	2013	2073	Үгүй	Хэвийн
	Цэцэрлэг	2004	2064	Үгүй	Хэвийн
Эрдэнэ	Цэцэрлэгийн Барилга	2008	2068	Үгүй	Хэвийн
Өргөн	Цэцэрлэг	2016	2076	Үгүй	Хэвийн

=IF(OR(F5<=2020, I5="Тийм"), "9.1.1", "Хэвийн"): F5- Барилгын ашиглалтын нормативын дуусах он, I5- Мэргэжлийн хяналтын дүгнэлт гарсан эсэх

Шугам сүлжээ: Тус аймгийн бүх цэцэрлэг төвлөрсөн эсвэл төвлөрсөн бус хэлбэрийн дулаан хангамжийн сүлжээнд холбогдсон, 5 цэцэрлэг зөөврийн цэвэр

устай, 5 цэцэрлэг ариутгах татуургын холболтгүй, 9 цэцэрлэгт битүүлэх шаардлагатай гадаа ариун цэврийн байгууламж байна.

	Цэцэрлэг	Дулаан хангамж	Цэвэр усны хангамж	Ариутгах татуурга	Гадаа жорлон
Сайншанд	1-р цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
	2-р цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
	3-р цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
	4-р цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
	5-р цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
	6-р цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
	Зүүнбаян цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	1
	8-р цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
	9-р цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
	10-р цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
	11-р цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
	12-р цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
	13-р цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
Замын-Үүд	1-р цэцэрлэг	4.1.37	4.1.38	4.1.38	
	2-р цэцэрлэг	4.1.37	4.1.38	4.1.38	
	3-р цэцэрлэг	4.1.37	4.1.38	4.1.38	
	4-р цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
	5-р цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
	6-р цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
Даланжаргал	Сумын цэцэрлэг	4.1.37	Худаг	4.1.37	
Айраг	Сумын цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	
Алтанширээ	Сумын цэцэрлэг	4.1.38	4.1.38	4.1.38	2
Дэлгэрэх	Сумын цэцэрлэг	4.1.37	Худаг	4.1.37	
Иххэт	Сумын цэцэрлэг	4.1.37	4.1.37	4.1.37	
Мандах	Сумын цэцэрлэг	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	1
Сайхандулаан	Сумын цэцэрлэг	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	1
Улаанбадрах	Сумын цэцэрлэг	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	1
Хатанбулаг	Сумын цэцэрлэг	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	1
Хөвсгөл	Сумын цэцэрлэг	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	1
Эрдэнэ	Сумын цэцэрлэг	4.1.37	4.1.37	4.1.37	1
Өргөн	Сумын цэцэрлэг	4.1.37	4.1.37	4.1.37	

Хүснэгт 3.40 Дорноговь аймгийн цэцэрлэгийн барилгын дэд бүтэц

Хүснэгт 3.41 Дорноговь аймгийн СӨБ-ын шийдэх асуудлын тоо

Д	Сургуулийн өмнөх боловсролын үзүүлэлтүүд	2021 оны байдал
1	Хүчин чадал	
1.1	9.1.2. барилга байгууламжийг өргөтгөх шаардлагатай цэцэрлэгийн тоо	0
2	Барилгын өнөөгийн байдал, гадна орчин	
2.1	БТХ-ын 9.1.1. барилга байгууламж шинээр барих;	0
2.2	БТХ-ын 9.1.2. барилга байгууламжийг шинэчлэх;	0
2.3	БТХ-ын 9.1.3. барилга байгууламжийг засварлах, тоноглох;	4
2.4	БТХ-ын 9.1.5. гадна талбайн тохижилт.	1
3	Дэд бүтэц	
3.1	Дулаан хангамж	0
3.2	Цэвэр усны хангамж	5
3.3	Ариутгах татуурга	5
3.4	Гадаа жорлонгийн тоо	9
4	Тэгш боломж	
4.1	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд хамруулсан цэцэрлэгийн тоо	20
4.2	Тэргэнцэр явах зам хэрэгтэй цэцэрлэгийн тоо	25
5	Хувилбарт сургалтын орчин	
5.1	Гэр нэмэх хэрэгтэй эсэх	4
5.2	Солих гэрийн иж бүрдэл	

Судлах, шийдэх асуудлын мэдээллийг хөрөнгө оруулалтын газарт илгээж цааш нь судална. Хөрөнгө оруулалтын саналыг боловсруулахдаа төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах” журам, 2018 оны 295 дугаар тушаалаар батлагдсан “Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төслүүдийг үнэлэх, эрэмбэлэх, сонгох үйл ажиллагааны журам болон аргачлалууд”-ын дагуу боловсруулна.

ХАВСРАЛТ

ХАВСРАЛТ 1. Ерөнхий боловсролын сургалтын болон сургуулийн орчны шалгуур үзүүлэлт (KPIs)

ХАВСРАЛТ 2. Цэцэрлэгийн биет орчны шалгуур үзүүлэлт (KPIs)

ХАВСРАЛТ 3. Дотуур байрны орчны шалгуур үзүүлэлт (KPIs)

ХАВСРАЛТ 4. Дорноговь аймгийн сургуулийн биет орчны шалгуур үзүүлэлт (KPIs)

ХАВСРАЛТ 5. Аймаг, нийслэлийн хүн амын тоо 2015 - 2045 он

ХАВСРАЛТ 1. Ерөнхий боловсролын сургалтын болон сургуулийн биет орчны шалгуур үзүүлэлт (KPIs)

	Байршил	Нэр	Байршил	Сургуулийн ангилал	Багшийн тоо /одоо ажиллаж буй/	Багын багш /одоо ажиллаж буй/	Багшийн тоо /статистик/	Багын багш /статистик/	Нийт суралцагч	Суралцагчид-Бага	Суралцагчид-Дунд	Суралцагчид-Ахлах
1	Архангай	Ар. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын лаборатори 1 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	95	25	91	26	2149	963	737	449
2	Архангай	Ар. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	87	21	84	22	1560	787	497	276
3	Архангай	Ар. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	72	21	67	21	1530	795	472	263
4	Архангай	Ар. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	35	11	35	11	730	369	233	128
5	Архангай	Ар. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын тав дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	47	9	45	9	646	272	227	147
6	Архангай	Ар. Батцэнгэл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	33	10	32	10	532	272	179	81
7	Архангай	Ар. Булган сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	17	6	16	6	237	145	92	0
8	Архангай	Ар. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	46	15	41	15	833	425	298	110
9	Архангай	Ар. Эрдэнэбулган сумын Ирээдүй цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Бага сургууль	14	13	14	11	268	268	0	0
10	Архангай	Ар. Ихтамир сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	38	10	38	11	644	308	228	108
11	Архангай	Ар. Тариат сумын 8 н жилийн дунд сургууль	Баг	Дунд сургууль	10	4	10	4	91	59	32	0
12	Архангай	Ар. Тариат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	42	12	41	12	767	379	245	143
13	Архангай	Ар. Төвшүүлэх сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	30	9	29	9	467	227	154	86
14	Архангай	Ар. Хайрхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	39	13	36	14	683	341	259	83
15	Архангай	Ар. Чулуут сум бага сургууль	Баг	Бага сургууль	3	3	3	3	16	16	0	0
16	Архангай	Ар. Хангай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	28	10	26	10	403	250	153	0
17	Архангай	Ар. Өндөр-улаан сумын хануй багийн бага сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	5	5	5	5	29	29	0	0
18	Архангай	Ар. Хашаат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	30	10	29	10	517	249	181	87
19	Архангай	Ар. Жаргалант сумын Бага сургууль	Баг	Бага сургууль	5	4	4	4	32	32	0	0
20	Архангай	Ар. Эрдэнэбулган сумын хоршооллын бага сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	3	3	3	3	29	29	0	0
21	Архангай	Ар. Хотонт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	36	11	37	11	735	339	259	137
22	Архангай	Ар. Цахир сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	29	11	28	11	473	284	189	0
23	Архангай	Ар. Цэнхэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	43	12	42	12	681	348	213	120
24	Архангай	Ар. Цэцэрлэг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	37	10	36	10	687	317	258	112
25	Архангай	Ар. чулуут сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	34	11	33	11	720	356	249	115
26	Архангай	Ар. Эрдэнэмандал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	64	17	58	19	1071	523	369	179
27	Архангай	Ар. Өгийнуур сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	34	10	32	10	553	259	193	101
28	Архангай	Ар. Өлзийт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	41	14	40	15	779	411	243	125
29	Архангай	Ар. Өндөр-Улаан сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	43	14	42	14	771	407	253	111
30	Архангай	Ар. Хотонт сумын өндөрсант багийн ерөнхий боловсролын дунд сургууль	Баг	Дунд сургууль	12	5	11	5	66	41	25	0
	Архангай			30	1052	329	1008	334	18699	9500	6238	2961

	Байршил	Нэр	Байршил	Сургуулийн ангилал	Багийн тоо /одоо ажиллаж буй/	Багын багш /одоо ажиллаж буй/	Багийн тоо /статистик/	Багын багш /статистик/	Нийт суралцагч	Суралцагчид-Бага	Суралцагчид-Дунд	Суралцагчид-Ахлах
1	Архангай	Ар. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын лаборатори 1 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	95	25	91	26	2149	963	737	449
2	Архангай	Ар. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	87	21	84	22	1560	787	497	276
3	Архангай	Ар. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	72	21	67	21	1530	795	472	263
4	Архангай	Ар. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	35	11	35	11	730	369	233	128
5	Архангай	Ар. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын тав дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	47	9	45	9	646	272	227	147
6	Архангай	Ар. Батцэнгэл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	33	10	32	10	532	272	179	81
7	Архангай	Ар. Булган сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	17	6	16	6	237	145	92	0
8	Архангай	Ар. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	46	15	41	15	833	425	298	110
9	Архангай	Ар. Эрдэнэбулган сумын Ирээдүй цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Бага сургууль	14	13	14	11	268	268	0	0
10	Архангай	Ар. Ихтамир сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	38	10	38	11	644	308	228	108
11	Архангай	Ар. Тариат сумын 8-н жилийн дунд сургууль	Баг	Дунд сургууль	10	4	10	4	91	59	32	0
12	Архангай	Ар. Тариат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	42	12	41	12	767	379	245	143
13	Архангай	Ар. Төвшрүүлэх сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	30	9	29	9	467	227	154	86
14	Архангай	Ар. Хайрхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	39	13	36	14	683	341	259	83
15	Архангай	Ар. Чулуут сум бага сургууль	Баг	Бага сургууль	3	3	3	3	16	16	0	0
16	Архангай	Ар. Хангай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	28	10	26	10	403	250	153	0
17	Архангай	Ар. Өндөр-улаан сумын хануй багийн бага сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	5	5	5	5	29	29	0	0
18	Архангай	Ар. Хашаат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	30	10	29	10	517	249	181	87
19	Архангай	Ар. Жаргалант сумын Бага сургууль	Баг	Бага сургууль	5	4	4	4	32	32	0	0
20	Архангай	Ар. Эрдэнэбулган сумын хоршооллын бага сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	3	3	3	3	29	29	0	0
21	Архангай	Ар. Хотонт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	36	11	37	11	735	339	259	137
22	Архангай	Ар. Цахир сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	29	11	28	11	473	284	189	0
23	Архангай	Ар. Цэнхэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	43	12	42	12	681	348	213	120
24	Архангай	Ар. Цэцэрлэг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	37	10	36	10	687	317	258	112
25	Архангай	Ар. чулуут сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	34	11	33	11	720	356	249	115
26	Архангай	Ар. Эрдэнэмандал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	64	17	58	19	1071	523	369	179
27	Архангай	Ар. Өгийнуур сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	34	10	32	10	553	259	193	101
28	Архангай	Ар. Өлзийт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	41	14	40	15	779	411	243	125
29	Архангай	Ар. Өндөр-Улаан сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	43	14	42	14	771	407	253	111
30	Архангай	Ар. Хотонт сумын өндөрсант багийн ерөнхий боловсролын дунд сургууль	Баг	Дунд сургууль	12	5	11	5	66	41	25	0
	Архангай			30	1052	329	1008	334	18699	9500	6238	2961

31	Баян-Өлгий	Бө.Өлгий сумын ерөнхий боловсролын нэг дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	88	20	88	19	1356	489	500	367	
32	Баян-Өлгий	Бө.Өлгий сумын ерөнхий боловсролын долоо дугаар сургууль	Аймгийн төв	Бага сургууль	26	22	26	21	488	488	0	0	
33	Баян-Өлгий	Бө.Өлгий сумын ерөнхий боловсролын лаборатори хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	103	33	100	33	2145	1168	638	339	
34	Баян-Өлгий	Бө.Баян-Өлгий сумын Өлгий сумын хоёрдугаар бага сургууль	Аймгийн төв	Бага сургууль	18	17	17	14	272	272	0	0	
35	Баян-Өлгий	Бө.Ерөнхий боловсролын лаборатори гурав дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	86	19	85	19	1363	460	565	338	
36	Баян-Өлгий	Бө.Өлгий сумын ерөнхий боловсролын 4 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	92	23	90	23	1341	571	397	373	
37	Баян-Өлгий	Бө.Өлгий сумын Ерөнхий боловсролын 5 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	120	34	114	33	2325	1104	762	459	
38	Баян-Өлгий	Бө.Өлгий сумын ерөнхий боловсролын зургаадугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	47	8	47	8	634	220	174	240	
39	Баян-Өлгий	Бө.Алтай сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	63	16	59	15	794	352	267	175	
40	Баян-Өлгий	Бө.Алтанцөгц сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	45	12	44	12	418	186	141	91	
41	Баян-Өлгий	Бө.Баяннуур сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	69	19	68	18	895	373	299	223	
42	Баян-Өлгий	Бө.Дэлүүн сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	5	5	5	5	48	48	0	0	
43	Баян-Өлгий	Бө.Бугат сумын өрөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	38	10	36	10	452	190	142	120	
44	Баян-Өлгий	Бө.Булган сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	65	14	63	15	864	330	318	216	
45	Баян-Өлгий	Бө.Буянт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	42	10	40	10	445	182	155	108	
46	Баян-Өлгий	Бө.Сагсай сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	6	6	6	5	58	58	0	0	
47	Баян-Өлгий	Бө.Дэлүүн сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	107	37	104	29	1420	629	463	328	
48	Баян-Өлгий	Бө.Цэнгэл сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	7	7	7	6	66	66	0	0	
49	Баян-Өлгий	Бө.Толбо сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	54	18	53	16	725	322	250	153	
50	Баян-Өлгий	Бө.Ногооннуур сумын өрөнхий боловсролын нэг дүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	63	15	62	15	1026	455	335	236	
51	Баян-Өлгий	Бө.Улаанхус сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	31	11	30	11	387	233	154	0	
52	Баян-Өлгий	Бө.Сагсай сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	67	16	66	16	989	439	340	210	
53	Баян-Өлгий	Бө.Дэлүүн сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	7	6	8	5	55	55	0	0	
54	Баян-Өлгий	Бө.Цэнгэл сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	10	9	9	8	126	126	0	0	
55	Баян-Өлгий	Бө.Алтай сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	5	5	5	5	40	40	0	0	
56	Баян-Өлгий	Бө.Улаанхус сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	62	18	61	16	844	388	266	190	
57	Баян-Өлгий	Бө.Ногооннуур сумын өрөнхий боловсролын 4 дүгээр сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	6	6	6	6	89	89	0	0	
58	Баян-Өлгий	Бө.Ногооннуур сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	7	6	6	5	74	74	0	0	
59	Баян-Өлгий	Бө.Өлгий сумын ерөнхий боловсролын найм дугаар сургууль	Аймгийн төв	Бага сургууль	6	6	5	5	49	49	0	0	
60	Баян-Өлгий	Бө.Улаанхус сумын Ерөнхий боловсролын гурав дугаар сургууль	Сумын төв	Дунд сургуль	37	18	32	14	456	273	183	0	
61	Баян-Өлгий	Бө.Баяннуур сумын Ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	7	6	6	6	84	84	0	0	
62	Баян-Өлгий	Бө.Цагааннуур тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Дунд сургууль	17	7	17	6	213	140	73	0	
63	Баян-Өлгий	Бө.Цэнгэл сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	99	27	96	27	1652	780	587	285	
64	Баян-Өлгий	Бө.Баяннуур сумын ерөнхий боловсролын гурав дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	6	6	6	6	37	37	0	0	
65	Баян-Өлгий	Бө.Ногооннуур сумын ерөнхий боловсролын гурав дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	6	6	6	6	56	56	0	0	
66	Баян-Өлгий	Бө.Булган сумын Шүвтэрийн бага сургууль	Баг	Бага сургууль	13	12	12	11	59	59	0	0	
67	Баян-Өлгий	Бө.Булган сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	7	7	7	6	84	84	0	0	
68	Баян-Өлгий	Бө.Баян-Өлгий.Өлгий.Ерөнхий боловсролын аравдугаар сургууль	Аймгийн төв	Дунд сургууль	14	14	14	12	243	243	0	0	
Баян-Өлгий					38	1551	531	1506	497	22672	11212	7009	4451

15.4	25.7	47	16	17	14	28.9	30.6	29.4	26.2	1261	95	7.0%	44	6.4%
18.8	23.2	19	19	0	0	25.7	25.7	0	0	488		0.0%	19	0.0%
21.5	35.4	64	33	19	12	33.5	35.4	33.6	28.3	1599	546	25.5%	49	23.4%
16	19.4	13	13	0	0	20.9	20.9	0	0	138	134	49.3%	7	46.2%
16	24.2	47	17	20	10	29	27.1	28.3	33.8	778	585	42.9%	27	42.6%
14.9	24.8	48	20	15	13	27.9	28.6	26.5	28.7	897	444	33.1%	31	35.4%
20.4	33.5	69	31	23	15	33.7	35.6	33.1	30.6	1120	1205	51.8%	35	49.3%
13.5	27.5	25	8	8	9	25.4	27.5	21.8	26.7	366	268	42.3%	15	40.0%
13.5	23.5	36	15	12	9	22.1	23.5	22.3	19.4	513	281	35.4%	24	33.3%
9.5	15.5	24	11	8	5	17.4	16.9	17.6	18.2	418		0.0%	24	0.0%
13.2	20.7	38	16	13	9	23.6	23.3	23	24.8	649	246	27.5%	27	28.9%
9.6	9.6	5	5	0	0	9.6	9.6	0	0	48		0.0%	5	0.0%
12.6	19	21	9	7	5	21.5	21.1	20.3	24	349	103	22.8%	16	23.8%
13.7	22	39	16	15	8	22.2	20.6	21.2	27	823	41	4.7%	37	5.1%
11.1	18.2	24	10	8	6	18.5	18.2	19.4	18	293	152	34.2%	15	37.5%
9.7	11.6	5	5	0	0	11.6	11.6	0	0	58		0.0%	5	0.0%
13.7	21.7	56	26	17	13	25.4	24.2	27.2	25.2	899	521	36.7%	34	39.3%
9.4	11	5	5	0	0	13.2	13.2	0	0	28	38	57.6%	2	60.0%
13.7	20.1	28	14	8	6	25.9	23	31.3	25.5	442	283	39.0%	16	42.9%
16.5	30.3	36	15	12	9	28.5	30.3	27.9	26.2	559	467	45.5%	21	41.7%
12.9	21.2	18	10	8	0	21.5	23.3	19.3	0	179	208	53.7%	9	50.0%
15	27.4	37	16	13	8	26.7	27.4	26.2	26.3	550	439	44.4%	21	43.2%
6.9	11	5	5	0	0	11	11	0	0	55		0.0%	5	0.0%
14	15.8	8	8	0	0	15.8	15.8	0	0	126		0.0%	8	0.0%
8	8	5	5	0	0	8	8	0	0	40		0.0%	5	0.0%
13.8	24.3	35	15	11	9	24.1	25.9	24.2	21.1	409	435	51.5%	16	54.3%
14.8	14.8	5	5	0	0	17.8	17.8	0	0	51	38	42.7%	3	40.0%
12.3	14.8	5	5	0	0	14.8	14.8	0	0	24	50	67.6%	2	60.0%
9.8	9.8	5	5	0	0	9.8	9.8	0	0	29	20	40.8%	3	40.0%
14.3	19.5	22	14	8	0	20.7	19.5	22.9	0	326	130	28.5%	16	27.3%
14	14	5	5	0	0	16.8	16.8	0	0	84		0.0%	5	0.0%
12.5	23.3	10	6	4	0	21.3	23.3	18.3	0	73	140	65.7%	4	60.0%
17.2	28.9	56	26	20	10	29.5	30	29.4	28.5	808	844	51.1%	28	50.0%
6.2	6.2	5	5	0	0	7.4	7.4	0	0	37		0.0%	5	0.0%
9.3	9.3	5	5	0	0	11.2	11.2	0	0	32	24	42.9%	3	40.0%
4.9	5.4	10	10	0	0	5.9	5.9	0	0	59		0.0%	10	0.0%
12	14	5	5	0	0	16.8	16.8	0	0	84		0.0%	5	0.0%
17.4	20.3	12	12	0	0	20.3	20.3	#DIV/0!	0	243		0.0%	12	0.0%
15.1	22.6	902	12	0	0	25.1								

69	Баянхонгор	Бх.Баацагаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	23	8	22	8	361	193	120	48
70	Баянхонгор	Бх.Баян-Овоо сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	13	5	196	116	80	0
71	Баянхонгор	Бх.Баянхонгор сумын сургууль цэцэрлэгийн цогцолбор	Аймгийн төв	Бага сургууль	20	14	20	14	563	563	0	0
72	Баянхонгор	Бх.Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	25	10	25	10	419	249	170	0
73	Баянхонгор	Бх.Баянбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	17	6	16	5	312	185	127	0
74	Баянхонгор	Бх.Бууцагаан сумын Баян бүрд багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Бага сургууль	2	2	2	2	17	17	0	0
75	Баянхонгор	Бх.Баянговь сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	25	9	24	10	468	290	178	0
76	Баянхонгор	Бх.Баянлиг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	42	15	41	14	759	402	257	100
77	Баянхонгор	Бх.Галуут сумын Мандал багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Бага сургууль	1	1	3	3	13	13	0	0
78	Баянхонгор	Бх.Баянцагаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	40	13	38	13	643	331	206	106
79	Баянхонгор	Бх.Богд сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	33	10	34	11	583	312	182	89
80	Баянхонгор	Бх.Бууцагаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	32	11	31	11	575	308	200	67
81	Баянхонгор	Бх.Бөмбөгөр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	27	10	24	10	493	299	194	0
82	Баянхонгор	Бх.Галуут сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	30	9	28	10	455	256	150	49
83	Баянхонгор	Бх.Баянлиг сумын Гашуун дэл багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Бага сургууль	1	1	1	1	7	7	0	0
84	Баянхонгор	Бх.Гурванбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	24	9	23	9	340	182	158	0
85	Баянхонгор	Бх.Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	34	11	34	11	491	249	162	80
86	Баянхонгор	Бх.Жинст сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	14	5	219	135	84	0
87	Баянхонгор	Бх.Заг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	15	7	15	7	280	176	104	0
88	Баянхонгор	Бх.Баянхонгор сумын ерөнхий боловсролын Номгон сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	112	34	110	33	2549	1359	845	345
89	Баянхонгор	Бх.ерөнхий боловсролын лаборатори номун далай цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	118	29	115	29	2813	1189	938	686
90	Баянхонгор	Бх.Баянхонгор сумын ерөнхий боловсролын Соого Сейкео сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	34	10	33	10	802	403	269	130
91	Баянхонгор	Бх.Хүрээмарал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	16	5	15	5	239	156	83	0
92	Баянхонгор	Бх.Өлзийт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	31	10	28	9	522	266	190	66
93	Баянхонгор	Бх.Баянхонгор сумын Шаргалжуут багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Дунд сургууль	13	5	13	5	169	106	63	0
94	Баянхонгор	Бх.Шинэжинст сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	23	9	22	9	413	246	167	0
95	Баянхонгор	Бх.Баянхонгор сумын ерөнхий боловсролын Эрдэм сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	75	19	71	20	1378	684	443	251
96	Баянхонгор	Бх.Баянхонгор сумын ерөнхий боловсролын Эрдэнэмандал сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	78	22	71	21	1186	650	378	158
97	Баянхонгор	Бх.Эрдэнэцогт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	24	9	24	9	436	225	152	59
	Баянхонгор			29	943	308	910	309	17701	9567	5900	2234

16.4	24.1	16	8	5	3	22.6	24.1	24	16	361		0.0%	16	0.0%
15.1	23.2	9	5	4	0	21.8	23.2	20	0	196		0.0%	9	0.0%
28.2	40.2	14	14	0	0	40.2	40.2	0	0	255	308	54.7%	6	57.1%
16.8	24.9	18	10	8	0	23.3	24.9	21.3	0	419		0.0%	18	0.0%
19.5	37	13	6	7	0	24	30.8	18.1	0	312		0.0%	13	0.0%
8.5	8.5	4	4	0	0	4.3	4.3	0	0	11	6	35.3%	3	25.0%
19.5	29	18	10	8	0	26	29	22.3	0	351	117	25.0%	14	22.2%
18.5	28.7	29	14	10	5	26.2	28.7	25.7	20	759		0.0%	29	0.0%
4.3	4.3	5	5	0	0	2.6	2.6	0	0	13		0.0%	5	0.0%
16.9	25.5	26	13	9	4	24.7	25.5	22.9	26.5	459	184	28.6%	18	30.8%
17.1	28.4	24	11	8	5	24.3	28.4	22.8	17.8	583		0.0%	24	0.0%
18.5	28	22	11	8	3	26.1	28	25	22.3	575		0.0%	22	0.0%
20.5	29.9	18	10	8	0	27.4	29.9	24.3	0	407	86	17.4%	15	16.7%
16.3	25.6	19	10	6	3	23.9	25.6	25	16.3	455		0.0%	19	0.0%
7	7	4	4	0	0	1.8	1.8	0	0	7		0.0%	4	0.0%
14.8	20.2	17	9	8	0	20	20.2	19.8	0	172	168	49.4%	9	47.1%
14.4	22.6	23	11	8	4	21.3	22.6	20.3	20	448	43	8.8%	21	8.7%
15.6	27	9	5	4	0	24.3	27	21	0	219		0.0%	9	0.0%
18.7	25.1	11	7	4	0	25.5	25.1	26	0	148	132	47.1%	6	45.5%
23.2	41.2	74	33	27	14	34.4	41.2	31.3	24.6	1209	1340	52.6%	36	51.4%
24.5	41	80	29	28	23	35.2	41	33.5	29.8	1310	1503	53.4%	36	55.0%
24.3	40.3	26	10	10	6	30.8	40.3	26.9	21.7	398	404	50.4%	13	50.0%
15.9	31.2	9	5	4	0	26.6	31.2	20.8	0	239		0.0%	9	0.0%
18.6	29.6	20	10	7	3	26.1	26.6	27.1	22	522		0.0%	20	0.0%
13	21.2	9	5	4	0	18.8	21.2	15.8	0	90	79	46.7%	5	44.4%
18.8	27.3	16	9	7	0	25.8	27.3	23.9	0	413		0.0%	16	0.0%
19.4	34.2	44	19	16	9	31.3	36	27.7	27.9	643	735	53.3%	21	52.3%
16.7	31	40	20	14	6	29.7	32.5	27	26.3	1186		0.0%	40	0.0%
18.2	25	18	9	6	3	24.2	25	25.3	19.7	436		0.0%	18	0.0%
19.5	31	635	9	6	3	27.9								

98	Булган	Бу. Баян-Агт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	32	10	29	10	536	272	211	53
99	Булган	Бу. Баяннуур сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	20	7	18	8	301	194	107	0
100	Булган	Бу. Бугат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	16	5	14	5	189	110	79	0
101	Булган	Бу. Булган сумын Ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	83	21	77	21	1382	656	406	320
102	Булган	Бу. Бүрэгхангай сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	22	8	23	8	378	210	126	42
103	Булган	Бу. Гурванбулаг сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	41	14	40	14	641	318	232	91
104	Булган	Бу. Дашигчилэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	36	15	34	13	614	304	214	96
105	Булган	Бу. Могод сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	22	8	21	8	372	220	152	0
106	Булган	Бу. Орхон сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	16	4	14	5	158	100	58	0
107	Булган	Бу. Рашаант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	43	12	40	13	777	393	269	115
108	Булган	Бу. Сайхан сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	29	10	26	10	519	268	190	61
109	Булган	Бу. Булган сумын Спортын төрөлжсөн сургалттай Ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	12		9		77	0	28	49
110	Булган	Бу. Сэлэнгэ сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	29	11	29	11	433	229	147	57
111	Булган	Бу. Тэшиг сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	38	13	36	13	652	355	227	70
112	Булган	Бу. Унйт багийн бага сургууль	Баг	Бага сургууль	5	5	5	5	75	75	0	0
113	Булган	Бу. Хангал сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	12	4	11	4	146	86	60	0
114	Булган	Бу. Хантай багийн бага сургууль	Баг	Бага сургууль	5	4	4	4	41	41	0	0
115	Булган	Бу. Хишиг-Өндөр сумын Ерөнхий боловсролын лаборатори сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	35	11	33	10	584	283	191	110
116	Булган	Бу. Хутаг-Өндөр сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	46	12	43	13	883	397	324	162
117	Булган	Бу. Хангал сумын Хялганат тосгоны Ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	39	12	36	11	617	309	216	92
118	Булган	Бу. Булган сумын Ерөнхий боловсролын лаборатори Эрдмийн өргөө цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	78	22	75	22	1358	688	434	236
119	Булган	Бу. Булган сумын Ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	29	5	24	5	391	167	113	111
	Булган			22	688	213	641	213	11124	5675	3784	1665

18.5	27.2	21	10	8	3	25.5	27.2	26.4	17.7	409	127	23.7%	16	23.8%
16.7	24.3	13	8	5	0	23.2	24.3	21.4	0	301		0.0%	13	0.0%
13.5	22	9	5	4	0	21	22	19.8	0	189		0.0%	9	0.0%
17.9	31.2	49	21	15	13	28.2	31.2	27.1	24.6	838	544	39.4%	30	38.8%
16.4	26.3	16	8	5	3	23.6	26.3	25.2	14	378		0.0%	16	0.0%
16	22.7	28	14	10	4	22.9	22.7	23.2	22.8	641		0.0%	28	0.0%
18.1	23.4	25	13	9	3	24.6	23.4	23.8	32	614		0.0%	25	0.0%
17.7	27.5	15	8	7	0	24.8	27.5	21.7	0	372		0.0%	15	0.0%
11.3	20	9	5	4	0	17.6	20	14.5	0	158		0.0%	9	0.0%
19.4	30.2	27	13	9	5	28.8	30.2	29.9	23	544	233	30.0%	19	29.6%
20	26.8	20	10	7	3	26	26.8	27.1	20.3	325	194	37.4%	13	35.0%
8.6	0	7	0	4	3	11	0	0	16.3	77		0.0%	7	0.0%
14.9	20.8	23	13	7	3	18.8	17.6	21	19	349	84	19.4%	19	17.4%
18.1	27.3	25	13	9	3	26.1	27.3	25.2	23.3	652		0.0%	25	0.0%
15	15	5	5	0	0	15	15	0	0	75		0.0%	5	0.0%
13.3	21.5	9	5	4	0	16.2	17.2	15	0	146		0.0%	9	0.0%
10.3	10.3	5	5	0	0	8.2	8.2	0	0	41		0.0%	5	0.0%
17.7	28.3	22	10	7	5	26.5	28.3	27.3	22	584		0.0%	22	0.0%
20.5	30.5	29	13	10	6	30.4	30.5	32.4	27	692	191	21.6%	23	20.7%
17.1	28.1	25	12	9	4	24.7	25.8	24	23	571	46	7.5%	23	8.0%
18.1	31.3	48	22	16	10	28.3	31.3	27.1	23.6	628	730	53.8%	24	50.0%
16.3	33.4	15	5	5	5	26.1	33.4	22.6	22.2	391		0.0%	15	0.0%
17.4	26.6	445	5	5	5	25								

120	Говь-Алтай	Га. Есөнбулаг сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	54	15	51	16	798	401	263	134
121	Говь-Алтай	Га. Есөнбулаг сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	56	18	55	18	1037	553	296	188
122	Говь-Алтай	Га. Алтай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	33	8	30	9	381	163	136	82
123	Говь-Алтай	Га. Тонхил сумын Алтансөөмбэн сургууль	Баг	Бага сургууль	4	4	4	4	16	16	0	0
124	Говь-Алтай	Га. АШУУИС-ийн Говь-Алтай аймаг дахь анагаах ухааны салбар сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	6		4		72	0	0	72
125	Говь-Алтай	Га. Баян-Уул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	39	10	38	10	562	258	206	98
126	Говь-Алтай	Га. Цогт сумын Баянтоорой багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	21	5	18	5	252	132	70	50
127	Говь-Алтай	Га. Бигэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	28	9	26	9	438	204	154	80
128	Говь-Алтай	Га. Гуулин багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	21	5	21	5	154	58	52	44
129	Говь-Алтай	Га. Дарив сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	30	9	27	10	369	173	132	64
130	Говь-Алтай	Га. Дэлгэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	32	10	31	10	411	178	146	87
131	Говь-Алтай	Га. Жаргалан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	16	5	14	5	143	79	56	8
132	Говь-Алтай	Га. ерөнхий боловсролын лаборатори нэгдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	79	28	78	28	1940	986	597	357
133	Говь-Алтай	Га. Олонбулаг багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Бага сургууль	4	3	4	4	15	15	0	0
134	Говь-Алтай	Га. Тайшир сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	20	5	19	5	113	47	49	17
135	Говь-Алтай	Га. Тахийн тал багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Бага сургууль	2	2	3	3	15	15	0	0
136	Говь-Алтай	Га. Тонхил сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	30	10	29	10	439	214	137	88
137	Говь-Алтай	Га. Төгрөг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	31	10	29	10	368	178	120	70
138	Говь-Алтай	Га. Бугат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	25	10	24	10	316	175	141	0
139	Говь-Алтай	Га. Халиун сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	22	5	21	5	182	86	55	41
140	Говь-Алтай	Га. ерөнхий боловсролын Хантайшир-эрдэм цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	39	10	38	10	728	329	262	137
141	Говь-Алтай	Га. Хөхморьт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	26	10	25	10	322	181	141	0
142	Говь-Алтай	Га. Цогт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	32	10	27	10	452	246	145	61
143	Говь-Алтай	Га. Цээл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	29	10	26	10	445	220	180	45
144	Говь-Алтай	Га. Чандмань сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	31	10	29	10	402	196	134	72
145	Говь-Алтай	Га. Шарга сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	18	5	16	5	266	129	98	39
146	Говь-Алтай	Га. Эрдэнэ сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	32	11	31	10	424	210	176	38
147	Говь-Алтай	Га. Есөнбулаг сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	61	16	59	16	841	346	330	165
	Говь-Алтай			28	821	253	777	257	11901	5788	4076	2037

148	Дорноговь	Дг. Сайншанд сумын ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	83	24	75	24	2019	991	639	
149	Дорноговь	Дг. Сайншанд сумын ерөнхий боловсролын лаборатори хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	84	24	78	26	1953	992	679	
150	Дорноговь	Дг. Сайншанд сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	42	15	42	15	920	486	291	
151	Дорноговь	Дг. Сайншанд сумын ерөнхий боловсролын тавдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	60	18	58	18	1401	665	442	
152	Дорноговь	Дг. Айраг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	34	12	33	12	721	369	245	
153	Дорноговь	Дг. Алтанширээ сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	12	5	12	5	154	95	59	
154	Дорноговь	Дг. Даланжаргалан сумын ерөнхий боловсролын дунд сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	21	9	19	10	462	314	148	
155	Дорноговь	Дг. Дэлгэрэх сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	16	6	14	6	300	167	133	
156	Дорноговь	Дг. Замын-үүд сумын ерөнхий боловсролын лаборатори нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	71	21	65	21	1500	761	532	
157	Дорноговь	Дг. Замын-үүд сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	67	21	63	22	1242	656	425	
158	Дорноговь	Дг. Сайншанд сумын Зүүнбаянгийн ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	26	8	21	8	399	211	133	
159	Дорноговь	Дг. Иххэт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	21	6	18	6	369	184	134	
160	Дорноговь	Дг. Мандах сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	13	5	208	128	80	
161	Дорноговь	Дг. Сайхандулаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Дунд сургууль	14	5	12	5	145	89	56	
162	Дорноговь	Дг. Улаанбадрах сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	13	5	12	5	229	142	87	
163	Дорноговь	Дг. Хатанбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	25	10	20	10	384	229	155	
164	Дорноговь	Дг. Хөвсгөл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	6	14	6	236	146	90	
165	Дорноговь	Дг. Эрдэнэ сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	19	6	18	6	315	173	142	
166	Дорноговь	Дг. Өргөн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	14	5	255	153	102	
167	Дорноговь	Дг. Замын-үүд сумын Ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	72	22	60	22	1287	674	402	
Дорноговь					20	722	233	661	237	14499	7625	4974

389	26.9	41.3	53	24	17	12	38.1	41.3	37.6	32.4	1056	963	47.7%	29	45.3%
282	25	38.2	54	26	19	9	36.2	38.2	35.7	31.3	915	963	49.3%	26	51.9%
143	21.9	32.4	32	15	11	6	28.8	32.4	26.5	23.8	752	168	18.3%	26	18.8%
294	24.2	36.9	40	18	13	9	35	36.9	34	32.7	1208	193	13.8%	35	12.5%
107	21.8	30.8	24	12	8	4	30	30.8	30.6	26.8	721		0.0%	24	0.0%
0	12.8	19	9	5	4	0	17.1	19	14.8	0	154		0.0%	9	0.0%
0	24.3	31.4	17	11	6	0	27.2	28.5	24.7	0	307	155	33.5%	12	29.4%
0	21.4	27.8	11	6	5	0	27.3	27.8	26.6	0	218	82	27.3%	8	27.3%
207	23.1	36.2	45	21	17	7	33.3	36.2	31.3	29.6	724	776	51.7%	22	51.1%
161	19.7	29.8	42	22	14	6	29.6	29.8	30.4	26.8	746	496	39.9%	26	38.1%
55	19	26.4	16	8	5	3	24.9	26.4	26.6	18.3	399		0.0%	16	0.0%
51	20.5	30.7	14	6	5	3	26.4	30.7	26.8	17	280	89	24.1%	11	21.4%
0	16	25.6	9	5	4	0	23.1	25.6	20	0	208		0.0%	9	0.0%
0	12.1	17.8	9	5	4	0	16.1	17.8	14	0	145		0.0%	9	0.0%
0	19.1	28.4	9	5	4	0	25.4	28.4	21.8	0	87	142	62.0%	4	55.6%
0	19.2	22.9	17	10	7	0	22.6	22.9	22.1	0	271	113	29.4%	12	29.4%
0	16.9	24.3	10	6	4	0	23.6	24.3	22.5	0	236		0.0%	10	0.0%
0	17.5	28.8	13	6	7	0	24.2	28.8	20.3	0	185	130	41.3%	8	38.5%
0	18.2	30.6	9	5	4	0	28.3	30.6	25.5	0	255		0.0%	9	0.0%
211	21.5	30.6	43	22	14	7	29.9	30.6	28.7	30.1	817	470	36.5%	27	37.2%
1900	21.9	32.2	476	238	172	66	30.5								

168	Дорнод	Дд. Баянтүмэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	13	5	11	5	124	91	33
169	Дорнод	Дд. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	82	25	76	24	2197	1139	714
170	Дорнод	Дд. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын 2 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	21	7	20	7	364	182	133
171	Дорнод	Дд. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын5 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	84	25	82	25	2008	966	695
172	Дорнод	Дд. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын 8 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	82	23	81	24	1789	948	590
173	Дорнод	Дд. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын 11 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	32	11	30	11	439	247	131
174	Дорнод	Дд. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын 12 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	59	19	57	20	1390	769	434
175	Дорнод	Дд. Баян-Уул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	58	18	57	18	976	509	321
176	Дорнод	Дд. Баяндун сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	31	10	29	10	595	293	210
177	Дорнод	Дд. Булган сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	13	5	13	5	142	89	53
178	Дорнод	Дд. Гурванзагал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	13	5	173	110	63
179	Дорнод	Дд. Дашбалбар сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	30	10	29	10	631	327	212
180	Дорнод	Дд. Дорнод их сургуулийн харьяа ерөнхий боловсролын Дорнод ахлах сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	12		11		51	0	0
181	Дорнод	Дд. Матад сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	21	9	17	9	316	207	109
182	Дорнод	Дд. Хөлөнбуйр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	18	7	15	7	288	190	98
183	Дорнод	Дд. Сэргэлэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	14	5	180	115	65
184	Дорнод	Дд. Халхгол сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	26	8	23	8	384	215	116
185	Дорнод	Дд. Хэрлэн сумын Ерөнхий боловсролын Хан-Уул цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	93	25	90	25	1746	864	573
186	Дорнод	Дд. Цагаан-Овоо сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	33	11	32	11	623	317	196
187	Дорнод	Дд. Чойбалсан сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	24	8	22	8	382	195	135
188	Дорнод	Дд. Чулуунхороот сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	20	6	20	6	364	181	119
189	Дорнод	Дд. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын шинэ хөгжил цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	80	25	73	27	1742	1006	545
190	Дорнод	Дд. Халхгол сумын Ялалт багийн Ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Дунд сургууль	12	5	11	5	87	50	37
	Дорнод			23	872	272	826	275	16,991	9,010	5,582

0	11.3	18.2	9	5	4	0	13.8	18.2	8.3	0	124		0.0%	9	0.0%
344	28.9	47.5	56	24	20	12	39.2	47.5	35.7	28.7	1021	1176	53.5%	28	50.0%
49	18.2	26	14	7	4	3	26	26	33.3	16.3	345	19	5.2%	13	7.1%
347	24.5	38.6	56	25	19	12	35.9	38.6	36.6	28.9	1830	178	8.9%	51	8.9%
251	22.1	39.5	51	24	18	9	35.1	39.5	32.8	27.9	1259	530	29.6%	37	27.5%
61	14.6	22.5	20	11	6	3	22	22.5	21.8	20.3	288	151	34.4%	13	35.0%
187	24.4	38.5	40	20	14	6	34.8	38.5	31	31.2	642	678	48.8%	19	52.5%
146	17.1	28.3	37	18	13	6	26.4	28.3	24.7	24.3	519	457	46.8%	19	48.6%
92	20.5	29.3	20	10	6	4	29.8	29.3	35	23	322	273	45.9%	11	45.0%
0	10.9	17.8	9	5	4	0	15.8	17.8	13.3	0	142		0.0%	9	0.0%
0	13.3	22	9	5	4	0	19.2	22	15.8	0	90	83	48.0%	5	44.4%
92	21.8	32.7	21	10	7	4	30	32.7	30.3	23	467	164	26.0%	16	23.8%
51	4.6	0	3	0	0	3	17	0	0	17	51		0.0%	3	0.0%
0	18.6	23	13	9	4	0	24.3	23	27.3	0	225	91	28.8%	9	30.8%
0	19.2	27.1	11	7	4	0	26.2	27.1	24.5	0	205	83	28.8%	8	27.3%
0	12.9	23	9	5	4	0	20	23	16.3	0	180		0.0%	9	0.0%
53	16.7	26.9	15	8	4	3	25.6	26.9	29	17.7	384		0.0%	15	0.0%
309	19.4	34.6	55	25	19	11	31.7	34.6	30.2	28.1	1579	167	9.6%	50	9.1%
110	19.5	28.8	23	11	7	5	27.1	28.8	28	22	456	167	26.8%	17	26.1%
52	17.4	24.4	16	8	5	3	23.9	24.4	27	17.3	274	108	28.3%	11	31.3%
64	18.2	30.2	13	6	4	3	28	30.2	29.8	21.3	276	88	24.2%	10	23.1%
191	23.9	37.3	49	26	17	6	35.6	38.7	32.1	31.8	951	791	45.4%	26	46.9%
0	7.9	10	9	5	4	0	9.7	10	9.3	0	64	23	26.4%	7	22.2%
2,399	20.6		558				30.4								

191	Дундговь	Ду. Ерөнхий боловсролын Хүмүүнлэг сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	39	11	37	11	651	367	200	
192	Дундговь	Ду. Сайнцагаан сумын ерөнхий боловсролын Цэгц билиг сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	26		26		408	0	228	
193	Дундговь	Ду. Адаацаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	25	10	23	10	325	206	119	
194	Дундговь	Ду. Баянжаргалан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	13	5	180	110	70	
195	Дундговь	Ду. Ерөнхий боловсролын Говийн ирээдүй цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	68	15	62	15	964	409	349	
196	Дундговь	Ду. Говь утгаал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	16	5	14	5	171	98	73	
197	Дундговь	Ду. Гурвансайхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	21	5	20	5	310	128	128	
198	Дундговь	Ду. Дэлгэрхангай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	37	11	34	10	413	187	166	
199	Дундговь	Ду. Дэлгэрцогт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	16	5	15	5	153	101	52	
200	Дундговь	Ду. Дэрэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	20	6	18	6	257	138	119	
201	Дундговь	Ду. Луус сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	17	5	14	4	141	79	62	
202	Дундговь	Ду. Сайнцагаан сумын ерөнхий боловсролын Мандал сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	52	16	47	17	887	570	202	
203	Дундговь	Ду. Сайхан овоо сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	17	5	16	5	239	132	107	
204	Дундговь	Ду. Хүлд сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	21	8	20	8	216	126	90	
205	Дундговь	Ду. Цагаандэлгэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	12	5	92	61	31	
206	Дундговь	Ду. ерөнхий боловсролын лаборатори Эрдмийн далай цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	70	19	67	20	1535	683	534	
207	Дундговь	Ду. Эрдэнэдалай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	59	20	57	17	1150	523	440	
208	Дундговь	Ду. Өлзийт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	14	5	160	102	58	
209	Дундговь	Ду. Өндөршил сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	15	5	14	5	205	123	82	
Дундговь					19	561	161	523	158	8457	4143	3110

84	17.6	33.4	25	11	9	5	26	33.4	22.2	16.8	368	283	43.5%	14	44.0%
180	15.7	0	14	0	8	6	29.1	0	0	30	408		0.0%	14	0.0%
0	14.1	20.6	17	10	7	0	19.1	20.6	17	0	236	89	27.4%	13	23.5%
0	13.8	22	9	5	4	0	20	22	17.5	0	180		0.0%	9	0.0%
206	15.5	27.3	36	15	12	9	26.8	27.3	29.1	22.9	964		0.0%	36	0.0%
0	12.2	19.6	9	5	4	0	19	19.6	18.3	0	171		0.0%	9	0.0%
54	15.5	25.6	13	5	5	3	23.8	25.6	25.6	18	261	49	15.8%	11	15.4%
60	12.1	18.7	22	10	8	4	18.8	18.7	20.8	15	374	39	9.4%	20	9.1%
0	10.2	20.2	9	5	4	0	17	20.2	13	0	153		0.0%	9	0.0%
0	14.3	23	11	6	5	0	23.4	23	23.8	0	257		0.0%	11	0.0%
0	10.1	19.8	9	5	4	0	15.7	15.8	15.5	0	141		0.0%	9	0.0%
115	18.9	33.5	30	16	8	6	29.6	35.6	25.3	19.2	887		0.0%	30	0.0%
0	14.9	26.4	10	5	5	0	23.9	26.4	21.4	0	239		0.0%	10	0.0%
0	10.8	15.8	14	8	6	0	15.4	15.8	15	0	216		0.0%	14	0.0%
0	7.7	12.2	9	5	4	0	10.2	12.2	7.8	0	84	8	8.7%	8	11.1%
318	22.9	34.2	48	20	16	12	32	34.2	33.4	26.5	846	689	44.9%	26	45.8%
187	20.2	30.8	39	17	15	7	29.5	30.8	29.3	26.7	874	276	24.0%	30	23.1%
0	11.4	20.4	9	5	4	0	17.8	20.4	14.5	0	160		0.0%	9	0.0%
0	14.6	24.6	9	5	4	0	22.8	24.6	20.5	0	205		0.0%	9	0.0%
1204	16.2		342				24.7								

210	Завхан	За. Улиастай сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	42	13	37	12	743	356	267	
211	Завхан	За. Улиастай сумын ерөнхий боловсролын 4 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	37	9	33	9	472	204	166	
212	Завхан	За. алдархаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	15	5	13	5	83	48	35	
213	Завхан	За. Асгат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	19	5	19	5	263	124	93	
214	Завхан	За. Баянтэс сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	37	11	33	11	550	237	179	
215	Завхан	За. Баянхайрхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	21	6	20	6	275	138	88	
216	Завхан	За. Улиастай сумын ерөнхий боловсролын Дэвшил сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	50	16	48	16	1219	580	392	
217	Завхан	За. Дөрвөлжин сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	16	5	15	5	228	130	98	
218	Завхан	За. Улиастай сумын ерөнхий боловсролын Жавхлант цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	70	20	68	21	1374	615	503	
219	Завхан	За. Тосонцэнгэл сумын ерөнхий боловсролын лаборатори нэг дүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	59	16	57	17	1050	498	377	
220	Завхан	За. Тосонцэнгэл сумын ерөнхий боловсролын 2 дугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	69	24	67	23	1367	684	483	
221	Завхан	За. Завханмандал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	20	5	19	5	161	65	61	
222	Завхан	За. Идэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	28	9	27	9	468	219	184	
223	Завхан	За. Их-Уул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	78	20	72	21	1438	682	508	
224	Завхан	За. Нөмрөг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	26	7	24	7	359	174	128	
225	Завхан	За. Отгон сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	28	9	27	9	411	201	161	
226	Завхан	За. Сантмаргац сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	24	6	26	7	306	154	108	
227	Завхан	За. Сонгино сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	20	6	19	6	338	151	126	
228	Завхан	За. Тэлмэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	33	10	31	10	502	237	188	
229	Завхан	За. Тэс сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	36	10	35	10	633	282	241	
230	Завхан	За. Түдэвтэй сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	22	6	21	6	325	154	121	
231	Завхан	За. Ургамал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	15	5	14	5	208	126	82	
232	Завхан	За. хөгжим бүжгийн коллеж	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	35		34		113	0	55	
233	Завхан	За. Цагаанхайрхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	13	5	101	51	50	
234	Завхан	За. Цагаанчулуут сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	21	6	19	6	223	97	92	
235	Завхан	За. Цэцэн-Уул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	24	6	23	6	273	116	105	
236	Завхан	За. ерөнхий боловсролын лаборатори Чандмань-Эрдэнэ сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	69	20	63	20	1436	686	445	
237	Завхан	За. Шилүүстэй сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	23	6	22	6	344	137	135	
238	Завхан	За. эрдэнэхайрхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	15	5	13	5	155	90	65	
239	Завхан	За. Яруу сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	15	4	14	5	117	66	51	
	Завхан				30	981	275	926	278	15535	7302	5587

120	20.1	29.7	28	13	9	6	26.5	27.4	29.7	20	743		0.0%	28	0.0%
102	14.3	22.7	22	9	8	5	21.5	22.7	20.8	20.4	452	20	4.2%	21	4.5%
0	6.4	9.6	9	5	4	0	9.2	9.6	8.8	0	83		0.0%	9	0.0%
46	13.8	24.8	12	5	4	3	21.9	24.8	23.3	15.3	263		0.0%	12	0.0%
134	16.7	21.5	25	11	8	6	22	21.5	22.4	22.3	341	209	38.0%	16	36.0%
49	13.8	23	13	6	4	3	21.2	23	22	16.3	275		0.0%	13	0.0%
247	25.4	36.3	36	16	11	9	33.9	36.3	35.6	27.4	875	344	28.2%	26	27.8%
0	15.2	26	9	5	4	0	25.3	26	24.5	0	228		0.0%	9	0.0%
256	20.2	29.3	48	20	18	10	28.6	30.8	27.9	25.6	844	530	38.6%	31	35.4%
175	18.4	29.3	38	17	14	7	27.6	29.3	26.9	25	1050		0.0%	38	0.0%
200	20.4	29.7	47	23	17	7	29.1	29.7	28.4	28.6	683	684	50.0%	24	48.9%
35	8.5	13	12	5	4	3	13.4	13	15.3	11.7	161		0.0%	12	0.0%
65	17.3	24.3	21	9	9	3	22.3	24.3	20.4	21.7	375	93	19.9%	17	19.0%
248	20	32.5	48	21	17	10	30	32.5	29.9	24.8	691	747	51.9%	24	50.0%
57	15	24.9	16	7	6	3	22.4	24.9	21.3	19	359		0.0%	16	0.0%
49	15.2	22.3	20	9	8	3	20.6	22.3	20.1	16.3	411		0.0%	20	0.0%
44	11.8	22	14	6	5	3	21.9	25.7	21.6	14.7	306		0.0%	14	0.0%
61	17.8	25.2	14	6	5	3	24.1	25.2	25.2	20.3	214	124	36.7%	9	35.7%
77	16.2	23.7	22	10	8	4	22.8	23.7	23.5	19.3	502		0.0%	22	0.0%
110	18.1	28.2	24	10	9	5	26.4	28.2	26.8	22	464	169	26.7%	18	25.0%
50	15.5	25.7	15	6	6	3	21.7	25.7	20.2	16.7	325		0.0%	15	0.0%
0	14.9	25.2	9	5	4	0	23.1	25.2	20.5	0	208		0.0%	9	0.0%
58	3.3	0	7	0	4	3	16.1	0	0	19.3	113		0.0%	7	0.0%
0	7.8	10.2	9	5	4	0	11.2	10.2	12.5	0	63	38	37.6%	5	44.4%
34	11.7	16.2	13	6	4	3	17.2	16.2	23	11.3	223		0.0%	13	0.0%
52	11.9	19.3	15	6	6	3	18.2	19.3	17.5	17.3	137	136	49.8%	8	46.7%
305	22.8	34.3	43	20	14	9	33.4	34.3	31.8	33.9	1012	424	29.5%	30	30.2%
72	15.6	22.8	15	6	6	3	22.9	22.8	22.5	24	263	81	23.5%	11	26.7%
0	11.9	18	9	5	4	0	17.2	18	16.3	0	155		0.0%	9	0.0%
0	8.4	13.2	9	5	4	0	13	13.2	12.8	0	117		0.0%	9	0.0%
2646	16.8		622				25								

240	Өвөрхангай	Өв. Арвайхээр сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	111	34	111	32	2376	1202	808	366	
241	Өвөрхангай	Өв. Арвайхээр сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	87	24	78	24	1743	866	618	259	
242	Өвөрхангай	Өв. Арвайхээр сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	110	40	110	37	2649	1284	906	459	
243	Өвөрхангай	Өв. Баруунбаян-Улаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	30	10	30	10	453	229	169	55	
244	Өвөрхангай	Өв. Бат-Өлзий сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	87	27	81	27	1615	823	540	252	
245	Өвөрхангай	Өв. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	36	11	34	11	622	270	246	106	
246	Өвөрхангай	Өв. Баянгол сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	31	9	30	9	455	198	168	89	
247	Өвөрхангай	Өв. Нарийнтээл сумын Баянтээт багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Бага сургууль	6	6	7	5	58	58	0	0	
248	Өвөрхангай	Өв. Богд сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	55	19	50	19	1071	563	360	148	
249	Өвөрхангай	Өв. Бүрд сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	22	6	21	6	331	159	118	54	
250	Өвөрхангай	Өв. Гучин-Ус сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	27	8	27	8	354	180	121	53	
251	Өвөрхангай	Өв. Есөнзүйл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	28	9	24	9	357	180	138	39	
252	Өвөрхангай	Өв. Уянга сумын Жаргалант багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	26	9	25	9	363	181	130	52	
253	Өвөрхангай	Өв. Зүүнбаян-Улаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	25	8	21	7	381	202	116	63	
254	Өвөрхангай	Өв. Хархорин сумын ерөнхий боловсролын гүнзгий сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	22	5	22	5	444	202	153	89	
255	Өвөрхангай	Өв. ерөнхий боловсролын лаборатори Мэргэд сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	49	11	46	11	1031	414	374	243	
256	Өвөрхангай	Өв. Нарийнтээл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	29	10	29	9	438	230	152	56	
257	Өвөрхангай	Өв. Хархорин сумын ерөнхий боловсролын Орхон сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	66	20	63	20	1068	540	355	173	
258	Өвөрхангай	Өв. Сант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	36	10	35	10	589	263	221	105	
259	Өвөрхангай	Өв. Тарагт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	21	5	18	5	238	131	70	37	
260	Өвөрхангай	Өв. Тарагт сумын Туяа багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Бага сургууль	5	3	5	5	25	25	0	0	
261	Өвөрхангай	Өв. Төгрөг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	31	11	30	10	460	237	151	72	
262	Өвөрхангай	Өв. Уянга сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	55	16	50	17	824	428	266	130	
263	Өвөрхангай	Өв. Уянга сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	42	12	34	12	610	295	235	80	
264	Өвөрхангай	Өв. Хайрхандулаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	28	9	27	9	418	201	141	76	
265	Өвөрхангай	Өв. Хархорин сумын ерөнхий боловсролын 2 дугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	59	20	58	19	1035	535	379	121	
266	Өвөрхангай	Өв. Хужирт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	69	24	63	24	1460	724	498	238	
267	Өвөрхангай	Өв. Арвайхээр сумын цэцэрлэг бага сургуулийн цогцолбор	Аймгийн төв	Цэцэрлэг-бага цогцолбор			12	10	0	0	0	0	
268	Өвөрхангай	Өв. Өлзийт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	20	5	19	5	259	121	86	52	
269	Өвөрхангай	Өв. Монголын Бурханы Шашны Дээд Сургуулийн харьяа Ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	4		4		18	0	0	18	
270	Өвөрхангай	Өв. Арвайхээр сумын ерөнхий боловсролын тавдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	73	21	67	21	1134	668	352	114	
271	Өвөрхангай	Өв. Арвайхээр сумын ерөнхий боловсролын Тэмүүлэл-Эрдэм сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	14	10	14	10	392	334	58	0	
	Өвөрхангай				32	1304	412	1245	415	23271	11743	7929	3599

21.4	37.6	81	36	28	17	29.3	33.4	28.9	21.5	1343	1033	43.5%	50	38.3%
22.3	36.1	51	24	18	9	34.2	36.1	34.3	28.8	823	920	52.8%	25	51.0%
24.1	34.7	76	35	26	15	34.9	36.7	34.8	30.6	1259	1390	52.5%	37	51.3%
15.1	22.9	21	10	8	3	21.6	22.9	21.1	18.3	252	201	44.4%	12	42.9%
19.9	30.5	60	31	18	11	26.9	26.5	30	22.9	1583	32	2.0%	59	1.7%
18.3	24.5	26	11	10	5	23.9	24.5	24.6	21.2	414	208	33.4%	18	30.8%
15.2	22	21	9	7	5	21.7	22	24	17.8	320	135	29.7%	15	28.6%
8.3	11.6	5	5	0	0	11.6	11.6	0	0	58		0.0%	5	0.0%
21.4	29.6	39	19	14	6	27.5	29.6	25.7	24.7	729	342	31.9%	27	30.8%
15.8	26.5	13	6	4	3	25.5	26.5	29.5	18	331		0.0%	13	0.0%
13.1	22.5	17	8	6	3	20.8	22.5	20.2	17.7	338	16	4.5%	16	5.9%
14.9	20	20	9	8	3	17.9	20	17.3	13	307	50	14.0%	17	15.0%
14.5	20.1	19	9	7	3	19.1	20.1	18.6	17.3	262	101	27.8%	14	26.3%
18.1	28.9	16	8	5	3	23.8	25.3	23.2	21	267	114	29.9%	11	31.3%
20.2	40.4	13	5	5	3	34.2	40.4	30.6	29.7	444		0.0%	13	0.0%
22.4	37.6	29	11	10	8	35.6	37.6	37.4	30.4	845	186	18.0%	24	17.2%
15.1	25.6	20	10	7	3	21.9	23	21.7	18.7	438		0.0%	20	0.0%
17	27	43	20	15	8	24.8	27	23.7	21.6	563	505	47.3%	24	44.2%
16.8	26.3	24	10	10	4	24.5	26.3	22.1	26.3	354	235	39.9%	14	41.7%
13.2	26.2	12	5	4	3	19.8	26.2	17.5	12.3	238		0.0%	12	0.0%
5	5	5	5	0	0	5	5	0	0	25		0.0%	5	0.0%
15.3	23.7	21	10	7	4	21.9	23.7	21.6	18	361	99	21.5%	17	19.0%
16.5	25.2	34	17	11	6	24.2	25.2	24.2	21.7	437	387	47.0%	18	47.1%
17.9	24.6	26	12	10	4	23.5	24.6	23.5	20	360	250	41.0%	15	42.3%
15.5	22.3	20	9	7	4	20.9	22.3	20.1	19	418		0.0%	20	0.0%
17.8	28.2	41	20	15	6	25.2	26.8	25.3	20.2	964	71	6.9%	38	7.3%
23.2	30.2	50	24	17	9	29.2	30.2	29.3	26.4	1317	143	9.8%	45	10.0%
0	0	0	0	0	0	-	-	#DIV/0!	0			#DIV/0!		#DIV/0!
13.6	24.2	12	5	4	3	21.6	24.2	21.5	17.3	172	87	33.6%	8	33.3%
4.5	0	2	0	0	2	9	0	0	9	18		0.0%	2	0.0%
16.9	31.8	43	21	17	5	26.4	31.8	20.7	22.8	1134		0.0%	43	0.0%
28	33.4	12	10	2	0	32.7	33.4	29	#DIV/0!	392		0.0%	12	0.0%
18.7		872				26.7								

272	Өмнөговь	Өм. Даланзадгад сум ерөнхий боловсролын лаборатори нэгдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	86	24	83	25	2009	1008	619	
273	Өмнөговь	Өм. Даланзадгад сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	66	17	58	20	1397	763	432	
274	Өмнөговь	Өм. Даланзадгад сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	54	14	51	15	999	455	348	
275	Өмнөговь	Өм. Цогтцэций сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	69	20	57	21	1205	745	354	
276	Өмнөговь	Өм. Баян-Овоо сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	13	5	230	145	85	
277	Өмнөговь	Өм. Баяндалай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	25	6	22	6	278	136	90	
278	Өмнөговь	Өм. Булган сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	17	5	14	5	170	105	65	
279	Өмнөговь	Өм. Гурвантэс сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	53	18	48	18	1021	552	352	
280	Өмнөговь	Өм. Мандал-Овоо сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	15	5	13	5	140	87	53	
281	Өмнөговь	Өм. Манлай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	26	9	21	9	382	235	147	
282	Өмнөговь	Өм. Номгон сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	17	7	16	7	249	158	91	
283	Өмнөговь	Өм. Ноён сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	13	5	156	101	55	
284	Өмнөговь	Өм. Сэврэй сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	18	5	17	6	213	130	83	
285	Өмнөговь	Өм. Ханбогд сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	42	10	36	12	641	354	193	
286	Өмнөговь	Өм. Ханхонгор сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	25	5	24	5	168	70	63	
287	Өмнөговь	Өм. Хүрмэн сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	15	5	12	5	140	85	55	
288	Өмнөговь	Өм. Цогт-Овоо сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	17	5	15	5	271	161	110	
289	Өмнөговь	Өм. Цогтцэций сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	53	16	45	16	1047	559	350	
290	Өмнөговь	Өм. Даланзадгад сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	36	8	33	11	804	419	236	
291	Өмнөговь	Өм. Даланзадгад сумын ерөнхий боловсролын тавдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	69	24	67	26	1609	944	496	
292	Өмнөговь	Өм. Даланзадгад сумын ерөнхий боловсролын долоодугаар сургууль	Аймгийн төв	Дунд-ахлах сургууль	29		27		227	0	89	
293	Өмнөговь	Өм. Ханбогд сумын Ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	42	13	35	13	778	466	232	
Өмнөговь					22	802	226	720	240	14134	7678	4598

382	24.2	40.3	57	25	19	13	35.2	40.3	32.6	29.4	1236	773	38.5%	34	40.4%
202	24.1	38.2	42	20	14	8	33.3	38.2	30.9	25.3	848	549	39.3%	25	40.5%
196	19.6	30.3	34	15	11	8	29.4	30.3	31.6	24.5	528	471	47.1%	19	44.1%
106	21.1	35.5	38	21	12	5	31.7	35.5	29.5	21.2	844	361	30.0%	28	26.3%
0	17.7	29	9	5	4	0	25.6	29	21.3	0	230		0.0%	9	0.0%
52	12.6	22.7	13	6	4	3	21.4	22.7	22.5	17.3	278		0.0%	13	0.0%
0	12.1	21	9	5	4	0	18.9	21	16.3	0	170		0.0%	9	0.0%
117	21.3	30.7	35	18	12	5	29.2	30.7	29.3	23.4	962	59	5.8%	33	5.7%
0	10.8	17.4	9	5	4	0	15.6	17.4	13.3	0	140		0.0%	9	0.0%
0	18.2	26.1	16	9	7	0	23.9	26.1	21	0	382		0.0%	16	0.0%
0	15.6	22.6	11	7	4	0	22.6	22.6	22.8	0	249		0.0%	11	0.0%
0	12	20.2	9	5	4	0	17.3	20.2	13.8	0	156		0.0%	9	0.0%
0	12.5	21.7	10	5	5	0	21.3	26	16.6	0	213		0.0%	10	0.0%
94	17.8	29.5	25	12	8	5	25.6	29.5	24.1	18.8	641		0.0%	25	0.0%
35	7	14	12	5	4	3	14	14	15.8	11.7	168		0.0%	12	0.0%
0	11.7	17	9	5	4	0	15.6	17	13.8	0	140		0.0%	9	0.0%
0	18.1	32.2	10	5	5	0	27.1	32.2	22	0	271		0.0%	10	0.0%
138	23.3	34.9	34	16	12	6	30.8	34.9	29.2	23	558	489	46.7%	20	41.2%
149	24.4	38.1	25	11	7	7	32.2	38.1	33.7	21.3	366	438	54.5%	12	52.0%
169	24	36.3	49	26	16	7	32.8	36.3	31	24.1	1609		0.0%	49	0.0%
138	8.4	0	10	0	4	6	22.7	0	22.3	0	138	89	39.2%	6	40.0%
80	22.2	35.8	27	14	8	5	28.8	33.3	29	16	722	56	7.2%	25	7.4%
1858	19.6	32	493				28.7								

294	Сүхбаатар	Сү.Ерөнхий боловсролын лаборатори нэгдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	86	29	86	29	2030	1033	568	
295	Сүхбаатар	Сү.Баруун-Урт сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	62	20	58	20	1149	617	365	
296	Сүхбаатар	Сү. Баруун-Урт сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	41	12	41	12	859	419	268	
297	Сүхбаатар	Сү. Баруун-Урт сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	62	21	62	21	1357	708	415	
298	Сүхбаатар	Сү. Асгат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	17	6	14	6	271	154	117	
299	Сүхбаатар	Сү. Баяндэлгэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	52	17	52	17	1078	548	345	
300	Сүхбаатар	Сү. Дарьганга сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	30	11	29	11	531	295	177	
301	Сүхбаатар	Сү. Мөнххаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	51	17	50	17	970	525	309	
302	Сүхбаатар	Сү. Наран сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	16	6	15	6	260	169	91	
303	Сүхбаатар	Сү. Онгон сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	39	14	38	14	736	404	199	
304	Сүхбаатар	Сү. Сүхбаатар сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	27	11	25	11	455	290	165	
305	Сүхбаатар	Сү. Түвшинширээ сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	32	12	31	12	608	345	207	
306	Сүхбаатар	Сү. Түмэнцогт сумын ерөнхий боловсролын дунд сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	35	10	34	10	538	282	164	
307	Сүхбаатар	Сү. Уулбаян сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	24	10	21	10	442	276	166	
308	Сүхбаатар	Сү. Халзан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	15	6	14	6	205	145	60	
309	Сүхбаатар	Сү. Эрдэнэцагаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	59	23	56	23	1377	719	459	
	Сүхбаатар				16	648	225	626	225	12866	6929	4075

429	23.6	35.6	58	29	16	13	35	35.6	35.5	33	1061	969	47.7%	31	46.6%
167	19.8	30.9	39	20	12	7	29.5	30.9	30.4	23.9	431	718	62.5%	16	59.0%
172	21	34.9	27	12	9	6	31.8	34.9	29.8	28.7	501	358	41.7%	16	40.7%
234	21.9	33.7	41	21	12	8	33.1	33.7	34.6	29.3	601	756	55.7%	19	53.7%
0	19.4	25.7	11	6	5	0	24.6	25.7	23.4	0	169	102	37.6%	7	36.4%
185	20.7	32.2	35	17	11	7	30.8	32.2	31.4	26.4	1078		0.0%	35	0.0%
59	18.3	26.8	21	11	8	2	25.3	26.8	22.1	29.5	283	248	46.7%	12	42.9%
136	19.4	30.9	35	17	12	6	27.7	30.9	25.8	22.7	818	152	15.7%	29	17.1%
0	17.3	28.2	10	6	4	0	26	28.2	22.8	0	238	22	8.5%	9	10.0%
133	19.4	28.9	28	14	9	5	26.3	28.9	22.1	26.6	736		0.0%	28	0.0%
0	18.2	26.4	19	11	8	0	23.9	26.4	20.6	0	455		0.0%	19	0.0%
56	19.6	28.8	22	12	8	2	27.6	28.8	25.9	28	320	288	47.4%	12	45.5%
92	15.8	28.2	22	10	8	4	24.5	28.2	20.5	23	342	196	36.4%	14	36.4%
0	21	27.6	17	10	7	0	26	27.6	23.7	0	303	139	31.4%	12	29.4%
0	14.6	24.2	10	6	4	0	20.5	24.2	15	0	205		0.0%	10	0.0%
199	24.6	31.3	44	23	15	6	31.3	31.3	30.6	33.2	691	686	49.8%	22	50.0%
1862	20.6		439				29.3								

310	Сэлэнгэ	Сэ. Алтанбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	39	15	36	15	814	407	259
311	Сэлэнгэ	Сэ. Баруунбүрэн сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	35	10	30	10	519	275	183
312	Сэлэнгэ	Сэ. Баянгол сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	52	16	42	14	1004	523	342
313	Сэлэнгэ	Сэ. Ерөө сумын Бугант тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	34	8	31	10	568	306	179
314	Сэлэнгэ	Сэ. Шаамар сумын Дулаанхаан тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	20	7	21	8	350	199	110
315	Сэлэнгэ	Сэ. Ерөө сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	38	14	36	14	758	390	255
316	Сэлэнгэ	Сэ. Жавхлант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	23	6	22	6	269	142	93
317	Сэлэнгэ	Сэ. Зүүнбүрэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	25	8	25	9	510	266	176
318	Сэлэнгэ	Сэ. Мандал сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	70	19	61	16	1119	514	356
319	Сэлэнгэ	Сэ. Мандал сумын ерөнхий боловсролын 2 дугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	31	10	30	10	484	235	155
320	Сэлэнгэ	Сэ. Мандал сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	69	25	63	25	1658	871	579
321	Сэлэнгэ	Сэ. Орхон сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	18	5	17	5	259	127	85
322	Сэлэнгэ	Сэ. Орхонтуул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	19	5	16	5	271	122	102
323	Сэлэнгэ	Сэ. Орхонтуул сумын Рашаант тосгоны Ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	21	6	18	5	332	161	126
324	Сэлэнгэ	Сэ. Сайхан сумын Номгон тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	18	5	16	5	284	140	101
325	Сэлэнгэ	Сэ. Сант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	21	6	20	5	314	151	99
326	Сэлэнгэ	Сэ. Сүхбаатар сумын ерөнхий боловсролын спортын сургууль	Сумын төв	Дунд-ахлах сургууль	20		19		81	0	31
327	Сэлэнгэ	Сэ. Сүхбаатар сумын ерөнхий боловсролын Нэгдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	76	23	72	23	1581	769	496
328	Сэлэнгэ	Сэ. Сүхбаатар сумын ерөнхий боловсролын 2-р сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	42	17	46	17	1006	582	289
329	Сэлэнгэ	Сэ. Сүхбаатар сумын ерөнхий боловсролын 3-р сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	32	11	27	9	502	281	163
330	Сэлэнгэ	Сэ. ерөнхий боловсролын лаборатори 4 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	47	16	47	16	1011	489	349
331	Сэлэнгэ	Сэ. Сүхбаатар сумын ерөнхий боловсролын 5 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	20	6	17	5	213	107	66
332	Сэлэнгэ	Сэ. Сүхбаатар сумын ерөнхий боловсролын зургаадугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	25	8	29	10	527	283	166
333	Сэлэнгэ	Сэ. Тарни сургууль, цэцэрлэгийн цогцолбор	Аймгийн төв	Бага сургууль	5	5	6	6	40	40	0
334	Сэлэнгэ	Сэ. Мандал сумын Түнхэл тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	29	10	30	10	599	293	236
335	Сэлэнгэ	Сэ. Түшиг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	25	7	24	7	354	189	114
336	Сэлэнгэ	Сэ. Хушаат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	20	4	18	5	298	164	97
337	Сэлэнгэ	Сэ. Мандал сумын Хэрх тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	31	12	31	11	514	246	171
338	Сэлэнгэ	Сэ. Хүдэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	33	12	32	12	596	322	200
339	Сэлэнгэ	Сэ. Сайхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	55	14	53	16	1074	544	402
340	Сэлэнгэ	Сэ. Цагааннуур сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	45	17	42	17	1032	555	353
341	Сэлэнгэ	Сэ. Шаамар сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	21	5	21	6	384	180	127
342	Сэлэнгэ	Сэ. Мандал сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	55	18	52	19	1002	512	353
343	Сэлэнгэ	Сэ. Сайхан сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль			32	8	27	9	577	306	181
	Сэлэнгэ			33	1146	358	1077	360	20904	10691	6994

61	17.3	27.5	20	10	7	3	26	27.5	26.1	20.3	380	139	26.8%	15	25.0%
139	23.9	37.4	33	16	11	6	30.4	32.7	31.1	23.2	707	297	29.6%	24	27.3%
83	18.3	30.6	21	10	8	3	27	30.6	22.4	27.7	328	240	42.3%	13	38.1%
41	16.7	24.9	15	8	4	3	23.3	24.9	27.5	13.7	197	153	43.7%	9	40.0%
113	21.1	27.9	29	14	9	6	26.1	27.9	28.3	18.8	560	198	26.1%	22	24.1%
34	12.2	23.7	13	6	4	3	20.7	23.7	23.3	11.3	248	21	7.8%	12	7.7%
68	20.4	29.6	18	9	6	3	28.3	29.6	29.3	22.7	270	240	47.1%	10	44.4%
249	18.3	32.1	42	16	15	11	26.6	32.1	23.7	22.6	868	251	22.4%	34	19.0%
94	16.1	23.5	23	10	8	5	21	23.5	19.4	18.8	363	121	25.0%	18	21.7%
208	26.3	34.8	48	25	17	6	34.5	34.8	34.1	34.7	818	840	50.7%	24	50.0%
47	15.2	25.4	12	5	4	3	21.6	25.4	21.3	15.7	259		0.0%	12	0.0%
47	16.9	24.4	12	5	4	3	22.6	24.4	25.5	15.7	271		0.0%	12	0.0%
45	18.4	32.2	14	5	6	3	23.7	32.2	21	15	332		0.0%	14	0.0%
43	17.8	28	12	5	4	3	23.7	28	25.3	14.3	228	56	19.7%	10	16.7%
64	15.7	30.2	12	5	4	3	26.2	30.2	24.8	21.3	314		0.0%	12	0.0%
50	4.3	0	7	0	4	3	11.6	0	7.8	0	81		0.0%	7	0.0%
316	22	33.4	51	23	16	12	31	33.4	31	26.3	1382	199	12.6%	45	11.8%
135	21.9	34.2	33	17	10	6	30.5	34.2	28.9	22.5	1006		0.0%	33	0.0%
58	18.6	31.2	20	10	7	3	25.1	28.1	23.3	19.3	502		0.0%	20	0.0%
173	21.5	30.6	33	15	12	6	30.6	32.6	29.1	28.8	732	279	27.6%	24	27.3%
40	12.5	21.4	12	5	4	3	17.8	21.4	16.5	13.3	213		0.0%	12	0.0%
78	18.2	28.3	21	10	7	4	25.1	28.3	23.7	19.5	375	152	28.8%	16	23.8%
0	6.7	6.7	5	5	0	0	8	8	0	0	21	19	47.5%	3	40.0%
70	20	29.3	21	10	8	3	28.5	29.3	29.5	23.3	307	292	48.7%	11	47.6%
51	14.8	27	15	7	5	3	23.6	27	22.8	17	274	80	22.6%	12	20.0%
37	16.6	32.8	12	5	4	3	24.8	32.8	24.3	12.3	298		0.0%	12	0.0%
97	16.6	22.4	24	11	8	5	21.4	22.4	21.4	19.4	268	246	47.9%	13	45.8%
74	18.6	26.8	24	12	8	4	24.8	26.8	25	18.5	309	287	48.2%	13	45.8%
128	20.3	34	35	16	14	5	30.7	34	28.7	25.6	1074		0.0%	35	0.0%
124	24.6	32.6	33	17	11	5	31.3	32.6	32.1	24.8	532	500	48.4%	18	45.5%
77	18.3	30	14	6	5	3	27.4	30	25.4	25.7	306	78	20.3%	11	21.4%
137	19.3	26.9	37	19	12	6	27.1	26.9	29.4	22.8	768	234	23.4%	29	21.6%
90	21.4	34	18	9	6	3	32.1	34	30.2	0	396	181	31.4%	13	27.8%
3219	19.4	29.7	770				27.1								

344	Төв	Тө. Зуунмод сумын ерөнхий боловсролын 4 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	25	10	25	10	498	255	175
345	Төв	Тө. Зуунмод сумын ерөнхий боловсролын 5 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	35	14	35	14	741	404	236
346	Төв	Тө. Алтанбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	30	10	27	9	448	241	150
347	Төв	Тө. Аргалант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	19	5	16	4	225	108	87
348	Төв	Тө. Архуст сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	13	5	224	155	69
349	Төв	Тө. Батсүмбэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	62	28	62	29	1424	746	496
350	Төв	Тө. Баян сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	17	7	16	7	282	161	121
351	Төв	Тө. Баян-Өнжүүл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	13	5	151	101	50
352	Төв	Тө. Баяндэлгэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	13	5	12	5	181	118	63
353	Төв	Тө. Баянжаргалан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	13	5	13	5	249	140	109
354	Төв	Тө. Баянхангай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	17	5	16	5	244	123	94
355	Төв	Тө. Баянцагаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	13	5	145	86	59
356	Төв	Тө. Баянцогт сумын ерөнхий боловсрол сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	18	5	17	5	247	123	86
357	Төв	Тө. Баянчандмань сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	44	15	41	15	894	463	324
358	Төв	Тө. Борнуур сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	46	15	44	15	902	439	320
359	Төв	Тө. Бүрэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	32	10	30	10	553	272	201
360	Төв	Тө. Дэлгэрхаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	13	5	12	5	248	149	88
361	Төв	Тө. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	63	26	63	26	1395	729	493
362	Төв	Тө. Заамар сумын ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	36	13	35	13	726	396	211
363	Төв	Тө. Лүн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	26	9	25	9	467	258	146
364	Төв	Тө. Мөнгөнморьт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	14	5	249	155	94
365	Төв	Тө. Сэргэлэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	13	5	12	5	101	58	43
366	Төв	Тө. Сүмбэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	19	6	18	6	321	183	102
367	Төв	Тө. Угтаал цайдам сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	26	9	25	9	466	246	162
368	Төв	Тө. ерөнхий боловсролын лаборатори хүмүүн цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	130	46	127	38	3114	1580	939
369	Төв	Тө. Цээл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	25	9	25	10	544	283	165
370	Төв	Тө. Заамар сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	26	10	24	11	602	374	228
371	Төв	Тө. Эрдэнэ сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	31	10	30	10	582	310	198
372	Төв	Тө. Эрдэнэсант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	41	16	40	16	848	452	288
373	Төв	Тө. Өндөрширээт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	17	5	16	5	215	112	83
	Төв			30	893	323	859	316	17286	9220	5880

68	19.9	25.5	19	10	6	3	26.2	25.5	29.2	22.7	498		0.0%	19	0.0%
101	21.2	28.9	27	14	9	4	27.4	28.9	26.2	25.3	715	26	3.5%	26	3.7%
57	16.6	26.8	18	9	6	3	24.9	26.8	25	19	213	235	52.5%	9	50.0%
30	14.1	27	12	5	4	3	18.8	21.6	21.8	10	225		0.0%	12	0.0%
0	17.2	31	9	5	4	0	24.9	31	17.3	0	224		0.0%	9	0.0%
182	23	25.7	51	30	15	6	27.9	24.9	33.1	30.3	704	720	50.6%	23	54.9%
0	17.6	23	12	7	5	0	23.5	23	24.2	0	282		0.0%	12	0.0%
0	11.6	20.2	9	5	4	0	16.8	20.2	12.5	0	151		0.0%	9	0.0%
0	15.1	23.6	9	5	4	0	20.1	23.6	15.8	0	181		0.0%	9	0.0%
0	19.2	28	9	5	4	0	27.7	28	27.3	0	194	55	22.1%	7	22.2%
27	15.3	24.6	12	5	4	3	20.3	24.6	23.5	9	244		0.0%	12	0.0%
0	11.2	17.2	9	5	4	0	16.1	17.2	14.8	0	145		0.0%	9	0.0%
38	14.5	24.6	15	5	6	4	16.5	24.6	14.3	9.5	247		0.0%	15	0.0%
107	21.8	30.9	30	15	11	4	29.8	30.9	29.5	26.8	672	222	24.8%	23	23.3%
143	20.5	29.3	32	15	11	6	28.2	29.3	29.1	23.8	489	413	45.8%	18	43.8%
80	18.4	27.2	22	10	8	4	25.1	27.2	25.1	20	281	272	49.2%	12	45.5%
11	20.7	29.8	10	5	4	1	24.8	29.8	22	11	248		0.0%	10	0.0%
173	22.1	28	50	28	16	6	27.9	26	30.8	28.8	1113	282	20.2%	39	22.0%
119	20.7	30.5	26	13	8	5	27.9	30.5	26.4	23.8	535	191	26.3%	19	26.9%
63	18.7	28.7	18	9	6	3	25.9	28.7	24.3	21	337	130	27.8%	13	27.8%
0	17.8	31	9	5	4	0	27.7	31	23.5	0	249		0.0%	9	0.0%
0	8.4	11.6	9	5	4	0	11.2	11.6	10.8	0	101		0.0%	9	0.0%
36	17.8	30.5	14	7	4	3	22.9	26.1	25.5	12	288	33	10.3%	12	14.3%
58	18.6	27.3	19	9	7	3	24.5	27.3	23.1	19.3	466		0.0%	19	0.0%
595	24.5	41.6	84	38	27	19	37.1	41.6	34.8	31.3	2101	1013	32.5%	59	29.8%
96	21.8	28.3	20	10	7	3	27.2	28.3	23.6	32	406	138	25.4%	15	25.0%
0	25.1	34	19	12	7	0	31.7	31.2	32.6	#DIV/0!	602		0.0%	19	0.0%
74	19.4	31	20	10	7	3	29.1	31	28.3	24.7	582		0.0%	20	0.0%
108	21.2	28.3	32	16	11	5	26.5	28.3	26.2	21.6	430	418	49.3%	17	46.9%
20	13.4	22.4	12	5	4	3	17.9	22.4	20.8	6.7	215		0.0%	12	0.0%
2186	20.1		637				27.1								

374	Увс	Ув. Тэс сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	7	6	7	5	45	45	0
375	Увс	Ув. Тэс сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	6	5	6	4	60	60	0
376	Увс	Ув. ерөнхий боловсролын хоёрдугаар цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	104	27	101	28	2152	988	681
377	Увс	Ув. Улаангом сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	64	20	64	20	1095	508	360
378	Увс	Ув. Улаангом сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	57	18	58	18	925	463	297
379	Увс	Ув. Баруунтуруун сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	41	13	39	14	577	295	195
380	Увс	Ув. Бөхмөрөн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	26	10	25	10	404	246	158
381	Увс	Ув. Давст сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	17	6	16	6	203	132	71
382	Увс	Ув. Завхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	21	9	20	9	329	199	130
383	Увс	Ув. Зүүнговь сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	32	12	31	12	617	304	207
384	Увс	Ув. Зүүнхангай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	33	10	32	10	517	249	186
385	Увс	Ув. Малчин сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	26	10	26	10	387	232	155
386	Увс	Ув. Наранбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	38	12	37	12	563	287	207
387	Увс	Ув. Сагил сумын дунд сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	17	7	16	7	286	162	124
388	Увс	Ув. Тариалан сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	44	14	42	14	734	348	265
389	Увс	Ув. Тэс сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	65	18	62	18	963	435	352
390	Увс	Ув. Түргэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	18	7	16	7	242	152	90
391	Увс	Ув. Улаангом сумын ерөнхий боловсролын зургаадугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	65	20	61	21	1191	617	424
392	Увс	Ув. Тариалан сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Бага сургууль	5	5	5	5	46	46	0
393	Увс	Ув. Ховд сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	33	10	32	10	533	261	191
394	Увс	Ув. Хяргас сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	35	12	35	12	543	241	209
395	Увс	Ув. Цагаанхайрхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	25	10	24	10	354	197	157
396	Увс	Ув. ерөнхий боловсролын лаборатори нэгдүгээр цогцолбор сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	122	38	120	35	2912	1350	926
397	Увс	Ув. Улаангом сумын ерөнхий боловсролын тавдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	36	10	36	10	404	202	135
398	Увс	Ув. Өлгий сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	34	10	33	10	524	269	177
399	Увс	Ув. Өмнөговь сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	57	18	54	18	979	418	369
400	Увс	Ув. Өндөрхангай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	38	12	37	12	676	309	242
	Увс			27	1066	349	1035	347	18261	9015	6308

0	6.4	9	5	5	0	0	9	9	0	0	45		0.0%	5	0.0%
0	10	15	5	5	0	0	12	12	0	0	60		0.0%	5	0.0%
483	21.3	35.3	67	28	23	16	32.1	35.3	29.6	30.2	1103	1049	48.7%	35	47.8%
227	17.1	25.4	45	20	15	10	24.3	25.4	24	22.7	1095		0.0%	45	0.0%
165	15.9	25.7	38	18	12	8	24.3	25.7	24.8	20.6	591	334	36.1%	24	36.8%
87	14.8	21.1	27	14	9	4	21.4	21.1	21.7	21.8	347	230	39.9%	16	40.7%
0	16.2	24.6	18	10	8	0	22.4	24.6	19.8	0	330	74	18.3%	15	16.7%
0	12.7	22	10	6	4	0	20.3	22	17.8	0	203		0.0%	10	0.0%
0	16.5	22.1	14	9	5	0	23.5	22.1	26	0	329		0.0%	14	0.0%
106	19.9	25.3	24	12	8	4	25.7	25.3	25.9	26.5	335	282	45.7%	13	45.8%
82	16.2	24.9	23	10	8	5	22.5	24.9	23.3	16.4	461	56	10.8%	21	8.7%
0	14.9	23.2	18	10	8	0	21.5	23.2	19.4	0	296	91	23.5%	14	22.2%
69	15.2	23.9	24	12	9	3	23.5	23.9	23	23	563		0.0%	24	0.0%
0	17.9	23.1	12	7	5	0	23.8	23.1	24.8	0	286		0.0%	12	0.0%
121	17.5	24.9	30	14	10	6	24.5	24.9	26.5	20.2	734		0.0%	30	0.0%
176	15.5	24.2	42	18	15	9	22.9	24.2	23.5	19.6	555	408	42.4%	25	40.5%
0	15.1	21.7	10	6	4	0	24.2	25.3	22.5	0	242		0.0%	10	0.0%
150	19.5	29.4	42	21	15	6	28.4	29.4	28.3	25	1191		0.0%	42	0.0%
0	9.2	9.2	5	5	0	0	9.2	9.2	0	0	46		0.0%	5	0.0%
81	16.7	26.1	21	10	8	3	25.4	26.1	23.9	27	454	79	14.8%	18	14.3%
93	15.5	20.1	25	11	9	5	21.7	21.9	23.2	18.6	284	259	47.7%	14	44.0%
0	14.8	19.7	18	10	8	0	19.7	19.7	19.6	0	238	116	32.8%	12	33.3%
636	24.3	38.6	82	35	28	19	35.5	38.6	33.1	33.5	1822	1090	37.4%	51	37.8%
67	11.2	20.2	20	10	7	3	20.2	20.2	19.3	22.3	404		0.0%	20	0.0%
78	15.9	26.9	22	10	8	4	23.8	26.9	22.1	19.5	391	133	25.4%	17	22.7%
192	18.1	23.2	40	19	13	8	24.5	22	28.4	24	923	56	5.7%	38	5.0%
125	18.3	25.8	27	12	10	5	25	25.8	24.2	25	503	173	25.6%	19	29.6%
2938	17.6	26	714				25.6								

401	Ховд	Хо. Булган сумын ерөнхий боловсролын нэг дүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	59	20	59	19	1198	547	419	
402	Ховд	Хо. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	60	17	60	17	982	447	318	
403	Ховд	Хо. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын гурав дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	56	19	56	19	974	512	275	
404	Ховд	Хо. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын зургаа дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	71	20	70	20	1331	637	429	
405	Ховд	Хо. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын долоо дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	64	22	64	22	1344	735	426	
406	Ховд	Хо. ерөнхий боловсролын лаборатори 1 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	88	30	86	30	2087	1121	661	
407	Ховд	Хо. Алтай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	34	10	33	10	692	335	234	
408	Ховд	Хо. Буянт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	30	10	29	10	436	233	138	
409	Ховд	Хо. Дарви сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	34	11	33	11	644	342	215	
410	Ховд	Хо. Дуут сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	19	5	17	5	201	102	60	
411	Ховд	Хо. Дөргөн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	36	11	33	11	594	322	178	
412	Ховд	Хо. Зэрэг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	35	11	34	11	620	332	203	
413	Ховд	Хо. Манхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	44	14	43	14	739	340	253	
414	Ховд	Хо. Булган сумын ерөнхий боловсролын Минжит булган цогцолбор сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	60	17	58	19	1212	558	399	
415	Ховд	Хо. Мяггад сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	33	10	31	10	439	234	124	
416	Ховд	Хо. Мөнхсайрхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	27	8	26	8	437	201	140	
417	Ховд	Хо. Мест сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	35	10	34	10	591	272	212	
418	Ховд	Хо. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын Прогресс сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	54	15	53	15	1311	670	436	
419	Ховд	Хо. Ховд сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	34	10	33	10	477	221	147	
420	Ховд	Хо. ерөнхий боловсролын Цаст алтай цогцолбор сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	63	21	62	21	1642	856	528	
421	Ховд	Хо. Цэцэг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	33	11	32	11	606	326	182	
422	Ховд	Хо. Чандмань сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	33	10	30	10	465	228	146	
423	Ховд	Хо. Эрдэнэбузрын сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	25	5	24	5	284	124	99	
424	Ховд	Хо. Үенч сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	45	14	44	15	785	378	248	
425	Ховд	Хо. Ховд их сургуулийн харьяа ерөнхий боловсролын ахлах сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	6		6		115	0	0	
	Ховд				25	1078	331	1050	333	20206	10073	6470

232	20.3	28.8	43	19	15	9	27.9	28.8	27.9	25.8	866	332	27.7%	31	27.9%
217	16.4	26.3	39	17	13	9	25.2	26.3	24.5	24.1	898	84	8.6%	36	7.7%
187	17.4	26.9	38	19	11	8	25.6	26.9	25	23.4	713	261	26.8%	28	26.3%
265	19	31.9	48	20	16	12	27.7	31.9	26.8	22.1	754	577	43.4%	30	37.5%
183	21	33.4	44	22	14	8	30.5	33.4	30.4	22.9	731	613	45.6%	25	43.2%
305	24.3	37.4	62	30	20	12	33.7	37.4	33.1	25.4	1243	844	40.4%	39	37.1%
123	21	33.5	24	10	8	6	28.8	33.5	29.3	20.5	692		0.0%	24	0.0%
65	15	23.3	20	10	7	3	21.8	23.3	19.7	21.7	436		0.0%	20	0.0%
87	19.5	31.1	23	11	8	4	28	31.1	26.9	21.8	510	134	20.8%	19	17.4%
39	11.8	20.4	12	5	4	3	16.8	20.4	15	13	121	80	39.8%	8	33.3%
94	18	29.3	24	11	8	5	24.8	29.3	22.3	18.8	471	123	20.7%	20	16.7%
85	18.2	30.2	23	11	8	4	27	30.2	25.4	21.3	620		0.0%	23	0.0%
146	17.2	24.3	32	14	11	7	23.1	24.3	23	20.9	527	212	28.7%	23	28.1%
255	20.9	29.4	42	19	14	9	28.9	29.4	28.5	28.3	1101	111	9.2%	38	9.5%
81	14.2	23.4	19	10	6	3	23.1	23.4	20.7	27	347	92	21.0%	15	21.1%
96	16.8	25.1	18	8	6	4	24.3	25.1	23.3	24	437		0.0%	18	0.0%
107	17.4	27.2	25	10	10	5	23.6	27.2	21.2	21.4	477	114	19.3%	21	16.0%
205	24.7	44.7	36	15	13	8	36.4	44.7	33.5	25.6	903	408	31.1%	26	27.8%
109	14.5	22.1	22	10	7	5	21.7	22.1	21	21.8	371	106	22.2%	17	22.7%
258	26.5	40.8	45	21	15	9	36.5	40.8	35.2	28.7	1082	560	34.1%	31	31.1%
98	18.9	29.6	23	11	8	4	26.3	29.6	22.8	24.5	606		0.0%	23	0.0%
91	15.5	22.8	20	10	6	4	23.3	22.8	24.3	22.8	465		0.0%	20	0.0%
61	11.8	24.8	12	5	4	3	23.7	24.8	24.8	20.3	284		0.0%	12	0.0%
159	17.8	25.2	31	15	9	7	25.3	25.2	27.6	22.7	785		0.0%	31	0.0%
115	19.2	0	6	0	0	6	19.2	0	0	19.2	115		0.0%	6	0.0%
3663	19.2		731				27.6								

426	Хөвсгөл	Хө. ерөнхий боловсролын Титэм сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	77	23	78	23	1844	916	658
427	Хөвсгөл	Хө. ерөнхий боловсролын Нутгийн аваргууд сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	38	10	36	10	425	247	132
428	Хөвсгөл	Хө. Алаг-Эрдэнэ сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	36	10	32	10	456	223	163
429	Хөвсгөл	Хө. Арбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	36	12	34	12	510	270	149
430	Хөвсгөл	Хө. Баянзүрх сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	48	15	45	15	838	458	264
431	Хөвсгөл	Хө. Бүрэнтогтох сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	40	9	34	10	554	247	193
432	Хөвсгөл	Хө. Бүрэнтогтох сумын цэцэрлэг, бага сургуулийн цогцолбор	Сумын төв	Бага сургууль	5	5	5	5	38	38	0
433	Хөвсгөл	Хө. Галт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	57	14	53	14	1045	458	384
434	Хөвсгөл	Хө. ерөнхий боловсролын Мөрөн гурван эрдэнэ сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	82	22	78	22	1678	887	558
435	Хөвсгөл	Хө. дэлгэр мөрөн цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	111	32	110	32	2704	1268	950
436	Хөвсгөл	Хө. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	65	19	60	19	1083	550	355
437	Хөвсгөл	Хө. Галт сумын зүрх бага сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	5	5	5	5	60	60	0
438	Хөвсгөл	Хө. Мөрөн сумын ерөнхий боловсролын Ирээдүй хорин нэгдүгээр зуун сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	54	16	50	15	776	387	240
439	Хөвсгөл	Хө. Их-Уул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	51	14	46	15	998	476	365
440	Хөвсгөл	Хө. Цэцэрлэг сумын могойн бага сургууль	Баг	Бага сургууль	6	4	5	5	73	73	0
441	Хөвсгөл	Хө. Рашаант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	40	11	38	11	706	335	256
442	Хөвсгөл	Хө. Рэнчинлхүмбэ сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	47	17	46	15	811	406	258
443	Хөвсгөл	Хө. Тариалан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	71	20	67	21	1338	673	443
444	Хөвсгөл	Хө. Тосонцэнгэл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	56	15	51	16	865	418	314
445	Хөвсгөл	Хө. Түнэл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	36	10	37	10	598	293	202
446	Хөвсгөл	Хө. Төмөрбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	41	10	37	10	649	328	215
447	Хөвсгөл	Хө. Мөрөн сумын Авъяас ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	52	14	47	13	734	417	230
448	Хөвсгөл	Хө. Улаан-Уул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	55	15	52	15	874	429	272
449	Хөвсгөл	Хө. Ханх сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	39	12	38	11	606	315	198
450	Хөвсгөл	Хө. Хатгал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	45	14	42	14	722	359	238
451	Хөвсгөл	Хө. Мөрөн сумын ерөнхий боловсролын Сод эрдэм сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	58	18	58	17	1008	553	303
452	Хөвсгөл	Хө. Цагаан-Уул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	54	18	53	18	1214	608	432
453	Хөвсгөл	Хө. Цагаан-Үүр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	34	10	30	10	543	264	181
454	Хөвсгөл	Хө. Цагааннуур сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	33	10	32	10	536	293	163
455	Хөвсгөл	Хө. Цэцэрлэг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	41	12	40	12	737	355	256
456	Хөвсгөл	Хө. Чандмань-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	37	10	35	10	637	338	199
457	Хөвсгөл	Хө. Шинэ-Идэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	35	10	33	10	542	276	176
458	Хөвсгөл	Хө. ерөнхий боловсролын лаборатори Эрдмийн далай цогцолбор сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	91	26	87	25	2239	1090	751
459	Хөвсгөл	Хө. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	38	10	35	10	568	295	177
	Хөвсгөл			34	1614	472	1529	470	29009	14603	9675

270	23.6	39.8	54	26	18	10	34.1	35.2	36.6	27	706	1138	61.7%	24	55.6%
46	11.8	24.7	21	10	7	4	20.2	24.7	18.9	11.5	425		0.0%	21	0.0%
70	14.3	22.3	20	10	7	3	22.8	22.3	23.3	23.3	456		0.0%	20	0.0%
91	15	22.5	27	15	7	5	18.9	18	21.3	18.2	510		0.0%	27	0.0%
116	18.6	30.5	30	15	10	5	27.9	30.5	26.4	23.2	838		0.0%	30	0.0%
114	16.3	24.7	23	10	8	5	24.1	24.7	24.1	22.8	492	62	11.2%	21	8.7%
0	7.6	7.6	5	5	0	0	7.6	7.6	0	0	38		0.0%	5	0.0%
203	19.7	32.7	35	14	13	8	29.9	32.7	29.5	25.4	880	165	15.8%	30	14.3%
233	21.5	40.3	48	22	18	8	35	40.3	31	29.1	1277	401	23.9%	38	20.8%
486	24.6	39.6	76	32	28	16	35.6	39.6	33.9	30.4	1263	1441	53.3%	38	50.0%
178	18.1	28.9	40	19	13	8	27.1	28.9	27.3	22.3	993	90	8.3%	37	7.5%
0	12	12	5	5	0	0	12	12	0	0	60		0.0%	5	0.0%
149	15.5	25.8	33	15	11	7	23.5	25.8	21.8	21.3	754	22	2.8%	32	3.0%
157	21.7	31.7	34	15	12	7	29.4	31.7	30.4	22.4	756	242	24.2%	26	23.5%
0	14.6	14.6	5	5	0	0	14.6	14.6	0	0	73		0.0%	5	0.0%
115	18.6	30.5	27	11	10	6	26.1	30.5	25.6	19.2	552	154	21.8%	21	22.2%
147	17.6	27.1	33	15	11	7	24.6	27.1	23.5	21	811		0.0%	33	0.0%
222	20	32	46	21	15	10	29.1	32	29.5	22.2	1338		0.0%	46	0.0%
133	17	26.1	33	16	11	6	26.2	26.1	28.5	22.2	813	52	6.0%	31	6.1%
103	16.2	29.3	23	10	8	5	26	29.3	25.3	20.6	401	197	32.9%	16	30.4%
106	17.5	32.8	23	10	8	5	28.2	32.8	26.9	21.2	649		0.0%	23	0.0%
87	15.6	32.1	25	13	8	4	29.4	32.1	28.8	21.8	312	422	57.5%	12	52.0%
173	16.8	28.6	32	15	10	7	27.3	28.6	27.2	24.7	563	311	35.6%	21	34.4%
93	15.9	28.6	24	11	8	5	25.3	28.6	24.8	18.6	408	198	32.7%	17	29.2%
125	17.2	25.6	28	14	8	6	25.8	25.6	29.8	20.8	722		0.0%	28	0.0%
152	17.4	32.5	38	17	14	7	26.5	32.5	21.6	21.7	816	192	19.0%	32	15.8%
174	22.9	33.8	38	18	14	6	31.9	33.8	30.9	29	1017	197	16.2%	32	15.8%
98	18.1	26.4	21	10	7	4	25.9	26.4	25.9	24.5	279	264	48.6%	11	47.6%
80	16.8	29.3	23	10	8	5	23.3	29.3	20.4	16	281	255	47.6%	13	43.5%
126	18.4	29.6	28	12	10	6	26.3	29.6	25.6	21	513	224	30.4%	20	28.6%
100	18.2	33.8	24	10	8	6	26.5	33.8	24.9	16.7	300	337	52.9%	13	45.8%
90	16.4	27.6	24	10	8	6	22.6	27.6	22	15	542		0.0%	24	0.0%
398	25.7	43.6	55	25	19	11	40.7	43.6	39.5	36.2	1066	1173	52.4%	27	50.9%
96	16.2	29.5	24	10	8	6	23.7	29.5	22.1	16	568		0.0%	24	0.0%
4731	19	31.1	1025				28.3								

460	Хэнтий	Хэ. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын лаборатори нэгдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	105	36	92	34	2623	1227	889	507
461	Хэнтий	Хэ. Батноров сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	37	12	38	12	653	307	232	114
462	Хэнтий	Хэ. Батширээт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	18	7	18	8	374	226	148	0
463	Хэнтий	Хэ. Баян-Адарга сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	24	12	23	10	384	233	151	0
464	Хэнтий	Хэ. Баян-Овоо сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	17	6	14	6	240	147	93	0
465	Хэнтий	Хэ. Баянмөнх сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	17	8	17	8	259	173	86	0
466	Хэнтий	Хэ. Баянхутаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	13	5	13	6	97	67	30	0
467	Хэнтий	Хэ. Биндэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	43	13	41	13	794	406	271	117
468	Хэнтий	Хэ. Бор-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын Бор-Өндөр цогцолбор сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	88	35	80	30	2026	958	725	343
469	Хэнтий	Хэ. Батноров сумын Бэрх тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	35	10	31	10	497	244	171	82
470	Хэнтий	Хэ. Галшар сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	14	5	14	5	161	100	61	0
471	Хэнтий	Хэ. Өмнөдэлгэр сумын Гурванбаян тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	13	4	12	5	106	70	36	0
472	Хэнтий	Хэ. Дадал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	36	14	29	13	635	319	228	88
473	Хэнтий	Хэ. Дархан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	13	6	14	6	227	151	76	0
474	Хэнтий	Хэ. Дэлгэрхаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	23	9	22	9	327	196	131	0
475	Хэнтий	Хэ. Жаргалтхаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	22	10	22	10	373	230	143	0
476	Хэнтий	Хэ. Мөрөн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	15	5	14	5	147	96	51	0
477	Хэнтий	Хэ. Норовлин сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	26	10	25	10	488	280	162	46
478	Хэнтий	Хэ. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын Тэмүүжин цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	82	27	77	27	1912	958	553	401
479	Хэнтий	Хэ. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын Хан хэнтий цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	43	14	42	15	736	377	232	127
480	Хэнтий	Хэ. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	66	16	60	16	1074	462	395	217
481	Хэнтий	Хэ. Дэлгэрхаан сумын Хэрлэнбаян улаан тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Дунд сургууль	10	4	10	4	63	47	16	0
482	Хэнтий	Хэ. Цэнхэрмандал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	15	7	14	7	251	175	76	0
483	Хэнтий	Хэ. Хэрлэн сумын Өлзийт тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	17	5	16	5	192	89	63	40
484	Хэнтий	Хэ. Өмнөдэлгэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	53	15	48	14	1022	509	337	176
	Хэнтий			25	845	295	786	288	15661	8047	5356	2258

28.5	36.1	76	36	25	15	34.5	34.1	35.6	33.8	2235	388	14.8%	65	14.5%
17.2	25.6	26	12	9	5	25.1	25.6	25.8	22.8	498	155	23.7%	20	23.1%
20.8	28.3	14	8	6	0	26.7	28.3	24.7	0	374		0.0%	14	0.0%
16.7	23.3	17	10	7	0	22.6	23.3	21.6	0	175	209	54.4%	8	52.9%
17.1	24.5	11	6	5	0	21.8	24.5	18.6	0	240		0.0%	11	0.0%
15.2	21.6	13	8	5	0	19.9	21.6	17.2	0	151	108	41.7%	8	38.5%
7.5	11.2	9	5	4	0	10.8	13.4	7.5	0	97		0.0%	9	0.0%
19.4	31.2	31	14	11	6	25.6	29	24.6	19.5	448	346	43.6%	18	41.9%
25.3	31.9	65	30	23	12	31.2	31.9	31.5	28.6	2026		0.0%	65	0.0%
16	24.4	22	10	8	4	22.6	24.4	21.4	20.5	273	224	45.1%	12	45.5%
11.5	20	9	5	4	0	17.9	20	15.3	0	101	60	37.3%	6	33.3%
8.8	14	9	5	4	0	11.8	14	9	0	106		0.0%	9	0.0%
21.9	24.5	26	13	8	5	24.4	24.5	28.5	17.6	635		0.0%	26	0.0%
16.2	25.2	10	6	4	0	22.7	25.2	19	0	227		0.0%	10	0.0%
14.9	21.8	16	9	7	0	20.4	21.8	18.7	0	193	134	41.0%	9	43.8%
17	23	17	10	7	0	21.9	23	20.4	0	191	182	48.8%	9	47.1%
10.5	19.2	9	5	4	0	16.3	19.2	12.8	0	109	38	25.9%	7	22.2%
19.5	28	19	10	7	2	25.7	28	23.1	23	457	31	6.4%	18	5.3%
24.8	35.5	56	27	17	12	34.1	35.5	32.5	33.4	1418	494	25.8%	41	26.8%
17.5	25.1	31	14	10	7	23.7	26.9	23.2	18.1	554	182	24.7%	23	25.8%
17.9	28.9	39	16	14	9	27.5	28.9	28.2	24.1	750	324	30.2%	27	30.8%
6.3	11.8	8	5	3	0	7.9	9.4	5.3	0	29	34	54.0%	5	37.5%
17.9	25	11	7	4	0	22.8	25	19	0	210	41	16.3%	10	9.1%
12	17.8	12	5	4	3	16	17.8	15.8	13.3	133	59	30.7%	9	25.0%
21.3	36.4	35	15	11	9	29.2	33.9	30.6	19.6	653	369	36.1%	23	34.3%
19.9		591				26.5								

485	Дархан-Уул	Да. Дархан сумын Ерөнхий боловсролын нэг дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	54	17	49	17	928	512	309
486	Дархан-Уул	Да. Шарын гол сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	66	21	61	20	1283	620	474
487	Дархан-Уул	Да. Дархан сумын Ерөнхий боловсролын дөрөв дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	65	18	57	18	1085	589	355
488	Дархан-Уул	Да. Шарын гол сумын Ерөнхий боловсролын зургаа дугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	23	7	23	7	325	183	99
489	Дархан-Уул	Да. Орхон сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	27	9	24	9	390	210	134
490	Дархан-Уул	Да. Дархан сумын Ерөнхий боловсролын 9 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	92	30	84	30	2129	1197	670
491	Дархан-Уул	Да. Хонгор сумын Ерөнхий боловсролын арван нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	22	6	19	5	292	144	102
492	Дархан-Уул	Да. Хонгор сумын Ерөнхий боловсролын арван дөрөв дүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	29	9	31	10	396	178	151
493	Дархан-Уул	Да. Дархан сумын Ерөнхий боловсролын арван тавдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	93	26	88	26	2108	1044	718
494	Дархан-Уул	Да. Дархан сумын ерөнхий боловсролын 18 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	70	19	65	20	1181	597	388
495	Дархан-Уул	Да. Дархан сумын Ерөнхий боловсролын гүчдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	4		4		0	0	0
496	Дархан-Уул	Да. Дархан сумын Ерөнхий боловсролын 16 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	75	23	72	23	1584	811	505
497	Дархан-Уул	Да. Дархан сумын ерөнхий боловсролын Од цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	159	52	146	53	3580	1963	1173
498	Дархан-Уул	Да. Ерөнхий боловсролын лаборатори Оюуны ирээдүй цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	190	55	174	54	4858	2346	1820
499	Дархан-Уул	Да. Шинжлэх ухаан, технологийн их сургуулийн Дархан-Уул аймаг дахь технологий	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	5		6		129	0	0
500	Дархан-Уул	Да. Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн харъяа ерөнхий боловсролын ахлах сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	6		8		43	0	0
501	Дархан-Уул	Да. Дархан сумын Ерөнхий боловсролын 12 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	16	5	18	8	242	130	100
	Дархан-Уул			17	996	297	929	300	20553	10524	6998
502	Багануур дүүрэг	БНД-ийн ерөнхий боловсролын оюуны эрин цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	65	18	62	18	1160	591	374
503	Багануур дүүрэг	БНД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори Боловсрол цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	137	36	128	36	2673	1377	890
504	Багануур дүүрэг	БНД-ийн ерөнхий боловсролын гүн галуутай цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	114	31	106	32	2533	1309	851
	Багануур дүүрэг			3	316	85	296	86	6366	3277	2115

107	18.9	30.1	32	17	11	4	29	30.1	28.1	26.8	928		0.0%	32	0.0%
189	21	31	44	20	16	8	29.2	31	29.6	23.6	718	565	44.0%	25	43.2%
141	19	32.7	35	18	12	5	31	32.7	29.6	28.2	488	531	48.9%	17	51.4%
43	14.1	26.1	14	7	4	3	23.2	26.1	24.8	14.3	211	114	35.1%	10	28.6%
46	16.3	23.3	19	9	7	3	20.5	23.3	19.1	15.3	296	94	24.1%	15	21.1%
262	25.3	39.9	59	30	19	10	36.1	39.9	35.3	26.2	1048	1081	50.8%	30	49.2%
46	15.4	28.8	13	6	4	3	22.5	24	25.5	15.3	193	99	33.9%	9	30.8%
67	12.8	17.8	17	8	6	3	23.3	22.3	25.2	22.3	396		0.0%	17	0.0%
346	24	40.2	58	26	20	12	36.3	40.2	35.9	28.8	1767	341	16.2%	49	15.5%
196	18.2	29.9	42	20	14	8	28.1	29.9	27.7	24.5	602	579	49.0%	22	47.6%
0	0	0	0	0	0	0	#DIV/0!	0	0	#DIV/0!			#DIV/0!		#DIV/0!
268	22	35.3	49	23	16	10	32.3	35.3	31.6	26.8	797	787	49.7%	25	49.0%
444	24.5	37	100	53	33	14	35.8	37	35.5	31.7	1948	1632	45.6%	56	44.0%
692	27.9	43.4	119	54	46	19	40.8	43.4	39.6	36.4	2373	2485	51.2%	59	50.4%
129	21.5	0	5	0	0	5	25.8	0	0	25.8	129		0.0%	5	0.0%
43	5.4	0	3	0	0	3	14.3	0	0	14.3	43		0.0%	3	0.0%
12	13.4	16.3	21	10	8	3	11.5	13	12.5	4	242		0.0%	21	0.0%
3031	22.1		630				32.6								
195	18.7	32.8	40	18	14	8	29	32.8	26.7	24.4	510	650	56.0%	19	52.5%
406	20.9	38.3	79	36	29	14	33.8	38.3	30.7	29	1548	1125	42.1%	45	43.0%
373	23.9	40.9	68	32	23	13	37.3	40.9	37	28.7	1296	1237	48.8%	37	45.6%
974	21.5	38.1	187				34								

505	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын арван гурав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	148	44	129	43	3132	1737	1002
506	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын арван ес дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	66	23	53	23	1438	877	422
507	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори хорь дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	150	40	135	40	3571	1929	1197
508	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори хорин найм дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	134	37	124	37	2996	1654	901
509	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын гучин найм дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	128	43	111	44	3092	2011	784
510	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын дөч дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	123	35	114	35	2837	1450	951
511	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын дөчин долдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	96	26	84	26	1855	941	621
512	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын тавин нэг дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	104	28	94	28	1984	1004	648
513	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын далан гуравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	88	34	85	34	2008	1196	568
514	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори ерэн гурав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	61	19	59	19	1685	952	504
515	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын зуун арван гуравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	83	24	71	26	1929	1076	640
516	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн дал дугаар тусгай дунд сургууль	Хороо	Дунд сургууль	48	21	40	14	330	173	157
517	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн Монгени цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	93	21	90	21	1545	663	570
518	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын оюуны ундраа цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	214	60	183	60	4998	2879	1449
519	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын сэтгэмж цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	67	15	55	16	1176	617	348
520	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын эрдмийн ундраа цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	259	71	230	71	5501	3009	1663
521	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори эрдмийн өргөө цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	216	66	196	66	5375	3130	1601
522	Баянгол дүүрэг	БГ-д-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори зуун дөчин нэг дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	94	43	94	44	2752	1855	697
Баянгол дүүрэг				18	2172	650	1947	647	48204	27153	14723

393	24.3	40.4	91	44	31	16	34.4	39.5	32.3	24.6	1591	1541	49.2%	49	46.2%
139	27.1	38.1	41	23	13	5	35.1	38.1	32.5	27.8	640	798	55.5%	19	53.7%
445	26.5	48.2	82	40	29	13	43.5	48.2	41.3	34.2	2942	629	17.6%	70	14.6%
441	24.2	44.7	77	37	25	15	38.9	44.7	36	29.4	1873	1123	37.5%	51	33.8%
297	27.9	45.7	72	43	20	9	42.9	46.8	39.2	33	2150	942	30.5%	52	27.8%
436	24.9	41.4	78	35	28	15	36.4	41.4	34	29.1	2251	586	20.7%	64	17.9%
293	22.1	36.2	55	26	19	10	33.7	36.2	32.7	29.3	1855		0.0%	55	0.0%
332	21.1	35.9	60	28	21	11	33.1	35.9	30.9	30.2	929	1055	53.2%	30	50.0%
244	23.6	35.2	59	34	16	9	34	35.2	35.5	27.1	1725	283	14.1%	51	13.6%
229	28.6	50.1	39	19	13	7	43.2	50.1	38.8	32.7	1121	564	33.5%	27	30.8%
213	27.2	41.4	49	26	16	7	39.4	41.4	40	30.4	1423	506	26.2%	37	24.5%
0	8.3	12.4	27	15	12	0	12.2	11.5	13.1	0	330		0.0%	27	0.0%
312	17.2	31.6	60	25	22	13	25.8	26.5	25.9	24	1238	307	19.9%	47	21.7%
670	27.3	48	124	60	43	21	40.3	48	33.7	31.9	3601	1397	28.0%	90	27.4%
211	21.4	38.6	34	16	11	7	34.6	38.6	31.6	30.1	667	509	43.3%	20	41.2%
829	23.9	42.4	149	71	50	28	36.9	42.4	33.3	29.6	5501		0.0%	149	0.0%
644	27.4	47.4	122	66	38	18	44.1	47.4	42.1	35.8	3271	2104	39.1%	74	39.3%
200	29.3	42.2	69	44	19	6	39.9	42.2	36.7	33.3	980	1772	64.4%	25	63.8%
6328	24.8	42	1288				37.4								

523	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори арван дөрөвдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	159	54	151	54	4860	2736
524	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын хорин нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	120	42	114	42	3305	2009
525	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори гучин гуравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	158	38	146	38	4089	1810
526	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори дөчин дөрөв дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	175	55	162	52	4676	2558
527	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын дөчин найм дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	165	50	155	50	4028	2102
528	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын тавин тав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	82	32	71	24	505	259
529	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын далан есдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	128	40	115	40	2558	1417
530	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын наян дөрөвдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	227	53	203	54	5732	2854
531	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын наян тав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	51	15	45	14	905	507
532	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын наян долоо дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	120	36	107	36	2218	1273
533	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын наян найм дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	31	8	31	9	442	237
534	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын ерэн хоёрдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	117	32	96	32	2117	1134
535	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын ерэн долоодугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	151	47	137	47	3652	2029
536	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын нэгзүүн хоёрдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	84	18	72	18	1453	697
537	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын зуун арав дугаар сургууль	Хороо	Дүнд-ахлах сургууль	4		4		20	0
538	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын нэг зуун арван нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	67	20	64	20	1634	940
539	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын зуун хорь дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	56	18	47	18	1188	717
540	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучин хоёрдугаар сургууль	Хороо	Бага сургууль	13	10	12	10	265	265
541	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучин зургаа дугаар сургууль	Хороо	Бага сургууль	17	12	15	12	346	346
542	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучин долоо дугаар сургууль	Хороо	Бага сургууль	22	17	19	16	644	644
543	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын амгалан цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	113	32	102	32	1917	977
544	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын баянзүрх цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	71	18	61	19	1059	604
545	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын Тэмүүжин өрлөг сургууль	Хороо	Ахлах сургууль	34		30		437	0
546	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын тавин гурав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	132	45	126	45	3237	1877
547	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын шавь цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	230	80	216	80	6109	3663
548	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын нэг зуун хорин долдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	71	27	66	27	1590	1013
549	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучин гуравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	65	29	63	30	1941	1212
550	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн Ерөнхий боловсролын нэг зуун хорин зургаа дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	40	15	37	14	581	386
551	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори зуун дөчин хоёр дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	46	15	45	15	1047	595
552	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн Дотоод хэргийн их сургуулийн харьяа Ерөнхий боловсролын ахлах сургууль	Хороо	Ахлах сургууль	15		13		254	0
553	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн Ерөнхий боловсролын нэг зуун дөчин долоо дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	74	28	71	30	1187	770
554	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн Улаанбаатар, Баянзүрх, Ерөнхий боловсролын Нэг зуун дөчин наймдугаар	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	30	7	6	4	129	102
555	Баянзүрх дүүрэг	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын гучдугаар сургууль	Хороо		97	44				
556	Баянзүрх дүүрэг	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын жаран ес дүгээр сургууль	Хороо		118	44				
	Баянзүрх дүүрэг			32	3083	981	2602	882	64125	35733

1492	632	32.2	50.7	106	54	35	17	45.8	50.7	42.6	37.2	2338	2522	51.9%	53	50.0%
903	393	29	47.8	76	42	22	12	43.5	47.8	41	32.8	1627	1678	50.8%	38	50.0%
1475	804	28	47.6	91	38	33	20	44.9	47.6	44.7	40.2	2235	1854	45.3%	51	44.0%
1514	604	28.9	49.2	106	52	38	16	44.1	49.2	39.8	37.8	2233	2443	52.2%	53	50.0%
1347	579	26	42	104	50	37	17	38.7	42	36.4	34.1	2260	1768	43.9%	59	43.3%
209	37	7.1	10.8	42	22	16	4	12	11.8	13.1	9.3	246	259	51.3%	20	52.4%
806	335	22.2	35.4	76	40	25	11	33.7	35.4	32.2	30.5	1257	1301	50.9%	38	50.0%
1969	909	28.2	52.9	121	54	44	23	47.4	52.9	44.8	39.5	2851	2881	50.3%	61	49.6%
278	120	20.1	36.2	31	15	11	5	29.2	33.8	25.3	24	434	471	52.0%	17	45.2%
721	224	20.7	35.4	69	36	24	9	32.1	35.4	30	24.9	1173	1045	47.1%	38	44.9%
146	59	14.3	26.3	20	10	7	3	22.1	23.7	20.9	19.7	296	146	33.0%	13	35.0%
708	275	22.1	35.4	63	32	23	8	33.6	35.4	30.8	34.4	1285	832	39.3%	39	38.1%
1160	463	26.7	43.2	95	47	33	15	38.4	43.2	35.2	30.9	1950	1702	46.6%	52	45.3%
494	262	20.2	38.7	46	18	17	11	31.6	38.7	29.1	23.8	706	747	51.4%	23	50.0%
5	15	5	0	6	0	3	3	3.3	0	1.7	0	20		0.0%	6	0.0%
510	184	25.5	47	40	20	14	6	40.9	47	36.4	30.7	793	841	51.5%	20	50.0%
365	106	25.3	39.8	32	18	10	4	37.1	39.8	36.5	26.5	584	604	50.8%	16	50.0%
0	0	22.1	26.5	11	11	0	0	24.1	24.1	0	0	137	128	48.3%	6	45.5%
0	0	23.1	28.8	12	12	0	0	28.8	28.8	0	0	172	174	50.3%	6	50.0%
0	0	33.9	40.3	18	18	0	0	35.8	35.8	0	0	313	331	51.4%	9	50.0%
651	289	18.8	30.5	66	32	23	11	29	30.5	28.3	26.3	1143	774	40.4%	39	40.9%
324	131	17.4	31.8	38	19	14	5	27.9	31.8	23.1	26.2	559	500	47.2%	19	50.0%
248	189	14.6	0	13	0	6	7	33.6	0	0	27	437		0.0%	13	0.0%
950	410	25.7	41.7	81	45	24	12	40	41.7	39.6	34.2	1600	1637	50.6%	40	50.6%
1788	658	28.3	45.8	147	80	49	18	41.6	45.8	36.5	36.6	3089	3020	49.4%	76	48.3%
447	130	24.1	37.5	46	27	13	6	34.6	37.5	34.4	21.7	802	788	49.6%	24	47.8%
523	206	30.8	40.4	49	30	13	6	39.6	40.4	40.2	34.3	1046	895	46.1%	27	44.9%
177	18	15.7	27.6	25	15	8	2	23.2	25.7	22.1	9	414	167	28.7%	18	28.0%
327	125	23.3	39.7	30	15	10	5	34.9	39.7	32.7	25	522	525	50.1%	15	50.0%
0	254	19.5	0	9	0	0	9	28.2	0	0	28.2	254		0.0%	9	0.0%
315	102	16.7	25.7	50	30	14	6	23.7	25.7	22.5	17	609	578	48.7%	27	46.0%
27	0	21.5	25.5	5	4	1	0	25.8	25.5	27	#DIV/0!	129		0.0%	5	0.0%
				0										#DIV/0!		#DIV/0!
				0										#DIV/0!		#DIV/0!

557	Налайх дүүрэг	НД-гийн ерөнхий боловсролын зуун ес дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	36	13	35	13	842	489
558	Налайх дүүрэг	НД-гийн ерөнхий боловсролын лаборатори зуун арван ес дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	114	33	112	34	2298	1269
559	Налайх дүүрэг	НД-гийн ерөнхий боловсролын голомт цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	117	31	105	32	2622	1376
560	Налайх дүүрэг	НД-гийн ерөнхий боловсролын зуун гуравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	37	14	37	14	614	363
561	Налайх дүүрэг	НД-гийн ерөнхий боловсролын эрдмийн оргил цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	82	19	79	21	1675	891
	Налайх дүүрэг			5	386	110	368	114	8051	4388
562	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын есдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	141	42	128	42	2869	1531
563	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори арван хоёр дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	115	35	106	35	3046	1632
564	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын дөчин хоёр дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	97	34	88	34	2335	1347
565	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын жаран хоёрдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	170	52	153	53	4309	2456
566	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын жаран тав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	177	63	161	63	4185	2525
567	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын жаран долдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	131	47	119	46	3057	1784
568	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын далан дөрөвдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	31	11	29	10	631	351
569	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын далан зургаа дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	117	36	110	36	2512	1377
570	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын нэг зуун дөрөв дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	91	30	79	30	1918	1105
571	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын нэг зуун тавдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	141	39	127	39	2537	1251
572	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын зуун зургаа дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	74	25	65	24	1624	919
573	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын зуун долоо дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	95	32	90	32	2072	1144
574	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын зуун хорин хоёр дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	100	34	93	35	2721	1616
575	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын зуун хорин гурав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	60	18	52	18	1209	718
576	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын нэг зуун хорин дөрөвдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	78	23	71	23	1621	798
577	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучин дөрөв дүгээр сургууль	Хороо	Бага сургууль	25	21	21	18	622	622
578	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори ирээдүй цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	189	46	171	38	4334	1808
579	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын нэг зуун хорин нэг дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	31	10	31	10	592	319
580	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын зуун хорин ес дүгээр сургууль	Хороо	Бага сургууль	15	12	13	11	283	283
581	Сонгинохайрхан	СХД-ийн Ерөнхий боловсролын зуун дөчин гурав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	63	30	60	29	1731	1141
582	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын хөгжил цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	182	64	171	65	4699	2773
583	Сонгинохайрхан	СХД-ийн ерөнхий боловсролын өнөр цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	165	56	157	56	4016	2296
584	Сонгинохайрхан	СХД-ийн Улаанбаатар.Сонгинохайрхан.Ерөнхий боловсролын нэг зуун тавин гурав	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	72	28	71	28	1401	938
585	Сонгинохайрхан	СХД-ийн Ерөнхий боловсролын лаборатори нэг зуун тавин нэг дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	51	19	51	18	1143	624
	Сонгинохайрхан			24	2411	807	2217	793	55467	31358

288	65	24.1	37.6	25	13	9	3	33.7	37.6	32	21.7	493	349	41.4%	15	40.0%
766	263	20.5	37.3	72	34	28	10	31.9	37.3	27.4	26.3	1292	1006	43.8%	43	40.3%
929	317	25	43	70	32	26	12	37.5	43	35.7	26.4	1309	1313	50.1%	35	50.0%
200	51	16.6	25.9	27	14	9	4	22.7	25.9	22.2	12.8	419	195	31.8%	19	29.6%
582	202	21.2	42.4	50	25	18	7	33.5	35.6	32.3	28.9	1048	627	37.4%	31	38.0%
2765	898	21.9	38.5	244				33								
1000	338	22.4	36.5	84	42	30	12	34.2	36.5	33.3	28.2	1425	1444	50.3%	42	50.0%
990	424	28.7	46.6	71	35	25	11	42.9	46.6	39.6	38.5	1496	1550	50.9%	36	49.3%
759	229	26.5	39.6	63	34	22	7	37.1	39.6	34.5	32.7	1067	1268	54.3%	29	54.0%
1332	521	28.2	46.3	101	53	32	16	42.7	46.3	41.6	32.6	2201	2108	48.9%	51	49.5%
1317	343	26	40.1	111	63	37	11	37.7	40.1	35.6	31.2	2125	2060	49.2%	56	49.5%
928	345	25.7	38.8	87	47	29	11	35.1	38	32	31.4	1512	1545	50.5%	45	48.3%
207	73	21.8	35.1	20	10	7	3	31.6	35.1	29.6	24.3	513	118	18.7%	17	15.0%
846	289	22.8	38.3	73	36	26	11	34.4	38.3	32.5	26.3	1296	1216	48.4%	39	46.6%
608	205	24.3	36.8	55	30	18	7	34.9	36.8	33.8	29.3	988	930	48.5%	29	47.3%
932	354	20	32.1	84	39	32	13	30.2	32.1	29.1	27.2	1266	1271	50.1%	42	50.0%
498	207	25	38.3	47	24	16	7	34.6	38.3	31.1	29.6	836	788	48.5%	24	48.9%
669	259	23	35.8	61	32	21	8	34	35.8	31.9	32.4	1216	856	41.3%	37	39.3%
895	210	29.3	46.2	64	35	22	7	42.5	46.2	40.7	30	1398	1323	48.6%	32	50.0%
397	94	23.3	39.9	34	18	13	3	35.6	39.9	30.5	31.3	626	583	48.2%	17	50.0%
646	177	22.8	34.7	49	23	20	6	33.1	34.7	32.3	29.5	819	802	49.5%	25	49.0%
0	0	29.6	34.6	18	18	0	0	34.6	34.6	0	0	279	343	55.1%	9	50.0%
1192	1334	25.3	47.6	112	40	31	41	38.7	45.2	38.5	32.5	2051	2283	52.7%	56	50.0%
198	75	19.1	31.9	21	10	8	3	28.2	31.9	24.8	25	273	319	53.9%	11	47.6%
0	0	21.8	25.7	11	11	0	0	25.7	25.7	0	0	100	183	64.7%	5	54.5%
416	174	28.9	39.3	47	30	11	6	36.8	38	37.8	29	865	866	50.0%	24	48.9%
1629	297	27.5	42.7	123	65	47	11	38.2	42.7	34.7	27	2309	2390	50.9%	61	50.4%
1434	286	25.6	41	107	56	42	9	37.5	41	34.1	31.8	1933	2083	51.9%	53	50.5%
365	98	19.7	33.5	47	28	15	4	29.8	33.5	24.3	24.5	737	664	47.4%	24	48.9%
386	133	22.4	34.7	35	18	12	5	32.7	34.7	32.2	26.6	817	326	28.5%	26	25.7%
17644	6465	25	39.5	1525				36.4								

586	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	121	28	118	27	3678	1576
587	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	129	35	119	38	3542	1898
588	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	100	30	95	30	2918	1455
589	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	84	27	74	27	1581	915
590	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын зургаадугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	89	25	88	25	2214	1126
591	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын арван нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ахлах сургууль	47		39		743	0
592	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын арван зургаадугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	80	26	77	26	2028	1175
593	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын хорин тав дугаар сургууль	Хороо	Дунд сургууль	48	15	58	28	210	110
594	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын хорин ес дүгээр сургууль	Хороо	Тусгай сургууль	57	12	55	13	284	130
595	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын гучин нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	81	20	72	22	2162	1088
596	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын гучин тав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	94	25	80	25	1612	870
597	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын Эрдмийн хөтөч цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	141	44	135	45	3551	2017
598	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори далан нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	68	20	63	20	1488	838
599	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын зуун арван зургаа дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	32	13	36	12	130	69
600	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучин нэгдүгээр сургууль	Хороо	Бага сургууль	13	12	12	10	371	371
601	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын ажилчин, залуучуудын ээлжийн сургууль	Хороо	Ахлах сургууль	13		12		70	0
602	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн харьяа ерөнхий боловсролын сургууль	Хороо	Ахлах сургууль	13		14		224	0
603	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн Монгол улсын их сургуулийн дэргэдэх байгаль эх лицей ахлах сургууль, э	Хороо	Ахлах сургууль	23		21		293	0
604	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын спортын төв сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	51	2	45	2	476	46
605	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори дөчин тавдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	83	21	79	21	1981	912
606	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн Монгол улсын боловсролын их сургуулийн харьяа ерөнхий боловсролын с	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	56	22	55	17	815	514
607	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн Монгол Оросын хамтарсан дунд сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	149	67	160	84	2375	1164
608	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн Монгол Улсын Консерватори	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	38	6	37	7	641	221
609	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн Шинжлэх ухаан, технологийн их сургуулийн харьяа ерөнхий боловсролын	Хороо	Ахлах сургууль	11		10		168	0
610	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ШУТИС-Коосан Технологийн Коллеж	Хороо	Ахлах сургууль	10		10		136	0
611	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори өсвөрийн зохион бүтээгчдийн ахлах сургууль		Ахлах сургууль	42		36		461	0
	Сүхбаатар дүүрэг			26	1673	450	1600	479	34152	16495

1389	713	31.2	58.4	72	27	27	18	51.1	58.4	51.4	39.6	1945	1733	47.1%	41	43.1%
1114	530	29.8	49.9	83	38	28	17	42.7	49.9	39.8	31.2	2000	1542	43.5%	48	42.2%
1000	463	30.7	48.5	62	30	21	11	47.1	48.5	47.6	42.1	1431	1487	51.0%	31	50.0%
447	219	21.4	33.9	50	27	15	8	31.6	33.9	29.8	27.4	914	667	42.2%	29	42.0%
690	398	25.2	45	56	25	19	12	39.5	45	36.3	33.2	1059	1155	52.2%	28	50.0%
469	274	19.1	0	21	0	12	9	35.4	0	0	30.4	707	36	4.8%	20	4.8%
647	206	26.3	45.2	52	26	18	8	39	45.2	35.9	25.8	920	1108	54.6%	26	50.0%
100	0	3.6	3.9	25	13	12	0	8.4	8.5	8.3	0	116	94	44.8%	14	44.0%
94	60	5.2	10	32	14	10	8	8.9	9.3	9.4	0	284		0.0%	32	0.0%
744	330	30	49.5	48	22	17	9	45	49.5	43.8	36.7	1046	1116	51.6%	25	47.9%
521	221	20.2	34.8	53	25	20	8	30.4	34.8	26.1	27.6	967	645	40.0%	33	37.7%
1089	445	26.3	44.8	91	45	31	15	39	44.8	35.1	29.7	2837	714	20.1%	70	23.1%
447	203	23.6	41.9	38	20	12	6	39.2	41.9	37.3	33.8	703	785	52.8%	20	47.4%
45	16	3.6	5.8	21	11	6	4	6.2	6.3	7.5	4	130		0.0%	21	0.0%
0	0	30.9	37.1	10	10	0	0	37.1	37.1	0	0	184	187	50.4%	5	50.0%
8	62	5.8	0	7	0	3	4	10	0	0	15.5	70		0.0%	7	0.0%
0	224	16	0	7	0	0	7	32	0	0	32	224		0.0%	7	0.0%
0	293	14	0	15	0	0	15	19.5	0	0	19.5	293		0.0%	15	0.0%
249	181	10.6	23	20	2	10	8	23.8	23	24.9	22.6	239	237	49.8%	10	50.0%
745	324	25.1	43.4	48	21	19	8	41.3	43.4	39.2	40.5	979	1002	50.6%	24	50.0%
243	58	14.8	30.2	26	15	8	3	31.3	34.3	30.4	19.3	622	193	23.7%	21	19.2%
950	261	14.8	13.9	79	43	28	8	30.1	27.1	33.9	32.6	2375		0.0%	79	0.0%
420	0	17.3	31.6	22	7	15	0	29.1	31.6	28	#DIV/0!	343	298	46.5%	12	45.5%
0	168	16.8	0	9	0	0	9	18.7	0	0	18.7	168		0.0%	9	0.0%
0	136	13.6	0	8	0	0	8	17	0	0	17	136		0.0%	8	0.0%
63	398	12.8	0	16	0	2	14	28.8	0	0	28.4	304	157	34.1%	10	37.5%
11474	6183															

612	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын аравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	51	14	42	15	930	504	
613	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын арван тав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	94	34	84	33	1963	1170	
614	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын арван найм дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	106	24	99	25	2793	1449	
615	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын хорин зургаадугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	39	13	33	12	663	376	
616	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын гучин хоёрдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	89	34	84	34	2237	1377	
617	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын гучин дөрөвдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	70	24	62	23	1695	1093	
618	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын дөчин нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	72	23	63	23	1517	861	
619	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын тавин хоёр дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	148	38	138	38	4031	1986	
620	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын тавин есдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	42	15	40	15	834	472	
621	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын жар дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	81	28	76	28	1584	897	
622	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын жаран гурав дугаар сургууль	Хороо	Дунд сургууль	38	17	30	14	261	153	
623	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын далан тав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	82	23	70	23	1658	990	
624	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын зуун арван дөрөв дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	76	24	69	24	1574	843	
625	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори нэг зуун арван тав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	83	31	76	30	2472	1501	
626	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын нэг зуун арван найм дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	82	27	75	27	2192	1362	
627	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын буянт ухаа цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	153	47	135	47	3616	2021	
628	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучдугаар сургууль	Хороо	Бага сургууль	30	28	28	24	930	930	
629	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучин тав дугаар сургууль	Хороо	Бага сургууль	13	10	10	9	224	224	
Хан-Уул дүүрэг					18	1349	454	1214	444	31174	18209
630	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын тавдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	121	29	109	28	3296	1449	
631	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын арван долоодугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	104	30	94	30	2302	1219	
632	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын лаборатори хорин гуравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	144	29	132	29	3580	1561	
633	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын хорин дөрөвдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	112	39	106	39	3632	1914	
634	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын гучин долоо дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	94	27	91	28	1932	962	
635	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын гучин есдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	78	26	77	26	1762	958	
636	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын дөчин есдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	69	21	60	21	1207	673	
637	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын тавьдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	107	28	98	28	2537	1338	
638	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын тавин долдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	80	24	70	24	1461	780	
639	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын жаран нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	52	10	46	10	892	353	
640	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын далан хоёр дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	100	30	92	30	2084	1036	
641	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын зуун арван хоёрдугаар сургууль	Хороо	Дунд-ахлах сургууль	7		7		95	0	
642	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын зуун арван долдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	79	25	71	25	1498	798	
643	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын зуун гучин наймдугаар сургууль	Хороо	Бага сургууль	20	16	17	14	315	315	
644	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын зуун гучин есдүгээр сургууль	Хороо	Бага сургууль	16	16	16	14	480	480	
645	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын зуун дөчдүгээр сургууль	Хороо	Бага сургууль	17	14	15	13	437	437	
646	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн Ерөнхий боловсролын бадмаагар ахлах сургууль	Хороо	Ахлах сургууль	13		12		285	0	
647	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын нэг зуун дөчин ес дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	39	13	39	13	669	392	
Чингэлтэй дүүрэг					18	1252	377	1152	372	28464	14665

297	129	22.1	33.6	30	15	10	5	31	33.6	29.7	25.8	444	486	52.3%	15	50.0%
551	242	23.4	35.5	59	34	16	9	33.3	34.4	34.4	26.9	1005	958	48.8%	31	47.5%
930	414	28.2	58	54	25	18	11	51.7	58	51.7	37.6	1206	1587	56.8%	26	51.9%
221	66	20.1	31.3	24	13	8	3	27.6	28.9	27.6	22	364	299	45.1%	14	41.7%
664	196	26.6	40.5	59	34	18	7	37.9	40.5	36.9	28	1311	926	41.4%	34	42.4%
449	153	27.3	47.5	46	26	15	5	36.8	42	29.9	30.6	1346	349	20.6%	35	23.9%
442	214	24.1	37.4	45	23	13	9	33.7	37.4	34	23.8	694	823	54.3%	23	48.9%
1483	562	29.2	52.3	85	38	33	14	47.4	52.3	44.9	40.1	1964	2067	51.3%	44	48.2%
287	75	20.9	31.5	28	15	9	4	29.8	31.5	31.9	18.8	610	224	26.9%	21	25.0%
494	193	20.8	32	50	28	15	7	31.7	32	32.9	27.6	981	603	38.1%	31	38.0%
108	0	8.7	10.9	21	13	8	0	12.4	11.8	13.5	0	261		0.0%	21	0.0%
483	185	23.7	43	44	25	13	6	37.7	39.6	37.2	30.8	1092	566	34.1%	30	31.8%
502	229	22.8	35.1	46	24	15	7	34.2	35.1	33.5	32.7	795	779	49.5%	24	47.8%
720	251	32.5	50	57	31	19	7	43.4	48.4	37.9	35.9	1736	736	29.8%	41	28.1%
637	193	29.2	50.4	51	29	15	7	43	47	42.5	27.6	970	1222	55.7%	24	52.9%
1168	427	26.8	43	85	47	27	11	42.5	43	43.3	38.8	1787	1829	50.6%	45	47.1%
0	0	33.2	38.8	24	24	0	0	38.8	38.8	0	0	432	498	53.5%	12	50.0%
0	0	22.4	24.9	9	9	0	0	24.9	24.9	0	0	121	103	46.0%	5	44.4%
9436	3529															
1276	571	30.2	51.8	72	29	28	15	45.8	50	45.6	38.1	1695	1601	48.6%	40	44.4%
761	322	24.5	40.6	65	30	24	11	35.4	40.6	31.7	29.3	1891	411	17.9%	53	18.5%
1405	614	27.1	53.8	68	29	25	14	52.6	53.8	56.2	43.9	2734	846	23.6%	54	20.6%
1219	499	34.3	49.1	84	39	31	14	43.2	49.1	39.3	35.6	1778	1854	51.0%	44	47.6%
722	248	21.2	34.4	62	28	24	10	31.2	34.4	30.1	24.8	964	968	50.1%	32	48.4%
610	194	22.9	36.8	50	26	18	6	35.2	36.8	33.9	32.3	942	820	46.5%	28	44.0%
359	175	20.1	32	41	21	14	6	29.4	32	25.6	29.2	626	581	48.1%	22	46.3%
811	388	25.9	47.8	61	28	21	12	41.6	47.8	38.6	32.3	1423	1114	43.9%	38	37.7%
454	227	20.9	32.5	48	24	16	8	30.4	32.5	28.4	28.4	975	486	33.3%	33	31.3%
381	158	19.4	35.3	29	10	13	6	30.8	35.3	29.3	26.3	481	411	46.1%	17	41.4%
765	283	22.7	34.5	62	30	23	9	33.6	34.5	33.3	31.4	1004	1080	51.8%	30	51.6%
60	35	13.6	0	7	0	4	3	13.6	0	15	0	48	47	49.5%	4	42.9%
517	183	21.1	31.9	49	25	17	7	30.6	31.9	30.4	26.1	813	685	45.7%	27	44.9%
0	0	18.5	22.5	14	14	0	0	22.5	22.5	0	0	156	159	50.5%	7	50.0%
0	0	30	34.3	14	14	0	0	34.3	34.3	0	0	237	243	50.6%	7	50.0%
0	0	29.1	33.6	13	13	0	0	33.6	33.6	0	0	221	216	49.4%	7	46.2%
0	285	23.8	0	13	0	0	13	21.9	0	0	21.9	131	154	54.0%	7	46.2%
204	73	17.2	30.2	26	13	9	4	25.7	30.2	22.7	18.3	350	319	47.7%	14	46.2%
9544	4255															

648	Багахангай дүүрэг	БХД-гийн ерөнхий боловсролын хангай цогцолбор сургууль	Хороо	1	43	14	42	16	728	404
649	Орхон	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	32	10	30	10	466	247
650	Орхон	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын долоо дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	43	14	38	14	732	373
651	Орхон	Ор. ерөнхий боловсролын лаборатори наймдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	62	15	59	15	1384	673
652	Орхон	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын арван дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	103	21	103	21	2317	993
653	Орхон	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын арван тавдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	60	23	56	23	1217	760
654	Орхон	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын арван долоо дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	52	17	49	17	943	523
655	Орхон	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын арван наймдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	41	10	33	10	603	326
656	Орхон	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын 4 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	146	37	137	37	2976	1571
657	Орхон	Ор. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	31	10	31	10	535	284
658	Орхон	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын Ирэздүйн одод сургууль	Аймгийн төв	Дунд-ахлах сургууль	21		20		174	0
659	Орхон	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	60	17	56	17	1015	572
660	Орхон	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын 5 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	99	29	95	29	2364	1292
661	Орхон	Ор. Технологийн сургуулийн харьяа ахлах сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	8		8		92	0
662	Орхон	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын арван гурав дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	87	20	81	20	1457	747
663	Орхон	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын нэг дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	120	32	113	32	2589	1343
664	Орхон	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын арван ес дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	33	8	34	8	579	306
665	Орхон	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын хорьдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	51	19	47	18	964	598
666	Орхон	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын арван зургаа дугаар сургууль			41	10	39	10	581	307
	Орхон			17	1090	292	1029	291	20988	10915
667	Говь-Сүмбэр	Г.с. Сүмбэр сумын ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	63	18	48	17	1126	594
668	Говь-Сүмбэр	Г.с. Сүмбэр сумын ерөнхий боловсролын 2 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	39	13	36	12	742	369
669	Говь-Сүмбэр	Г.с. Ерөнхий боловсролын лаборатори тав дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	57	17	56	17	1197	621
670	Говь-Сүмбэр	Г.с. Баянтал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	12	5	11	4	149	105
671	Говь-Сүмбэр	Г.с. Шивээговь сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	42	14	42	14	805	443
	Говь-Сүмбэр			5	213	67	193	64	4019	2132
672	Бусад	Монгол тэмүүлэл сургууль	БШУЯ	Дунд-ахлах сургууль	33		28		295	
673	Бусад	Шинэ эрин сургууль	БШУЯ	Дунд-ахлах сургууль	35		31		412	
674	Бусад	Шинэ эхлэл сургууль	БШУЯ	Дунд-ахлах сургууль	32		30		324	
		Салбарын дүн			65,199	20,286	60,635	20,064	1,263,239	665,744

247	77	17.3	25.3	30	16	10	4	24.3	25.3	24.7	0	382	346	47.5%	16	46.7%
156	63	15.5	24.7	20	10	7	3	23.3	24.7	22.3	21	333	133	28.5%	15	25.0%
267	92	19.3	26.6	39	19	15	5	18.8	19.6	17.8	18.4	553	179	24.5%	21	46.2%
496	215	23.5	44.9	36	15	13	8	38.4	44.9	38.2	26.9	999	385	27.8%	27	25.0%
786	538	22.5	47.3	58	21	20	17	39.9	47.3	39.3	31.6	1657	660	28.5%	42	27.6%
363	94	21.7	33	39	23	13	3	31.2	33	27.9	31.3	579	638	52.4%	19	51.3%
301	119	19.2	30.8	32	17	10	5	29.5	30.8	30.1	23.8	547	396	42.0%	19	40.6%
209	68	18.3	32.6	21	10	8	3	28.7	32.6	26.1	22.7	277	326	54.1%	11	47.6%
949	456	21.7	42.5	79	37	27	15	37.7	42.5	35.1	30.4	1921	1055	35.5%	51	35.4%
169	82	17.3	28.4	19	10	6	3	28.2	28.4	28.2	27.3	454	81	15.1%	16	15.8%
97	77	8.7	0	9	0	5	4	19.3	0	19.4	0	174		0.0%	9	0.0%
317	126	18.1	33.6	35	17	13	5	29	33.6	24.4	25.2	522	493	48.6%	18	48.6%
732	340	24.9	44.6	59	29	20	10	40.1	44.6	36.6	34	1270	1094	46.3%	33	44.1%
14	78	11.5	0	4	0	1	3	23	0	0	26	92		0.0%	4	0.0%
426	284	18	37.4	48	20	16	12	30.4	37.4	26.6	23.7	754	703	48.2%	26	45.8%
935	311	22.9	42	69	32	27	10	37.5	42	34.6	31.1	1314	1275	49.2%	36	47.8%
176	97	17	38.3	28	13	9	6	20.7	23.5	19.6	16.2	579		0.0%	28	0.0%
257	109	20.5	33.2	31	18	8	5	31.1	33.2	32.1	21.8	520	444	46.1%	17	45.2%
180	94	14.9	30.7	24	10	8	6	24.2	30.7	22.5	0	440	141	24.3%	19	20.8%
6830	3243															
364	168	23.5	34.9	40	18	14	8	28.2	33	26	21	568	558	49.6%	21	47.5%
254	119	20.6	30.8	28	13	9	6	26.5	28.4	28.2	19.8	440	302	40.7%	16	42.9%
372	204	21.4	36.5	37	17	12	8	32.4	36.5	31	25.5	509	688	57.5%	18	51.4%
44	0	13.5	26.3	9	5	4	0	16.6	21	11	0	149		0.0%	9	0.0%
264	98	19.2	31.6	29	14	9	6	27.8	31.6	29.3	16.3	465	340	42.2%	18	37.9%
1298	589															
99	196	10.5	0	12		4	8	24.6	0	24.8	0	295		0.0%	12	0.0%
234	178	13.3	0	16		9	7	25.8	0	26	0	412		0.0%	16	0.0%
196	128	10.8	0	14		8	6	23.1	0	24.5	0	324		0.0%	14	0.0%
413,278	184,217	20.8	33.2	37,555	11,424	7,324	3,691	33.6	58.3	56.4	49.9	412,849	220,120	17.4%	14,104	62.4%

Хүчин чадал

	Байрлал	Нэр	Байршил	Сургуулийн ангилал	Хичээлийн байрын тоо	Хичээлийн байрын хүчин чадал /суудлын тоо/	Анги танхимын тоо
1	Архангай аймаг	Ар. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын лаборатори 1 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	920	28
2	Архангай аймаг	Ар. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960	53
3	Архангай аймаг	Ар. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	700	45
4	Архангай аймаг	Ар. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320	24
5	Архангай аймаг	Ар. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын тав дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320	24
6	Архангай аймаг	Ар. Батцэнгэл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	760	23
7	Архангай аймаг	Ар. Булган сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320	10
8	Архангай аймаг	Ар. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	670	25
9	Архангай аймаг	Ар. Эрдэнэбулган сумын Ирээдүй цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Бага сургууль	1	250	7
10	Архангай аймаг	Ар. Ихтамир сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	720	36
11	Архангай аймаг	Ар. Тариат сумын 8-н жилийн дунд сургууль	Баг	Дунд сургууль	1	250	6
12	Архангай аймаг	Ар. Тариат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	840	22
13	Архангай аймаг	Ар. Төвшрүүлэх сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	720	27
14	Архангай аймаг	Ар. Хайрхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	720	24
15	Архангай аймаг	Ар. Чулуут сум бага сургууль	Баг	Бага сургууль	1	120	5
16	Архангай аймаг	Ар. Хангай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320	25
17	Архангай аймаг	Ар. Өндөр-улаан сумын хануй багийн бага сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	1	80	4
18	Архангай аймаг	Ар. Хашаат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	640	22
19	Архангай аймаг	Ар. Жаргалант сумын Бага сургууль	Баг	Бага сургууль	1	80	4
20	Архангай аймаг	Ар. Эрдэнэбулган сумын хоршооллын бага сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	1	100	3
21	Архангай аймаг	Ар. Хотонт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640	25
22	Архангай аймаг	Ар. Цахир сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	180	7
23	Архангай аймаг	Ар. Цэнхэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1140	85
24	Архангай аймаг	Ар. Цэцэрлэг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	640	19
25	Архангай аймаг	Ар. чулуут сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	440	16
26	Архангай аймаг	Ар. Эрдэнэмандал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1360	44
27	Архангай аймаг	Ар. Өгийнуур сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	560	19
28	Архангай аймаг	Ар. Өлзийт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320	20
29	Архангай аймаг	Ар. Өндөр-Улаан сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	720	25
30	Архангай аймаг	Ар. Хотонт сумын өндөрсант багийн ерөнхий боловсролын дунд сургууль	Баг	Дунд сургууль	1	120	5
	Архангай аймаг				44	15930	682

Шинжлэх ухааны хичээл заах кабинет байгаа эсэх	Компьютер лаб	Урлагийн заал	Дадлагын газар	Биеийн тамирын заал	Лингафоны кабинет	Сургалтын танхимын багтаамжаар тооцсон хүчин чадал	Интернетэд холбогдсон сургалтын компьютер	Сургалтанд ашиглагдаж байгаа компьютер	Хүчин чадал ашиглалтын дээд хэмжээ /2 ээлжээр/	Хүчин чадлын дээд хэмжээ хэтэрсэн
		1	1	1		915	54	157	1840	Хэтэрсэн
	2	1		1		1650	30	125	1920	Үгүй
	1			1		1380	96	37	1400	Хэтэрсэн
		1		1		780	42	62	640	Хэтэрсэн
		1		3		840	41	14	640	Хэтэрсэн
				1		720	25	21	1520	Үгүй
	1			1		330	22	22	640	Үгүй
						750	15	15	1340	Үгүй
				1		240	20	23	500	Үгүй
		1		1		1140	7	60	1440	Үгүй
				1		210		11	500	Үгүй
	2	1		2		750	70	17	1680	Үгүй
						810	1	10	1440	Үгүй
	1			1		750	8	34	1440	Үгүй
						150		5	240	Үгүй
		1		1		810	9	25	640	Үгүй
						120	1	4	160	Үгүй
				1		690	5	24	1280	Үгүй
						120		5	160	Үгүй
						90		6	200	Үгүй
	1	1		1		810	20	27	1280	Үгүй
						210	36	7	360	Хэтэрсэн
	1					2550	5	23	2280	Үгүй
				1		600	8	21	1280	Үгүй
	1	1		1		540	9	56	880	Үгүй
	1	1		2		1410	32	116	2720	Үгүй
				1		600	18	65	1120	Үгүй
				1		630	8	12	640	Хэтэрсэн
	2	1		1		810	49	24	1440	Үгүй
						150	1	1	240	Үгүй
0	13	11	1	25	0	21555	632	1029	31860	

31	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Өлгий сумын ерөнхий боловсролын нэг дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960	48
32	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Өлгий сумын ерөнхий боловсролын долоо дугаар сургууль	Аймгийн төв	Бага сургууль	1	350	12
33	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Өлгий сумын ерөнхий боловсролын лаборатори хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	1560	63
34	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Баян-Өлгий сумын Өлгий сумын хоёрдугаар бага сургууль	Аймгийн төв	Бага сургууль	1	320	10
35	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Ерөнхий боловсролын лаборатори гурав дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	928	40
36	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Өлгий сумын ерөнхий боловсролын 4 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	928	45
37	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Өлгий сумын Ерөнхий боловсролын 5 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	928	33
38	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Өлгий сумын ерөнхий боловсролын зургаадугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	300	20
39	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Алтай сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	640	39
40	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Алтанцөгц сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	640	19
41	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Баяннуур сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	850	26
42	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Дэлүүн сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	2	100	8
43	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Бугат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320	38
44	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Булган сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	740	26
45	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Буянт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320	32
46	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Сагсай сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	1	100	5
47	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Дэлүүн сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	760	38
48	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Цэнгэл сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	1	100	3
49	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Толбо сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	600	21
50	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Ногооннуур сумын ерөнхий боловсролын нэг дүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	760	24
51	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Улаанхус сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	350	8
52	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Сагсай сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	860	45
53	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Дэлүүн сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	1	60	5
54	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Цэнгэл сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	1	100	8
55	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Алтай сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	1	80	4
56	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Улаанхус сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640	27
57	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Ногооннуур сумын ерөнхий боловсролын 4 дүгээр сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	1	100	5
58	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Ногооннуур сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	2	220	9
59	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Өлгий сумын ерөнхий боловсролын найм дугаар сургууль	Аймгийн төв	Бага сургууль	1	80	5
60	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Улаанхус сумын Ерөнхий боловсролын гурав дугаар сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	340	29
61	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Баяннуур сумын Ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	1	180	8
62	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Цагааннуур тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Дунд сургууль	2	400	13
63	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Цэнгэл сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	760	40
64	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Баяннуур сумын ерөнхий боловсролын гурав дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	1	100	5
65	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Ногооннуур сумын ерөнхий боловсролын гурав дугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	1	75	6
66	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Булган сумын Шүвтэрийн бага сургууль	Баг	Бага сургууль	1	160	10
67	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Булган сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	2	250	15
68	Баян-Өлгий аймаг	Бө.Баян-Өлгий.Өлгий.Ерөнхий боловсролын аравдугаар сургууль					
Баян-Өлгий аймаг					55	16959	792

			1	1		1485	4	91	1920	Үгүй
			1			375	31	12	700	Үгүй
		1		2		1980	5	50	3120	Үгүй
				1		330	3	23	640	Үгүй
		1		1		1260	8	42	1856	Үгүй
		1		1		1410	4	29	1856	Үгүй
	1			1		1020	18	165	1856	Хэтэрсэн
						600	44	26	600	Хэтэрсэн
		1		1		1230	7	14	1280	Үгүй
				1		600	5	101	1280	Үгүй
				1		810	3	97	1700	Үгүй
						240		13	200	Үгүй
						1140	17	41	640	Үгүй
	1			1		810	6	37	1480	Үгүй
	1			1		990	5	51	640	Үгүй
						150			200	Үгүй
		3		2		1290	4		1520	Үгүй
						90			200	Үгүй
	1	1		1		690	4	30	1200	Үгүй
				1		750	1	3	1520	Үгүй
				1		270		10	700	Үгүй
		1		1		1410	10	21	1720	Үгүй
						150		9	120	Үгүй
				2		300	16		200	Үгүй
				1		150		2	160	Үгүй
	1			1		840	8	11	1280	Үгүй
						150		3	200	Үгүй
						270		2	440	Үгүй
						150			160	Үгүй
				1		900			680	Үгүй
						240		6	360	Үгүй
				1		420	30	28	800	Үгүй
				1		1230	6	24	1520	Хэтэрсэн
						150		6	200	Үгүй
						180	1		150	Үгүй
		1				330		16	320	Үгүй
						450			500	Үгүй
						0			0	
0	5	10	2	25	0	24840	240	963	33918	

69	Баянхонгор аймаг	Бх.Баацагаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320	17
70	Баянхонгор аймаг	Бх.Баян-Овоо сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	560	22
71	Баянхонгор аймаг	Бх.Баянхонгор сумын сургууль цэцэрлэгийн цогцолбор	Аймгийн төв	Бага сургууль	2	340	10
72	Баянхонгор аймаг	Бх.Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320	19
73	Баянхонгор аймаг	Бх.Баянбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	395	17
74	Баянхонгор аймаг	Бх.Бууцагаан сумын Баян бүрд багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Бага сургууль	1	25	20
75	Баянхонгор аймаг	Бх.Баянговь сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320	17
76	Баянхонгор аймаг	Бх.Баянлиг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640	27
77	Баянхонгор аймаг	Бх.Галуут сумын Мандал багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Бага сургууль	1	120	5
78	Баянхонгор аймаг	Бх.Баянцагаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	470	24
79	Баянхонгор аймаг	Бх.Богд сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320	18
80	Баянхонгор аймаг	Бх.Бууцагаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640	28
81	Баянхонгор аймаг	Бх.Бөмбөгөр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320	17
82	Баянхонгор аймаг	Бх.Галуут сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320	15
83	Баянхонгор аймаг	Бх.Баянлиг сумын Гашуун дэл багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Бага сургууль	1	80	4
84	Баянхонгор аймаг	Бх.Гурванбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320	21
85	Баянхонгор аймаг	Бх.Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	267	19
86	Баянхонгор аймаг	Бх.Жинст сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	560	11
87	Баянхонгор аймаг	Бх.Заг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	120	6
88	Баянхонгор аймаг	Бх.Баянхонгор сумын ерөнхий боловсролын Номгон сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1160	47
89	Баянхонгор аймаг	Бх.ерөнхий боловсролын лаборатори номун далай цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1340	50
90	Баянхонгор аймаг	Бх.Баянхонгор сумын ерөнхий боловсролын Соого Сейкео сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	350	13
91	Баянхонгор аймаг	Бх.Хүрээмарал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	410	11
92	Баянхонгор аймаг	Бх.Өлзийт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	560	30
93	Баянхонгор аймаг	Бх.Баянхонгор сумын Шаргалжуут багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Дунд сургууль	1	150	5
94	Баянхонгор аймаг	Бх.Шинэжинст сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	240	17
95	Баянхонгор аймаг	Бх.Баянхонгор сумын ерөнхий боловсролын Эрдэм сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640	27
96	Баянхонгор аймаг	Бх.Баянхонгор сумын ерөнхий боловсролын Эрдэнэмандал сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	840	35
97	Баянхонгор аймаг	Бх.Эрдэнэцогт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	420	19
	Баянхонгор аймаг				41	12567	571

	1			2		570	3	20	640	Үгүй
				1		690	12	15	1120	Үгүй
				1		330	23		680	Үгүй
				1		600	8	23	640	Үгүй
	1		1			525	6	47	790	Үгүй
		1				630		5	50	Үгүй
	1			1		540		54	640	Үгүй
	1			1		840	4	36	1280	Үгүй
						150			240	Үгүй
				1		750	54	16	940	Үгүй
	1			1		570	10	7	640	Үгүй
	1			1		870	5	20	1280	Үгүй
	1			1		540	6	16	640	Үгүй
	1	1		1		510	9	23	640	Үгүй
				1		150		2	160	Үгүй
		1		1		690		1	640	Үгүй
	1			1		600	6	30	534	Үгүй
		1		1		390	8	41	1120	Үгүй
				1		210	20	38	240	Хэтэрсэн
	2	1	1	2		1515	119	87	2320	Хэтэрсэн
	1			1		1530	196	224	2680	Хэтэрсэн
				1		420	51	23	700	Хэтэрсэн
	1			1		360	26	26	820	Үгүй
				1		930	43	24	1120	Үгүй
				1		180	5	14	300	Үгүй
	1	1		1		570	34	35	480	Үгүй
	1			1		840	122	64	1280	Хэтэрсэн
				1		1080	36	25	1680	Үгүй
	1			1		600	28	56	840	Үгүй
0	16	6	2	28	0	18180	834	972	25134	

98	Булган аймаг	Бу. Баян-Агт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	400
99	Булган аймаг	Бу. Баяннуур сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
100	Булган аймаг	Бу. Бугат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	180
101	Булган аймаг	Бу. Булган сумын Ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1720
102	Булган аймаг	Бу. Бүрэгхангай сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
103	Булган аймаг	Бу. Гурванбулаг сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	610
104	Булган аймаг	Бу. Дашинчилэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	560
105	Булган аймаг	Бу. Могод сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	450
106	Булган аймаг	Бу. Орхон сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	240
107	Булган аймаг	Бу. Рашаант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
108	Булган аймаг	Бу. Сайхан сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	440
109	Булган аймаг	Бу. Булган сумын Спортын төрөлжсөн сургалттай Ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	1	120
110	Булган аймаг	Бу. Сэлэнгэ сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	580
111	Булган аймаг	Бу. Тэшиг сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
112	Булган аймаг	Бу. Уньт багийн бага сургууль	Баг	Бага сургууль	1	100
113	Булган аймаг	Бу. Хангал сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
114	Булган аймаг	Бу. Хантай багийн бага сургууль	Баг	Бага сургууль	1	75
115	Булган аймаг	Бу. Хишиг-Өндөр сумын Ерөнхий боловсролын лаборатори сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	640
116	Булган аймаг	Бу. Хутаг-Өндөр сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	560
117	Булган аймаг	Бу. Хангал сумын Хялганат тосгоны Ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	680
118	Булган аймаг	Бу. Булган сумын Ерөнхий боловсролын лаборатори Эрдмийн өргөө цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	1040
119	Булган аймаг	Бу. Булган сумын Ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
Булган аймаг					37	10955

12					1		390	2	32	800	Үгүй
10					1		330	20	10	640	Үгүй
10					1		330	2	29	360	Үгүй
35			2		3		1200	48	48	3440	Үгүй
12					1		390	10	32	640	Үгүй
35					2		1110	40	41	1220	Үгүй
30					2		960	5	10	1120	Үгүй
31					1		960	26	26	900	Үгүй
13					1		420	21	21	480	Үгүй
54					4		1740	6	21	1280	Үгүй
11					1		360	4	4	880	Үгүй
5					2		210	14	17	240	Үгүй
38							1140	7	18	1160	Үгүй
13							390	6	10	640	Хэтэрсэн
							0		1	200	Үгүй
12							360	6	23	640	Үгүй
5							150		6	150	Үгүй
44					1		1350	5	23	1280	Үгүй
20			1		1		660	16	27	1120	Үгүй
40			1		1		1260	5	40	1360	Үгүй
62							1860	10	29	2080	Үгүй
21			1		1		690	7	15	1280	Үгүй
513	0	0	5	0	24	0	16260	260	483	21910	

120	Говь-Алтай аймаг	Га. Есөнбулаг сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
121	Говь-Алтай аймаг	Га. Есөнбулаг сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
122	Говь-Алтай аймаг	Га. Алтай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	560
123	Говь-Алтай аймаг	Га. Тонхил сумын Алтансоёмбын сургууль	Баг	Бага сургууль	2	60
124	Говь-Алтай аймаг	Га. АШУУИС-ийн Говь-Алтай аймаг дахь анагаах ухааны салбар сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	1	90
125	Говь-Алтай аймаг	Га. Баян-Уул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	1140
126	Говь-Алтай аймаг	Га. Цогт сумын Баянтоорой багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	320
127	Говь-Алтай аймаг	Га. Бигэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	680
128	Говь-Алтай аймаг	Га. Гуулин багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	360
129	Говь-Алтай аймаг	Га. Дарив сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	640
130	Говь-Алтай аймаг	Га. Дэлгэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	480
131	Говь-Алтай аймаг	Га. Жаргалан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
132	Говь-Алтай аймаг	Га. ерөнхий боловсролын лаборатори нэгдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1340
133	Говь-Алтай аймаг	Га. Олонбулаг багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Бага сургууль	1	80
134	Говь-Алтай аймаг	Га. Тайшир сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
135	Говь-Алтай аймаг	Га. Тахийн тал багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Бага сургууль	1	72
136	Говь-Алтай аймаг	Га. Тонхил сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
137	Говь-Алтай аймаг	Га. Төгрөг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	480
138	Говь-Алтай аймаг	Га. Бугат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	3	640
139	Говь-Алтай аймаг	Га. Халиун сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
140	Говь-Алтай аймаг	Га. ерөнхий боловсролын Хантайшир-эрдэм цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	445
141	Говь-Алтай аймаг	Га. Хөхморьт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	320
142	Говь-Алтай аймаг	Га. Цогт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	480
143	Говь-Алтай аймаг	Га. Цээл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
144	Говь-Алтай аймаг	Га. Чандмань сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
145	Говь-Алтай аймаг	Га. Шарга сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
146	Говь-Алтай аймаг	Га. Эрдэнэ сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
147	Говь-Алтай аймаг	Га. Есөнбулаг сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
	Говь-Алтай аймаг				51	12987

23		1			1		720	99	65	1280	Үгүй
25		1	1		1		810	8	20	1280	Үгүй
19		1			1		600	47	19	1120	Үгүй
6							180			120	Үгүй
3					1		120	5	5	180	Үгүй
20		2	1		1		660	45	40	2280	Үгүй
19		1					570	1	26	640	Үгүй
31		1	1		1		990	25	17	1360	Үгүй
15		1	1		1		510	20	33	720	Үгүй
25				1	1		795	30	34	1280	Үгүй
21		1			1		660	2	34	960	Үгүй
10					1		330	14	35	640	Үгүй
45		3	1		1		1410	35	90	2680	Үгүй
4							120	1		160	Үгүй
24			1		1		780	6	12	640	Үгүй
4					1		150			144	Үгүй
15		1	1				480	20	19	640	Үгүй
32		1	1		1		1020	5	18	960	Үгүй
18		1	1		1		600	17	30	1280	Үгүй
14					1		450	2	18	640	Үгүй
19					2		630	53	62	890	Үгүй
10							300		29	640	Үгүй
22					1		690	50	18	960	Үгүй
15		1			1	1	495	5	48	640	Үгүй
12			1	1	1		435	5	36	640	Үгүй
14					1		450	36	62	640	Үгүй
10					1		330	1	13	640	Үгүй
63			1			1	1935	72	41	1920	Үгүй
538	0	16	11	2	23	2	17220	604	824	25974	

148	Дорноговь аймаг	Дг. Сайншанд сумын ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	1176
149	Дорноговь аймаг	Дг. Сайншанд сумын ерөнхий боловсролын лаборатори хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	928
150	Дорноговь аймаг	Дг. Сайншанд сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	800
151	Дорноговь аймаг	Дг. Сайншанд сумын ерөнхий боловсролын тавдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	920
152	Дорноговь аймаг	Дг. Айраг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	740
153	Дорноговь аймаг	Дг. Алтанширээ сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
154	Дорноговь аймаг	Дг. Даланжаргалан сумын ерөнхий боловсролын дунд сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	440
155	Дорноговь аймаг	Дг. Дэлгэрэх сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
156	Дорноговь аймаг	Дг. Замын-үүд сумын ерөнхий боловсролын лаборатори нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1000
157	Дорноговь аймаг	Дг. Замын-үүд сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	928
158	Дорноговь аймаг	Дг. Сайншанд сумын Зүүнбаянгийн ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	952
159	Дорноговь аймаг	Дг. Иххэт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	392
160	Дорноговь аймаг	Дг. Мандах сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	250
161	Дорноговь аймаг	Дг. Сайхандулаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Дунд сургууль	1	250
162	Дорноговь аймаг	Дг. Улаанбадрах сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	240
163	Дорноговь аймаг	Дг. Хатанбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	400
164	Дорноговь аймаг	Дг. Хөвсгөл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	400
165	Дорноговь аймаг	Дг. Эрдэнэ сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
166	Дорноговь аймаг	Дг. Өргөн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	300
167	Дорноговь аймаг	Дг. Замын-үүд сумын Ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
	Дорноговь аймаг				28	12036
168	Дорнод аймаг	Дд. Баянтүмэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	205
169	Дорнод аймаг	Дд. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1280
170	Дорнод аймаг	Дд. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын 2 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	240
171	Дорнод аймаг	Дд. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын 5 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1280
172	Дорнод аймаг	Дд. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын 8 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1568
173	Дорнод аймаг	Дд. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын 11 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	350
174	Дорнод аймаг	Дд. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын 12 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
175	Дорнод аймаг	Дд. Баян-Уул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	960
176	Дорнод аймаг	Дд. Баяндун сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
177	Дорнод аймаг	Дд. Булган сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	160
178	Дорнод аймаг	Дд. Гурванзагал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	160
179	Дорнод аймаг	Дд. Дашбалбар сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	680
180	Дорнод аймаг	Дд. Дорнод их сургуулийн харьяа ерөнхий боловсролын Дорнод ахлах сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	1	60
181	Дорнод аймаг	Дд. Матад сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
182	Дорнод аймаг	Дд. Хөлөнбуйр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	320
183	Дорнод аймаг	Дд. Сэргэлэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	400
184	Дорнод аймаг	Дд. Халхгол сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
185	Дорнод аймаг	Дд. Хэрлэн сумын Ерөнхий боловсролын Хан-Уул цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1828
186	Дорнод аймаг	Дд. Цагаан-Овоо сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
187	Дорнод аймаг	Дд. Чойбалсан сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
188	Дорнод аймаг	Дд. Чулуунхороот сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
189	Дорнод аймаг	Дд. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын шинэ хөгжил цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	890
190	Дорнод аймаг	Дд. Халхгол сумын Ялалт багийн Ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Дунд сургууль	1	160
	Дорнод аймаг				34	13421

47		2	1		1	1	1485	102	35	2352	Үгүй
32		2	1		1		1020	61	72	1856	Хэтэрсэн
34		1	1		2		1110	104	31	1600	Үгүй
57			1		1		1770	36	45	1840	Үгүй
32			1		1		1020	76	50	1480	Үгүй
11			1		1		390		18	640	Үгүй
16			1		2		570	32	9	880	Үгүй
10					1		330	30	29	640	Үгүй
30		2	1		1		960	30	56	2000	Үгүй
30		1	1		1		960	7	75	1856	Үгүй
34			1		1		1080	7	36	1904	Үгүй
16			1		1		540	28	16	784	Үгүй
10					1		330		26	500	Үгүй
10					1		330		3	500	Үгүй
8					1		270	45	22	480	Үгүй
21					1		660	5	19	800	Үгүй
15			1		1		510	6	25	800	Үгүй
8					1		270	3	22	640	Үгүй
16					1		510	37	15	600	Үгүй
32		2	1		1		1020	12	34	1920	Үгүй
469	0	10	13	0	22	1	15135	621	638	24072	
4							120	17	13	410	Үгүй
42		1	2		1		1350	44	137	2560	Үгүй
14		1			1		450	23	27	480	Үгүй
40		1	2		1		1290	82	93	2560	Үгүй
51			2		2		1650	17	65	3136	Үгүй
18					1		570	50	18	700	Үгүй
26		1	1		1		840	51	37	1280	Хэтэрсэн
40			1		1		1260	4	77	1920	Үгүй
13		1			1		420	28	72	640	Үгүй
7					1		240	20	13	320	Үгүй
5					1		180	3	23	320	Үгүй
21					1		660	8	14	1360	Үгүй
4							120	2	8	120	Үгүй
11			1		1		390	20	18	640	Үгүй
10					1		330	5	37	640	Үгүй
11					1		360	4	3	800	Үгүй
92			1		1		2820	11	7	1280	Үгүй
74		2	1		2	1	2325	16	65	3656	Үгүй
16		1			1		510	10	15	640	Үгүй
11			1		1		390	8	18	640	Үгүй
13					1		420	4	18	640	Үгүй
32		1	1		2		1050	99	49	1780	Үгүй
4					1		150		5	320	Үгүй
559	0	9	13	0	24	1	17895	526	832	26842	

191	Дундговь аймаг	Ду. Ерөнхий боловсролын Хүмүүнлэг сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	440
192	Дундговь аймаг	Ду. Сайнцагаан сумын ерөнхий боловсролын Цэгц билиг сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	1	204
193	Дундговь аймаг	Ду. Адаацаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
194	Дундговь аймаг	Ду. Баянжаргалан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	480
195	Дундговь аймаг	Ду. Ерөнхий боловсролын Говийн ирээдүй цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1280
196	Дундговь аймаг	Ду. Говь угтаал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
197	Дундговь аймаг	Ду. Гурвансайхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
198	Дундговь аймаг	Ду. Дэлгэрхангай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	530
199	Дундговь аймаг	Ду. Дэлгэрцогт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	210
200	Дундговь аймаг	Ду. Дэрэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	480
201	Дундговь аймаг	Ду. Луус сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	240
202	Дундговь аймаг	Ду. Сайнцагаан сумын ерөнхий боловсролын Мандал сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
203	Дундговь аймаг	Ду. Сайхан овоо сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
204	Дундговь аймаг	Ду. Хулд сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
205	Дундговь аймаг	Ду. Цагаандэлгэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	160
206	Дундговь аймаг	Ду. ерөнхий боловсролын лаборатори Эрдмийн далай цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1080
207	Дундговь аймаг	Ду. Эрдэнэдалай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	920
208	Дундговь аймаг	Ду. Өлзийт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
209	Дундговь аймаг	Ду. Өндөршил сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	640
	Дундговь аймаг				29	9544

15					1		480	106	106	880	Үгүй
12			1		1		420	77	28	408	Үгүй
13		1	1		1		450	5	15	640	Үгүй
40		1			1		1230	6	30	960	Үгүй
53					2		1650	129	48	2560	Үгүй
13		1			1		420	22	11	640	Үгүй
16		1			1		510	29	20	640	Үгүй
23		1			2		750	10	25	1060	Үгүй
13					1		420	16	4	420	Үгүй
17					1		540	27	20	960	Үгүй
11		1			1		360	4	20	480	Үгүй
82			1		1		2520	38	25	1920	Үгүй
12					1		390	29	29	640	Үгүй
16					1		510	4	28	640	Үгүй
6					1		210	11	11	320	Үгүй
39			1		2		1260	92	21	2160	Үгүй
32			1		2		1050	8	23	1840	Үгүй
22			1		1		720	8	5	640	Үгүй
26					1		810	15	20	1280	Үгүй
461	0	6	6	0	23	0	14700	636	489	19088	

210	Завхан аймаг	За. Улиастай сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	640
211	Завхан аймаг	За. Улиастай сумын ерөнхий боловсролын 4 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	6	500
212	Завхан аймаг	За. алдархаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	160
213	Завхан аймаг	За. Асгат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
214	Завхан аймаг	За. Баянтэс сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	640
215	Завхан аймаг	За. Баянхайрхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	480
216	Завхан аймаг	За. Улиастай сумын ерөнхий боловсролын Дэвшил сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	640
217	Завхан аймаг	За. Дөрвөлжин сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	320
218	Завхан аймаг	За. Улиастай сумын ерөнхий боловсролын Жавхлант цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	800
219	Завхан аймаг	За. Тосонцэнгэл сумын ерөнхий боловсролын лаборатори нэг дүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1080
220	Завхан аймаг	За. Тосонцэнгэл сумын ерөнхий боловсролын 2 дугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	480
221	Завхан аймаг	За. Завханмандал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	320
222	Завхан аймаг	За. Идэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	320
223	Завхан аймаг	За. Их-Уул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	640
224	Завхан аймаг	За. Нөмрөг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	640
225	Завхан аймаг	За. Отгон сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	480
226	Завхан аймаг	За. Сантмаргац сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	640
227	Завхан аймаг	За. Сонгино сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
228	Завхан аймаг	За. Тэлмэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	320
229	Завхан аймаг	За. Тэс сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	480
230	Завхан аймаг	За. Түдэвтэй сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	480
231	Завхан аймаг	За. Ургамал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	320
232	Завхан аймаг	За. хөгжим бүжгийн коллеж	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	2	445
233	Завхан аймаг	За. Цагаанхайрхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	320
234	Завхан аймаг	За. Цагаанчулуут сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	480
235	Завхан аймаг	За. Цэцэн-Уул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	320
236	Завхан аймаг	За. ерөнхий боловсролын лаборатори Чандмань-Эрдэнэ сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
237	Завхан аймаг	За. Шилүүстэй сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	320
238	Завхан аймаг	За. эрдэнэхайрхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	160
239	Завхан аймаг	За. Яруу сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	260
	Завхан аймаг				70	14285

30		1	1		1		960	5	61	1280	Үгүй
36		1			1		1110	46	49	1000	Үгүй
8					1		270	3	31	320	Үгүй
11					1		360	7	9	640	Үгүй
21		1			1		660	18	20	1280	Үгүй
29					1		900	30	23	960	Үгүй
29			1		1		930	22	19	1280	Үгүй
11					1		360	4	13	640	Үгүй
45							1350	3	34	1600	Үгүй
41		2	1		3		1350	30	49	2160	Үгүй
23				1	1		735	9	25	960	Хэтэрсэн
18		1			1		570	14	18	640	Үгүй
18		1			1		570	5	26	640	Үгүй
21		1			1	1	675	36	36	1280	Хэтэрсэн
23		1			1		720	5	19	1280	Үгүй
14					1		450	32	18	960	Үгүй
28		1			1		870	5	22	1280	Үгүй
12		1			1		390	5	17	640	Үгүй
19		1			1		600	15	10	640	Үгүй
18		1					540	10	15	960	Үгүй
19		1			1		600	24	18	960	Үгүй
20			1		1		660	5	14	640	Үгүй
24			1				750	44	44	890	Үгүй
10		1		1	1		345	17	9	640	Үгүй
20		1	1		1		660	15	19	960	Үгүй
24		1					720	5	13	640	Үгүй
30		1	1		1	1	975	45	95	1920	Үгүй
18					2		600	20	37	640	Үгүй
15		1			1		480	4	30	320	Үгүй
14					1		450	18	20	520	Үгүй
649	0	19	7	2	29	2	20610	501	813	28570	

240	Өвөрхангай аймаг	Өв. Арвайхээр сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	940
241	Өвөрхангай аймаг	Өв. Арвайхээр сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
242	Өвөрхангай аймаг	Өв. Арвайхээр сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1200
243	Өвөрхангай аймаг	Өв. Баруунбаян-Улаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
244	Өвөрхангай аймаг	Өв. Бат-Өлзий сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	1020
245	Өвөрхангай аймаг	Өв. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	480
246	Өвөрхангай аймаг	Өв. Баянгол сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
247	Өвөрхангай аймаг	Өв. Нарийнтээл сумын Баянтээг багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Бага сургууль	1	125
248	Өвөрхангай аймаг	Өв. Богд сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	880
249	Өвөрхангай аймаг	Өв. Бүрд сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	480
250	Өвөрхангай аймаг	Өв. Гучин-Ус сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	400
251	Өвөрхангай аймаг	Өв. Есөнзүйл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	885
252	Өвөрхангай аймаг	Өв. Уянга сумын Жаргалант багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	280
253	Өвөрхангай аймаг	Өв. Зүүнбаян-Улаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	440
254	Өвөрхангай аймаг	Өв. Хархорин сумын ерөнхий боловсролын гүнзгий сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
255	Өвөрхангай аймаг	Өв. ерөнхий боловсролын лаборатори Мэргэд сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	735
256	Өвөрхангай аймаг	Өв. Нарийнтээл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	560
257	Өвөрхангай аймаг	Өв. Хархорин сумын ерөнхий боловсролын Орхон сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	900
258	Өвөрхангай аймаг	Өв. Сант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	420
259	Өвөрхангай аймаг	Өв. Тарагт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	400
260	Өвөрхангай аймаг	Өв. Тарагт сумын Туяа багийн ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Бага сургууль	1	60
261	Өвөрхангай аймаг	Өв. Төгрөг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
262	Өвөрхангай аймаг	Өв. Уянга сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
263	Өвөрхангай аймаг	Өв. Уянга сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
264	Өвөрхангай аймаг	Өв. Хайрхандулаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
265	Өвөрхангай аймаг	Өв. Хархорин сумын ерөнхий боловсролын 2 дугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	928
266	Өвөрхангай аймаг	Өв. Хужирт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	952
267	Өвөрхангай аймаг	Өв. Арвайхээр сумын цэцэрлэг бага сургуулийн цогцолбор	Аймгийн төв	Цэцэрлэг-бага цогцолбор	1	250
268	Өвөрхангай аймаг	Өв. Өлзийт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
269	Өвөрхангай аймаг	Өв. Монголын Бурханы Шашны Дээд Сургуулийн харьяа Ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	1	300
270	Өвөрхангай аймаг	Өв. Арвайхээр сумын ерөнхий боловсролын тавдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	928
271	Өвөрхангай аймаг	Өв. Арвайхээр сумын ерөнхий боловсролын Тэмүүлэл-Эрдэм сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	250
Өвөрхангай аймаг					52	17653

68		1	1		1		2100	18	36	1880	Хэтэрсэн
26		1	1		1		840	12	115	1280	Хэтэрсэн
45		1	1		2		1440	56	156	2400	Хэтэрсэн
40		1			1		1230	16	42	640	Үгүй
38			1		1		1200			2040	Үгүй
32					1		990	31	25	960	Үгүй
21		1			1		660	56	49	640	Үгүй
10			1				330		6	250	Үгүй
37		1	1		2		1200		52	1760	Үгүй
18					1		570	5	17	960	Үгүй
14		1		1	1	1	480	12	20	800	Үгүй
37			2		2		1230	10	9	1770	Үгүй
16				1	1	1	540	2	32	560	Үгүй
20			1		1		660	8	15	880	Үгүй
16		1	1		1		540	11	24	640	Үгүй
32		1	1		2	1	1065	89	81	1470	Үгүй
19			1		1		630	10	26	1120	Үгүй
36		2			1	1	1125	10	22	1800	Үгүй
14		1			2		480	38	38	840	Үгүй
20			1		1		660	12	13	800	Үгүй
8			1				270			120	Үгүй
16			1		2		570	3	14	640	Үгүй
22		1	1		1		720	11	5	1280	Үгүй
13		1			1		420	10	35	640	Үгүй
21					1		660	10	14	1280	Үгүй
35		1	1		1		1110	4	18	1856	Үгүй
47			1		1		1470	3		1904	Үгүй
5					1		180			500	Үгүй
9		1			1		300			640	Үгүй
30							900			600	Үгүй
30							900	54	60	1856	Үгүй
12					1		390	19	28	500	Үгүй
807	0	16	18	2	34	4	25860	510	952	35306	

272	Өмнөговь аймаг	Өм. Даланзадгад сум ерөнхий боловсролын лаборатори нэгдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1084
273	Өмнөговь аймаг	Өм. Даланзадгад сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
274	Өмнөговь аймаг	Өм. Даланзадгад сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	680
275	Өмнөговь аймаг	Өм. Цогтцэций сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
276	Өмнөговь аймаг	Өм. Баян-Овоо сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	560
277	Өмнөговь аймаг	Өм. Баяндалай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
278	Өмнөговь аймаг	Өм. Булган сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
279	Өмнөговь аймаг	Өм. Гурвантэс сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	800
280	Өмнөговь аймаг	Өм. Мандал-Овоо сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
281	Өмнөговь аймаг	Өм. Манлай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	480
282	Өмнөговь аймаг	Өм. Номгон сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
283	Өмнөговь аймаг	Өм. Ноён сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
284	Өмнөговь аймаг	Өм. Сэврэй сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
285	Өмнөговь аймаг	Өм. Ханбогд сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	440
286	Өмнөговь аймаг	Өм. Ханхонгор сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
287	Өмнөговь аймаг	Өм. Хүрмэн сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
288	Өмнөговь аймаг	Өм. Цогт-Овоо сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	160
289	Өмнөговь аймаг	Өм. Цогтцэций сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	440
290	Өмнөговь аймаг	Өм. Даланзадгад сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	440
291	Өмнөговь аймаг	Өм. Даланзадгад сумын ерөнхий боловсролын тавдугаар сургууль				
292	Өмнөговь аймаг	Өм. Даланзадгад сумын ерөнхий боловсролын долоодугаар сургууль				
293	Өмнөговь аймаг	Өм. Ханбогд сумын Ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль				
	Өмнөговь аймаг				25	8924
294	Сүхбаатар аймаг	Сү.Ерөнхий боловсролын лаборатори нэгдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1140
295	Сүхбаатар аймаг	Сү.Баруун-Урт сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
296	Сүхбаатар аймаг	Сү. Баруун-Урт сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	360
297	Сүхбаатар аймаг	Сү. Баруун-Урт сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
298	Сүхбаатар аймаг	Сү. Асгат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	160
299	Сүхбаатар аймаг	Сү. Баяндэлгэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	890
300	Сүхбаатар аймаг	Сү. Дарьганга сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
301	Сүхбаатар аймаг	Сү. Мөнххаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	480
302	Сүхбаатар аймаг	Сү. Наран сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
303	Сүхбаатар аймаг	Сү. Онгон сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	600
304	Сүхбаатар аймаг	Сү. Сүхбаатар сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	955
305	Сүхбаатар аймаг	Сү. Түвшинширээ сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	260
306	Сүхбаатар аймаг	Сү. Түмэнцогт сумын ерөнхий боловсролын дунд сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	580
307	Сүхбаатар аймаг	Сү. Уулбаян сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	340
308	Сүхбаатар аймаг	Сү. Халзан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	160
309	Сүхбаатар аймаг	Сү. Эрдэнэцагаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	480
	Сүхбаатар аймаг				27	8325

33		1	1		1		1050	25	120	2168	Үгүй
28					1		870	19	25	1280	Хэтэрсэн
22		1			1		690	6	12	1360	Үгүй
33		1			1	1	1035	169	169	1280	Үгүй
68		1			2		2100	8	53	1120	Үгүй
17					1		540	13	24	640	Үгүй
14					1		450	20	45	640	Үгүй
45			1		2		1440	47	47	1600	Үгүй
13					1		420	8	9	640	Үгүй
31		1			1		960	19	55	960	Үгүй
11		1	1		1		390	26	38	640	Үгүй
28		1	1	1	1		915	5	13	640	Үгүй
20		1			1		630		32	640	Үгүй
21					1		660	8	28	880	Үгүй
16		1			1		510	5	52	640	Үгүй
15					1		480	15	33	640	Үгүй
6		1			1	1	225		42	320	Үгүй
15					1		480	9	69	880	Хэтэрсэн
17		1	1		1		570	43	47	880	Үгүй
							0			0	
							0			0	
							0			0	
453	0	11	5	1	21	2	14415	445	913	17848	
37		1	1		1		1170	111	111	2280	Үгүй
22		1			1		690	78	34	1280	Үгүй
21			1				660	45	45	720	Хэтэрсэн
31		1	1		1		990	40	19	1280	Хэтэрсэн
8							240	7	16	320	Үгүй
38		1	1		1		1200	6	25	1780	Үгүй
35		1			1		1080	7	18	640	Үгүй
24		1			1		750		18	960	Хэтэрсэн
11		1			1		360	35	37	640	Үгүй
22					1		690	7	50	1200	Үгүй
23			1		1		750		13	1910	Үгүй
15			1		1		510	29	18	520	Хэтэрсэн
35		1	1		1		1110	13	17	1160	Үгүй
19			1		1		630	26	36	680	Үгүй
9					1		300	20	15	320	Үгүй
19		1	1		1		630		38	960	Хэтэрсэн
369	0	9	9	0	14	0	11760	424	510	16650	

310	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Алтанбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	462
311	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Баруунбүрэн сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
312	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Баянгол сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
313	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Ерөө сумын Бугант тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
314	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Шаамар сумын Дулаанхаан тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
315	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Ерөө сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	620
316	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Жавхлант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	360
317	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Зүүнбүрэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
318	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Мандал сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1010
319	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Мандал сумын ерөнхий боловсролын 2 дугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	680
320	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Мандал сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	560
321	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Орхон сумын Ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
322	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Орхонтуул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
323	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Орхонтуул сумын Рашаант тосгоны Ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
324	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Сайхан сумын Номгон тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	264
325	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Сант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
326	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Сүхбаатар сумын ерөнхий боловсролын спортын сургууль	Сумын төв	Дунд-ахлах сургууль	1	240
327	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Сүхбаатар сумын ерөнхий боловсролын Нэгдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	1176
328	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Сүхбаатар сумын ерөнхий боловсролын 2-р сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
329	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Сүхбаатар сумын ерөнхий боловсролын 3-р сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
330	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. ерөнхий боловсролын лаборатори 4 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	580
331	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Сүхбаатар сумын ерөнхий боловсролын 5 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
332	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Сүхбаатар сумын ерөнхий боловсролын зургаадугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	530
333	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Тарни сургууль, цэцэрлэгийн цогцолбор	Аймгийн төв	Бага сургууль	1	60
334	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Мандал сумын Түнхэл тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
335	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Түшиг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
336	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Хушаат сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
337	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Мандал сумын Хэрх тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
338	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Хүдэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
339	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Сайхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	1176
340	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Цагааннуур сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	504
341	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Шаамар сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
342	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Мандал сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
343	Сэлэнгэ аймаг	Сэ. Сайхан сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	0	0	1	480

20		1			1		630	11	31	924	Үгүй
13					1		420	12	48	640	Үгүй
27		1			1		840	30	36	1280	Үгүй
15		1			1		480	14	18	640	Үгүй
13					1		420	21	30	640	Үгүй
21					1		660	41	21	1240	Үгүй
14					1		450	22	20	720	Үгүй
10		1	1		1		360	33	39	640	Үгүй
43		2	1		2		1380	8	51	2020	Үгүй
21					1		660	23	21	1360	Үгүй
29		1			1		900	25	86	1120	Хэтэрсэн
12					1		390	3	27	640	Үгүй
16		1	1		1		540	22	22	640	Үгүй
17					1		540	9	26	640	Үгүй
12					1		390	1	17	528	Үгүй
25		1			1		780		23	640	Үгүй
11					1		360	22	8	480	Үгүй
43		1	1		1		1350	58	50	2352	Үгүй
24			1				750	20	36	1280	Үгүй
30		1	1		1		960	22	20	1920	Үгүй
41		1	1		1		1290	127	56	1160	Үгүй
22			1		1		720	8	22	640	Үгүй
23		1	1		1		750	86	34	1060	Үгүй
3							90	10	10	120	Үгүй
15		1			1		480	72	31	640	Үгүй
18					1		570	5	33	640	Үгүй
12			1		1		420	16	9	640	Үгүй
15		1			1		480	69	74	640	Үгүй
16		1			1	1	525	9	28	640	Үгүй
43		1	1		1		1350	3	41	2352	Үгүй
19		1	1		1		630	56	33	1008	Хэтэрсэн
17		1			1	1	555	47	55	640	Үгүй
22			1		1		720	39		1280	Үгүй
20							600		1	960	Үгүй
702	0	19	13	0	32	2	22440	944	1057	32764	

344	Төв аймаг	Тө. Зуунмод сумын ерөнхий боловсролын 4 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
345	Төв аймаг	Тө. Зуунмод сумын ерөнхий боловсролын 5 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	425
346	Төв аймаг	Тө. Алтанбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	440
347	Төв аймаг	Тө. Аргалант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	264
348	Төв аймаг	Тө. Архуст сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	120
349	Төв аймаг	Тө. Батсүмбэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	610
350	Төв аймаг	Тө. Баян сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
351	Төв аймаг	Тө. Баян-Өнжүүл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	350
352	Төв аймаг	Тө. Баяндэлгэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	180
353	Төв аймаг	Тө. Баянжаргалан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
354	Төв аймаг	Тө. Баянхангай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	280
355	Төв аймаг	Тө. Баянцагаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
356	Төв аймаг	Тө. Баянцогт сумын ерөнхий боловсрол сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
357	Төв аймаг	Тө. Баянчандмань сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
358	Төв аймаг	Тө. Борнуур сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	500
359	Төв аймаг	Тө. Бүрэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
360	Төв аймаг	Тө. Дэлгэрхаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
361	Төв аймаг	Тө. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	920
362	Төв аймаг	Тө. Заамар сумын ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
363	Төв аймаг	Тө. Лүн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
364	Төв аймаг	Тө. Мөнгөнморьт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
365	Төв аймаг	Тө. Сэргэлэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
366	Төв аймаг	Тө. Сүмбэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	360
367	Төв аймаг	Тө. Угтаал цайдам сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
368	Төв аймаг	Тө. ерөнхий боловсролын лаборатори хүмүүн цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	2098
369	Төв аймаг	Тө. Цээл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	760
370	Төв аймаг	Тө. Заамар сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	240
371	Төв аймаг	Тө. Эрдэнэ сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	640
372	Төв аймаг	Тө. Эрдэнэсант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	700
373	Төв аймаг	Тө. Өндөрширээт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
	Төв аймаг				39	14327

15				1	1	495			640	Үгүй
29	1	1		1		930	5	27	850	Үгүй
14	1			1		450	1	8	880	Үгүй
18				1		570		26	528	Үгүй
6						180		18	240	Үгүй
26	1	1		1		840	8	32	1220	Хэтэрсэн
12				1		390		5	640	Үгүй
13				1		420		9	700	Үгүй
9						270	3	27	360	Үгүй
9				1		300	16	10	640	Үгүй
16				1		510	31	33	560	Үгүй
13				1		420	20	29	640	Үгүй
12				1		390	18	9	640	Үгүй
26	1	1		1		840	15	26	1280	Үгүй
29	1			1		900		35	1000	Үгүй
19	1			1		600	5	31	640	Үгүй
9				1		300	16	7	640	Үгүй
32	1	1		1		1020	42	106	1840	Үгүй
12		1		1		420	13	17	640	Хэтэрсэн
16	1			1		510	42	42	640	Үгүй
15				1		480	3	8	640	Үгүй
13		1		1		450	2	32	640	Үгүй
13						390	24	27	720	Үгүй
25	1			1		780	15	36	1280	Үгүй
76	5	2		3	1	2445	51	119	4196	Үгүй
27	1			1	4	900	5	48	1520	Үгүй
11	1			1		360		20	480	Хэтэрсэн
34	1			1		1050			1280	Үгүй
42	1			1		1290	10	26	1400	Үгүй
14				1		450	4	22	1280	Үгүй
605	0	18	8	0	29	6	19350	349	835	28654

374	Увс аймаг	Ув. Тэс сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	1	50
375	Увс аймаг	Ув. Тэс сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	1	50
376	Увс аймаг	Ув. ерөнхий боловсролын хоёрдугаар цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1460
377	Увс аймаг	Ув. Улаангом сумын ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	928
378	Увс аймаг	Ув. Улаангом сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	660
379	Увс аймаг	Ув. Баруунтуруун сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
380	Увс аймаг	Ув. Бөхмөрөн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	440
381	Увс аймаг	Ув. Давст сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	260
382	Увс аймаг	Ув. Завхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
383	Увс аймаг	Ув. Зүүнговь сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
384	Увс аймаг	Ув. Зүүнхангай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
385	Увс аймаг	Ув. Малчин сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
386	Увс аймаг	Ув. Наранбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	440
387	Увс аймаг	Ув. Сагил сумын дунд сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
388	Увс аймаг	Ув. Тариалан сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
389	Увс аймаг	Ув. Тэс сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	740
390	Увс аймаг	Ув. Түргэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
391	Увс аймаг	Ув. Улаангом сумын ерөнхий боловсролын зургаадугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
392	Увс аймаг	Ув. Тариалан сумын ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Бага сургууль	1	120
393	Увс аймаг	Ув. Ховд сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
394	Увс аймаг	Ув. Хяргас сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	345
395	Увс аймаг	Ув. Цагаанхайрхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
396	Увс аймаг	Ув. ерөнхий боловсролын лаборатори нэгдүгээр цогцолбор сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1480
397	Увс аймаг	Ув. Улаангом сумын ерөнхий боловсролын тавдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	640
398	Увс аймаг	Ув. Өлгий сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	400
399	Увс аймаг	Ув. Өмнөговь сумын ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	550
400	Увс аймаг	Ув. Өндөрхангай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	450
	Увс аймаг				38	13173

5					1		180	7	18	100	Үгүй
3							90			100	Үгүй
75		1	1		1		2310	49	40	2920	Үгүй
34		2	1		1		1080	34	26	1856	Үгүй
23		1		1	1		735	7	23	1320	Үгүй
33		1			1		1020	9	10	640	Үгүй
20		1			1		630	10	26	880	Үгүй
10							300		15	520	Үгүй
15		1			1		480	20	18	640	Үгүй
10					1		330	7	22	640	Үгүй
18					1		570	5	34	640	Үгүй
19					1		600	5	15	640	Үгүй
24		1			1		750	13	23	880	Үгүй
14					1		450	15	13	640	Үгүй
47			1		1		1470		63	1280	Үгүй
44		1			1		1350		33	1480	Үгүй
14			1		1		480	22	20	640	Үгүй
28			1		1		900	8	63	1280	Үгүй
3					1		120			240	Үгүй
19					1		600	15	12	640	Үгүй
17		1			1		540	7	47	690	Үгүй
16		1			1		510	10	41	640	Үгүй
56		2	2		2	1	1815	15	43	2960	Үгүй
27		1	1		3		930	32	42	1280	Үгүй
19		1			1		600	2	60	800	Үгүй
44		1			2		1380	67	14	1100	Үгүй
17					1		540			900	Үгүй
654	0	16	8	1	29	1	20760	359	721	26346	

401	Ховд аймаг	Хо. Булган сумын ерөнхий боловсролын нэг дүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	740
402	Ховд аймаг	Хо. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
403	Ховд аймаг	Хо. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын гурав дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
404	Ховд аймаг	Хо. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын зургаа дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
405	Ховд аймаг	Хо. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын долоо дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
406	Ховд аймаг	Хо. ерөнхий боловсролын лаборатори 1 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1360
407	Ховд аймаг	Хо. Алтай сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	840
408	Ховд аймаг	Хо. Буянт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
409	Ховд аймаг	Хо. Дарви сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	560
410	Ховд аймаг	Хо. Дуут сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
411	Ховд аймаг	Хо. Дөргөн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	720
412	Ховд аймаг	Хо. Зэрэг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	720
413	Ховд аймаг	Хо. Манхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	680
414	Ховд аймаг	Хо. Булган сумын ерөнхий боловсролын Минжит булган цогцолбор сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	960
415	Ховд аймаг	Хо. Мянгад сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	440
416	Ховд аймаг	Хо. Мөнххайрхан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	510
417	Ховд аймаг	Хо. Мөст сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	760
418	Ховд аймаг	Хо. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын Прогресс сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	928
419	Ховд аймаг	Хо. Ховд сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
420	Ховд аймаг	Хо. ерөнхий боловсролын Цаст алтай цогцолбор сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	1495
421	Ховд аймаг	Хо. Цэцэг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	680
422	Ховд аймаг	Хо. Чандмань сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	724
423	Ховд аймаг	Хо. Эрдэнэбүрэн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
424	Ховд аймаг	Хо. Уенч сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	760
425	Ховд аймаг	Хо. Ховд их сургуулийн харьяа ерөнхий боловсролын ахлах сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	1	150
	Ховд аймаг				45	17507

40		1	1	1	1		1275	11	24	1480	Үгүй
34		1	1		1		1080	7	49	1920	Үгүй
36			1		1		1140	15	43	1920	Үгүй
23		1	1		1		750	3	30	1920	Үгүй
19		1	1		1		630	117	44	640	Хэтэрсэн
48		1	2		1	1	1545	10	73	2720	Үгүй
26		1	1		1		840	48	38	1680	Үгүй
15		1			1		480	14	24	640	Үгүй
20		1	1		1		660	30	13	1120	Үгүй
10		1	1		1		360	11	26	640	Үгүй
29		1	1		1		930	53	26	1440	Үгүй
24		1			1		750		28	1440	Үгүй
28		1			1		870	26	18	1360	Үгүй
34		1	1		1		1080	32	93	1920	Үгүй
18				1			555	10	19	880	Үгүй
19		1			1		600	6	22	1020	Үгүй
27		1	1		1		870	46	26	1520	Үгүй
28		1	1		1		900	93	40	1856	Үгүй
11		1	1		1		390	45	14	640	Үгүй
48		1	1		1		1500	40	35	2990	Үгүй
19		1			1		600		21	1360	Үгүй
30					1		930	3	23	1448	Үгүй
15		1			1		480	27	12	640	Үгүй
28		1			1		870	4	26	1520	Үгүй
10		1	1		1		360	11	30	300	Үгүй
639	0	22	17	2	24	1	20445	662	797	35014	

426	Хөвсгөл аймаг	Хө. ерөнхий боловсролын Титэм сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	960
427	Хөвсгөл аймаг	Хө. ерөнхий боловсролын Нутгийн аваргууд сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	443
428	Хөвсгөл аймаг	Хө. Алаг-Эрдэнэ сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	420
429	Хөвсгөл аймаг	Хө. Арбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	540
430	Хөвсгөл аймаг	Хө. Баянзүрх сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	640
431	Хөвсгөл аймаг	Хө. Бүрэнтогтох сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	6	880
432	Хөвсгөл аймаг	Хө. Бүрэнтогтох сумын цэцэрлэг, бага сургуулийн цогцолбор	Сумын төв	Бага сургууль	1	75
433	Хөвсгөл аймаг	Хө. Галт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	760
434	Хөвсгөл аймаг	Хө. ерөнхий боловсролын Мөрөн гурван эрдэнэ сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	880
435	Хөвсгөл аймаг	Хө. дэлгэр мөрөн цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	5	1322
436	Хөвсгөл аймаг	Хө. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	715
437	Хөвсгөл аймаг	Хө. Галт сумын зүрх бага сургууль	Сумын төв	Бага сургууль	1	100
438	Хөвсгөл аймаг	Хө. Мөрөн сумын ерөнхий боловсролын Ирээдүй хорин нэгдүгээр зуун сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	928
439	Хөвсгөл аймаг	Хө. Их-Уул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	6	860
440	Хөвсгөл аймаг	Хө. Цэцэрэг сумын могойн бага сургууль	Баг	Бага сургууль	1	120
441	Хөвсгөл аймаг	Хө. Рашаант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	555
442	Хөвсгөл аймаг	Хө. Рэнчинлхүмбэ сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	395
443	Хөвсгөл аймаг	Хө. Тариалан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	25
444	Хөвсгөл аймаг	Хө. Тосонцэнгэл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	740
445	Хөвсгөл аймаг	Хө. Түнэл сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	440
446	Хөвсгөл аймаг	Хө. Төмөрбулаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	690
447	Хөвсгөл аймаг	Хө. Мөрөн сумын Авьяас ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	365
448	Хөвсгөл аймаг	Хө. Улаан-Уул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	510
449	Хөвсгөл аймаг	Хө. Ханх сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	11	800
450	Хөвсгөл аймаг	Хө. Хатгал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	650
451	Хөвсгөл аймаг	Хө. Мөрөн сумын ерөнхий боловсролын Сод эрдэм сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
452	Хөвсгөл аймаг	Хө. Цагаан-Уул сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	980
453	Хөвсгөл аймаг	Хө. Цагаан-Үр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	7	485
454	Хөвсгөл аймаг	Хө. Цагааннуур сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	330
455	Хөвсгөл аймаг	Хө. Цэцэрлэг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	640
456	Хөвсгөл аймаг	Хө. Чандмань-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
457	Хөвсгөл аймаг	Хө. Шинэ-Идэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	500
458	Хөвсгөл аймаг	Хө. ерөнхий боловсролын лаборатори Эрдмийн далай цогцолбор сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	836
459	Хөвсгөл аймаг	Хө. Эрдэнэбулган сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	660
Хөвсгөл аймаг					106	20204

38		1	1		1		1200	15	46	1920	Үгүй
11		1			3		420	9	15	886	Үгүй
15		1		1	1		495	10	24	840	Үгүй
21					1		660	4	11	1080	Үгүй
40		1			1		1230	7	30	1280	Үгүй
30		1	2		1		990	38	14	1760	Үгүй
3							90		7	150	Үгүй
26		1			1		810		71	1520	Үгүй
32			1	1	1		1035	9	28	1760	Үгүй
44					3		1410	4	70	2644	Хэтэрсэн
33		1		1	1		1035	7	24	1430	Үгүй
7					1		240			200	Үгүй
42		2			1		1290	11	31	1856	Үгүй
30		1		1	2		975	24	24	1720	Үгүй
20							600			240	Үгүй
37					1		1140	4	20	1110	Үгүй
39					1		1200		31	790	Хэтэрсэн
25			1				780	9	76	50	Хэтэрсэн
35		1			2		1110	18	25	1480	Үгүй
15					1		480	32	56	880	Үгүй
42		1			1		1290	4	7	1380	Үгүй
19		1			1		600	9	43	730	Хэтэрсэн
17					1		540		14	1020	Үгүй
110					1		3330	5	14	1600	Үгүй
30		1					900	18	31	1300	Үгүй
22			1		1		720	7	20	1280	Үгүй
41				1	2	1	1320	25	29	1960	Үгүй
24		1			1		750			970	Үгүй
29							870		60	660	Үгүй
23		1			1		720	7	40	1280	Үгүй
14		1			1		450		13	640	Үгүй
24		1		1	1		765		34	1000	Үгүй
30		1	1		1		960	18	110	1672	Хэтэрсэн
28		1			1		870	35	42	1320	Үгүй
996	0	20	7	6	36	1	31275	329	1060	40408	

460	Хэнтий аймаг	Хэ. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын лаборатори нэгдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	928
461	Хэнтий аймаг	Хэ. Батноров сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	370
462	Хэнтий аймаг	Хэ. Батширээт сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	3	680
463	Хэнтий аймаг	Хэ. Баян-Адарга сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
464	Хэнтий аймаг	Хэ. Баян-Овоо сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
465	Хэнтий аймаг	Хэ. Баянмөнх сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
466	Хэнтий аймаг	Хэ. Баянхутаг сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
467	Хэнтий аймаг	Хэ. Биндэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1420
468	Хэнтий аймаг	Хэ. Бор-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын Бор-Өндөр цогцолбор сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	3230
469	Хэнтий аймаг	Хэ. Батноров сумын Бэрх тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	1230
470	Хэнтий аймаг	Хэ. Галшар сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	280
471	Хэнтий аймаг	Хэ. Өмнөдэлгэр сумын Гурванбаян тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
472	Хэнтий аймаг	Хэ. Дадал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	390
473	Хэнтий аймаг	Хэ. Дархан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
474	Хэнтий аймаг	Хэ. Дэлгэрхаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	220
475	Хэнтий аймаг	Хэ. Жаргалтхаан сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	275
476	Хэнтий аймаг	Хэ. Мөрөн сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	2	154
477	Хэнтий аймаг	Хэ. Норовлин сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
478	Хэнтий аймаг	Хэ. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын Тэмүүжин цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1060
479	Хэнтий аймаг	Хэ. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын Хан хэнтий цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	606
480	Хэнтий аймаг	Хэ. Хэрлэн сумын ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	630
481	Хэнтий аймаг	Хэ. Дэлгэрхаан сумын Хэрлэнбаян улаан тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Дунд сургууль	1	100
482	Хэнтий аймаг	Хэ. Цэнхэрмандал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	320
483	Хэнтий аймаг	Хэ. Хэрлэн сумын Өлзийт тосгоны ерөнхий боловсролын сургууль	Баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	264
484	Хэнтий аймаг	Хэ. Өмнөдэлгэр сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	640
	Хэнтий аймаг				42	15037

32			1		2		1050	12	45	1856	Хэтэрсэн
46					1		1410	8	24	740	Үгүй
24		1			1		750	1	16	1360	Үгүй
9		1			1		300	5	7	640	Үгүй
11					1		360	18	23	640	Үгүй
13					1		420	3	33	640	Үгүй
9					2		330	21	9	640	Үгүй
44					1		1350		28	2840	Үгүй
55					1		1680	6	97	6460	Үгүй
52			1		1		1620	2	24	2460	Үгүй
11							330	6	27	560	Үгүй
14		1			1		450	12	31	640	Үгүй
25					1		780		21	780	Үгүй
16			1		1		540	18	18	640	Үгүй
7							210	32	30	440	Үгүй
14			1		1		480	20	13	550	Үгүй
16					1		510		22	308	Үгүй
14			1	1	1		495		30	640	Үгүй
45			1		3		1470	125	42	2120	Үгүй
24					1	2	780	8	25	1212	Үгүй
19			1		1		630	16	128	1260	Үгүй
5					1		180		21	200	Үгүй
10			1		1		360	11	17	640	Үгүй
9					1		300	13	28	528	Үгүй
20					2		660	13	36	1280	Үгүй
544	0	3	8	1	28	2	17445	350	795	30074	

485	Дархан-Уул аймаг	Да. Дархан сумын Ерөнхий боловсролын нэг дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	920
486	Дархан-Уул аймаг	Да. Шарын гол сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	1172
487	Дархан-Уул аймаг	Да. Дархан сумын Ерөнхий боловсролын дөрөв дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	756
488	Дархан-Уул аймаг	Да. Шарын гол сумын Ерөнхий боловсролын зургаа дугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	324
489	Дархан-Уул аймаг	Да. Орхон сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
490	Дархан-Уул аймаг	Да. Дархан сумын Ерөнхий боловсролын 9 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	964
491	Дархан-Уул аймаг	Да. Хонгор сумын Ерөнхий боловсролын арван нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	564
492	Дархан-Уул аймаг	Да. Хонгор сумын Ерөнхий боловсролын арван дөрөв дүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	510
493	Дархан-Уул аймаг	Да. Дархан сумын Ерөнхий боловсролын арван тавдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	928
494	Дархан-Уул аймаг	Да. Дархан сумын ерөнхий боловсролын 18 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	964
495	Дархан-Уул аймаг	Да. Дархан сумын Ерөнхий боловсролын гучдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	1	60
496	Дархан-Уул аймаг	Да. Дархан сумын Ерөнхий боловсролын 16 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	964
497	Дархан-Уул аймаг	Да. Дархан сумын ерөнхий боловсролын Од цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	2408
498	Дархан-Уул аймаг	Да. Ерөнхий боловсролын лаборатори Оюуны ирээдүй цогцолбор сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	2352
499	Дархан-Уул аймаг	Да. Шинжлэх ухаан, технологийн их сургуулийн Дархан-Уул аймаг дахь технологийн сургуулийн харъяа ерөнхий боловсролын ахлах сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	1	140
500	Дархан-Уул аймаг	Да.Хөдөө аж ахуйн их сургуулийн харъяа ерөнхий боловсролын ахлах сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	1	150
501	Дархан-Уул аймаг	Да. Дархан сумын Ерөнхий боловсролын 12 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	500
	Дархан-Уул аймаг				22	13996
502	Багануур дүүрэг	БНД-ийн ерөнхий боловсролын оюуны эрин цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	640
503	Багануур дүүрэг	БНД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори Боловсрол цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1925
504	Багануур дүүрэг	БНД-ийн ерөнхий боловсролын гүн галуутай цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1280
	Багануур дүүрэг				7	3845
505	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын арван гурав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1680
506	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын арван ес дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
507	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори хорь дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	1626
508	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори хорин найм дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	2820
509	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын гучин найм дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	1500
510	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын дөч дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	1604
511	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын дөчин долдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	920
512	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын тавин нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	920
513	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын далан гуравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
514	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори ерэн гурав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	720
515	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын зуун арван гуравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
516	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн дал дугаар тусгай дунд сургууль	Хороо	Дунд сургууль	2	600
517	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн Монгени цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	660
518	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын оюуны ундраа цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1560
519	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын сэтгэмж цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1200
520	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын эрдмийн ундраа цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	4320
521	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори эрдмийн өргөө цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1856
522	Баянгол дүүрэг	БГД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори зуун дөчин нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
	Баянгол дүүрэг				30	24866

50		2	1		1		1560	41	104	1840	Үгүй
41		2	2		2		1350	10	44	2344	Үгүй
23		1			1		720	18	120	1512	Үгүй
33		1			1		1020	53	53	648	Үгүй
18		1			1		570	6	9	640	Үгүй
47		2	1		1		1470	36	26	1928	Хэтэрсэн
22		1			1		690	47	25	1128	Үгүй
28		1			2		900	2	29	1020	Үгүй
42		1			1		1290	15	135	1856	Хэтэрсэн
30		2	1		1		960	29	29	1928	Үгүй
2							60	7	14	120	Үгүй
29		2	1		1		930	168	45	1928	Үгүй
71		2	2		3		2280	180	65	4816	Үгүй
88		4	2		3		2790	30	116	4704	Хэтэрсэн
7							210	32	32	280	Үгүй
3		1			1		120	47	48	300	Үгүй
20					1		630	12	12	1000	Үгүй
554	0	23	10	0	21	0	17550	733	906	27992	
32					2		1020	12	86	1280	Үгүй
67		2	2		2		2130	26	231	3850	Үгүй
32		2	1		2		1050	80	60	2560	Үгүй
131	0	4	3	0	6	0	4200	118	377	7690	
36			2		1		1170	10	95	3360	Үгүй
8							240	8	41	640	Хэтэрсэн
50			1		2		1590	68	91	3252	Хэтэрсэн
48			1		2		1530	9	38	5640	Үгүй
50		2	2		1		1590	96	22	3000	Хэтэрсэн
50		2	1		1		1560	98	26	3208	Үгүй
37			1		1		1170	8	101	1840	Хэтэрсэн
33		2	1		1		1050	45	56	1840	Хэтэрсэн
46		2	1		1		1440	112	101	1920	Хэтэрсэн
23			1		2		780	8	74	1440	Хэтэрсэн
26			1		1		840	12	84	1280	Хэтэрсэн
37			1		1		1170	20	57	1200	Үгүй
58			1		1		1800	25	121	1320	Хэтэрсэн
63			1		1		1950	170	118	3120	Хэтэрсэн
30					1		930	108	170	2400	Үгүй
163		2	2		3		5040	97	123	8640	Үгүй
57		1	2		2		1830	225	225	3712	Хэтэрсэн
36			1		1		1140		20	1920	Хэтэрсэн
851	0	11	20	0	23	0	26820	1119	1563	49732	

523	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори арван дөрөвдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1820
524	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын хорин нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	1500
525	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори гучин гуравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1284
526	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори дөчин дөрөв дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1580
527	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын дөчин найм дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	2000
528	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын тавин тав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	420
529	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын далан есдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1020
530	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын наян дөрөвдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1900
531	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын наян тав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	480
532	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын наян долоо дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1340
533	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын наян найм дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
534	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын ерэн хоёрдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1520
535	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын ерэн долоодугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1200
536	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын нэгзүүн хоёрдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
537	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын зуун арав дугаар сургууль	Хороо	Дунд-ахлах сургууль		
538	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын нэг зуун арван нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	670
539	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын зуун хорь дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
540	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучин хоёрдугаар сургууль	Хороо	Бага сургууль	1	360
541	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучин зургаа дугаар сургууль	Хороо	Бага сургууль	1	180
542	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучин долоо дугаар сургууль	Хороо	Бага сургууль	1	180
543	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын амгалан цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1140
544	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын баянзүрх цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	845
545	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын Тэмүүжин өрлөг сургууль	Хороо	Ахлах сургууль	1	350
546	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын тавин гурав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1380
547	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын шавь цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	2784
548	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын нэг зуун хорин долдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
549	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучин гуравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
550	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн Ерөнхий боловсролын нэг зуун хорин зургаа дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
551	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори зуун дөчин хоёр дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	480
552	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн Дотоод хэргийн их сургуулийн харьяа Ерөнхий боловсролын ахлах сургууль	Хороо	Ахлах сургууль	1	260
553	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн Ерөнхий боловсролын нэг зуун дөчин долоо дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
554	Баянзүрх дүүрэг	БЗД-ийн Улаанбаатар.Баянзүрх.Ерөнхий боловсролын Нэг зуун дөчин наймдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
555	Баянзүрх дүүрэг	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын гучдугаар сургууль	Хороо	0	1	540
556	Баянзүрх дүүрэг	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын жаран ес дүгээр сургууль	Хороо	0	2	1560
	Баянзүрх дүүрэг				54	31913
557	Налайх дүүрэг	НД-гийн ерөнхий боловсролын зуун ес дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	560
558	Налайх дүүрэг	НД-гийн ерөнхий боловсролын лаборатори зуун арван ес дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	1512
559	Налайх дүүрэг	НД-гийн ерөнхий боловсролын голомт цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1593
560	Налайх дүүрэг	НД-гийн ерөнхий боловсролын зуун гуравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	250
561	Налайх дүүрэг	НД-гийн ерөнхий боловсролын эрдмийн оргил цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1260
	Налайх дүүрэг				9	5175

62		2	1		2		1950	18	182	3640	Хэтэрсэн
42			1		2		1350	13	88	3000	Хэтэрсэн
83		2	1		3		2610	15	87	2568	Хэтэрсэн
48		1	1		1		1500	190	199	3160	Хэтэрсэн
71		2	1		1		2190	219	78	4000	Хэтэрсэн
15		1	1		1		510	9	22	840	Үгүй
56		3	1		1		1740	12	77	2040	Хэтэрсэн
60		2	2		2		1920	65	238	3800	Хэтэрсэн
16			1		1		540	5	21	960	Үгүй
38		2			2	3	1245	12	70	2680	Үгүй
28		1					840	53	34	640	Үгүй
71		2	1		1		2190	49	49	3040	Үгүй
31		2	1		1		990	62	52	2400	Хэтэрсэн
24		2	1		1		780	10	141	1280	Хэтэрсэн
							0	1		0	
20		1			1		630			1340	Хэтэрсэн
21					1		660		93	1280	Үгүй
6			1		1		240	5	12	720	Үгүй
6			1		1		240		5	360	Үгүй
6			1		1		240		7	360	Хэтэрсэн
81					1		2460	10	178	2280	Үгүй
28		2			1		870	43	32	1690	Үгүй
14			1		1		480	26	42	700	Үгүй
54			1		1		1680	11	143	2760	Хэтэрсэн
91		2			1		2760	15	168	5568	Хэтэрсэн
30					1		930	7	19	1280	Хэтэрсэн
25					1		780	19	23	1280	Хэтэрсэн
24			1		1		780	22	17	1280	Үгүй
13					1		420	6	46	960	Хэтэрсэн
10							300	22	3	520	Үгүй
34			1		1		1080	8	3	1920	Үгүй
33			1		1		1050			1280	Үгүй
13							390	14	66	1080	Үгүй
44		1					1320	45	177	3120	Үгүй
1198	0	28	21	0	35	3	37665	986	2372	63826	
14					1		450	85	85	1120	Үгүй
43			1		1		1350	12	167	3024	Үгүй
32							960	128	128	3186	Үгүй
25		1			1		780	26	28	500	Хэтэрсэн
39		2	1		1		1230	39	142	2520	Үгүй
153	0	3	2	0	4	0	4770	290	550	10350	

562	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын есдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1480
563	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори арван хоёр дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1240
564	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын дөчин хоёр дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	952
565	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын жаран хоёрдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1160
566	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын жаран тав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1400
567	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын жаран долдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1560
568	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын далан дөрөвдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
569	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын далан зургаа дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1377
570	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын нэг зуун дөрөв дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1360
571	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын нэг зуун тавдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1500
572	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын зуун зургаа дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1360
573	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын зуун долоо дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	960
574	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын зуун хорин хоёр дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
575	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын зуун хорин гурав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
576	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын нэг зуун хорин дөрөвдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
577	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучин дөрөв дүгээр сургууль	Хороо	Бага сургууль	1	180
578	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори ирээдүй цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	4	2480
579	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын нэг зуун хорин нэг дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
580	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын зуун хорин ес дүгээр сургууль	Хороо	Бага сургууль	1	180
581	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн Ерөнхий боловсролын зуун дөчин гурав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
582	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын хөгжил цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	2400
583	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн ерөнхий боловсролын өнөр цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1920
584	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн Улаанбаатар.Сонгинохайрхан.Ерөнхий боловсролын нэг зуун тавин гуравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
585	Сонгинохайрхан дүүрэг	СХД-ийн Ерөнхий боловсролын лаборатори нэг зуун тавин нэг дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
	Сонгинохайрхан дүүрэг				39	26949

43					2		1350	33	40	2960	Үгүй
33		1	1		1	1	1065	178	82	2480	Хэтэрсэн
20			1		1		660	58	149	1904	Хэтэрсэн
36			1		1		1140	210	40	2320	Хэтэрсэн
37			1		2		1200	20	117	2800	Хэтэрсэн
39		1	1		1		1230	192	68	3120	Үгүй
31		1			2	1	1005	6	28	1280	Үгүй
43		1	1		1		1350	14	78	2754	Үгүй
39		1	1		1		1230	8	47	2720	Үгүй
54		3	1		1		1680	60	50	3000	Үгүй
43			1		1		1350	13	22	2720	Үгүй
35		2	1		1		1110	11	71	1920	Хэтэрсэн
18					1		570	7	21	1280	Хэтэрсэн
16					1		510	119	45	1280	Үгүй
21			1		1		690	11	41	1280	Хэтэрсэн
8					1		270	9	2	360	Хэтэрсэн
79		4	2		3	1	2535	23	145	4960	Үгүй
18			1		1		600	14	35	1280	Үгүй
7					1		240	8	3	360	Үгүй
22			1		1		720	19	15	1280	Хэтэрсэн
81		2	2		2		2550	2	70	4800	Үгүй
60			2		2		1920	10	35	3840	Хэтэрсэн
42		1	1		1		1320	30	30	1920	Үгүй
30			1		1		960	1		1280	Үгүй
855	0	17	21	0	31	3	27255	1056	1234	53898	

586	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1560
587	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын хоёрдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1860
588	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын гуравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
589	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын дөрөвдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	920
590	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын зургаадугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	964
591	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын арван нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ахлах сургууль	1	320
592	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын арван зургаадугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	920
593	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын хорин тав дугаар сургууль	Хороо	Дунд сургууль	1	248
594	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын хорин ес дүгээр сургууль	Хороо	Тусгай сургууль	1	640
595	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын гучин нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
596	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын гучин тав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1360
597	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын Эрдмийн хөтөч цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1420
598	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори далан нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	720
599	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын зуун арван зургаа дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	240
600	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучин нэгдүгээр сургууль	Хороо	Бага сургууль	1	180
601	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын ажилчин, залуучуудын ээлжийн сургууль	Хороо	Ахлах сургууль	1	150
602	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн харьяа ерөнхий боловсрол	Хороо	Ахлах сургууль	1	300
603	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн Монгол улсын их сургуулийн дэргэдэх байгаль эх лицей ахлах сургууль, экол	Хороо	Ахлах сургууль	1	360
604	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын спортын төв сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
605	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори дөчин тавдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
606	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн Монгол улсын боловсролын их сургуулийн харьяа ерөнхий боловсролын сургу	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	360
607	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн Монгол Оросын хамтарсан дунд сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль		
608	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн Монгол Улсын Консерватори	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1232
609	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн Шинжлэх ухаан, технологийн их сургуулийн харьяа ерөнхий боловсролын ахл	Хороо	Ахлах сургууль	1	600
610	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ШУТИС-Коосэн Технологийн Коллеж	Хороо	Ахлах сургууль	1	250
611	Сүхбаатар дүүрэг	СБД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори өсвөрийн зохион бүтээгчдийн ахлах сургуу	0	Ахлах сургууль	1	650
	Сүхбаатар дүүрэг				33	18454

37			2		1		1200	201	97	3120	Хэтэрсэн
60		2	1		1		1860	83	76	3720	Үгүй
39			1		1		1230	12	90	1920	Хэтэрсэн
34		2	1		1		1080	44	88	1840	Үгүй
30			1		1		960	16	64	1928	Хэтэрсэн
17		1	1		1		570	145	80	640	Хэтэрсэн
30		2	1		1		960	104	62	1840	Хэтэрсэн
24					1		750	69	93	496	Үгүй
50			1		1		1560			1280	Үгүй
32		2	1		1		1020	35	46	1920	Хэтэрсэн
25		1	1		1		810	60	64	2720	Үгүй
41		2	2		3	1	1395	15	29	2840	Хэтэрсэн
18		1					540	19	65	1440	Хэтэрсэн
24			1		1		780	79	79	480	Үгүй
6			1		1		240	18		360	Хэтэрсэн
5		1					150	34	26	300	Үгүй
8							240	54	32	600	Үгүй
33							990	40	85	720	Үгүй
10							300	70	20	640	Үгүй
28		1	1		1		900	130	80	1920	Хэтэрсэн
21		1			3		720	58	109	720	Хэтэрсэн
							0			0	
110			4		2		3480	65	65	2464	Үгүй
12							360	50	54	1200	Үгүй
10							300	6	101	500	Үгүй
25		2	1		1		810	43	41	1300	Үгүй
729	0	18	21	0	23	1	23205	1450	1546	36908	

612	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын аравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	880
613	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын арван тав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	920
614	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын арван найм дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	920
615	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын хорин зургаадугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	240
616	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын гучин хоёрдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	880
617	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын гучин дөрөвдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	920
618	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын дөчин нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	920
619	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын тавин хоёр дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1560
620	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын тавин есдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	360
621	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын жар дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1300
622	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын жаран гурав дугаар сургууль	Хороо	Дунд сургууль	1	320
623	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын далан тав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	2200
624	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын зуун арван дөрөв дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	720
625	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын лаборатори нэг зуун арван тав дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
626	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын нэг зуун арван найм дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
627	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын буянт ухаа цогцолбор сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	3	1470
628	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучдугаар сургууль	Хороо	Бага сургууль	1	180
629	Хан-Уул дүүрэг	ХУД-ийн ерөнхий боловсролын зуун гучин тав дугаар сургууль	Хороо	Бага сургууль	1	180
Хан-Уул дүүрэг					25	15250
630	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын тавдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	1200
631	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын арван долоодугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1240
632	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын лаборатори хорин гуравдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1280
633	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын хорин дөрөвдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	920
634	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын гучин долоо дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1200
635	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын гучин есдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1060
636	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын дөчин есдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	960
637	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын тавьдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1370
638	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын тавин долдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	920
639	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын жаран нэгдүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	720
640	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын далан хоёр дугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1400
641	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын зуун арван хоёрдугаар сургууль	Хороо	Дунд-ахлах сургууль	1	120
642	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын зуун арван долдугаар сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
643	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын зуун гучин наймдугаар сургууль	Хороо	Бага сургууль	1	180
644	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын зуун гучин есдүгээр сургууль	Хороо	Бага сургууль	1	180
645	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын зуун дөчдүгээр сургууль	Хороо	Бага сургууль	1	180
646	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн Ерөнхий боловсролын бадмаараг ахлах сургууль	Хороо	Ахлах сургууль	1	250
647	Чингэлтэй дүүрэг	ЧД-гийн ерөнхий боловсролын нэг зуун дөчин ес дүгээр сургууль	Хороо	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	720
Чингэлтэй дүүрэг					25	14540
648	Багахангай дүүрэг	БХД-гийн ерөнхий боловсролын хангай цогцолбор сургууль	Хороо	1	3	880

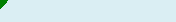
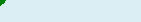
35		1			1		1080			1760	Үгүй
30		1	1		1		960	38	27	1840	Хэтэрсэн
38		2	1		1		1200	7	36	1840	Хэтэрсэн
17			1		1		570	39	73	480	Хэтэрсэн
47			1		1		1470	9	27	1760	Хэтэрсэн
32		2	1		1	1	1035	38	38	1840	Үгүй
28		2	1		1		900	24	111	1840	Үгүй
50		1	1		1		1560	68	65	3120	Хэтэрсэн
16			1		1		540	6	13	720	Хэтэрсэн
42		2	1		1		1320	21	107	2600	Үгүй
26					1		810	5	61	640	Үгүй
44							1320	24	19	4400	Үгүй
17		1					510	29	161	1440	Хэтэрсэн
25		1	1		1		810	2	62	1280	Хэтэрсэн
18					1		570	3	77	1280	Хэтэрсэн
56		2	1		2		1770	60	58	2940	Хэтэрсэн
8					1		270	8	16	360	Хэтэрсэн
6			1		1		240	7	6	360	Үгүй
535	0	15	12	0	17	1	16935	388	957	30500	
28		2	1		1		900	10		2400	Хэтэрсэн
41		2	1		1		1290	112	128	2480	Үгүй
52		1	2		1		1650	228	188	2560	Хэтэрсэн
32			1		1		1020	10	65	1840	Хэтэрсэн
47		1	1				1440	14	20	2400	Үгүй
44		2	1				1350	10	57	2120	Үгүй
50		2	1		1		1560	12	58	1920	Үгүй
40			1		1		1260	140	125	2740	Үгүй
29			1		1		930	46	80	1840	Үгүй
21		1			1		660	50	38	1440	Үгүй
66		2	1		1		2040	101		2800	Үгүй
5							150	4	17	240	Үгүй
25		1	1		1		810	42	26	1280	Хэтэрсэн
9			1		1		330	8	16	360	Үгүй
7			1		1		270	7	11	360	Хэтэрсэн
7			1		1		270	9	4	360	Хэтэрсэн
29							870	40	33	500	Үгүй
20							600	6	36	1440	Үгүй
552	0	14	15	0	13	0	17400	849	902	29080	
31			1		2		1020			1760	Үгүй

649	Орхон аймаг	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын хоёр дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	460
650	Орхон аймаг	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын долоо дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	750
651	Орхон аймаг	Ор. ерөнхий боловсролын лаборатори наймдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	624
652	Орхон аймаг	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын арван дөрөвдүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	1176
653	Орхон аймаг	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын арван тавдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
654	Орхон аймаг	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын арван долоо дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	600
655	Орхон аймаг	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын арван наймдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	432
656	Орхон аймаг	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын 4 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1392
657	Орхон аймаг	Ор. Жаргалант сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
658	Орхон аймаг	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын Ирээдүйн одод сургууль	Аймгийн төв	Дунд-ахлах сургууль	1	100
659	Орхон аймаг	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1165
660	Орхон аймаг	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын 5 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	1176
661	Орхон аймаг	Ор. Технологийн сургуулийн харьяа ахлах сургууль	Аймгийн төв	Ахлах сургууль	1	200
662	Орхон аймаг	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын арван гурав дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	1176
663	Орхон аймаг	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын нэг дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	1244
664	Орхон аймаг	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын арван ес дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	964
665	Орхон аймаг	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын хорьдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
666	Орхон аймаг	Ор. Баян-Өндөр сумын ерөнхий боловсролын арван зургаа дугаар сургууль			1	720
	Орхон аймаг				24	14099
667	Говь-Сүмбэр аймаг	Гс. Сүмбэр сумын ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
668	Говь-Сүмбэр аймаг	Гс. Сүмбэр сумын ерөнхий боловсролын 2 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	2	280
669	Говь-Сүмбэр аймаг	Гс. Ерөнхий боловсролын лаборатори тав дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	640
670	Говь-Сүмбэр аймаг	Гс. Баянтал сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль	1	350
671	Говь-Сүмбэр аймаг	Гс. Шивээговь сумын ерөнхий боловсролын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	1	320
	Говь-Сүмбэр аймаг				6	2230
672	Бусад	Монгол тэмүүлэл сургууль	Улаанбаатар	Дунд-ахлах сургууль	1	640
673	Бусад	Шинэ эрин сургууль	Улаанбаатар	Дунд-ахлах сургууль	1	640
674	Бусад	Шинэ эхлэл сургууль	Улаанбаатар	Дунд-ахлах сургууль	1	320
					1080	421533
						13996

29					1		900	20	53	920	Үгүй
25					1		780	35	28	1500	Үгүй
18		1	1		1		600	118	39	1248	Хэтэрсэн
45		2	1		1		1410	43	71	2352	Үгүй
23		1	1		1		750	9	87	1280	Үгүй
27		2	1		1		870	73	44	1200	Үгүй
12		1			1		390	35	15	864	Үгүй
47		2	1		2		1500	69	184	2784	Хэтэрсэн
21		1	1		1		690	2	43	1280	Үгүй
6		1			1		210	22	26	200	Үгүй
38		2			2	1	1215	19	174	2330	Үгүй
33		1	1		1		1050	100	100	2352	Хэтэрсэн
7							210	6	6	400	Үгүй
44		2	1		2		1410	7	124	2352	Үгүй
44		2	1		2		1410	162	38	2488	Хэтэрсэн
33							990	64	74	1928	Үгүй
29			1		1		930	4	30	1280	Үгүй
22		1			1	1	705	15	14	1440	Үгүй
503	0	19	10	0	20	2	16020	803	1150	28198	
31			1		1		990	22	40	1280	Үгүй
18		1			1		570	13	45	560	Хэтэрсэн
23			1		1		750	11	79	1280	Үгүй
14					1		450		18	700	Үгүй
24			1		1		780	50	12	640	Хэтэрсэн
110	0	1	3	0	5	0	3540	96	194	4460	
30		1					900			1280	Үгүй
28		2	1		1		900	32	32	1280	Үгүй
15		1	1				480	50	91	640	Үгүй
17174	0	381	313	22	668	35	545505	17114	26434	843066	

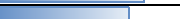
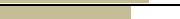
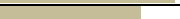
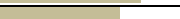
ХАВСРАЛТ 2. Цэцэрлэгийн биет орчны шалгуур үзүүлэлт (KPIs)

Аймаг_нийслэл	2018-2019 оны хамран сургалт	2025 хүрэх түвшин	Нэмэх хэрэгтэй хувь	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн тоо	Төрийн бус өмчийн цэцэрлэг	Нийт	2020-2021 оны хичээлийн жилд төрийн өмчийн цэцэрлэгийн хүчин чадал	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн үндсэн сургалтын элсэлт /2020-2021/
Архангай	81.5	89.4	7.9	35	1	36	4690	5577
Баян-Өлгий	66.9	89.4	22.5	44	6	50	5040	6332
Баянхонгор	90.9	89.4		36	7	43	4225	5373
Булган	78.4	89.4	11	22	0	22	2695	3233
Говь-Алтай	91	89.4		30		30	3035	3464
Говьсүмбэр	99.6	89.4		6	4	10	815	1340
Дархан-Уул	91.7	89.4		29	9	38	6179	7236
Дорноговь	91.1	89.4		33	3	36	4102	4471
Дорнод	87	89.4	2.4	31	5	36	5050	6249
Дундговь	78.9	89.4	10.5	22	0	22	2510	2923
Завхан	89.7	89.4		38	3	41	3730	4766
Орхон	93.1	89.4		30	8	38	6475	7782
Өвөрхангай	87.3	89.4	2.1	42	5	47	4505	6530
Өмнөговь	78	89.4	11.4	29		29	4480	5074
Сүхбаатар	90.4	89.4		24		24	3000	4449
Сэлэнгэ	86.5	89.4	2.9	38	3	41	5325	6674
Төв	88.2	89.4	1.2	42	5	47	4304	5570
Увс	86.4	89.4	3	30	4	34	3155	5272
Улаанбаатар	78.3	89.4	11.1	278	423	701	54067	84076
Ховд	80	89.4	9.4	33	10	43	3680	5558
Хөвсгөл	81	89.4	8.4	42	8	50	5790	7572
Хэнтий	86.8	89.4	2.6	34	2	36	4430	5094
Дүн	85.6	89.4		948	506	1,454	141,282	194,615

Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн хүчин чадал ашиглалт /2020-2021/	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн нийт элсэлт /2020-2021/	Төрийн бус өмчийн цэцэрлэгийн элсэлт /2020-2021/	Төрийн бус өмчийн цэцэрлэгийн хамран сургалтад оруулж буй хувь нэмэр	Нийт элсэлт	2019-2020 онд шилжих цэцэрлэгийн тоо	2019-2020 онд шилжих цэцэрлэгийн хүчин чадал	Боломжит хүчин чадал /2021-2022/	Хүчин чадал ашиглалт /2021-2022/
 1.19	7595	49	0.6%	7644	3	150	4840	 1.15
 1.26	7141	450	4.1%	7591	8	970	6010	 1.05
 1.27	6398	499	6.1%	6897	2	250	4475	 1.20
 1.20	4134	0	0.0%	4134	2	150	2845	 1.14
 1.14	4110		0.0%	4110	6	720	3755	 0.92
 1.64	1474	203	11.1%	1677	1	150	965	 1.39
 1.17	7266	567	6.0%	7833	3	400	6579	 1.10
 1.09	4848	155	2.4%	5003			4102	 1.09
 1.24	6568	379	4.7%	6947	5	700	5750	 1.09
 1.16	3147		0.0%	3147	1	100	2610	 1.12
 1.28	5120	125	2.0%	5245	6	700	4430	 1.08
 1.20	7782	964	10.0%	8746	2	350	6825	 1.14
 1.45	8512	168	1.6%	8680	1	50	4555	 1.43
 1.13	5185		0.0%	5185	1	200	4680	 1.08
 1.48	5656		0.0%	5656	4	700	3700	 1.20
 1.25	7011	235	2.5%	7246	4	475	5800	 1.15
 1.29	7052	349	4.1%	7401	1	100	4404	 1.26
 1.67	7252	295	3.6%	7547	4	480	3635	 1.45
 1.56	84076	29729	20.2%	113805	62	12620	66687	 1.26
 1.51	6319	432	5.0%	6751	3	490	4170	 1.33
 1.31	9033	589	4.9%	9622	4	500	6290	 1.20
 1.15	6069	104	1.5%	6173	5	600	5030	 1.01
1.38	211,748	35,292	11.5%	247,040	128	20,855	162,137	1.20

2020-2021 оны хичээлийн жилд элсэх 2-5 настай хүн ам	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн үндсэн сургалтын хамран сургалт /2020-2021/	2024-2025 оны хичээлийн жилд элсэх 2-5 настай хүн ам	2024-2025 оны хичээлийн жилд элсэх 3-5 настай хүн ам	2021-2022 оны хичээлийн жилийн төрийн өмчийн цэцэрлэгийн элсүүлэх боломж	2021-2022 оны хичээлийн жилийн цэцэрлэгийн нийт боломж	Хамран сургалт 100% болвол 2024-2025 оны хичээлийн жилд төрийн өмчийн цэцэрлэгт нэмэгдэх элсэх /2-5 настай/
8529	65.4	8574	6383	5727	5776	2798
11004	57.5	12029	8998	7302	7752	4277
8226	65.3	8982	6806	5623	6122	2860
5127	63.1	5157	3866	3383	3383	1774
4824	71.8	5358	4147	4184	4184	1174
1830	73.2	1864	1394	1490	1693	171
9436	76.7	9585	7268	7636	8203	1382
6525	68.5	6442	4860	4471	4626	1816
8080	77.3	8258	6220	6949	7328	930
4306	67.9	4574	3509	3023	3023	1551
6219	76.6	6399	4909	5466	5591	808
9599	81.1	9795	7363	8132	9096	699
10484	62.3	10822	8212	6580	6748	4074
6869	73.9	7419	5761	5274	5274	2145
6067	73.3	6480	4877	5149	5149	1331
9220	72.4	9453	7230	7149	7384	2069
8427	66.1	8313	6248	5670	6019	2294
8104	65.1	8408	6273	5752	6047	2361
147423	57.0	150624	109254	96696	126425	24199
8649	64.3	9368	7072	6048	6480	2888
11978	63.2	12276	9219	8072	8661	3615
7125	71.5	7295	5513	5694	5798	1497
308,051	63.2	317,475	235,382	215,470	250,762	66,713

Хувилбар 3: Хамран сургалт 100% болвол 2024-2025 оны хичээлийн жилд төрийн өмчийн цэцэрлэгт нэмэгдэх элсэх /3-5 настай/	Хамран сургалтыг 89.4%-д хүргэхийн тулд төрийн өмчийн цэцэрлэгт элсүүлэх 2-5 настай хүн ам	Хамран сургалтыг 89.4%-д хүргэхийн тулд төрийн өмчийн цэцэрлэгт элсүүлэх 3-5 настай хүн ам	Хувилбар 1: Төрийн өмчийн цэцэрлэг дангаараа хамран сургалтыг 89.4%-д хүргэхэд 2024-2025 оны хичээлийн жилд нэмэгдэх элсэлт /2-5 настай/	Хувилбар 1: Төрийн өмчийн цэцэрлэг дангаараа хамран сургалтыг 89.4%-д хүргэхэд 2024-2025 оны хичээлийн жилд нэмэгдэх элсэлт /3-5 настай/	Төрийн өмчийн цэцэрлэгийн хамран сургалт 89.4 байх үеийн хүчин чадал ашиглалт /2 5 настай хүн амаар/
607	7,665	5,706	1,938	(21)	 1.58
1246	10,754	8,044	3,452	742	 1.79
684	8,030	6,085	2,407	462	 1.79
483	4,610	3,456	1,227	73	 1.62
-37	4,790	3,707	606	(477)	 1.28
-299	1,666	1,246	176	(244)	 1.73
-935	8,569	6,498	933	(1,138)	 1.30
234	5,759	4,345	1,288	(126)	 1.40
-1108	7,383	5,561	434	(1,388)	 1.28
486	4,089	3,137	1,066	114	 1.57
-682	5,721	4,389	255	(1,077)	 1.29
-1733	8,757	6,583	625	(1,549)	 1.28
1464	9,675	7,342	3,095	762	 2.12
487	6,633	5,150	1,359	(124)	 1.42
-272	5,793	4,360	644	(789)	 1.57
-154	8,451	6,464	1,302	(685)	 1.46
229	7,432	5,586	1,762	(84)	 1.69
226	7,517	5,608	1,765	(144)	 2.07
-17171	134,658	97,673	37,962	977	 2.02
592	8,375	6,322	2,327	274	 2.01
558	10,975	8,242	2,903	170	 1.74
-285	6,522	4,929	828	(765)	 1.30
(15,380)	283,824	210,433	68,354	(5,037)	 1.75

Төрийн өмийн цэцэрлэгийн хамран сургалт 89.4 байх үеийн хүчин чадал ашиглалт /3-5 настай хүн амаар/	Хувилбар 2: Хамран сургалтыг салбарын хэмжээнд 89.4%-иар тооцвол төрийн өмчийн цэцэрлэгт 2024-2025 оны хичээлийн жилд нэмэгдэх элсэлт /2-5 настай/	Хувилбар 2: Хамран сургалтыг салбарын хэмжээнд 89.4%-иар тооцвол төрийн өмчийн цэцэрлэгт 2024-2025 оны хичээлийн жилд нэмэгдэх элсэлт /3-5 настай/	Салбарын хэмжээнд хамран сургалт 89.4 байх үеийн хүчин чадал ашиглалт /2-5 настай хүн амаар/	Салбарын хэмжээнд хамран сургалт 89.4 байх үеийн хүчин чадал ашиглалт /3-5 настай хүн амаар/	Хамран сургалт 89.4 байх үеийн төрийн өмчийн цэцэрлэгийн элсэлт /2-5 настай/	Хамран сургалт 89.4 байх үеийн төрийн өмчийн цэцэрлэгийн элсэлт /3-5 настай/
 1.18	1,889	(70)	 1.57	 1.17	7,616	5,657
 1.34	3,002	292	 1.71	 1.26	10,304	7,594
 1.36	1,908	(37)	 1.68	 1.25	7,531	5,586
 1.21	1,227	73	 1.62	 1.21	4,610	3,456
 0.99	606	(477)	 1.28	 0.99	4,790	3,707
 1.29	(27)	(447)	 1.52	 1.08	1,463	1,043
 0.99	366	(1,705)	 1.22	 0.90	8,002	5,931
 1.06	1,133	(281)	 1.37	 1.02	5,604	4,190
 0.97	55	(1,767)	 1.22	 0.90	7,004	5,182
 1.20	1,066	114	 1.57	 1.20	4,089	3,137
 0.99	130	(1,202)	 1.26	 0.96	5,596	4,264
 0.96	(339)	(2,513)	 1.14	 0.82	7,793	5,619
 1.61	2,927	594	 2.09	 1.57	9,507	7,174
 1.10	1,359	(124)	 1.42	 1.10	6,633	5,150
 1.18	644	(789)	 1.57	 1.18	5,793	4,360
 1.11	1,067	(920)	 1.42	 1.07	8,216	6,229
 1.27	1,413	(433)	 1.61	 1.19	7,083	5,237
 1.54	1,470	(439)	 1.99	 1.46	7,222	5,313
 1.46	8,233	(28,752)	 1.57	 1.02	104,929	67,944
 1.52	1,895	(158)	 1.90	 1.41	7,943	5,890
 1.31	2,314	(419)	 1.65	 1.22	10,386	7,653
 0.98	724	(869)	 1.28	 0.96	6,418	4,825
 1.30	33,062	(40,329)	 1.53	 1.08	248,532	175,141

ХАВСРАЛТ 3. Дотуур байрны орчны шалгуур үзүүлэлт (KPIs)

Аймаг_нийслэл	Дотуур байрны тоо	Дотуур байранд суух хүсэлт гаргасан	Дотуур байрны барилгын нийт хүчин чадал	Амьдарч буй хүний тоо	Ашиглалт	Хангамж	Дотуур байр 1: Хүртээмж	Суугч хүлээн авах өрөөний тоо	Нэг өрөөнд ногдох суугч	Дотуур байр 2: Өрөөний боломж	Интернетэд холбогдсон дотуур байрны тоо	Дотуур байр 3. Интернетэд холбогдсон дотуур байрны хувь
Архангай	32	2443	2540	2343	0.922	0.96	-	466	5	Судлах	7	21.9%
Баян-Өлгий	47	4843	3838	4203	1.095	0.87	Судлах	229	18	Судлах	9	19.1%
Баянхонгор	28	1746	2535	1690	0.667	0.97	-	406	4	-	10	35.7%
Булган	28	1949	1877	1820	0.970	0.93	-	295	6	Судлах	12	42.9%
Говь-Алтай	29	1258	2602	1258	0.483	1.00	-	434	3	-	4	13.8%
Дорноговь	16	771	1115	749	0.672	0.97	-	195	4	-	9	56.3%
Дорнод	22	1142	1721	1084	0.630	0.95	-	133	8	Судлах	2	9.1%
Дундговь	18	818	1525	791	0.519	0.97	-	232	3	-	10	55.6%
Завхан	26	1500	2047	1396	0.682	0.93	-	307	5	Судлах	8	30.8%
Өвөрхангай	35	2024	3096	1863	0.602	0.92	-	553	3	-	11	31.4%
Өмнөговь	20	880	2233	831	0.372	0.94	-	227	4	-	17	85.0%
Сүхбаатар	16	955	843	947	1.123	0.99	Судлах	89	11	Судлах	3	18.8%
Сэлэнгэ	21	1303	1518	1249	0.823	0.96	-	287	4	-	17	81.0%
Төв	35	2461	3823	2301	0.602	0.93	-	338	7	Судлах	14	40.0%
Увс	39	3311	3375	3026	0.897	0.91	-	458	7	Судлах	14	35.9%
Ховд	21	2105	2305	1916	0.831	0.91	-	392	5	Судлах	7	33.3%
Хөвсгөл	46	4008	4222	3599	0.852	0.90	-	294	12	Судлах	8	17.4%
Хэнтий	27	1919	2330	1470	0.631	0.77	-	171	9	Судлах	6	22.2%
Дархан-Уул	6	448	571	407	0.713	0.91	-	86	5	Судлах	4	66.7%
Улаанбаатар	12	1104	2132	1016	0.477	0.92	-	131	8	Судлах	9	75.0%
Орхон	3	108	220	105	0.477	0.97	-	26	4	-	3	100.0%
Говьсүмбэр	3	162	195	141	0.723	0.87	-	14	10	Судлах	1	33.3%
Дүн	530	37,258	46,663	34,205	0.733	0.92	2	0	0	14	185	34.9%

ХАВСРАЛТ 4. Дорноговь аймгийн сургуулийн биет орчны шалгуур үзүүлэлт (KPIs)

Шалгуур – Өнөөгийн байдал

Байгууллагын нэр	Сургуулийн байршил	Сургуулийн байршил	Сургуулийн хэв шинж	Өргөрөг	Уртраг	Орчин 1. Нэг компьютерийг хэрэглэж буй суралцагчийн тоо
Дг. Сайншанд сумын 1 дүгээр сургууль	3-р баг	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	44.89449722	110.1444278	58
Дг. Сайншанд сумын лаборатори хоёрдугаар сургууль	1-р баг	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	44.892525	110.1326944	27
Дг. Сайншанд сумын 3 дугаар сургууль	4-р баг	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	44.91431667	110.1351139	30
Дг. Сайншанд сумын тавдугаар сургууль	2-р баг	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	44.8878	110.143475	31
Дг. Айраг сумын сургууль	4-р баг	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	45.79939722	109.3178056	14
Дг. Алтанширээ сумын сургууль	4-р баг	Сумын төв	Дунд сургууль	45.54163889	110.4680611	9
Дг. Даланжаргалан сумын дунд сургууль	4-р баг	Сумын төв	Дунд сургууль	45.9201	109.0670333	51
Дг. Дэлгэрэх сумын сургууль	4-р баг	Сумын төв	Дунд сургууль	45.80263611	111.2109333	10
Дг. Замын-үүд сумын лаборатори нэгдүгээр сургууль	1-р баг	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	43.71733889	111.9037389	27
Дг. Замын-үүд сумын хоёрдугаар сургууль	3-р баг	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	43.7278	111.8884778	17
Дг. Сайншанд сумын Зүүнбаянгийн сургууль	5-р баг	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	44.48770278	110.0432694	11
Дг. Иххэт сумын сургууль	3-р баг	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	46.37597778	110.0990444	23
Дг. Мандах сумын сургууль	5-р баг	Сумын төв	Дунд сургууль	44.40567222	108.2503417	8
Дг. Сайхандулаан сумын сургууль	4-р баг	Баг	Дунд сургууль	44.69586111	109.0226917	48
Дг. Улаанбадрах сумын сургууль	4-р баг	Сумын төв	Дунд сургууль	43.86941944	110.4214528	10
Дг. Хатанбулаг сумын сургууль	5-р баг	Сумын төв	Дунд сургууль	43.15223333	109.1406056	20
Дг. Хөвсгөл сумын сургууль	4-р баг	Сумын төв	Дунд сургууль	43.60716944	109.6415056	9
Дг. Эрдэнэ сумын сургууль	5-р баг	Сумын төв	Дунд сургууль	44.44483056	111.0929083	14
Дг. Өргөн сумын сургууль	4-р баг	Сумын төв	Дунд сургууль	44.72528611	110.7717222	17
Дг. Замын-үүд сумын гуравдугаар сургууль	2-р баг	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль	43.71694444	111.9055556	38

Орчин 3. Тэгш хамруулахад бэлэн байдал	Орчин 4. Нэг ээлжээр хичээллэх боломж	Орчин 5. Хүчин чадал ашиглалт	Танхимын хүрэлцээ	Өргөтгөх шаардлага байгаа эсэх	Дулаан хангамж	Цэвэр усны хангамж	Ариутгах татуурга	Барилгын насжилт	Их засвар хийх эсэх	Гадна тохижилт хийх эсэх
Тийм	Боломжгүй	1.72	1.1	Хэвийн	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Үгүй	Боломжгүй	2.10	1.7	9.1.2	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Тийм	Нэг ээлж	1.15	1.0	Хэвийн	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Дууссан	-	-
Тийм	Нэг ээлж	1.52	0.7	Хэвийн	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Тийм	Нэг ээлж	0.97	0.8	Хэвийн	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Үгүй	Нэг ээлж	0.48	0.8	Хэвийн	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Тийм	Боломжгүй	1.05	1.1	Хэвийн	4.1.37	Худаг	Байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Тийм	Нэг ээлж	0.94	0.9	Хэвийн	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Тийм	Боломжгүй	1.50	1.5	Хэвийн	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Дууссан	-	-
Тийм	Боломжгүй	1.34	1.4	Хэвийн	4.1.38	Зөөврийн	4.1.37	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Тийм	Нэг ээлж	0.42	0.4	Хэвийн	4.1.38	4.1.38	4.1.38	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Тийм	Нэг ээлж	0.94	0.9	Хэвийн	4.1.38	Зөөврийн	Байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Үгүй	Нэг ээлж	0.83	0.9	Хэвийн	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Тийм	Нэг ээлж	0.58	0.9	Хэвийн	4.1.38	Зөөврийн	Байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Тийм	Боломжгүй	0.95	1.3	Хэвийн	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Үгүй	Нэг ээлж	0.96	0.8	Хэвийн	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Тийм	Нэг ээлж	0.59	0.5	Хэвийн	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	Дууссан	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Тийм	Боломжгүй	0.98	1.6	Хэвийн	4.1.37	4.1.37	4.1.37	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Тийм	Нэг ээлж	0.85	0.8	Хэвийн	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Тийм	Боломжгүй	1.34	1.3	Хэвийн	4.1.38	4.1.38	4.1.38			

Сургууль

Байгууллагын нэр	Сургуулийн байршил	Сургуулийн хэв шинж	Сургуулийн барилгын хүчин чадал	Нийт багшийн тоо	Бага ангийн багшийн тоо	Нийт суралцагдчын тоо	I-IX ангийн элсэлт /2020-2021/	X-XII ангийн элсэлт /2020-2021/	Дунд ахлахын багшийн тоо
1-р сургууль	3-р баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	1176	75	24	2,019	1,630	389	51
2-р сургууль	1-р баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	928	78	26	1,953	1,671	282	52
3-р сургууль	4-р баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	800	42	15	920	777	143	27
5-р сургууль	2-р баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	920	58	18	1,401	1,107	294	40
Айраг	4-р баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	740	33	12	721	614	107	21
Алтанширээ	4-р баг	Дунд сургууль	320	12	5	154	154	-	7
Даланжаргал	4-р баг	Дунд сургууль	440	19	10	462	462	-	9
Дэлгэрэх	4-р баг	Дунд сургууль	320	14	6	300	300	-	8
Замын-Үүд 1	1-р баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	1000	65	21	1,500	1,293	207	44
Замын-Үүд 2	3-р баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	928	63	22	1,242	1,081	161	41
Зүүнбаян	5-р баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	952	21	8	399	344	55	13
Иххэт	3-р баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	392	18	6	369	318	51	12
Мандах	5-р баг	Дунд сургууль	250	13	5	208	208	-	8
Сайхандулаан	4-р баг	Дунд сургууль	250	12	5	145	145	-	7
Улаанбадрах	4-р баг	Дунд сургууль	240	12	5	229	229	-	7
Хатанбулаг	5-р баг	Дунд сургууль	400	20	10	384	384	-	10
Хөвсгөл	4-р баг	Дунд сургууль	400	14	6	236	236	-	8
Эрдэнэ	5-р баг	Дунд сургууль	320	18	6	315	315	-	12
Өргөн	4-р баг	Дунд сургууль	300	14	5	255	255	-	9
Замын-Үүд 3	2-р баг	Ерөнхий боловсролын сургууль	960	60	22	1,287	1,076	211	38
			12036	661	237	14499	12599	1900	424

1-5 дугаар ангид суралцагчдын тоо	6-9 дүгээр ангид суралцагчдын тоо	10-12 дугаар ангид суралцагчдын тоо	Ээлжийн тоо	I ээлжид хичээллэж буй хүүхдийн тоо	II ээлжид хичээллэж буй хүүхдийн тоо	II ээлжийн жин	Ангиар хичээллэх танхимын тоо	Хучин чадал ашиглалтын дээд хэмжээ /одоогийн ээлжээр/
991	639	389	2	1,075	652	0.32	47	Хэвийн
992	679	282	2	802	863	0.44	32	Хэтэрсэн
486	291	143	2	386	379	0.41	32	Хэвийн
665	442	294	2	992	234	0.17	57	Хэвийн
369	245	107	1	654	-	-	32	Хэвийн
95	59	-	1	144	-	-	11	Хэвийн
314	148	-	2	234	91	0.20	16	Хэвийн
167	133	-	2	196	87	0.29	12	Хэвийн
761	532	207	2	637	596	0.40	30	Хэвийн
656	425	161	2	693	443	0.36	30	Хэвийн
211	133	55	1	396	-	-	42	Хэвийн
184	134	51	2	272	61	0.17	16	Хэвийн
128	80	-	1	202	-	-	10	Хэвийн
89	56	-	2	93	41	0.28	10	Хэвийн
142	87	-	2	68	118	0.52	7	Хэвийн
229	155	-	2	248	127	0.33	21	Хэвийн
146	90	-	1	237	-	-	19	Хэвийн
173	142	-	2	193	109	0.35	8	Хэвийн
153	102	-	1	227	-	-	12	Хэвийн
674	402	211	2	767	388	0.30	32	Хэвийн
<u>7625</u>	<u>4974</u>	<u>1.900</u>	<u>34</u>	<u>8516</u>	<u>4189</u>	<u>4.53</u>	<u>476</u>	<u>1.00</u>

1 ээлжээр хичээллэх боломж	2-р ээлж хүндэрсэн эсэх	9.1.2.барилга байгууламжийг өргөтгөх, шинэчлэх;	Нийт бүлгийн тоо	Бага ангийн бүлгийн тоо	Дунд ангийн бүлгийн тоо	Ахлах ангийн бүлгийн тоо	Дундаж бүлэг дүүргэлт	Багш-сурагчийн тооны харьцаа
Боломжгүй	Хэвийн	Хэвийн	53	24	17	12	38.1	26.9
Боломжгүй	Хүндэрсэн	9.1.2	54	26	19	9	36.2	25.0
Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн	32	15	11	6	28.8	21.9
Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн	40	18	13	9	35.0	24.2
Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн	24	12	8	4	30.0	21.8
Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн	9	5	4	-	17.1	12.8
Боломжгүй	Хэвийн	Хэвийн	17	11	6	-	27.2	24.3
Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн	11	6	5	-	27.3	21.4
Боломжгүй	Хэвийн	Хэвийн	45	21	17	7	33.3	23.1
Боломжгүй	Хэвийн	Хэвийн	42	22	14	6	29.6	19.7
Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн	16	8	5	3	24.9	19.0
Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн	14	6	5	3	26.4	20.5
Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн	9	5	4	-	23.1	16.0
Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн	9	5	4	-	16.1	12.1
Боломжгүй	Хэвийн	Хэвийн	9	5	4	-	25.4	19.1
Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн	17	10	7	-	22.6	19.2
Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн	10	6	4	-	23.6	16.9
Боломжгүй	Хэвийн	Хэвийн	13	6	7	-	24.2	17.5
Нэг ээлж	Хэвийн	Хэвийн	9	5	4	-	28.3	18.2
Боломжгүй	Хэвийн	Хэвийн	43	22	14	7	29.9	21.5
12.00	1.00	1.00	476	238	172	66		

Багш-сурагчийн тооны харьцаа /Бага/	Багш-сурагчийн тооны харьцаа /Дунд/	Сургалтанд ашиглагдаж байгаа компьютер	Интернэтэд холбогдсон сургалтын зориулалттай компьютерийн тоо	Сургалтын зориулалтаар интернэтийн холбогдсон ком- ын хувь	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн тоо	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн гарц байгаа эсэх	Биеийн тамирын заалны тоо
41.3	20.2	35	102	2.91	12	Тийм	1
38.2	18.5	72	61	0.85	14	Үгүй	1
32.4	16.1	31	104	3.35	5	Тийм	2
36.9	18.4	45	36	0.80	7	Тийм	1
30.8	16.8	50	76	1.52	1	Тийм	1
19.0	8.4	18		-	1	Үгүй	1
31.4	16.4	9	32	3.56	2	Тийм	2
27.8	16.6	29	30	1.03	1	Тийм	1
36.2	16.8	56	30	0.54	7	Тийм	1
29.8	14.3	75	7	0.09	7	Тийм	1
26.4	14.5	36	7	0.19	4	Тийм	1
30.7	15.4	16	28	1.75	6	Тийм	1
25.6	10.0	26		-	4	Үгүй	1
17.8	8.0	3		-	1	Тийм	1
28.4	12.4	22	45	2.05	-	Тийм	1
22.9	15.5	19	5	0.26	2	Үгүй	1
24.3	11.3	25	6	0.24	-	Тийм	1
28.8	11.8	22	3	0.14	4	Тийм	1
30.6	11.3	15	37	2.47	1	Тийм	1
30.6	16.1	34	12	0.35	8	Тийм	1
					87		22

Барилгын байдал – Нэгтгэл

Байгууллагын нэр	Сургуулийн байршил	Сургуулийн хэв шинж	Сургуулийн барилгын тоо	Сургуулийн барилгын насжилт	Сургуулийн барилгад их засвар хийх эсэх	Сургуулийн хашаанд гадна тохижилт хийх эсэх	Дотуур байрны барилгын тоо	Дотуур байрны барилгын насжилт	Дотуур байрны барилгад их засвар хийх эсэх
Д.г. Сайншанд сумын 1 дүгээр сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль		Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж	1		
Д.г. Сайншанд сумын лаборатори хоёрдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль		Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж	0		
Д.г. Сайншанд сумын 3 дугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль		Дууссан	-	-	1		
Д.г. Сайншанд сумын тавдугаар сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль		Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж	0		
Д.г. Айраг сумын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль		Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж	1		
Д.г. Алтанширээ сумын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль		Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж	1		
Д.г. Даланжаргалан сумын дунд сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль		Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж	1		
Д.г. Дэлгэрэх сумын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль		Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж	1		
Д.г. Замын-үүд сумын лаборатори нэгдүгээр сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль		Дууссан	-	-	1		
Д.г. Замын-үүд сумын хоёрдугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль		Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж	0		
Д.г. Сайншанд сумын Зүүнбаянгийн сургууль	Аймгийн төв	Ерөнхий боловсролын сургууль		Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж	1		
Д.г. Иххэт сумын сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль		Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж	1		
Д.г. Мандах сумын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль		Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж	1		
Д.г. Сайхандулаан сумын сургууль	Баг	Дунд сургууль		Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж	1		
Д.г. Улаанбадрах сумын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль		Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж	1		
Д.г. Хатанбулаг сумын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль		Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж	1		
Д.г. Хөвсгөл сумын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль		Дууссан	Хэвийн	Ногоон байгууламж	1		
Д.г. Эрдэнэ сумын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль		Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж	1		
Д.г. Өргөн сумын сургууль	Сумын төв	Дунд сургууль		Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж	1		
Д.г. Замын-үүд сумын гуравдугаар сургууль	Сумын төв	Ерөнхий боловсролын сургууль					0		

Нэгтгэл – шугам сүлжээ

Сургуулийн барилга

	Дулаан хангамж	Цэвэр усны хангамж	Ариутгах татуурга
1-р сургууль	4.1.38	4.1.38	4.1.38
2-р сургууль	4.1.38	4.1.38	4.1.38
3-р сургууль	4.1.38	4.1.38	4.1.38
5-р сургууль	4.1.38	4.1.38	4.1.38
Айраг	4.1.38	4.1.38	4.1.38
Алтанширээ	4.1.38	4.1.38	4.1.38
Даланжаргал	4.1.37	Худаг	Байхгүй
Дэлгэрэх	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй
Замын-Үүд 1	4.1.38	4.1.38	4.1.38
Замын-Үүд 2	4.1.38	Зөөврийн	4.1.37
Зүүнбаян	4.1.38	4.1.38	4.1.38
Иххэт	4.1.38	Зөөврийн	Байхгүй
Мандах	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй
Сайхандулаан	4.1.38	Зөөврийн	Байхгүй
Улаанбадрах	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй
Хатанбулаг	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй
Хөвсгөл	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй
Эрдэнэ	4.1.37	4.1.37	4.1.37
Өргөн	4.1.37	Зөөврийн	Байхгүй
Замын-Үүд 3	4.1.38	4.1.38	4.1.38

Эрэлт – Сумаар

Сумын нэр	2020-2021 хичээлийн жилд 6- 14 настай хүн ам	2020-2021 оны хичээлийн жилд 15- 17 настай хүн ам	2020-2021 хичээлийн жилд 6- 17 настай хүн ам	2024-2025 хичээлийн жилд 6- 14 настай хүн ам	2020-2021 оны хичээлийн жилд 15- 17 настай хүн ам	2024-2025 оны хичээлийн жилд 6- 17 настай хүн ам	2020-2021 оны элсэлт	I-IX ангийн элсэлт /2020-2021/	X-XII ангийн элсэлт /2020- 2021/	Төрийн өмчийн сургуулийн тоо
Сайншанд	5138	1095	6233	5662	1572	7234	6692	5529	1163	5
Айраг	619	170	789	715	197	912	721	614	107	1
Алтанширээ	201	65	266	229	73	302	154	154	0	1
Даланжаргал	524	132	656	588	162	750	462	462	0	1
Дэлгэрэх	336	70	406	329	117	446	300	300	0	1
Замын-Үүд	3763	799	4562	4157	1141	5298	4029	3450	579	3
Иххэт	365	90	455	367	124	491	369	318	51	1
Мандах	236	70	306	277	76	353	208	208	0	1
Сайхандулаан	244	59	303	255	81	336	145	145	0	1
Улаанбадрах	251	63	314	254	78	332	229	229	0	1
Хатанбулаг	509	112	621	498	180	678	384	384	0	1
Хөвсгөл	252	70	322	280	75	355	236	236	0	1
Эрдэнэ	412	91	503	441	138	579	315	315	0	1
Өргөн	368	80	448	400	120	520	255	255	0	1
Нийт	13218	2966	16184	14452	4134	18586	14499	12599	1900	20

Сургуулиудын хүчин чадал /2020-2021/	Сургуулийн барилгын хүчин чадал ашиглалт /2020-2021/	Суурь боловсролын хамран сургалт /2020--2021/	Ахлах сургуулийн хамран сургалт /2020--2021/	I-IX ангийн элсэлт /2024-2025/	X-XII ангийн элсэлт /2024- 2025/	2024-2025 оны хичээлийн жилийн элсэлт	2024-2025 оны хичээлийн жил хүртэл нэмэгдэх элсэлт	Сургуулийн барилгын хүчин чадал ашиглалт /2024-2025/
4776	1.40	97.7%	106.2%	5549	1336	6885	193	1.44
740	0.97	85.9%	62.9%	701	167	868	147	1.17
320	0.48	67.2%	0.0%	224	62	286	132	0.89
440	1.05	78.6%	0.0%	576	138	714	252	1.62
320	0.94	91.2%	0.0%	322	99	421	121	1.32
2888	1.40	83.0%	72.5%	4074	970	5044	1015	1.75
392	0.94	86.6%	56.7%	360	105	465	96	1.19
250	0.83	75.1%	0.0%	271	65	336	128	1.34
250	0.58	56.9%	0.0%	250	69	319	174	1.28
240	0.95	90.2%	0.0%	249	66	315	86	1.31
400	0.96	77.1%	0.0%	488	153	641	257	1.60
400	0.59	84.3%	0.0%	274	64	338	102	0.85
320	0.98	71.4%	0.0%	432	117	549	234	1.72
300	0.85	63.8%	0.0%	392	102	494	239	1.65
12036	1.20	87.2%	64.1%	14162	3513	17675	3176	1.47

Барилгын өнөөгийн байдал

Объектын нэр	Ашиглалтанд орсон он	Хамгийн сүүлд их засвар хийгдсэн он	Барилгын ашиглалтын нормативын дуусах он	Үндсэн хийцийн төрөл	Их засвар хийх он	Ашигладаг эсвэл чухал эсэх	Ногоон байгууламж байгаа эсэх	9.1.1.барилга байгууламж шинээр барих;	9.1.3.барилга байгууламжийг засварлах, тоноглох;	9.1.5.гадна талбайн тохижилт.
Сайншанд										
ЕБ-ын 1-р сургууль	1989	0	2029	Цутгамал төмөр бетон	2004	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
ЕБ-ын 2-р сургууль	2006	2014	2066	Цутгамал төмөр бетон	2021	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
ЕБ-ын 3-р сургууль	1957	2010	2017	Чулуун,тоосгон	1972	Чухал	байхгүй	Дууссан	-	-
ЕБ-ын 3 сургуулийн спорт зал	2010	0	2070	Угсармал	2025	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
ЕБ-ын 3-р сургуулийн дотуур байр	2014	0	2074	Угсармал	2029	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
ЕБ-ын 3үүнбаян сургууль	1985	2006	2045	тоосгон	2000	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Зүүн баянгийн Дотуур байр	2005		2045		2020	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
ЕБ-ын 5-р сургууль	2012	0	2072	Цутгамал төмөр бетон	2027	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Замын үүд										
ЕБ-ын 1-р сургуулийн хичээлийн А байр	1956	2011	2016	Чулуун,тоосгон	1971	Чухал	байхгүй	Дууссан	-	-
ЕБ-ын хичээлийн А байрны өргөтгөл	1999		2059	Чулуун,тоосгон	2014	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
ЕБ-ын 1-р сургуулийн хичээлийн Бага сургууль	2007		2067	Угсармал	2022	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
ЕБ-ын 1-р сургуулийн Спорт заал,урлаг заал	1999	2012	2059	Чулуун,тоосгон	2014	Чухал		Хэвийн	Их засвар	-
Дотуур байр	2007		2067	Угсармал	2022	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
2-р Сургуулийн барилга	2014		2074	Төмөр бетон багана,	2029	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
3-р Сургуулийн барилга	2017		2074		2032	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
Даланжаргал										
ЕБСургууль хичээлийн байр	1976	2009	2036	Тоосгон	1991	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
ЕБСургууль дотуур байр /шинэ/	2015	0	2075	Тоосгон	2030	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
ЕБСургуулийн дотуур байр / хуучин/	1974	0	2034	Модон	1989	Чухал биш		Хэвийн	Хэвийн	-
ЕБСургуулийн спорт заал	2007	0	2067	Тоосгон	2022	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
ЕБСургуулийн ажилчдын орон сууц	1990	0	2050	Тоосгон	2005	Чухал биш		Хэвийн	Хэвийн	-
Олон-Овоо багийн бага сургууль	2007	0	2067	цутгамал бетонон	2022	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж

Айраг										-
11 жилийн сургууль	1976	2001	2036	Тоосгон	1991	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Хичээлийн 2-р байр	2015		2075	карказ	2030	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Дотуур байр	2000	0	2060	Тоосгон	2015	Чухал		Хэвийн	Их засвар	-
Спорт заал	2007	2012	2067	Сэндвич	2022	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
Алтанширээ										-
Алтанширээ сумын 9-н жилийн сургууль	1974	2012	2045	тоосгон	1989	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Дотуур байр	2011		2045		2026	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
Дэлгэрэх									Хэвийн	-
ЕБСургууль хичээлийн байр	1978	2004	2038		1993	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
ЕБСургууль дотуур байр	1984	2004	2044		1999	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
Өргөн										-
ЕБСургууль хичээлийн байр	1974	2011	2034	Цутгамал төмөр бетон	1989	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
ЕБСургууль дотуур байр	2008	0	2068	Тоосгон	2023	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
ЕБСургуулийн спорт заал	1990	2014	2050	Цутгамал төмөр бетон	2005	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
ЕБСургуулийн орон сууц	1975	0	2015	Модон	1990	Чухал биш		Хэвийн	Хэвийн	-
ЕБСургуулийн ажилчдын орон сууц	1992	0	2052	Цутгамал төмөр бетон	2007	Чухал биш		Хэвийн	Хэвийн	-
ЕБСургуулийн агуулах	1975	0	2015	Чулуун	1990	Чухал биш		Хэвийн	Хэвийн	-
ЕБСургуулийн нүүрсний агуулах	1975	0	2015	Чулуун	1990	Чухал биш		Хэвийн	Хэвийн	-
Хөвсгөл										-
Сургуулийн барилга	1987	2017	2015	Тоосгон	2002	Чухал	байхгүй	Дууссан	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Хичээлийн байр	1974	2017	2015	Тоосгон	1989	Чухал	байхгүй	Дууссан	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Шинэ дотуур байр	2013	0	2034	Тоосгон	2028	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
Дотуур байр	1979	2008	2068	Модон	1994	Чухал биш		Хэвийн	Хэвийн	-
Агуулах	1970	0	2050	Модон	1985	Чухал биш		Хэвийн	Хэвийн	-
Спорт заал	1988	2015	2015	Цутгамал төмөр бетон	2003	Чухал		Дууссан	Хэвийн	-
Орон сууц	1987	0	2052	Тоосгон	2002	Чухал биш		Хэвийн	Хэвийн	-
Эрдэнэ										-
ЕБСургууль Хичээлийн байр	2003	2014	2063	Тоосгон	2018	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Хичээлийн байр /Дотуур байр/	1955	2009	2056	Чулуун	1970	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
ЕБС-ийн Уурын зуухны барилга	1980	0	2040	Чулуун	1995	Чухал биш		Хэвийн	Хэвийн	-
ЕБС-ийн Нүүрсний агуулах	1955	0	2015	Чулуун	1970	Чухал биш		Хэвийн	Хэвийн	-
ЕБС Контернер	2016	0	2066	Төмөр	2031	Чухал биш		Хэвийн	Хэвийн	-
Мандах										-
Хичээлийн байр 1	1974	0	2034	Чулуун	1989	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Хичээлийн байр 2/өргөтгөл/	2004	2010	2064	блок	2019	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Дотуур байр 1	1981	0	2017	модон	1996	Чухал		Дууссан	Их засвар	-
Дотуур байр 2	2008	0	2060	Тоосгон	2023	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
Гал тогоо	1967	2012	2027	чулуун	1982	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
Орон сууц	1967	0	2003	модон	1982	Чухал биш		Хэвийн	Хэвийн	-

Хатанбулаг										
160 хүүхдийн хичээлийн байр	1974	0	2034	Чулуун	1989	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
240 хүүхдийн хичээлийн байр	1986	2014	2046	Тоосгон	2001	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
80 хүүхдийн дотуур байр /хуучин/	1986	2008	2046	Тоосгон	2001	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
60 хүүхдийн дотуур байр	2014	0	2074	Тоосгон	2029	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
Дотуур байрны хүүхдийн хоолны гал тогоо	1986	2008	2046	Тоосгон	2001	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
Спорт заал	1989	2014	2049	Тоосгон	2004	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
Улаанбадрах										
ЕБ-ийн 9 жилийн сургууль	2003	0	2063	Тоосгон	2018	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
Сурагчдын дотуур байр	2011	0	2071	Тоосгон	2026	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
Багш, ажилчдын байр	1980	2001	2063	Модон	1995	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
Сургуулийн модон байшин-агуулах, склад	1970	0	2030	Модон	1985	Чухал биш		Хэвийн	Хэвийн	-
Соёлын төвийн барилга	1979	2013	2039	Тоосгон	1994	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
Их хэт										
Хичээлийн байр	1983	2018	2043		1998	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Хэвийн	Ногоон байгууламж
Дотуур байр	1983	2016	2043		1998			Хэвийн	Хэвийн	-
Сайхан дулаан										-
сайхандулаан ЕБС	1998		2058		2013	Чухал	байхгүй	Хэвийн	Их засвар	Ногоон байгууламж
ЕБС-ийн дотуур байр	2012		2072		2027	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-
ЕБС-ийн биеийн тамирын заал	2006		2066		2021	Чухал		Хэвийн	Хэвийн	-

Орчин – Дэд бүтэц

Сургуулийн нэр	Объектын нэр	Халаалтын эх үүсвэрийн төрөл	Усан хангамжийн төрөл	Бохир ус зайлуулалтын төрөл	Гар угаах тосгуурын тоо	Үүнээс: ажилладаг	Бие засах газрын төрөл	Нийт суултуурын тоо	Үүнээс: Эрэгтэй	Эмэгтэй
Дг. Сайншанд сумын 1 дүгээр сургууль	ЕБ-ын 1-р сургууль	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем			Бохирын системд холбогдсон			
Дг. Сайншанд сумын лаборатори	ЕБ-ын 2-р сургууль	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем			Бохирын системд холбогдсон	36	15	12
Дг. Сайншанд сумын 3 дугаар сургууль	ЕБ-ын 3-р сургууль	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем	4	4	Бохирын системд холбогдсон	14	3	3
	ЕБ-ын 3 сургуулийн спорт зал	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем	1	1	Бохирын системд холбогдсон	1	1	
	ЕБ-ын 3-р сургуулийн дотуур байр	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем	24	24	Бохирын системд холбогдсон	13	5	6
Дг. Сайншанд сумын Зүүнбаян сургууль	ЕБ-ын Зүүнбаян сургууль	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем	9	9	Бохирын системд холбогдсон	15	4	10
Дг. Сайншанд сумын тавдугаар сургууль	ЕБ-ын 5-р сургууль	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем	53	52	Бохирын системд холбогдсон	38	19	19
Дг. Замын-үүд сумын лаборатори нэгдүгээр сургууль	ЕБ-ын 1-р сургуулийн хичээлийн А байр	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем	12	12	Бохирын системд холбогдсон	16	8	8
	ЕБ-ын хичээлийн А байрны өргөтгөл	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем			Бохирын системд холбогдсон			
	ЕБ-ын 1-р сургуулийн хичээлийн Бага сургууль	Халаалт төвлөрсөн системд холбогдоогүй галладаг	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем			Бохирын системд холбогдсон			
	ЕБ-ын 1-р сургуулийн Спорт заалурлаг заал	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем	11	11	Бохирын системд холбогдсон	15	4	11
	Дотуур байр	Халаалт төвлөрсөн системд холбогдоогүй галладаг								
Дг. Замын-үүд сумын хоёрдугаар сургууль	2-р Сургуулийн барилга	Төвлөрсөн систем	Зөвөрийн	Зориулалтын төмөр енгос газар доор байрлуулсан	26	26	Төвлөрсөн шугам	54	18	36
Дг. Даланжаргалан сумын дунд сургууль	ЕБСургууль хичээлийн байр	нам даралтын зуух	гүний худаг	Септик систем	10	6	Дотор ариун цэврийн өрөө	10	3	3
	ЕБСургууль дотуур байр /шинэ/	нам даралтын зуух	гүний худаг	бие даасан систем /септик/	8	8	Дотор ариун цэврийн өрөө	7	2	5
	ЕБСургуулийн спорт заал	нам даралтын зуух	зөвөрийн	зөвөрийн	0	0	Энгийн жорлон	2	1	1
	ЕБСургуулийн дотуур байр / хуучин/	нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг	4	2	Энгийн жорлон	2	1	1
	ЕБСургуулийн ажилчдын орон сууц	ердийн галлагаатай	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			Энгийн жорлон			
	Олон-Овоо багийн бага сургууль	төвлөрсөн халаалт	төвлөрсөн систем	төвлөрсөн систем	2	2	Дотор ариун цэврийн өрөө	2	1	1
Дг. Айраг сумын сургууль	11 жилийн сургууль	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем			Бохирын системд холбогдсон	8	4	4
	Хичээлийн 2-р байр	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем			Бохирын системд холбогдсон	38	11	11
	Дотуур байр	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем			Бохирын системд холбогдсон	6	3	3
	Спорт заал	Төвлөрсөн систем								
Дг. Алтанширээ сумын сургууль	Алтанширээ сумын 9-н жилийн сургууль	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем				16	6	9
Дг. Дэлгэрэх сумын сургууль	ЕБСургууль хичээлийн байр	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			Энгийн жорлон			
	ЕБСургууль дотуур байр	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			Энгийн жорлон			

Дг. Өргөн сумын сургууль	ЕБСургууль хичээлийн байр	Төвлөрсөн систем	Зөвөрийн	Бохироо зөөвөрлөдөг	2	2	Дотор ариун цэврийн өрөө	4	2	2
	ЕБСургууль дотуур байр	Төвлөрсөн систем	Зөвөрийн	Задгай асгадаг	5	5	Энгийн жорлон	6	3	3
	ЕБСургуулийн спорт заал	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем			Бохирын системд холбогдсон			
	ЕБСургуулийн орон сууц	Галалгаатай	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			Энгийн жорлон			
	ЕБСургуулийн ажилчдын орон сууц	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн усан хангамж	Төвлөрсөн систем			Бохирын системд холбогдсон			
	ЕБСургуулийн агуулах									
Дг. Хөвсгөл сумын сургууль	ЕБСургуулийн нүүрсний агуулах									
	Сургуулийн барилга	нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			энгийн жорлон			
	Хичээлийн байр	нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			энгийн жорлон			
	Шинэ дотуур байр	нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Бохироо зөөвөрлөдөг	5	5	Дотор ариун цэврийн өрөө	4	2	2
	Дотуур байр	нам даралтын зуух	Зөвөрийн				Энгийн жорлон			3
	Агуулах						Энгийн жорлон			
Дг. Эрдэнэ сумын сургууль	Спорт заал	нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			Энгийн жорлон			
	Орон сууц	нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			энгийн жорлон			
	ЕБСургууль Хичээлийн байр	Нам даралтын зуух	Төвлөрсөн усан хангамж	Бие даасан систем	12	6	Бохирын системд холбогдсон	2	1	1
	Хичээлийн байр /Дотуур байр/	Нам даралтын зуух	Төвлөрсөн усан хангамж	Бие даасан систем	7	6	Бохирын системд холбогдсон	5	2	2
	ЕБС-ийн Уурын зуухны барилга	Нам даралт								
	ЕБС-ийн Нүүрсний агуулах	Ердийн галлагаа								
Дг. Мандах сумын сургууль	ЕБС Контернер	Ердийн галлагаа								
	Хичээлийн байр 1	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг	1	1	Энгийн гадаа жорлон			
	Хичээлийн байр 2/өргөтгөл/	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг	3	3	Энгийн гадаа жорлон			
	Дотуур байр 1	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг	3	3	Энгийн гадаа жорлон			
	Дотуур байр 2	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг	1	1	Энгийн гадаа жорлон			
	Гал тогоо	Ердийн галлагаа	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			Энгийн гадаа жорлон			
Дг. Хатанбулаг сумын сургууль	Орон сууц	Ердийн галлагаа	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			Энгийн гадаа жорлон			
	160 хүүхдийн хичээлийн байр	Нам даралтын зуух	Бие даасан систем	Задгай асгадаг	байхгүй		Энгийн жорлон	байхгүй		
	240 хүүхдийн хичээлийн байр	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг	байхгүй		Энгийн жорлон	байхгүй		
	80 хүүхдийн дотуур байр	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг	байхгүй		Энгийн жорлон	байхгүй		
	60 хүүхдийн дотуур байр	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг	байхгүй		Энгийн жорлон	байхгүй		
	Дотуур байрны хүүхдийн хоолны гал тогоо	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг	байхгүй		Энгийн жорлон	байхгүй		
Дг. Улаанбадрах сумын сургууль	Спорт заал	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг	байхгүй		Энгийн жорлон	байхгүй		
	ЕБ-ийн 9 жилийн сургууль	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			Энгийн жорлон			
	Сурагчдын дотуур байр	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			Энгийн жорлон			
	Багш, ажилчдын байр	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			Энгийн жорлон			
	Сургуулийн модон байшин-агуулах, склад	Ердийн галлагаа								
	Соёлын төвийн барилга		Зөвөрийн	Задгай асгадаг			Энгийн жорлон			
Дг. Иххэт сумын сургууль	ЕБ-ийн 9 жилийн сургууль	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			Энгийн жорлон			
	Сурагчдын дотуур байр	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			Энгийн жорлон			
Дг. Сайхандулаан сумын сургууль	сайхандулаан ЕБС	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			Энгийн жорлон			
	ЕБС-ийн дотуур байр	Цахилгаан халаагуур	Зөвөрийн	Бие даасан систем			Энгийн жорлон			
	ЕБС-ийн биеийн тамирын заал	Нам даралтын зуух	Зөвөрийн	Задгай асгадаг			Энгийн жорлон			
Дг. Замын-үүд сумын гуравдугаар сургууль										

ХАВСРАЛТ 5. Аймаг, нийслэлийн хүн амын тоо, 2015-2045 он

Аймаг, нийслэл	Хүн амын тоо				Жилийн дундаж өсөлтийн хувь		
	2015	2025	2035	2045	2015-2025	2025-2035	2035-2045
Улсын түвшин	3 026 871	3 662 221	4 246 151	5 010 310	2.10	1.59	1.80
Баруун бүс	384 533	422 537	470 360	544 547	0.99	1.13	1.58
Баян-Өлгий	97 886	113 994	133 488	162 777	1.65	1.71	2.19
Говь-Алтай	56 337	57 821	59 565	63 626	0.26	0.30	0.68
Завхан	69 733	71 378	74 136	79 428	0.24	0.39	0.71
Увс	77 824	82 535	88 485	98 472	0.61	0.72	1.13
Ховд	82 752	96 809	114 685	140 245	1.70	1.85	2.23
Хангайн бүс	574 299	624 745	669 796	752 555	0.88	0.72	1.24
Архангай	92 668	98 520	104 748	116 252	0.63	0.63	1.10
Баянхонгор	83 557	94 365	103 962	121 042	1.29	1.02	1.64
Булган	60 406	62 047	62 594	66 307	0.27	0.09	0.59
Өвөрхангай	112 959	121 899	131 873	148 544	0.79	0.82	1.26
Хөвсгөл	127 249	142 618	155 603	178 154	1.21	0.91	1.45
Орхон	97 459	105 297	111 016	122 256	0.80	0.54	1.01
Төвийн бүс	482 264	507 620	526 418	576 915	0.53	0.37	0.96
Дорноговь	64 640	68 945	73 089	82 406	0.67	0.60	1.27
Дундговь	44 585	47 483	50 109	54 953	0.65	0.55	0.97
Өмнөговь	60 166	66 869	72 864	83 639	1.11	0.90	1.48
Сэлэнгэ	106 217	107 212	106 409	110 816	0.09	-0.07	0.41
Төв	89 981	89 682	88 171	91 886	-0.03	-0.17	0.42
Дархан-Уул	100 205	107 070	111 195	120 952	0.69	0.39	0.88
Говьсүмбэр	16 470	20 360	24 580	32 263	2.36	2.07	3.13
Зүүн бүс	206 298	221 890	236 961	267 605	0.76	0.68	1.29
Дорнод	75 860	79 698	83 073	91 496	0.51	0.42	1.01
Сүхбаатар	58 477	65 090	71 468	83 586	1.13	0.98	1.70
Хэнтий	71 962	77 102	82 421	92 522	0.71	0.69	1.23
Улаанбаатар	1 379 478	1 885 429	2 342 615	2 868 689	3.67	2.42	2.25

Эх сурвалж: ҮСХ (2017)

Ашигласан материал

- Agrawal, S & Gupta, R. (2016). School mapping and geospatial analysis of the schools in Jasra development block of India. The International Archives of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences, Volume XLI-B2, 2016 XXIII ISPRS Congress, 12–19 July 2016, Prague, Czech Republic.
- Andrews, M., W. Duncombe and J. Yinger. (2002), Revisiting economies of size in American education: are we any closer to a consensus?, Economics of Education Review, Vol. 21, pp. 245-262, [https://doi.org/10.1016/S0272-7757\(01\)00006-1](https://doi.org/10.1016/S0272-7757(01)00006-1).
- Angrist, J. et al. (2017), Maimonides Rule Redux, NBER Working Paper Series, <http://dx.doi.org/10.3386/w23486>.
- Ares Abalde, M. (2014), School Size Policies: A Literature Review", OECD Education Working Papers, No. 106, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/5jxt472ddkjl-en>.
- Beynon, J. (1997), Planning Physical Facilities for Education: What Planners Need to Know, UNESCO International Institute for Educational Planning, Paris, <http://www.unesco.org/iiep>.
- Blanchenay, P., T. Burns and F. Köster. (2014), Shifting Responsibilities - 20 Years of Education Devolution in Sweden: A Governing Complex Education Systems Case Study, OECD Education Working Papers, No. 104, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/5jz2jg1rqrd7-en>.
- Blyth, A. et al. (2012), Modernising Secondary School Buildings in Portugal, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264128774-en>.
- Boeskens, L. (2016), Regulating Publicly Funded Private Schools: A Literature Review on Equity and Effectiveness, OECD Education Working Papers, No. 147, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/5jln6jcg80r4-en>.
- British Department for Education. (2017), Capital funding for schools, <https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2017/02/Capital-funding-for-schools.pdf> (accessed on 04 August 2017).
- Broer, M., et.al. (2019), Socioeconomic Inequality and Educational Outcomes: An Introduction, IEA Research for Education.

- Bruneforth, M. et al. (2016), OECD Review of Policies to Improve the Effectiveness of Resource Use in Schools: Country Background Report for Austria, Bundesministerium für Bildung und Frauen, Vienna, <http://www.oecd.org/education/schoolresourcesreview.htm>.
- Brummet, EconPapers. (2014), The effect of school closings on student achievement, Journal of Public Economics, 2014, vol. 119, issue C, 108-124.
- Brunello, G. and M. De Paola. (2017), "School Segregation of Immigrants and its Effects on Educational Outcomes in Europe", EENEE Analytical Reports, No. 30, <https://doi.org/10.2766/224795>.
- Bertolini P., Montanari M.; Peragine V. (2008), Poverty And Social Exclusion In Rural Areas, European Communities, file:///C:/Users/utente/Downloads/rural_poverty_en%20(1).pdf
- Bertolini P., Pagliacci F. (2017), Quality of life and territorial imbalances. A focus on Italian inner and rural areas, Bio-based and Applied Economics 6(2): 183-208.
- Bray, Mark. (2008), Double-shift schooling Commonwealth Secretariat London. <http://www.thecommonwealth.org>) ISBN 978-0-85092-854-9 95 pp £15.
- Burgess, S. et al. (2015), "What parents want: School preferences and school choice", The Economic Journal, Vol. 125, pp. 1262–1289, <http://dx.doi.org/10.1111/econj.12153>.
- Burns, T. and F. Köster (eds.) (2016), Governing Education in a Complex World, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264255364-en>.
- Burns, T., F. Köster and M. Fuster. (2016), Education Governance in Action, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264262829-en>.
- Bygren, M. (2016), "Ability grouping's effects on grades and the attainment of higher education: A natural experiment", Sociology of Education, Vol. 89/2, pp. 118–136, <http://dx.doi.org/10.1177/0038040716642498>.
- Cellini, S., F. Ferreira and J. Rothstein. (2010), "The Value of School Facility Investments: Evidence from a Dynamic Regression Discontinuity Design", Quarterly Journal of Economics, Vol. 125/1, pp. 215–261, <https://doi.org/10.1162/qjec.2010.125.1.215>.
- Chapman, C., Muijs, D., Reynolds, D. & Sammons, P (eds.). (2016) The Routledge international handbook of educational effectiveness and improvement: Research, policy, and practice, Routledge.

- Charbit, C. and M. Michalun. (2009), "Mind the Gaps: Managing Mutual Dependence in Relations among Levels of Government", OECD Working Papers on Public Governance, No. 14, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/221253707200>.
- Chetty, R. et al. (2011), "How does your kindergarten classroom affect your earnings? Evidence from Project STAR", The Quarterly Journal of Economics, Vol. 126/4, pp. 1593-1660, <http://dx.doi.org/10.1093/qje/qjr041>.
- Chingos, M. (2013), "Class Size and Student Outcomes: Research and Policy Implications", Journal of Policy Analysis and Management, Vol. 32/2, pp. 411-438, <http://dx.doi.org/10.1002/pam.21677>.
- Cobb Matthew. (2020), The Idea of the Brain: The Past and Future of Neuroscience, Hachette Book Group, NY.
- Commission on the Delivery of Rural Education. (CDRE) (2013), Commission on the Delivery of Rural Education: Report, The Scottish Government, Edinburgh, <http://www.gov.scot/Resource/0041/00418669.pdf> (accessed on 05 September 2017).
- Commonwealth of Australia. (2011), Building the Education Revolution Implementation Taskforce: Final Report, Commonwealth of Australia, Canberra, http://pandora.nla.gov.au/pan/128244/201107271626/www.bertaskforce.gov.au/documents/publications/BERIT_final_report.pdf (accessed on 04 September 2017).
- Conlin, M. and P. Thompson. (2017), "Impacts of new school facility construction: An analysis of a state-financed capital subsidy program in Ohio", Economics of Education Review, Vol. 59, pp. 13-28, <http://dx.doi.org/10.1016/j.econedurev.2017.05.002>.
- Dee, T. and M. West. (2011), "The Non-Cognitive Returns to Class Size", Educational Evaluation and Policy Analysis, Vol. 33/1, pp. 23-46, <http://dx.doi.org/10.3102/0162373710392370>.
- Department for Education. (2017), Schools' buying strategy, https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/585080/Schools_buying_strategy.pdf (accessed on 15 March 2018).
- Dur, U., R. Hammond and T. Morrill. (2018), "Identifying the harm of manipulable school-choice mechanisms", American Economic Journal: Economic Policy, Vol. 10/1, pp. 187-213, <http://dx.doi.org/10.1257/pol.20160132>.
- Dudek, M. (2000), Architecture of Schools: The New Learning Environments, Architectural Press, Oxford.

- Dynarski, S., J. Hyman and D. Schanzenbach. (2013), "Experimental evidence on the effect of childhood investments on postsecondary attainment and degree completion", *Journal of Policy Analysis and Management*, Vol. 32/4, pp. 692-717, <http://dx.doi.org/10.1002/pam.21715>.
- Edwards, R. and J. Clarke. (2002), "Flexible learning, spatiality and identity", *Studies in Continuing Education*, Vol. 24, No. 2, pp. 153-165.
- Elmore, R. (2007), *School Reform from the Inside Out: Policy Practice and Performance*, Harvard Education Press, Cambridge, MA.
- European Commission/Eurydice. (2000), *Key Topics in Education in Europe Volume 2: Financing and Management of Resources in Compulsory Education - Trends in National Policies*, European Communities, Luxembourg.
- Falch, T., M. Rønning and B. Strøm. (2008), A cost model of schools: School size, school structure and student composition, in Soguel, N. and P. Jaccard (eds.), *Governance and Performance of Education Systems*, Springer, Dodrecht.
- Fisher, K. (2000), *Making Better Use of School Buildings: Schools as Social Capital*, in OECD (ed.), *The Appraisal of Investments in Educational Facilities*, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264180604-en>.
- Fisher, K. (2005), *Research into identifying effective learning environments*, paper presented at the First OECD ad hoc Experts' Meeting on Evaluating Quality in Educational Facilities, Lisbon, 2005, available at <http://www.oecd.org/education/countrystudies/centreforeffectivelearningenvironmentscele/37905387>.
- Fisher, K. (2003), *Linking Pedagogy and Space*, DEECD, Melbourne.
- Flemish Ministry of Education and Training. (2015), *OECD Review of Policies to Improve the Effectiveness of Resource Use in Schools: Country Background Report of the Flemish Community of Belgium*, <http://www.oecd.org/education/schoolresourcesreview.htm>.
- Fredriksson, P., B. Öckert and H. Oosterbeek. (2013), Long-term effects of class size, *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 128/1, pp. 249-285, <http://dx.doi.org/10.1093/qje/qjs048>.
- Fotheringham, A. S., Charlton, M. E., and Brunsdon, C. (2001), Spatial variations in school performance: a local analysis using geographically weighted regression. *Geographical and Environmental Modelling*, 5(1), pp. 43-66.

- Glenn, W. J., Picus, L. O., Odden, A., & Aportela, A. (2009). The equity of school facilities funding: Examples from Kentucky. Education Policy Analysis Archives, 17(14). Retrieved [date] from <http://epaa.asu.edu/epaa/v17n14/>.
- Gomendio, M. (2017), Empowering and Enabling Teachers to Improve Equity and Outcomes for All, International Summit on the Teaching Profession, OECD Publishing, Paris.
- Gonski, D. et al. (2011), Review of Funding for Schooling - Final Report, Australian Government, Canberra, <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/au/legalcode> (accessed on 09 August 2017).
- Gong, Y & Leng, C. (2020). When education policy and housing policy interact: Can they correct for the externalities?, Journal of Housing economics.
- Grau, N., Hojman, D and Mizala, A. (2018), "School closure and educational attainment: Evidence from a market-based system", Economics of Education Review, Vol. 65, pp. 1-17, <http://dx.doi.org/10.1016/j.econedurev.2018.05.003>.
- Greany, T. (2017). Collaboration, partnerships and system leadership across schools. In School Leadership and Education System Reform. London: Bloomsbury Publishing.
- Gunter, T. and Shao, J. (2016), "Synthesizing the effect of building condition quality on academic performance", Education Finance and Policy, Vol. 11/1, pp. 97-123, http://dx.doi.org/10.1162/EDFP_a_00181.
- Hite, S. (2011), "School mapping and geographical information systems", in Bray, M. and N. Varghese (eds.), Directions in Educational Planning: International Experiences and Perspectives, International Institute for Educational Planning, Paris.
- Hanushek, E. (2011), "The economic value of higher teacher quality", Economics of Education Review, Vol. 30, pp. 466-479, <http://dx.doi.org/10.1016/j.econedurev.2010.12.006>.
- Hanushek, E. (1997), "Assessing the effects of school resources on student performance: An update", Educational Evaluation and Policy Analysis, Vol. 19/2, pp. 141-164, <http://dx.doi.org/10.3102/01623737019002141>.
- Hastings, J., T. Kane and D. Staiger. (2005), "Parental Preferences and School Competition: Evidence from a Public School Choice Program", National Bureau of Economic Research, <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004>.
- Hattie, J. (2009), Visible learning: A Synthesis of over 800 Meta-analyses Relating to Achievement, Routledge, London.

- Hattie, J & Clarke, S. (2018) *Visible Learning: Feedback*, Routledge; 1st edition (August 17, 2018).
- Hite, S. (2011), "School mapping and geographical information systems", in Bray, M. and N. Varghese (eds.), *Directions in Educational Planning: International Experiences and Perspectives*, International Institute for Educational Planning, Paris.
- Houlberg, K. et al. (2016), *OECD Review of Policies to Improve the Effectiveness of Resource Use in Schools: Country Background Report for Denmark*, KORA, Copenhagen, <http://www.oecd.org/education/schoolresourcesreview.htm>.
- Husar, M. et.al. (2017), *Analysis of The Planning Education in the Light of the Contemporary Trends in Planning*, World Multidisciplinary Earth Sciences Symposium (WMESS 2017).
- INEE. (2016), *OECD Review of Policies to Improve the Effectiveness of Resource Use in Schools: Country Background Report for Spain*, Instituto Nacional de Evaluación Educativa (National Institute for Educational Evaluation), Madrid, <http://www.oecd.org/education/schoolresourcesreview.htm>.
- INEE. (2015), *OECD Review of Policies to Improve the Effectiveness of Resource Use in Schools: Country Background Report for Uruguay*, Instituto Nacional de Evaluación Educativa (National Institute for Educational Evaluation), Montevideo, <http://www.oecd.org/education/schoolresourcesreview.htm>.
- Irvin, M. et.al. (2011), *Relationship of School Context to Rural Youth's Educational Achievement and Aspirations*, *Journal of Youth and Adolescence* 40(9):1225-42.
- Irvin, M. et al. (2017), "Relation of Opportunity to Learn Advanced Math to the Educational Attainment of Rural Youth", *American Journal of Education*, Vol. 123/3, pp. 475-510, <http://dx.doi.org/10.1086/691231>.
- Jensen, B. et al. (2012), *Catching up: Learning from the best school systems in East Asia*, Grattan Institute, https://grattan.edu.au/wpcontent/uploads/2014/04/130_report_learning_from_the_best_detail.pdf (accessed on 05 September 2017).
- Jepsen, C. and S. Rivkin. (2009), "Class size reduction and student achievement: The potential tradeoff between teacher quality and class size", *The Journal of Human Resources*, Vol. 44/1, pp. 223-250, <http://dx.doi.org/10.3368/jhr.44.1.223>.
- Karsten, S. (2010), "School Segregation", in *Equal Opportunities?: The Labour Market Integration of the Children of Immigrants*, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264086395-8-en>.

- Kilbane, C & Milman, N. (2014) Teaching Models: Designing Instruction for 21st Century Learners, Pearson.
- Knoth Humlum, M. and N. Smith. (2015), The impact of school size and school consolidations on quality and equity in education, <http://dx.doi.org/10.2766/008>.
- Krueger, A. (2003), "Economic considerations and class size", The Economic Journal, Vol. 113/485, pp. 34-63, <http://dx.doi.org/10.1111/1468-0297.00098>.
- Lee Jin. and Lubienski Christopher. (2016), The Impact of School Closures on Equity of Access in Chicago, Sage Journal, First Published February 23, 2016.
- Lusher, L & Yassenov, V. (2016) Double-shift schooling and student success: Quasi-experimental evidence from Europe, Economics Letters, 1399 DOI:10.1016/j.econlet.2015.12.009.
- Ladd, H. and E. Fiske. (2001), "The uneven playing field of school choice: Evidence from New Zealand", Journal of Policy Analysis and Management, Vol. 20/1, pp. 43-64, [http://dx.doi.org/10.1002/1520-6688\(200124\)20:1<43::AID-PAM1003>3.0.CO;2-4](http://dx.doi.org/10.1002/1520-6688(200124)20:1<43::AID-PAM1003>3.0.CO;2-4).
- Lauglo, J. (2010), "Do Private Schools Increase Social Class Segregation in Basic Education Schools in Norway?", LLAKES Research Papers, Centre for Learning and Life Chances in Knowledge Economies and Societies, <http://www.llakes.ac.uk/sites/default/files/Lauglo%20Complete.pdf> (accessed on 09 February 2018).
- Leemans, G. and H. von Ahlefeld. (2013), "Understanding School Building Policy and Practice in Belgium's Flemish Community", OECD Education Working Papers, No. 92, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/5k46h2rtw5mx-en>.
- Liebowitz, D. et al. (2018), OECD Reviews of School Resources: Portugal 2018, OECD Publishing, Paris.
- Linden, T (2001) Double-shift secondary schools: possibilities and issues, World Bank, Human Development Network Secondary Education Series.
- Lewin, K (2013) Four decades of education planning: Retrospect and prospect, UNESCO.
- Leithwood, K. & Jantzi, D. (2009) A Review of Empirical Evidence About School Size Effects: A Policy Perspective, SAGE Journals.

- Mattila, P and Silander, P (eds). (2015), How to create the school of the future: revolutionary thinking and design from Finland, School Innovation and Learning Center (SILC) –project funded by European Social Fund (ESF).
- Matthews, P. et al. (2009), Policy Measures Implemented in the First Cycle of Compulsory Education in Portugal: International Evaluation for the Ministry of Education, Office for Education Statistics and Planning, Ministry of Education, Portugal.
- Ministry of Education and Research. (2015), OECD Review of Policies to Improve the Effectiveness of Resource Use in Schools: Country Background Report for Estonia, <http://www.oecd.org/education/schoolresourcesreview.htm>.
- MŠMT. (2016), OECD Review of Policies to Improve the Effectiveness of Resource Use in Schools: Country Background Report for the Czech Republic, Czech Ministry of Education, Youth and Sports, <http://www.oecd.org/education/schoolresourcesreview.htm>.
- Musset, P. (2012), "School Choice and Equity: Current Policies in OECD Countries and a Literature Review", OECD Education Working Papers, No. 66, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/5k9fq23507vc-en>.
- Muijs Daniel and Reynolds David. (2015), Teachers' Beliefs and Behaviors: What Really Matters? The Journal of Classroom Interaction, Vol. 50, No. 1, Our Golden Anniversary Edition (WINTER 2015), pp. 25-40 (16 pages).
- Muijs, D. (2015), "Collaboration and networking among rural schools: can it work and when? Evidence from England", Peabody Journal of Education, Vol. 90/2, pp. 294-305, <http://dx.doi.org/10.1080/0161956X.2015.1022386>.
- Nusche, D. (2009), "What Works in Migrant Education?: A Review of Evidence and Policy Options", OECD Education Working Papers, No. 22, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/227131784531>.
- Nusche, D. et al. (2011), OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education: Norway 2011, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264117006-en>.
- Nusche, D. et al. (2015), OECD Reviews of School Resources: Flemish Community of Belgium 2015, OECD Reviews of School Resources, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264247598-en>.
- Nusche, D. et al. (2016), OECD Reviews of School Resources: Austria 2016, OECD Reviews of School Resources, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264256729-en>.

- Nusche, D. et al. (2016), OECD Reviews of School Resources: Denmark 2016, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264262430-en>.
- Nair, P., Fielding, R & Lackney J. (2009), The Language of School Design: Designing Patterns for 21st Century.
- Nusche, D. (2009), "What Works in Migrant Education?: A Review of Evidence and Policy Options", OECD Education Working Papers, No. 22, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/227131784531>.
- Nusche, D. et al. (2011), OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education: Norway 2011, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264117006-en>.
- Nusche, D. et al. (2015), OECD Reviews of School Resources: Flemish Community of Belgium 2015, OECD Reviews of School Resources, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264247598-en>.
- Nusche, D. et al. (2016), OECD Reviews of School Resources: Austria 2016, OECD Reviews of School Resources, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264256729-en>.
- Nusche, D. et al. (2016), OECD Reviews of School Resources: Denmark 2016, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264262430-en>.
- Nusche, D., & Moorman, H. (2008), Improving School Leadership, Volume 1: Policy and Practice, OECD Publishing, Paris, <http://doi.org/10.1787/9789264044715-en>.
- OECD. (2018), Education at a Glance 2018: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/19991487>.
- OECD. (2018), Responsive School Systems: Connecting Facilities, Sectors and Programmes for Student Success, OECD Reviews of School Resources, OECD Publishing, Paris.
- OECD. (2017), Starting Strong V: Transitions from Early Childhood Education and Care to Primary Education, Starting Strong, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264276253-en>.
- OECD. (2017), The Funding of School Education: Connecting Resources and Learning, OECD Reviews of School Resources, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264276147-en>.

- OECD. (2016), Better Policies for 2030: An OECD Action Plan on the Sustainable Development Goals, <https://www.oecd.org/dac/Better Policies for 2030.pdf> (accessed on 23 October 2017).
- Burns, T. and F. Köster (eds.). (2016), Governing Education in a Complex World, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264255364-en>.
- OECD. (2016), PISA 2015 Results (Volume II): Policies and Practices for Successful Schools, PISA, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264267510-en>.
- OECD. (2015), OECD Economic Surveys: Belgium 2015, OECD Publishing, Paris, http://dx.doi.org/10.1787/eco_surveys-bel-2015-en.
- OECD. (2015), Starting Strong IV: Monitoring Quality in Early Childhood Education and Care, Starting Strong, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264233515-en>.
- OECD. (2014), TALIS 2013 Results: An International Perspective on Teaching and Learning, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264196261-en>.
- OECD. (2013), PISA 2012 Results: What Makes Schools Successful (Volume IV), OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264201156-en>.
- OECD. (2012), Equity and Quality in Education: Supporting Disadvantaged Students and Schools, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264130852-en>.
- OECD. (2011), Estonia: Towards a Single Government Approach, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264104860-en>.
- OECD. (2010), Closing the Gap for Immigrant Students: Policies, Practice and Performance, OECD Reviews of Migrant Education, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264075788-en>.
- OECD/The World Bank (2015), OECD Reviews of School Resources: Kazakhstan 2015, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264245891-en>.
- Odum, M., Meaney, K., & Knudson, D. (2021) Active learning classroom design and student engagement: An exploratory study. Journal of Learning Space. Vol 10, No 1 (2021).
- Østergaard Larsen, B., K. Houlberg and B. Schindler Rangvid. (2013), Methodenotat om udgiftsanalyser på folkeskoleområdet på skoleniveau [Methodological Note on the Cost Analysis of the Folkeskole by Level of Schooling], KORA.

- Puryear, J & Kettler, T. (2017) Rural Gifted Education and the Effect of Proximity, SAGE Publishing.
- Paul Hamlyn Foundation & The Innovation Unit. (2008) Learning Futures: Next Practice in Learning and Teaching.
- Pearlman, B. (2009) Making 21st Century Schools: Creating Learner-Centered Schoolplaces/Workplaces for a New Culture of Students at Work, EDUCATIONAL TECHNOLOGY/September-October 2009.
- Pearlman, B. (2016): Innovative Pedagogy to Innovative School Facilities, <http://www.bobpearlman.org/Learning21/new%20learning%20environments.htm>
- Piketty, T. (2004), "L'impact de la taille des classes et de la ségrégation sociale sur la réussite scolaire dans les écoles françaises : une estimation à partir du panel primaire 1997".
- Prakash Nair. (2014), Blueprint for Tomorrow: Redesigning Schools for Student-Centered Learning, Harvard Education Press.
- Prakash Nair, Randall Fielding, & Jeffrey Lackney. (2009), The Language of School Design: Designing Patterns for 21st Century, USA.
- Radinger, T. et al. (2018), OECD Reviews of School Resources: Colombia 2018, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264303751-en>.
- Rangvid, B. (2010), "School Choice, Universal Vouchers and Native Flight from Local Schools", European Sociological Review, Vol. 26/3, pp. 319-335, <http://dx.doi.org/10.1093/esr/jcp024>.
- Rivkin, S., E. Hanushek and J. Kain. (2005), "Teachers, schools, and academic achievement", Econometrica, Vol. 73/2, pp. 417-458, <http://dx.doi.org/10.1111/j.1468-0262.2005.00584.x>.
- Rothstein, Richard. (2017) The Color of Law: A Forgotten History of How Our Government Segregated America, Liveright.
- Rothstein, R and Jacobsen, R. (2006), The goals of education, Psychology; Phi Delta Kappan Magazine.
- Roth, A. (2008), "Deferred acceptance algorithms: History, theory, practice, and open questions", International Journal of Game Theory, Vol. 36, pp. 537-569, <http://dx.doi.org/10.1007/s00182-008-0117-6>.

- Rouw, R. et al. (2016), "United in Diversity: A Complexity Perspective on the Role of Attainment Targets in Quality Assurance in Flanders", OECD Education Working Papers, No. 139, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/5jlrb8ftvqs1-en>.
- Rule, T. (2005), "Small Rural Schools: An English Perspective", in Sigsworth, A. and K. Solstad (eds.), Small Rural Schools: A Small Inquiry, Interskola, Cornwall.
- Rural Development Sub-Committee. (2008), Inquiry into the Reorganisation of Schools in Rural Wales, Rural Development Sub-Committee Committee Service, Cardiff Bay, http://dera.ioe.ac.uk/8503/1/rdc_3__schools_reorganisation_report_e.pdf (accessed on 05 September 2017).
- Sagyndykova, G. (2013) Academic Performance in Double-Shift Schooling, Department of Economics, University of Arizona, Tucson, 85721.
- Sánchez, J. (2018), OECD Review of Policies to Improve the Effectiveness of Resource Use in Schools: Country Background Report for Colombia, Ministerio de Educación Nacional [National Ministry of Education], Bogotá, D.C..
- Santiago, P. et al. (2016), OECD Reviews of School Resources: Estonia 2016, OECD Reviews of School Resources, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264251731-en>
- Santiago, P. et al. (2016), OECD Reviews of School Resources: Uruguay 2016, OECD Reviews of School Resources, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264265530-en>.
- Santiago, P. et al. (2017), OECD Reviews of School Resources: Chile 2017, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264285637-en>.
- Santiago, P. et al. (2016), OECD Reviews of School Resources: Slovak Republic 2015, OECD Reviews of School Resources, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264247567-en>.
- Schneider, M., P. Teske and M. Marschall. (2000), Choosing Schools: Consumer Choice and the Quality of American Schools, Princeton University Press, Princeton, NJ.
- Shewbridge, C. et al. (2016), OECD Reviews of School Resources: Lithuania 2016, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264252547-en>.
- Shewbridge, C. et al. (2016), OECD Reviews of School Resources: Czech Republic 2016, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264262379-en>.

- Sigsworth, A. and K. Solstad (eds.). (2005), *Small Rural Schools: A Small Inquiry*, Interskola, Cornwall,
<https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/145678/64.pdf?sequence=1>
(accessed on 08 September 2017).
- Stevenson, K. (2010), *Educational Trends Shaping School Planning and Design*, National Institute of Building Sciences.
- Stevenson, K. (2007), *Schooling and environmental education: Contradictions in purpose and practice*, April 2007, *Environmental Education Research* 13(2):139-153.
- Söderström, M. and R. Uusitalo. (2010), "School Choice and Segregation: Evidence from an Admission Reform", *Scandinavian Journal of Economics*, Vol. 112/1, pp. 55-76,
<http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-9442.2009.01594.x>.
- Schwartz, Heather. (2013), *Can housing policy be good education policy?*
https://inequality.stanford.edu/sites/default/files/media/_media/pdf/pathways/spring_2013/Pathways_Spring_2013_Schwartz.pdf
- Thornburg, David. (2013), *From the Campfire to the Holodeck: Creating Engaging and Powerful 21st Century Learning Environments*, Jossey-Bass, October 2013.
- UNESCO. (2012), *EPSSim User Guide - Education Policy & Strategy Simulation Model*,
<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002201/220198E.pdf> (accessed on 29 August 2017).
- United Nations. (2015), *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*, <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>.
- Veloso, L., J. Marques and A. Duarte. (2014), "Changing education through learning spaces: impacts of the Portuguese school buildings' renovation programme", *Cambridge Journal of Education*, Vol. 44/3, pp. 401-423,
<http://dx.doi.org/10.1080/0305764X.2014.921280>.
- Waslander, S., C. Pater and M. van der Weide. (2010), "Markets in Education: An Analytical Review of Empirical Research on Market Mechanisms in Education", *OECD Education Working Papers*, No. 52, OECD Publishing, Paris,
<http://dx.doi.org/10.1787/5km4pskmkr27en>.
- Wößmann, L. and M. West. (2006), "Class-size effects in school systems around the world: Evidence from between-grade variation in TIMSS", *European Economic Review*, Vol. 50, pp. 695-736, <http://dx.doi.org/10.1016/j.eurocorev.2004.11.005>

- Zare, M, et.al. (2016), From E-learning to Ubiquitous Learning; Theoretical Principles.
- Zane, L. (2015) Pedagogy and Space: Design Inspirations for Early Childhood Classrooms, Redleaf Press.

